

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА

1.1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Просторни план јединице локалне самоуправе Куршумлија (у даљем тексту ППЈЛС) израђује се за подручје истоимене општине, Општине Куршумлија, у свему према Закону о територијалној организацији Републике Србије (Службени гласник РС 129/07). Општина се налази у статистичком региону Јужне и Источне Србије и припада Топличком округу. Општина се граничи са општином Блаце на северу, источно је општина Прокупље, југоисточно су општине Бојник и Медвеђа, јужно је општина Подујево (АП Косово и Метохија), западно општина Лепосавић (АП Косово и Метохија) и северозападно општина Брус. Јужна и југозападна граница у дужини од 105 km поклапа се са природном и политичко-административном границом Средишње Србије и Косова и Метохије.

Територија јединице локалне самоуправе (општине) Куршумлија простире се на површини од 952 км², на којој је према последњем попису из 2011. године живело 19.011 становника¹. Положај општине Куршумлија одређен је координатама између 42° 52' 00" и 43° 16' 27" северне географске ширине и 20° 55' 50" и 21° 29' 56" источне географске дужине.

1.1.1. ПРАВНИ ОСНОВ

Правни основ за израду Просторног плана јединице локалне самоуправе представљају:

1. Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/2013 - одлука УС, 132/2014 и 145/2014), којим је прописана израда Просторног плана за територију општине;
2. Правилник о садржини, начину и поступку израде планских докумената ("Служ. Гл. РС" бр. 31/10, 69/10, 16/11).

На предлог Општинског већа општине Куршумлија, на седници одржаној 27. 11. 2009. године Скупштина општине Куршумлија донела је ОДЛУКУ О ИЗРАДИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ КУРШУМЛИЈА. Одлука је донета на основу Члана 35., Став 9., и Члана 46. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“ бр. 72/09), Члана 35., Став 1., Тачка 5. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“ бр. 129/07) и Члана 41. Статута општине Куршумлија („Службени лист општине Куршумлија“ бр. 22/08).

Концепт Плана ППЈЛС Куршумлија усвојен је на комисији за планове испред општине 26.07.2012. године. На основу тога приступило се изради нацрта плана.

Нацрт ППЈЛС Куршумлија усвојен је на комисији за планове испред општине 18.02.2014. године. На основу тога нацрт плана је послат на јавни увид, који обављен у законском року од 30 дана.

1.1.2. ОБУХВАТ ПЛАНА

Општина Куршумлија налази се у јужном делу Србије, у горњем сливу реке Топлице и њених притока Косанице и Бањске. Општину заокружују планина Копаоник на западу и Радан планина на истоку. Југозападна граница према АП Косово и Метохија у дужини од 105 km поклапа се са природном границом између сливова река Јужне Мораве и Ибра. На датом развоју постоје два важна превоја: Мердаре и Преполац.

Најнижа тачка општине је у долини реке Топлице, на граници општине као општине Прокупље, на приближно 295 метара надморске висине (к.о. Доње Точане), а највиша тачка је врх Пилатовица на планини Копаоник, на граници са општином Подујево, на 1.703 метра надморске висине (к.о. Штава).

Положај општине Куршумлија у склопу Србије није повољан, будући да је општина периферно смештена. Међутим, географско-саобраћајни положај општине Куршумлија је повољан, будући да је смештена на важном прометном правцу Ниш - Приштина - Пећ, који чине државни пут I реда и магистрална железничка пруга. Овај путни правац је део међународног пута европског значаја Е-80, а у важећем Просторном плану Републике Србије је због свог значаја

означен као приоритет². Поред тога, важним путним правцем, преко Блаца, општина Куршумлија је повезана са Брусом, Крушевцем и, даље, Београдом.

Општина Куршумлија територијално организована је у 90 насеља, која се простиру на 95 катастарских општина:

Таблица 1.1.: Списак катастарских општина на подручју општине Куршумлија са припадајућим површинама

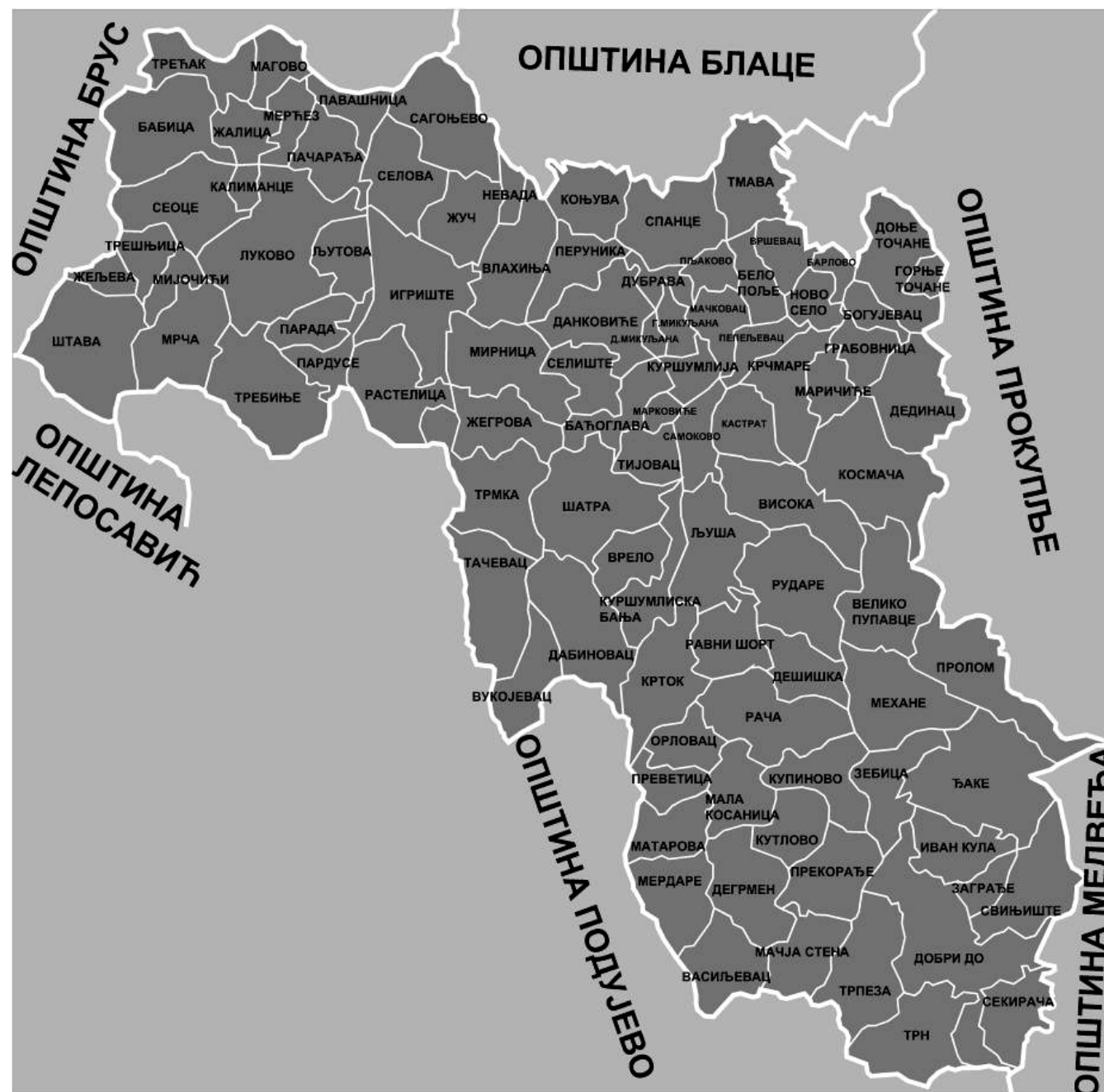
СПИСАК КАТАСТАРСКИХ ОПШТИНА СА ПОВРШИНАМА					
Бр.	катастарска општ.	Површина к.о. (у ha)	Бр.	Катастарска општ.	Површина к.о. (у ha)
1	Бабица	1516.6151	49	Маричиће	604.7664
2	Барлово	257.7096	50	Марковиће	483.7315
3	Баћоглава	756.0771	51	Матарова	150.3512
4	Бело Поље	474.0877	52	Мачја Стена	739.6479
5	Богужевац	345.0965	53	Мачковац	883.7905
6	Васиљевац	1000.4514	54	Мердаре	541.5081
7	Велико Пупавце	1536.2611	55	Мерћез	1018.2147
8	Висока	1499.2917	56	Механе	527.9854
9	Влахиња	1363.1708	57	Мијочићи	1743.5983
10	Врело	692.7155	58	Мирница	302.4298
11	Вршевац	679.2453	59	Мрче	1624.5585
12	Вукојевац	885.7728	60	Невада	1255.9678
13	Горња Микуљана	231.3133	61	Ново Село	247.4209
14	Горње Точане	231.2144	62	Орловац	464.7048
15	Грабовница	239.1000	63	Паваштица	627.1916
16	Дабиновац	1654.9511	64	Парада	611.9548
17	Данковиће	1371.0093	65	Пардусе	514.9901
18	Дегрмен	1287.2543	66	Пачарађа	531.1884
19	Дединац	1354.1043	67	Пепељевац	859.9563
20	Дешишка	788.5136	68	Перуника	202.2134
21	Добри До	2730.3545	69	Пљаково	828.1495
22	Доња Микуљана	127.3749	70	Преветица	358.0162
23	Доње Точане	1231.5899	71	Прекорађе	461.6498
24	Дубрава	364.1786	72	Пролом	1159.6254
25	Ђаке	2228.5072	73	Равни Шорт	1810.1993
26	Жалица	521.1958	74	Растелица	851.1617
27	Жељева	1077.3834	75	Рача	1277.4346
28	Жегрова	246.0655	76	Рударе	1632.2422
29	Жуч	1013.9653	77	Сагоњево	1722.8034
30	Заграђе	380.3388	78	Самоково	1603.7704
31	Зебица	921.5333	79	Свињиште	648.6125
32	Иван Кула	943.8066	80	Секирача	1318.8523
33	Игриште	2071.0192	81	Селиште	892.6283
34	Калиманце	336.6219	82	Селова	532.9307
35	Кастрат	702.168	83	Сеоце	1069.1292
36	Коњува	933.3172	84	Спанце	1418.0048
37	Космача	2054.1138	85	Тачевац	1350.5425
38	Крток	1279.198	86	Тијовац	1474.9057
39	Крчмаре	1128.1246	87	Тмава	544.1296
40	Купиново	986.785	88	Требиње	1337.1326

² Према важећем Просторном плану Републике Србије (ППРС) већ се у првој реченици основног текста наводи да „Република Србија има повољан саобраћајно-географски положај“ и да се она налази „на раскрсници путева према Централној Европи - Подунављу, Медитерану - Јужном Јадрану и Алпима“, чиме се јасно повезује питање повољног географског положаја са положајем на важном међународном путном правцу. Како је према ППРС-у „[И]нфраструктура један од основних инструмената повезивања и интеграције у шире окружење“, то је велика повољност за општину Куршумлија, која се налази на једном таквом правцу, тачније на путу Е-80.

¹ Према документу *Први резултати пописа 2011.*, Републички завод за статистику РС.

41	Куршумлија	1140.0063	89	Трећак	1784.6785
42	Куршумлијска Бања	776.9461	90	Трешњица	937.3939
43	Кутлово	662.0943	91	Трмка	452.1466
44	Луково	2551.5812	92	Трн	1565.4741
45	Љутова	713.2251	93	Трпеза	1413.7552
46	Љуша	1444.2005	94	Шатра	1429.1744
47	Магово	771.4924	95	Штава	1856.6213
48	Мала Косаница	1654.9511		УКУПНО	95207.6882

Слика 1.1.: Граница територије општине Куршумлија са припадајућим катастарским општинама

1.1.3. ПЛАНСКИ ОСНОВ

1.1.3.1.1. Просторни план Републике Србије 2010-2020.

Према Просторном плану Републике Србије 2010-2020. (у даљем тексту: ППРС), а у складу са својим положајем и другим одликама, општина Куршумлија припада регији Јужне Србије. Јужна Србија је у ППРС-у описана као „простор најсложенијих социјалних проблема, знатно расцепкан и недовољно интегрисан у укупан простор Републике Србије“, који стога захтева „посебне програме и пројекте регионалног развоја који ће ојачати економске активности и усмерити их ка унапређеном моделу економске и социјалне повезаности“. Као важан циљ наглашава се и јачање система социјалне инфраструктуре. Пре свим показатељима наведеним у ППРС-у општина Куршумлија спада у само зачеље међу општинама Јужне Србије - просечна старост становништва, број спонтано напуштених насеља, величина насеља, број социјалних поља са најнижим вредностима интервала итд. Стога дате планске мере ППРС-а у потпуности одговарају потребама општине.

За општину Куршумлија нарочито се наглашава значај развоја целог подручја око будућег резервата природе планина Радан и Соколовица са Ђавољом Вароши може да помогне у решавању судбине становника захваћених општина, међу којима је и Куршумлија.

У ППРС-у се у оквиру области туризма посебно наводи развој бањских туристичких центара, а како општина Куршумлија на свом простору поседује три бање (Пролом, Луковска и Куршумлијска) мере ППРС-а у датој области имају значај при њеног планском развоју. Наглашава се стварање туристичких кластера у циљу стварања обједињене туристичке понуде, где би се дате бање са другим туристички значајним подручја општине (Радан планина, Ђавоља Варош) укључиле у кластер југоисточне Србије.

Општина Куршумлија на рефералним картама

Према рефералној карти 1. „Коришћење земљишта и функционална урбана подручја“ општина Куршумлија спада у неразвијене општине у Републици. Општина припада функционалном подручју града Ниша, које је међународног значаја, али се Куршумлија налази на ободу датог подручја, што је неповољно. Повољна околност је положај града на развојној осовини II ранга у Републици, која спаја Ниш са Приштином.

У области коришћења земљишта општина Куршумлија припада Топличком округу, кога одликује висок удео шумског земљишта (значајно више од просека Републике), мањи удео пољопривредног земљишта и сасвим мали удели изграђеног и водног земљишта.

Према рефералној карти 2. „Мрежа урбаних центара и регионална организација“ општина Куршумлија је означена као демографски крајње угрожено подручје, што је најнеповољнија ознака по подели општина у Србији према демографском ресурсу. Град Куршумлија је означен као мањи урбани центар, који припада функционалном подручју Ниша.

Према рефералној карти 3. „Транспортна инфраструктура и електронска комуникациона мрежа и опрема“ кроз општину Куршумлија пролазе два правца на траси Ниш - Приштина од већег значаја - државни пут I реда и регионална железничка пруга. Као важна планска мера предвиђа се изградња аутопута на истој траси.

Према рефералној карти 4. „Енергетска и водoprивредна инфраструктура“ планира се значајно унапређење дате инфраструктуре на подручју Куршумлије. Потребно је изградити магистрални гасовод од Ниша ка Приштини. Такође су поред једне постојеће акумулације (Селова) планиране још четири нове акумулације на подручју Општине. Од њих акумулација „Зебице“ на реци Малој Косаници код истоименог села је означена као приоритет у ППРС-у. Такође, подручје општине је већим делом означено као подручје богато површинским водама, што је посебна погодност у иначе водом оскуднијој Јужној Србији.

Према рефералној карти 5. „Туризам и заштита животне средине, природног и културног наслеђа“ за подручје општине Куршумлија предвиђен је читав низ планских мера.

На пољу заштите природне средине предвиђа се стварање новог подручја под заштитом на подручју планина Радан и Соколовице (EMERALD подручје) са посебном вредним локалитетом Ђавоље Вароши (предложено за упис на листу светске баштине УНЕСКО-а). Већи део (рурални) општине је одређен као подручје квалитетне животне средине. Као посебни ризици на више места у оквиру општине постоје подручја ексцесивне ерозије, за шта су ППРС-ом превиђене одговарајуће планске мере заштите.

На пољу заштите културног наслеђа важно је Културно подручје Топлице, које у оквиру општине Куршумлија укључује град Куршумлију и непосредно окружење.

Општина Куршумлија има велике погодности за развој туризма, а што је приказано и на одговарајућој карти у оквиру ППРС-а. Према подели Републике Србије на туристичке кластере општина је подељена на западну целину у оквиру Средишње и Западне Србије и источну целину у оквиру Југоисточне Србије. Западна целина (укључив и Куршумлијску и Луковску бању) уже припада туристичкој регији Копаоника са комплетном туристичком понудом, док се источни део са Пролом Бањом и Ђаволом Вароши припада регији Радана, као новопланираног туристичког одређишта у Србији.

1.1.3.2. Обавезе, услови и смернице из планских докумената вишег реда

Плански документи вишег реда обухватају:

1. Регионални просторни план за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа,
2. Просторни план подручја посебне намене слива акумулације Селова,
3. Просторни план подручја посебне намене Радан планине.

1.1.3.2.1. Извод из Регионалног просторног плана за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа

Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана (РПП) за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа објављена је у службеном гласнику бр.1/2013.

На основу пројекције становништва очекује се наставак тренда смањења броја становника на подручју целокупног Просторног плана, самим тим и на територији општине Куршумлија. У апсолутном износу број становника ће се смањити са 21.608 (2002.) на 19.528 до 2015.године (-9.6%), односно на 18.725 до 2020. године (-13.3%).

На пољу саобраћајне инфраструктуре План претпоставља подизање квантитета и квалитета путне мреже, применом следећих решења:

- Израдом планске и пројектне документације за део аутопута Е-80 (Ниш – Прокупље – Куршумлија),
- Модернизацијом и електрификацијом пруге (Ниш)-Дољевац-Кастрат- Косово поље,
- Изградњом неизграђених и непроходних деоница са савременим коловозом на путном правцу бившег ДП II реда бр.222 у зони Радан планине,
- Реконструкцијом и изградњом локалне путне мреже у циљу повећања саобраћајне доступности и повезаности насеља међусобно, са микроразвојним центрима на руралном подручју, субопштинским центрима, односно општинским и регионалним центрима, као и повезивања са зонама туристичког развоја.

Коришћење вода на подручју општине Куршумлија у планском периоду ослањаће се на рационализацију потрошње висококвалитетне воде за пиће и оријентацију индустрије на снабдевање из водотокова, градњу водопривредне инфраструктуре и каналисање, као и уређење водотокова:

- Реализацијом изградње две планиране акумулације: Селова на реци Топлици (у изградњи, кључна за слабдевање водом ширег подручја) и Зебице на Великој Косаници(приоритет до 2021. године),
- Изградњом система за одвођење употребљених и атмосферских вода, тј. канализације и постројења за пречишћавање отпадних вода,
- Извођењем радова на регулацији водотока и заштиту од поплава стамбених објеката и саобраћајнице Куршумлија-Куршумлијска Бања, саобраћајнице Пепељевац-Грабовница-Товрљане, на реци Бањској у насељима Куршумлијска Бања и Тијовац, и реци Косаници у насељима Рударе, Рача, и Мала Косаница.
- Активним мерама за заштиту од поплава на реци Топлици.

На пољу електроенергетске инфраструктуре у циљу сигурног, квалитетног и економичног снабдевања електричном енергијом потрошача на подручју општине Куршумлија планира се изградња далековода 110 kV од Ниша до Куршумлије и изградња 18 мини хидроелектрана укупне инстал. снаге 20.560 kWh.

Регионални план предвиђа градњу крака магистралног гасовода МГ-11-02 ка Блацу, Куршумлији и Косову, на ком ће бити изграђена ГМРС „Куршумлија“ за снабдевање гасом потрошача на територији те општине.

Телекомуникациона инфраструктура- На подручју општине евидентирано је 25 комуникација које опслужују преко 10.000 телефонских претплатника. Планирана је и градња нових оптичких каблова укупне дужине 122 km. У наредном периоду треба очекивати даљи пораст тражње мобилних услуга, значајан развој видео услуга и повећање удела мобилног Интернета и свих његових пратећих услуга.

У области управљања комуналним отпадом предвиђа се систематско затварање, ремедијација и рекултивација постојећих општинских депонија и изградња 1 трансфер станице на територији општине Куршумлија.

На пољу заштићених природних и културних добара на подручју општине Куршумлија уочава се низ потенцијала везаних за подручје општине на датом пољу и њему блиском пољу туризма:

- постојање неколико важних места са значајним природним добрима (Ђавоља Варош и Храст цара Лазара у с. Данковиће) и вредним културним добрима (град Куршумлија - Цркве св. Николе и св. Богородице);
- Град Куршумлија је означен као културно подручје III реда;
- повезивање три бање (Пролом, Луковска и Куршумлијска бања) као туристичка средишта са представљањем и промоцијом природних и културних добара куршумлијског краја;
- Као посебно вредан потенцијал даје се и образовање три „културне стазе“, као посебне понуде на пољу туризма, путем којих би се повезале важне културно-историјске тачке на ширем простору Србије. Кроз општину Куршумлија пролазе све три новопланиране стазе: пут римских царева, стаза српских средњовековних манатстира и манастирска рута.

Као битна област у развоју подручја јесте развој мреже насеља, где је:

- Куршумлија убројана као општински центар I реда;
- куршумлијска села Луково, Жуч, Куршумлијска Бања, Рача, Добри До и Грабовица као центри заједнице насеља;
- куршумлијска села Мерђез, Спанце, Барлово, Рударе, Иван Кула и Дегрмен као насеља са ограниченим степеном централитета;
- куршумлијска насеља Пролом бања, Луковска бања, Куршумлијска бања као центри специјалне намене;
- у последњој хијерархијској равни су сва остала примарна сеоска насеља - око 3/4 свих насеља у општини Куршумлија.

Планирани развој мреже насеља јесте најпогоднији инструмент имплементације модела која се даје Регионалним планом. Он се заснива на стварању децентрализоване концентрације, тј. примени „концепта центара заједница насеља – нуклеуса социо-економске трансформације руралних и слабо урбанизованих делова региона“ са развијеном јавно-социјалном инфраструктуром и нуклеусима производних делатностима и услуга са ослоном на природним ресурсима из непосредног, њима зависног окружења

Планским решењем постављене су и основе коришћења и основне намене земљишта, где се главне промене заснивају на:

- Променама у намени површина путем претварања пољопривредног и шумског у неплодно, највише изградњом планираних акумулација, инфраструктурних коридора и објеката, а једна од три општине са посебно наглашеним променама је управо Куршумлија;
- Површине под шумама ће се повећати у сливовима постојећих и планираних акумулација, на пољопривредном земљишту лошијег бонитета, а посебно на просторима захваћених ерозијом.

1.1.3.2.2. Просторни план подручја посебне намене слива акумулације Селова

Просторни план подручја посебне намене (ППППН) слива акумулације Селова ради се од 09.06.2011., када је донета одлука о изради плана. Она је заснована на мерама спровођења Просторног плана Републике и регионалног просторног плана. Израда плана је у току.

ППППН Селова обухвата простор површине око 493 km² на подручју општина Куршумлија и Брус. Највећи део западног дела општине Куршумлије је у обухвату ПППН Селова, чије се одредбе и смернице овог плана постављају као важан елемент будућег развоја општине.

Основна намена планиране акумулације (језера) Селова је очување воденог ресурса реке Топлице у горње делу тока и њено коришћење за потребе водоснабдевања значајног дела Јужне Србије. Као остале планиране намене од већег значаја наведене су: а остале намене су: заштита од поплава, заустављање наноса, производња хидроенергије, узгој риба, туризам, привођење култури спрудова у кориту реке Топлице.

На основу тога утврђена је и основна сврха ППППН Селова – утврђивање режима и услова коришћења, организације, уређења и заштите простора на планском подручју. С тим у вези, поред израде самог плана, израђен је и пропратни „Елаборат о зонама санитарне заштите изворишта водоснабдевања акумулације „Селова“. Основни циљ израде елабората је тачно одређење зона санитарне заштите акумулације површинских вода. На основу разраде у елаборату одређене су две зоне санитарне заштите акумулације (I и II зона). I зона заштите је површине 2,6 km² и обухвата простор строге заштите са забраном изградње нових и легализације постојећих објеката и постројења који нису у функцији водопривреде, чувања и одржавања објеката бране и акумулације. У зони II акумулације „Селова“ (површине око 11,13 km²), успоставља се режим контролисаног коришћења простора и сталног санитарног надзора са забраном изградње објеката који угрожавају здравствену исправност воде на изворишту.

Поред наведених мера везаних за питање водоснабдевања и санитарне заштите важне мере су везане за промене у мрежи насеља. Као важна мера јесте потапање села Мерћез, као некадашњег средишта окупљања насеља Горње Топлице и важног саобраћајног чворишта овог краја. Поред тога планирано је и потапање више сеоских заселака и сеоских гробља у оквиру насеља Мерћез, Селова и Пачарађа.

У случају остале инфраструктуре највише измена је везано за саобраћај. Постојећи општински путеви I реда 3 и 4 се делом измештају због образовања језера и потребе за строжијом заштитом његовог непосредног окружења (I зона санитарне заштите). Део нове деонице обилазнице око језера селова је у оквиру општине Брус, док је остали део у општини Куршумлија, са ознаком Општински пут I реда 3, трасиран нешто даље од самог језера, кроз насеља северно од њега (Павашница, Магово). Такође, деоница Општинског пута I реда 4, у делу кроз К.О. Мерћез се издиже на вишу коту услед потапања постепене деонице. Уз само језеро, са његове северне стране планирана је изградња нове сервисне саобраћајнице језера.

Смернице за спровођење ППППН Селова:

1. За подручје општине Куршумлија које је у обухвату плана ППППН се спроводи индиректно, тј. применом и разрадом планских решења ППППН-а у просторном плану јединице локалне самоуправе Куршумлија;
2. У случају спровођења ППППН Селова кроз друге просторне и урбанистичке планове, урбанистичко-техничку документацију и програме за подручје општине Куршумлија предвиђено је доношење следећих урбанистичких планова до 2017. године:
 - План генералне регулације за Луковску Бању;
 - План детаљне регулације за новоформиране делове грађевинских подручја насеља Мерћез и Пачарађа;
 - План детаљне регулације за комплекс постројења за пречишћавање воде "Селова";
 - План детаљне регулације за коридор магистралног цевовода;
 - План детаљне регулације обилазне деонице општинског пута (некада Државни пут II реда број 218) са северне стране акумулације "Селова", који повезује насеља Селову и Магово;
 - План детаљне регулације приступне саобраћајнице од стационаже km 143+262 на општинском путу (некада Државни пут II реда број 218) код насеља Селова, до подбранског платоа на десној обали Топлице;
 - План детаљне регулације за планиране линијске и комуналне инфраструктурне системе за које је потребно утврђивање јавног интереса;
 - Плана детаљне регулације за потребе изградње објеката хидроелектрана, малих хидроелектрана, ветрогенератора и соларних фотонапонских постројења (соларних електрана), постројења за биомасу као и за мале хидроелектране уколико су снаге веће од 1,0 MW, осим у случајевима када има довољно елемената за директно спровођење из овог Просторног плана. Дефинисати правила уређења и грађења као и неопходне мере заштите животне средине, диспозицију објеката за производњу енергије из обновљивих извора као и место прикључка на електроенергетски систем Републике;
 - Плана детаљне регулације за потребе изградње објеката трафостаница 110/x kV и 35/10 kV. Дефинисати правила уређења и грађења као и неопходне мере заштите животне средине, диспозицију објеката за трансформацију електричне енергије као и место прикључења на електроенергетски систем Републике;
 - Плана детаљне регулације за потребе изградње објеката далековода напонског нивоа 110 kV и 35 kV. Дефинисати правила уређења и грађења као и неопходне мере заштите животне средине, утврдити тачну трасу стубова и објеката далековода за пренос електричне енергије као и место прикључења на електроенергетски систем Републике;
 - Урбанистички пројекат за локације за изградњу објеката за производњу енергије из обновљивих извора, осим оних за које је дефинисана разрада плановима детаљне регулације.

1.1.3.2.3. Извод из нацрта Просторног плана подручја посебне намене Радан планине

Просторни план подручја посебне намене (ППППН) Радан планине ради се од 13.05.2010., када је донета одлука о изради плана. Она је заснована на мерама спровођења Просторног плана Републике и регионалног просторног плана. План је донет посебном уредбом 2014. године („Службени гласник РС“, број 110/14).

Као једна од обавеза спровођења ППРС-а наведена је и израда планова подручја посебне намене за целине са датим потребама, који до тренутка доношења ППРС-а нису биле плански обухваћене претходним плановима. На основу тога предвиђена и израда Просторног плана подручја посебне намене Радан планине (у даљем тексту: ППППН). Израда датог плана је започета по доношењу ППРС-а и до овог тренутка у току је јавни увид у Нацрт просторног плана.

Подручје ППППН-а простира се на деловима територија општина Бојник, Лебане и Медвеђа (Јабланички управни округ), Прокупље и Куршумлија (Топлички управни округ). Обухвата 34 целе катастарске општине и 35 статистичких насеља у којима живи око 4.000 становника. Подручје ППППН-а се налази у средишњем делу јужне Србије. У физичко-географском смислу обухвата брдско-планинско подручје делова горњих сливова Топлице, Пусте реке и Јабланице, са планинским масивима окупљеним око Радан планине и припадајућим долинама по ободу, на надморским висинама од око 280 m источно од Брестовца до 1408 m на врху Шопот на планини Радан. Од посебно вредних локалитета са природним и створеним вредностима потребно је истаћи Ђаволу Варош, Царичин Град и Пролом бању. Два од дата три локалитета се налазе у оквиру куршумлијске општине.

На основу тога предложена су **планска решења**, која се заснивају на следећим мерама:

1. Заштита природе и предеоних вредности кроз формирање мреже заштићених и еколошки значајних подручја:
 - Планом се предвиђа проширење СП „Ђаволја варош“ на површини од око 11 km² до доношења новог акта, односно уредбе Владе о проглашењу на увећаној површини,
 - Заштићено подручје „Радан“, се плански предвиђа на површини око 226 km² до доношења акта, односно уредбе Владе о његовом проглашењу за предео изузетних одлика,
 - Просторним планом се успостављају зоне са режимима заштите унутар и ван заштићених подручја Радан планине, успостављају режими заштите природе и предвиђа се очување карактера и разноврсности предела.
2. Заштита културних добара, кроз спровођење заштите и уређења заштићеног некатегорисаног КД „Иван Кула“.
 - Заштићено добро „Иван кула“ штитиће се, уређивати и културолошки користити у складу са Законом о културним добрима и Законом и заштити природе. Заштићену околину добра чиниће део Заштићеног подручја „Радан“ – локалитет „Кула – Заграђе“ у зони са режимом заштите II степена.
 - Планом се предвиђа и заштита и уређење евидентираних добра народног градитељства и КД под предходном заштитом.
3. Заштита и одрживо коришћење вода и развој водопривредне инфраструктуре, кроз развој делова подсистема у саставу система вишег реда.
 - Планирана је чеона вишенаменска акумулација регионалног значаја „Зебице“, на Великој Косаници, која ће постати део Јужноморавског речног система, као важан део Топличког подсистема, у оквиру Доње-јужноморавског регионалног система за снабдевање водом највишег квалитета.

Одређују се остале посебне намене и њихов утицај на развој појединих области.

Нацртом ППППН-а се на крају даје предлог спровођења плана путем:

- Урбанистичких планова:
 - Планом генералне регулације - ПГР „Пролом Бања“ и ПГР за скијалиште и пратеће садржаје „Ски стадион Магаш“;
 - Планом детаљне регулације - ПДР „Ђаволја Варош“;
 - Другим просторним планом - ППППН „Зебица“ (планирана акумулација) и ППППН коридора државног пута I реда бр. 25 (Ниш - Приштина);
 - Просторним планом јединице локалне самоуправе;
- директног спровођења - издвојене целине од посебне важности на пољу заштите природе, заштите планираних акумулација, заштите непокретних културних добара, осим оних која се спроводе путем урбанистичких планова.

1.1.3.3. Обавезе, услови и смернице из других развојних докумената

Други развојни документи обухватају:

1. Стратегија одрживог развоја општине Куршумлија 2010-2020.,
2. Генерални пројекат снабдевања водом насеља општине Куршумлија,
3. Генерални пројекат сакупљања, одвођења и пречишћавања отпадних вода насеља општине Куршумлија.

1.1.3.3.1. Извод из Стратегије одрживог развоја општине Куршумлија 2010-2020. године

Стратегија одрживог развоја општине Куршумлија 2010-2020. године (у даљем тексту: Стратегија) донета је октобра 2009. године. Израђивачи су стручњаци општине Куршумлија уз помоћ удружења „Стална конференција градова и општина“ и уз покровитељство Европске уније преко програма EXCHANGE2. Поред целог документа на српском језику приређен је и сажетак у електронском облику на енглеском језику.

Стратегија је образована на четири теме (екологија, друштвене делатности, привреда и пољопривреда, туризам) у неколико поглавља: Методологија, Општи подаци, Мониторинг систем индикатори, Пресек стања / тренутна ситуација, Стратешки документ, Акциони план.

Први део Стратегије иописује постојеће стање општине по тематским областима уз наглашавање предности и ограничења за развој (Слика 1.25.). После тога следи део мониторинга везан вредновање података из постојећег стања. Вредновањем је показано да општина Куршумлија заостаје по низу показатеља са просеком Републике Србије. На крају је дат пресек тренутног стања, као закључак претходна два поглавља. Он је уоблићен у SWOT анализу.

Други стратегије је стратешко-оперативни и представљен је таблично, што даје даје велику прегледност (Слика 1.26.). Прво су истакнуте визије за сваку од наведене четири кључне теме, из којих су проистекли стратешки циљеви и приоритетне мере за сваку тему. На дато поглавље наставља се акциони план где се за сваку предвиђену стартешку меру даје назив пројекта за њено спровођење, потом учесници у његовом спровођењу, временски опсег и износ и извор финансирања. На крају су дата упутства за надгледање целог процеса и расподелу одговорности.

Од предвиђених сетова **стратешких мера** најважније су:

1. екологија - мере везане за изградњу канализације, решавање проблема отпада, јачање свести о одрживим изворима енергије и очувању природе;
2. друштвене делатности - подршка осетљивим групама (млади, стари, болесни), обнова и осавремењавање простора за друштвене делатности;
3. привреда и пољопривреда - развој малих и средњих предузећа, подршка пољопривреди;
4. туризам - проширење и богаћење туристичке понуде, развој туризму блиских делатности и инфраструктурно опремање.

1.1.3.3.2. Изводи из осталих развојних докумената за насеља и подручје општине Куршумлија

ГЕНЕРАЛНИ ПРОЈЕКАТ СНАБДЕВАЊА ВОДОМ НАСЕЉА ОПШТИНЕ КУРШУМЛИЈА

Дати документ рађен 2004. и 2005. године од стране предузећа „Водоинжењеринг“ из Београда. Основни циљ документа је да пружи решење снабдевања водом за пиће за целокупно становништво општине, што укључује и проширење и осавремењавање градске водоводне мреже у Куршумлији тако и одређење и изградњу система водовода у сеоским насељима, која не поседују плански уређено водоснабдевање. Пројектни период спровођења дате студије је 25 година, тј. до 2030. године. Документ обухвата две свеске, при чему је друга свеска из 2005. године надоградња и допуна података и решења из прве свеске из 2004. године.

У оквиру техничке документације дато је прво постојеће стање (дугорочне потребе за водом, стање по насељима, постојећа изворишта), потом су анализирани могућности снабдевања водом гледано са и становишта регионалних и са становишта месних могућности. На крају дао закључак у виду предлога техничког решења. Уз текстуални документ постоје и графички прилози.

Техничко решење састоји се у следећим предлозима да на систем водоснабдевања „Селова“ прикључи 29 уместо дотада предвиђених 14 насеља на подручју општине (град Куршумлија и села у непосредном окружењу), за потребе бањских насеља предвиђени су бањски водоводи, док би се за остала (све сеоска) насеља градили сеоски водоводи.

ГЕНЕРАЛНИ ПРОЈЕКАТ САКУПЉАЊА, ОДВОЂЕЊА И ПРЕЧИШЋАВАЊА ОТПАДНИХ ВОДА НАСЕЉА ОПШТИНЕ КУРШУМЛИЈА

Дати документ је урађен 2006. године од стране предузећа „Водоинжењеринг“ из Београда. Основни циљ документа је да пружи решење сакупљања, одвођења и пречишћавања отпадних вода насеља на подручју општине за пројектни период од 25 година, тј. до 2031. године, укључујући одговарајуће мере заштите животне средине.

У оквиру техничке документације дато је прво постојеће стање (загађивачи, стање по насељима), као и опис хидрографске мреже као главног реципијента отпадних вода, потом су представљена два варијантна решења (већа и мања постројења) са анализом сваког да би се на крају дао закључак у виду предлога техничког решења. Уз текстуални документ постоје и графички прилози.

Техничко решење састоји се у следећим предлозима: код већих насеља планира се примена концепта већих постројења, док би се код мањих насеља применио концепт мањих постројења. Код сасвим малих насеља била задржана изградња септичких јама. Укупно је датом студијом добијено збирно решење од укупно 29 система на подручју читаве општине.

1.2. ИЗВОД ИЗ ТЕКТУАЛНОГ ДЕЛА УСВОЈЕНОГ КОНЦЕПТА ПЛАНА

1.2.1. ЗБИРНА ОЦЕНА СТАЊА – SWOT АНАЛИЗА

Табела 1.2. Анализа снага и слабости локалне самоуправе, као и могућности претњи за одржив развој (SWOT анализа)

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> - Саобраћајно-прометни положај општине на важном магистралном правцу међународног значаја Е-80, деоница Ниш - Приштина, - Постојање три бање (Куршумлијска, Пролом, Луковска) и споменика природе и природног феномена „Ђавоља Варош“, - Изваредни природни услови (шуме, воде, рудна налазишта, геотермалне и минералне воде, биљни и животињски свет), - Могућности за примену одрживих извора енергије (мале ХЕ, сунчани колектори), - Богата културна и историјска заоставштина, посебно из средњовековног раздобља (манастири из доба Немањића, 12. век, Св. Николе и Св. Богородице), - Здрава средина, без великих загађивача - Град Куршумлија са својим ресурсима (људски, привредни, просторни, јавне службе), као узданица будућег развоја, - Велике могућности за развој „здраве“ и еко-пољопривреде, - Развијеност шумарства, ловопривреде и обраде дрвета и њихова преознатљивост као важних по будући развој, 	<ul style="list-style-type: none"> - Неискоришћеност бројних природних погодности (шума, могућности лова и риболова, развоја еко-туризма и сл.), - Веома неповољна демографска слика општине, посебно у сеоском делу, - Слаба саобраћајна повезаност унутар општине са изразитом централношћу у граду Куршумлији (непостојање попречних веза у општини), - Замирање великог броја села и целих делова општине, посебно уз административну линију са Косовом, - Незавидно стање локалних финансија, - Слаба привредна активност и замирање старих грана привреде, - Недостатак планске документације, - Слаба инфраструктурна опремљеност већег дела општине, чак и важнијих села, - Непостојање статешког виђења развоја туризма, - Постојећи обрасци насељавања у виду разбијених села без центара, - Бањска подручја нису законски одређена, - Слаба проширена туристичка понуда у области културе и услуга, - Просторна неуређеност бања кроз присуство непрописне градње, одсуство инфраструктуре и слабе опремљености изван простора хотела,

<ul style="list-style-type: none"> - Значајне могућности за развој нових видова туризма (сеоски, еко-, зимски, ловни, омладински, викенд-) и стварање заокружене туристичке понуде - Ниске цене производа и услуга, - Иницијативе на подручју општине (стварање културних догађања, повољне привредне атмосфере). 	<ul style="list-style-type: none"> - Средњовековна културна заоставштина није на прави начин укључена у туристичку понуду, - Неповољна образовна и кадровска структура на нивоу општине и града, - Еколошка свест на нисом ниво и, опште узев, значајна загађеност општине спрам постојећих активности.
<p>МОГУЋНОСТИ</p>	<p>ПРЕТЊЕ</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Препознатљивост општине на нивоу Републике, посебно туристичких одређишта, - Подршка вишег нивоа (надлежна министарства и државне установе, невладине организације, иностране организације за подршку и помоћ), - Препознатост бања и бањског туризма као важног по развој и промоцију Србије, - Постојање програма сарадње и подршке општинама јужне Србије од стране државе, - Укљученост бања и локалитета „Ђавоље Вароши“ у мере развоја Републике и регије у одговарајућим плановима и стратегијама, - Значајне могућности унапређења сарадње са околним општинама, - У плановима вишег реда државни пут Ниш-Приштина планиран за унапређење, као окосница развоја датог дела Србије. 	<ul style="list-style-type: none"> - Положај општине у јужној Србији, као најнеразвијенијем и најслабије насељеном делу Републике, - Периферан положај општине у односу на данашње токове и правце развоја у Републици, - Зависност будућег развоја општине од вишег нивоа (држава, регија, међународни фондови), - Слаба повезаност и сарадња општине са суседним општинама на југу, западу и истоку, - Дуга административна линија са Косовом, - Нестабилно политичко стање у окружењу, - Слабе могућности за привлачење школоване и обучене радне снаге из окружења, као услова бржег и квалитетнијег развоја у будућности.

1.2.2. ВИЗИЈА И ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

ВИЗИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА - По завршетку дугорочног планског периода, општина Куршумлија је општина која је достигла:

- афирмацију компаративних предности у односу на регион и републику у домену развоја туризма, еко-пољопривреде, производње одрживе енергије и очувања и унапређења животне средине, као и економски и еколошки одрживог очувања ресурса;
- функционалну интегрисаност у окружење, са успостављеним функционалим везама у региону и шире, уз саобраћајну и инфраструктурну опремљеност која представља одршку и предуслов просторне интегрисаности;
- стабилну платформу за демографски развој стварањем услова за економски раст и повећање и диверзификацију запоселности.

ОПШТИ ЦИЉЕВИ Просторног плана јединице локалне самоуправе Куршумлија су:

- Стварање веће атрактивности простора и насеља за живот и привредну активност;
- Повећање функционалне и развојне ефикасности подстицајем развоја пољопривреде, туризма и производње обновљиве енергије као основних ослонаца развоја,
- Стварање услова за оптимално, усклађено, рационално коришћење природних ресурса на основама одрживог развоја уз минимизирање конфликта у простору,
- Смањење просторних ограничења за развој мреже инфраструктуре и јавних служби;
- Заштита и унапређење стања животне средине, са нагласком на подручјима од посебног интереса - подручја посебних природних и културних вредности,
- Обезбеђење услова за уређење и изградњу простора и насеља;

- Интензивирање економског развоја стварањем јасних и економски повољних услова за привређивање и стварање добити.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ Просторног плана јединице локалне самоуправе Куршумлија су:

- Оптимално активирање и стимулисање недовољно развијених подручја, у циљу смањења разлика између појединих области општине.
- Унапређење квалитета живљења и задовољења потреба становника подизањем нивоа опремљености насеља.
- Подстицање функционалне трансформације сеоских насеља довољне демографске величине уз јачање делатности терцијарног сектора, ради пружања услуга становништву и њиховог запошљавања;
- Уравнотежење експлоатације са заштитом природних ресурса, социјалног и демографског потенцијала, уз контролисање непланске изградње и заузимања квалитетног пољопривредног земљишта.
- Интензивније учешће локалног становништва у креирању политике развоја и дефинисању мера спровођења.
- Подстицање пословног и технолошког развоја општине.
- Омогућавање ефикасног и рационалног саобраћајног повезивања унутар општине и са атрактивним општинама и регионима за општину, као и осталим областима Републике.
- Формирање привредних зона и њихово инфраструктурно опремање, са акцентом на даљем развоју еко пољопривреде.
- Обезбеђивање услова за комплементарност развоја пољопривреде и других делатности сеоског становништва како би се успорио процес депопулације села.
- Стварање услова за очување и валоризацију природне и културно-историјске баштине и амбијенталних целина.
- Дефинисање коридора за објекте и мреже од јавног интереса.
- Комплементаран развој туризма, услуга, угоститељства и културе.

1.2.3. КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Општа концепција просторног развоја општине Куршумлија заснована на следећим **КЉУЧНИМ АСПЕКТИМА** развоја општине:

1. Коришћење природног богатства општине у циљу развоја привреде – прерада дрвета, коришћење термалних вода, коришћење обновљивих извора енергије,
2. Развој путне инфраструктуре,
3. Развој шумарства,
4. Развој туризма, и комплементарних активности: рекреације, спорта и др,
5. Заштита природног и културног наслеђа,
6. Развој пољопривреде и производње здраве хране и
7. Развој терцијарних делатности (услуга, трговине, угоститељства и др.) и јавних служби у циљу стварања/јачања средишта окупљања,

У просторном смислу, ослонац развоја је у насељима више позиције у хијерархији насеља и појасу дуж главног саобраћајног коридора на правцу Ниш-Приштина, односно дуж правца Куршумлија-Копаник (Брус).

Повољном концентрацијом и равномерном дисперзијом урбаних функција у овим насељима обезбедиће се шанса за опстанак секундарних и примарних насеља на територији општине, која ће, упућеношћу на ове општинске мини центре и колективном опслуженошћу малих насеља добити своју развојну шансу.

Јачањем понуде урбаних/економских активности дуж осовина – праваца развоја створиће се шанса за бољу запосленост и опслуженост становништва општине (стварањем нових радних и комерцијалних зона), а такође и остварити услови за стварање мреже туристичких коридора и пунктова и комплементарних сервиса.

Да би се компаративне предности општине искористиле на најбољи могући начин, потребно је да се обезбеди оптимална саобраћајна повезаност и приступачност насеља општине. Највиши ниво услуге опслуживања подручја

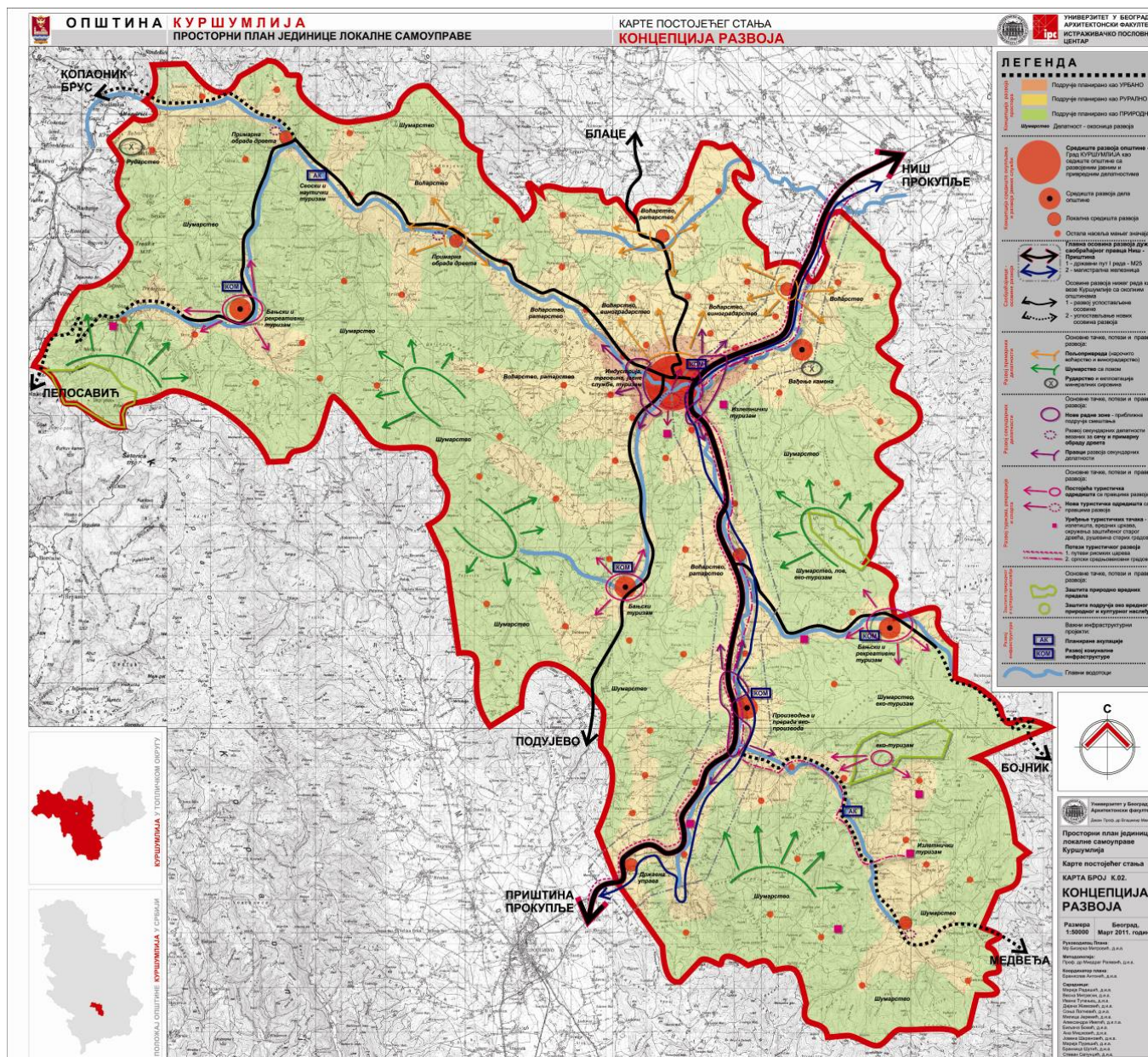

општине постиже се стварањем мреже радијалних и лонгитудиналних праваца, формирањем целовите примарне путне мреже државних и општинских путева.

Поред наведеног, неопходна је изградња мрежа комуналне инфраструктуре као претпоставке развоја свих наведених сектора - ослонаца развоја.

Развој појединих сектора огледао би се у специфичним облицима као што су:

- **Туризам:** еко- и етно- туризам, агро- туризам, ловни, културни, излетнички туризам;
- **Пољопривреда:** производња здраве хране,
- **Природни ресурси / производња:** минералне и термоминералне воде, контролисана експлоатација шума уз развој компатибилних видова производње ; производња одрживе енергије.
- **Јавне службе:** развој специфичних видова јавних служби.

2. ПЛАНСКИ ДЕО - ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

2.1. ОПИС И ОДРЕЂЕЊЕ НАМЕНА ПРОСТОРА И ОБУХВАТ ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА

2.1.1. ПРЕДЛОГ КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА И ОСНОВНЕ НАМЕНЕ ПРОСТОРА (ПОЉОПРИВРЕДНО, ШУМСКО, ВОДНО И ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ)

У односу на планске циљеве, односно, укупни планирани развој подручја општине Куршумлија, дата је пројекција коришћења земљишта по категоријама, са билансом реалних површина.

Табела 2.1. Биланси намене земљишта на подручју просторног плана (%):

	Пољопривредно земљиште		Шумско земљиште		Грађевинско земљиште		Водно и остало земљиште	
	У ha	У %	У ha	У %	У ha	У %	У ha	У %
Постојећа намена	38251	40.18	53007	55.68	1438	1.51	2504	2.63
Планирана намена	35619	37.41	55063	57.84	2523	2.65	1996	2.10
Биланс	-2632	-2.77	2056	2.16	1085	1.14	-508	-0.53

Слика 2.1: Дијаграм - Планирана заступљеност површина

Пољопривреда, развој и уређење руралних подручја, били би успешнији бољим и организованијим коришћењем ресурса у складу са начелима одрживог развоја и одговарајућим повезивањем и пласманом на широј регионалној основи.

То се може постићи:

- Коришћењем природних ресурса (воде, земљишта, ваздуха...), као и повећањем вредности пољопривредног земљишта, створити услове за производњу здраве хране и других пољопривредних производа за домаћа и страна тржишта.
- Чувањем површина и плодности пољопривредног земљишта поштујући основна начела одрживог развоја, коришћења, уређења и управљања над пољопривредним земљиштем¹, повећање величине пољопривредних газдинстава и унапређење тржишта земљишта.
- Стварањем тржишно усмерених и привредно оправданих индивидуалних пољопривредних газдинстава.
- Уређењем и побољшањем животних, радних и производних услова на селу као и интегралног развоја руралног простора.
- Повећањем дохотка пољопривредних произвођача, производње и квалитета и снижавањем трошкова производње,
- Заштитом и унапређењем пољопривредног земљишта (мелиорација ливада и пашњака, откуп пољопривредног земљишта, наводњавање и извођење комасационих радова),

¹ Пољопривредно земљиште од I до IV катастарске класе може се само у изузетним случајевима предвидети за друге намене, док се оранице под IV и V катастарском класом могу пренаменити у шумско земљиште, вештачке ливаде, пашњаке по предходно прибављеној сагласности Министарства.

- Применом одговарајућих антиерозионих радова и мера, спречила би се сва већа ограничења за прилагођавање структуре пољопривредне производње тржишној тражњи.
- Оснивањем комерцијалних воћњака и сточних фарми, у складу с локалним погодностима и традицијом, уз обезбеђивање услова за производњу широког асортимана одговарајућих прерађевина заштићеног имена географског порекла итд.

Неопходно је тежити укрупњавању поседа пољопривредног домаћинства, кооперацији и удруживању у прихватљиве облике задруга, едукацијом носиоца газдинстава, доступности свих служби за адекватну помоћ на стварању препознатљивих производа, као и њиховој промоцији на другим тржиштима. Важно је водити рачуна о начину коришћења земљишта на основу потенцијалних структура, са тежњом ка одрживости природних и створених ресурса, као и формирати системе заштите, коришћења и унапређења функције пољопривредног земљишта (привредне, културне, природне, и еколошке) на нивоу општине Куршумлија. Такође, потребно је успоставити економске, техничко-технолошке, организационе и еколошке услове за рурални развој, побољшати квалитет производње, као и понуду и пласман пољопривредних производа на европском тржишту.

Свеобухватни развој руралних простора, може се остварити само квалитетним променама у оквирима руралних система и ненарушавањем природних ресурса што би се постигло одговарајућом комбинацијом фактора као што су: природни ресурси, демографски процеси, саобраћајна и друга инфра и супраструктурна повезаност.

Пољопривредне површине претежно су представљене пашњачким и ливадским површинама у готово свим деловима општине Куршумлија, свакако и њивама у њеном долином североисточном делу. Имајући у виду чињеницу да на њивама још увек преовлађује екстензиван карактер производње, са правом се може извести закључак да нису адекватно и у довољној мери искоришћене. Слично важи и за просторе пашњака и ливада који углавном слабо коришћени или напуштени, представљају недовољно искоришћену основу за развој квалитетног сточарства.

Планираним решењем предвиђено је незнатно смањење површина пољопривредног земљишта за приближно 4% у односу на постојеће стање. Највећим делом на рачун проширења грађевинских реона насеља, а у циљу максималног очувања пољопривредних површина квалитетнијих бонитетних класа, нарочито у близини општинског средишта насеља Куршумлија и њеном равничарском делу. Простор за ширење осталих намена (привредних објеката, централних и јавних садржаја, стамбених зона, ...) треба тражити у рационалнијем коришћењу садашњих површина и њиховом погушћавању, уз побољшавање квалитета окружења, очување садржаја унутар насеља, пренаменом површина које су се раније користиле за индустрију, итд. Конверзија намене површина претварањем пољопривредног у неплодно извршиће се такође и изградњом планираних акумулација (Селова на реци Топлици, на површини од око 252 ha и Зебице на Великој Косаници), инфраструктурних коридора и објеката.

Пољопривредно земљиште у брдском делу општине Куршумлија ће се у планском периоду смањивати на рачун шумских површина. За опстанак планинских села потребно је задржати одређене површине за ратарско-повртарску производњу на теренима изнад 700 m н.в. Не би требало ићи на њихово тотално пошумљавање и затрављавање, иако је економско-производни потенцијал јако слаб. За одрживи развој традиционалног сточарства потребно је строго водити рачуна о очувању крмне базе и то уређењем природних травњака, предузимањем мера за повећање капацитета ливада и пашњака и обезбеђење подршке за редовно кошење и напасање стоке, како би се спречила биолошка деградација травног биљног покривача.

Просторне основе за комасацију, арондацију и мелиорацију на планском подручју - Потреба комасирања земљишта у оквиру граница овог Просторног плана заснована је на следећим разлозима:

- велика распарчаност и условно неправилан облик катастарских парцела не омогућава рационално коришћење пољопривредног земљишта;
- својински односи и уситњеност и неправилност облика катастарских парцела онемогућавају рентабилну пољопривредну производњу у случају коришћења евентуалних мелиорационих и противерозивних радова и мера.

При одређивању погодних површина за комасацију треба применити критеријуме и захтеве који могу применити за подручје целе општине. Основни критеријуми о томе какво треба да буде земљиште да би било комасирано првенствено су везани за рационалност коришћења овог земљишта као пољопривредног. По правилу комасацијом треба да буде захваћено релативно плодно земљиште I до IV катастарске класе.

Комасација ће се спровести на основу **програма** који ће донети Скупштина општине. При изради програма потребно је водити утврдити следеће компоненте:

1. израда катастара регистрације пољопривредног земљишта,

- уређење географског инфомрационог система за ниво посматраног подручја,
- стварање тзв. „земљишне банке“,
- уређење тржишта (пољопривредног) земљишта,
- разрада елемената вредновања и процене земљишта.

Паралелно и истовремено са спровођењем комасације на предложеним деловима подручја, потребно је спровести и мере заштите пољопривредног земљишта. У склопу програма комасације који се реализује уз помоћ главног пројекта комасације, обухваћене су и потребне мере за мелиорацију земљишта обухваћеног границама пројекта.

Шумско земљиште представља изузетно богатство Општине Куршумлија, обзиром на чињеницу да је је под шумама преко 55% њене територије. Планом се предвиђа додатно повећање површине шумског земљишта за 3-4%, углавном на рачун пољопривредног земљишта нижег бонитета, а мањим делом и пошумљавањем неплодног земљишта.

У односу на значај шума (привредни, еколошки и туристички), планирано шумско земљиште је за:

- Шуме са привредним функцијама (производња дрвета, коришћење шумских плодова и лековитог биља, коришћење дивљачи и др.).
- Заштитне шуме, на главним саобраћајним правцима, око насеља и привредних зона и сл.
- Парковске шуме, за спортско рекреативне садржаје, у оквиру туристичких комплекса и појединачних објеката и сл.

С обзиром на утврђивање циљева у коришћењу простора и задатака шумарства, неопходно је извршити нова пошумљавања у циљу повећања површина под шумом.

Планира се и побољшање стања постојећих шума. Приоритетно је претварање ниских шума (пањача) у високе, с обзиром да ниске шуме које чине значајан део природних шума имају мање продукционе способности и мању естетску вредност, нарочито што су оне у великом делу деградирале (присуство стоке, кресање лисника, прекомерно коришћење, неправилна сеча, и др.).

Посебно је значајно подизање нових шума на приватним поседима који се данас не користе у пољопривреди, те је потребно штопре изградити шумско-привредне основе за приватне шуме и одредити које површине (напуштене парцеле, VI, VII, VIII класе земљишта) у приватном сектору треба привести шуми.

Индустријска експлоатација шума дозвољена је само на подручју где је урађена шумска основа. Побољшањем начина газдовања и предузимањем мера, продуктивност привредних шума ће се знатно увећати и оне ће бити оспособљене за извршење бројних функција.

Грађевинско земљиште (јавно, остало и путно) заступљено је на око 3% површине општине према планираном стању, што је за (75-80%) више од садашње површине грађевинског земљишта. Иако је у планском периоду предвиђена стагнација демографског раста на нивоу Општине, повећање површине грађевинског земљишта, условљено је реализацијом следећих активности које ће допринети свеукупном развоју Општине Куршумлија:

- Изградња аутопута Е-80 Ниш-Приштина и реконструкцију и изградњу општинских путева. При изградњи и реконструкцији путева ће се проширити постојеће и успоставити одговарајуће регулационе ширине путева и изградити потребни пратећи путни објекти,
- Градња спортско-рекреативних комплекса, терена и објеката,
- Градња других јавних и инфраструктурних објеката,
- Изградња индустријских објеката и комплекса као и објеката услужних делатности,
- Градња објеката примарне пољопривреде, пре свега сточарских и живинарских фарми, рибњака и сл.,
- Изградња стамбених објеката због унутрашњих миграција становништва итд.

Грађевинско земљиште се приводи намени изградњом објеката или извођењем других радова у складу са прописима о планирању и уређењу простора, његова тржишна цена је предуслов за рационално коришћење и економски ефикасну локацију, а сама пропорционалност тржишне цене грађевинског земљишта и профитабилности у експлоатацији зависи од планиране намене, створених услова по питању уређења и тражње за изграђеним простором (стамбеним, пословним).

Овим Просторним планом обрађено је више области и обезбеђено довољно почетних основа за испуњење законских одредби у прописаним роковима датим за трансформацију и уређење система грађевинског земљишта, што ће омогућити организацију детаљног одређивања површина под јавним и осталим наменама, као и формирање рационално уређеног тржишта грађевинског земљишта.

Водно земљиште важан је развојни ресурс Општине Куршумлија. Ове површине се повећавају, због планираних хидроакмулација (Селова, Зебице и др.), регулација и уређивања водотокова у зонама насеља, градње мостова и других инфраструктурних објеката важних за водоснабдевање ширег подручја али и од хидроенергетског, привредног и туристичког значаја. Водно земљиште се углавном не одржава у законски прописаним условима. На њему се не поштује забрана изградње објеката (из које су изузети објекти који служе за водопривредне потребе) и забрана изградње комуналне и путне инфраструктуре у зонама санитарне водозаштите.

Остало земљиште чине површине јаруга и вододерина, камењара, каменолома и др.

2.1.2. ГРАНИЦЕ ГРАЂЕВИНСКИХ ПОДРУЧЈА НАСЕЉЕНИХ МЕСТА НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ

Планира се задржавање постојећих граница грађевинског подручја насеља и ширење граница појединих грађевинских подручја у насељима, као и уз све главне саобраћајне правце у којима се предвиђа интензивнији територијални развој.

Принципи ширења грађевинског подручја се утврђују у односу на:

- планирану хијерархију насељских центара;
- планиране пословно-производне и услужне системе;
- развој мреже јавних служби;
- демографски развој, односно унутрашње миграције становништва;
- развој мрежа инфраструктурних система.
- планиране туристичке капацитете у зонама интензивног развоја туризма, као и појединачне туристичке и угоститељске објекте у другим насељима;

У грађевинско подручје се не укључују делови пољопривредног, шумског и водног земљишта, као ни коридори инфраструктуре и путева који кроз њих пролазе, у деловима у којима непосредно коришћење ових површина није у функцији насељских активности. Укључују су оне граничне пољопривредне и шумске површине у којима се налазе групе, заштићена водоизворишта и површине река и обала од посебног значаја за уређење.

2.2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ, КОРИШЋЕЊЕ И РАЗВОЈ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА

2.2.1. ПОЉОПРИВРЕДА

Основни потенцијали за унапређење стања у области пољопривреде одређују правце развоја и планска решења просторног развоја пољопривреде:

- природних услова која пружа могућност искоришћавања компаративних предности подручја општине Куршумлија у понуди широког асортимана квалитетних пољопривредно-прехранбених производа, а посебно органских пољопривредних производа;
- повољни агроколошки услови за развој ратарства и воћарства на већини брдских терена, посебно органске производње континенталног воћа, посебно старих, аутохтоних сорти;
- велике површине природних травњака, претежним делом ксерофилног флористичког састава, погодних за производњу сточних производа посебних и препознатљивих одлика квалитета;
- Могућности за развој широког спектра мањих производних програма који имају позитивне трендове тражње на тржишту, а до сада нису адекватно респектовани у развојној политици, као:
 - пчеларство;
 - производња и прерада козјег млека, са комплементарном производњом јарећег меса;
 - оснивање фарми за узгој кунџа, ћурака, гусака, патки идругих рећих врста живине, укључених у тржишно атрактивне програме производње ексклузивне хране органског порекла.
 - повољни агроколошки услови планинских и делова брдских атара за плантажну проиводњу лековитог и ароматичног биља (лаванда, камилица, валеријана, мента, тимијан, босиљак и др);
 - значајни локални капацитети за индустријску прераду, складиштење и маркетинг пољопривредних и прехранбених производа (овде се мисли на капацитете за прераду - две хладњаче капацитета 3000 т, 4 сушаре капацитета 50 т/24 час и др.)
 - могућности комбинованог коришћења пољопривредних и шумских површина у интегрисаном систему управљања (тј. управљање земљиштем на принципима агро-шумарства), посебно у планинским пределима.

Ово подручје делимично одликује и производња ексклузивне хране органског порекла (ТопПас-удружење за производњу здраве хране - око 60 домаћинстава, где укупно има: 19 ха малине, купине, вишње, шљиве). Ова производња је регулисана и законским сертификатима за органску производњу са сертификати БЦС из Немачке, што омогућује пласман ових производа и на тржиште ЕУ.

Остала планска решења и мере развоја пољопривредне производње обухватају:

- Планско подизање нових засада са квалитетним и продуктивним сортама,
- Производња јагодичастих воћа,
- Производња садница са заштићеним географским пореклом,
- Појачану контролу производње садног материјала,
- Економске мере за развој воћарске производње,
- Унапређење расног састава у сточарству,
- Унапређење исхране употребом силаже, сенаже и концентрованог хранива,
- Кредитирање регистрованих пољопривредних произвођача,
- Унапређење рада удружења из области сточарства,
- Подизање прерадних капацитета са могућношћу финалне производње,
- Организација органске производње на већим површинама и већем броју јединица или домаћинстава.

2.2.2. ШУМЕ

Планским мерама тежи се успостављању газдовања шумским ресурсима које је заснивано на општенаменском дефинисању шумског простора у функционалном смислу, што захтева промену односа друштва према шумским ресурсима. Стратешке одреднице које указују на оптимална и друштвено прихватљива планска усмерења у погледу заштите и коришћења шума, у већини случајева имају задатак да ускладе полифункционалну улогу шума, уз поштовање смреница одрживог развоја. Полифункционална улога шума се огледа у повезаности шума са другим делатностима као што су индустрија, инфраструктура, туризам, лов итд.

Основне мере - За очување, побољшање садашњег стања и повећања површина под шумама потребно је спроводити:

- Рационално и обновљиво коришћење укупних производних потенцијала шума,
- Повећање укупне обраслости и попуњавање недовољно обраслих површина,
- Нега постојећих састојина интензивирањем шумско-узгојних радова,
- Чување шума од бесправног коришћења и заузимања,
- Забрана пашарења на површинама где је процес обнављања у току, и у шумским културама (према плану гајења шума),
- Праћење евентуалних појава сушења шума и биљних болести и благовремено обавештавање специјалистичке службе која ће поставити дијагнозу и прописати адекватне мере сузбијања,
- Прогнозу појаве штетних инсеката и болести,
- Развијање и унапређивање извештајне и дијагнозно-прогнозне службе,
- Стручно оспособљавање особља за препознавање економских штета,
- Довођење у ред сечишта, санирање ветролома и снеголома, односно потенцијалних жаришта сипаца поткорњака и других секундарних инсеката,
- Заштита подмладка од дивљачи (посебно је важна у деградираним састојинама),
- Контролисано коришћење шумских плодова и лековитог биља (према досадашњем искуству очекивано коришћење осталих шумских производа је: печурке 87 t/год., лековито биље 121,3 t/год.; и шумски плодови 97 t/год.),
- Без обзира на власништво успоставити јединствени и исти статус за целокупно шумско подручје,
- Компензације од стране државе власницима шума или корисницима за штете услед ограничења у коришћењу шума, поготову на заштићеним подручјима,
- Усклађивање општих и посебних шумских основа и програма газдовања шумама и планираног развоја туризма, водопривреде (антиерозивне заштите постојећих и планираних водоакумулација), као и са режимима заштите природних и непокретних културних добара.
- Одржавање постојеће мреже шумских путева и изградњу нових, у циљу функционалнијег управљања шумским ресурсима.

Планске активности повећања шумовитости на подручју општине спроводиће се првенствено пошумљавањем земљишта на стрмим падинама угрожених ерозијом, посебно у сливовима постојећих и планираних водоакумулација,

те на површинама слабијих продуктивних потенцијала, такође спровођењем забране трајног смањивања површина под шумама и повећањем укупног шумског фонда, као и удела државног власништва у шумама у Републици Србији, а нарочито у шумама с посебном наменом. Пошумљавање треба извршавати аутохтоним врстама.

Заштита шума на територији општине Куршумлија трајан је и основни задатак у оквиру обављања редовне делатности унапређивања стања, неге и заштите шума и остваривање се спровођењем следећих мера попут:

- Спречавања незаконите сече најрепрезентативнијих примерака дендро-флоре (букве, борова, јасена, храстова итд.)
- Контроле последица које могу настати реализацијом новог саобраћајног коридора (ауто-пут Ниш-Приштина),
- Снимања, праћења појеве сушења по степену, интензитету и правцу ширења,
- Контроле ефеката на хабитус и еколошку амплитуду биљних врста услед извођења планираних хидротехничких објеката (хидроакумулација „Селова“, мини хидро-електране и сл.), због интеракција на релацији педосеквенце - воде - вегетационо-флорни састав,
- Противпожарне заштите,
- Забране непланске градње на шумским комплексима,
- Мониторинга штеточина ентомолошког и фитопатолошког порекла ради утврђивања мера заштите у условима деградације,
- Развијања и унапређивања извештајне и дијагнозно-прогнозне службе,
- Довођења у ред сечишта, санирање ветролома и снеголома, односно места која би могла да послуже као погодна локација за појаву инсекатских жаришта,
- Заштите подмлатка китњака од дивљачи,
- Уређивања површина за одмор и рекреацију – обележавањем праваца кретања, уређивањем ливада унутар шумских комплекса, изградњом неопходне инфраструктуре,
- Унапређивања научно-истраживачког рада на здравственом стању шумских екосистема, истраживању биодиверзитета, еколошких и развојно-производних карактеристика типова шума и др.

Антиерозивна заштита оствариће се применом биолошких мера (пошумљавање и затрављивање), биотехничких мера (плетери и зидићи против спирања) и техничких мера (габионске преграде и прагови у циљу стабилизације терена и заустављања вученог наноса) на површинама и локалитетима које угрожава средња, ексцесивна и јака ерозија, посебно у сливовима и подручјима укрштања река (Штавска, Проломска, Требњска, Равношортска, Бањска, Грабовничка, Спаначка, Топлица, Ранковица, Косаница и сл.) и постојећих и планираних водоакумулација.

На планском подручју најзаступљеније су букове и мешовите букове шумске целине које се сврставају у V степен према угрожености од пожара. Поред њих значајнији удео у шумском земљишту општине Куршумлија имају и шикаре и шибљаци (VI степен угрожености), храстове и грабове шуме (IV степен угрожености), као и четинарске и мешовите четинарске шуме (I, II и III степен угрожености). У циљу заштите од пожара планира се одржавање постојећих и планирање нових шумских путева.

У односу на одрживо газовање ловним подручјима обухваћеним овим планом неопходно је спроводити:

- Поспешивање развоја ловног туризма на планини Соколовици јер се налази у непосредној близини туристичких атрактивних локалитета Пролом Бање и Ђаволје вароши.
- Изградњу ловних објеката за смештај потенцијалних гостију као и опремање ловишта потребним ловно-техничким објектима,
- Постизање оптималног броја, густине и квалитета гајених врста дивљачи, селкцијом и праћењем стања на ловним подручјима,
- Активним маркетинг кампањама допунити постојећу туристичку понуду, приказивањем ловних потенцијала подручја,
- Остваривање сарадње са корисницима суседних ловишта у циљу спровођења јединствених мера газдовања ловиштем, посебно када је у питању организован одстрел предатора, отварање ловне сезоне, установљавање резервата и друге активности,
- Остваривање сарадње са ветеринарском станицом у Куршумлији у циљу редовне контроле здравственог стања дивљачи,
- Техничко уређење приобаља и обogaћивање риблим врстама уз означавање акваторије на којима је риболов дозвољен и уношење у брошуре туристичке понуде.

2.2.3. ХИДРОЛОШКИ И ХИДРОГЕОЛОШКИ РЕСУРСИ

У области хидролошких и хидрогеолошких ресурса планска решења просторног развоја планирају се кроз следеће мере:

МЕРА 1: ИЗРАДА И ВОЂЕЊЕ КАТАСТРА ИЗВОРА ЗАГАЂИВАЊА

Заштита површинских вода, односно водотокова на територији општине Куршумлија је неопходна с обзиром на транзитност загађења која се рефлектује не само на квалитет, односно прописану класу вода, већ и на квалитет подземних вода.

Додатна оптерећења, у смислу загађивања вода плитких издани збијеног типа, представљају и природна повећања концентрације појединих микроелемената услед распрострањених минералних појава.

На подручју општине се не води катастар извора загађивања, што је предуслов за контролу и успостављање жељеног стања квалитета вода, али и ублажавање последица ексцесних појава. Због тога би дефинисање рањивости хидрогеолошке средине била веома значајна.

МЕРА 2: ИЗРАДА КАРТЕ РАЊИВОСТИ ХИДРОГЕОЛОШКЕ СРЕДИНЕ

Рањивост хидрогеолошке средине представља скуп битних хидрогеолошких карактеристика које одређују могућност слободног загађења услед човекових активности, и истовремено ограничавају намену површина у просторном плану.

Рањивост хидрогеолошке средине зависи од:

- времена проводности инфилтриране воде и загађивача;
- релативне количине загађивача која може да обогати подземне воде;
- капацитета самопречишћавања геолошке средине кроз коју филтрира вода са загађивачем.

Релативну рањивост одређује ефикасност хидролошке везе подземних, и пре свега изданих вода, односно и површине тла. Значи, уколико је већа водоносност издани, утолико је израженија и рањивост хидрогеолошке средине, јер ће се већа количина загађивача и за краће време наћи у њој. Време кретања, капацитет самопречишћавања и количина загађивача представљају функцију следећих карактеристика геолошке/ хидрогеолошке средине било ког подручја:

- повлатни слој који прекрива изданске воде;
- зона и начин прихрањивања;
- дебљина незасићене, надизданске зоне кроз коју се креће загађење.

Рањивост хидрогеолошке средине се исказује описно као екстремна/изузетна (Е), висока (В), умерена (У) или ниска (Н), а до ове поделе дошло се на основу хидрогеолошких услова средине, односно параметара водоносности.

За територију општине Куршумлија, с обзиром на изузетну откривеност седимената и развијену порозност, треба урадити карту рањивости хидрогеолошке средине, како би могло да се управља јединствено на нивоу интегралног система али и планира намена површина у складу са могућностима хидрогеолошке средине.

МЕРА 3: МОНИТОРИНГ

Студија праћења/мониторинга представља једну од етапа хидро(гео)лошких истраживања за потребе просторног планирања и на њеној основи се развија даље управљање површинским и подземним водама у просторним плановима.

Програм мониторинга има циљ обезбеђивања података за успостављање информационог система, и због тога је неопходно:

- елементе праћења јасно идентификовати;
- омогућити транспарентност и обновљивост успостављене стратегије;
- успоставити јасан концепт дефинисања хидрогеолошке средине и заступљених издани;
- успоставити одговарајући план прикупљања, бележења и анализе узорака/података;
- коректно архивирати и иновирати податке како би интерпретација била једноставна и у форми периодичних извештаја.

Мониторинг хидро(гео)лошке средине за потребе просторног планирања представља стратегијски мониторинг који омогућава усклађено управљање више заинтересованих корисника површинских и подземних вода, а и простора.

МЕРА 4: ИНТЕГРАЦИЈА ТРАЈНОГ КОРИШЋЕЊА, ЗАШТИТЕ ВОДА И УПРАВЉАЊЕ

Дугорочно коришћење површинских и подземних вода уз очување квалитета и количина колико је то могуће, представљају неке од циљева управљања поред низа других. Најједноставнији и најефективнији начин интеграције различитих аспеката управљања водама, које представљају и део различитих система (водопривредног, комуналног,...) јесте управљање кроз просторно планирање на свим нивоима просторних планова.

"Предвиђени развој водопривреде Србије, који карактерише развој све сложенијих водопривредних система и све сложеније интегрално управљање водама, не може се реализовати без оперативног водопривредног информационог система (ВИСС)(ВОС, 1996)".

"Структура ВИСС-а дефинисана је на основу функција и категорија логички повезаних информација. Категоризација информација извршена је на основу дефинисаних група функција. Пет основних функција ВИСС-а су:

1. Праћење и процена природних и изграђених ресурса.
2. Планирање, стратешко управљање и пројектовање водопривредних система и објеката.
3. Оперативно управљање објектима и системима, управљање у ванредним ситуацијама.
4. Административно-управно управљање водопривредом.
5. Управљање развојем и оперативним радом ВИСС (ВОС, 1996)".

Управљање подземним водама би морало да се остварује пре свега на нивоу просторних планова, који не би требало да само инкорпорирају ставове из ВОС, већ да с обзиром на главне компоненте подземних вода имају решење које уважава чињенице:

- површинско зонирање хидрогеолошких средина према рањивости и могућностима намене;
- обезбеђивање будућих, потенцијалних локација изворишта за водоснабдевање;
- економски аспект вредновања при одређивању намене површина;
- интеграција података о хидрогеолошким срединама и подземним водама у ГИС;
- Усклађивање хидрогеолошких истраживања у просторном планирању са ИСО 9000 стандардом.²

2.3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ, ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА И МРЕЖА НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ

2.3.1. СТАНОВНИШТВО

Демографски развој подручја треба да се заснива на квантитативним (у смислу смањења и заустављања смањења броја становника) и квалитативним променама демографског потенцијала (равномеран развој становништва, побољшање неповољне старосне и образовне структуре, стимулисање позитивних миграција младог и образовног становништва и сл.).

Као основно полазиште при кретању концепције демографског развоја планског подручја, треба бити покретање привредних активности што последично доводи до нових радних места што може бити покретач позитивних миграционих кретања и то претежно младог и образовног становништва. Као последица ових процеса произилази пораст стопе наталитета и природног прираштаја, односно пораст броја становника. У складу са претходним, мере планираног привредног раста треба усмерити кроз подстицање привредног развоја по насељима где се истовремено

² ЛИТЕРАТУРА

- **Димитријевић М.** (1995): Геологија Југославије; Геоинститут, Вагех, Београд.
- **Група аутора** (1980): ОГК лист Куршумлија (К 34-31) са тумачем; Савезни геолошки завод, Београд.
- **Група аутора** (1982): ОГК лист Подујево (К 34-43) са тумачем; Савезни геолошки завод, Београд.
- **Карамата С, Мијовић Д.** ур (2005): инвентар објеката геонаслеђа Србије; Завод за заштиту природе Србије, Београд
- **Нацрт Просторног плана Републике Србије** (2010-2014-2021); Министарство животне средине и просторног планирања, Београд
- **Сикошек Б.** (1994): Сеизмотектонска и сеизмолошка карта Србије; Димитријевић М. ур (1994): Геолошки атлас Србије 1:2000 000; Министарство за заштиту природних богатстава и животне средине РС, Београд
- **Филиповић Б, Крунић О** (2005): Регионална хидрогеологија Србије; Рударско-геолошки факултет, Београд.
- **Водопривредна основа Републике Србије; Службени гласник РС, бр 11/2002**

сагледавају изразито неповољне тенденције и у демографском и у привредном развоју. Приоритет би био развој локалних центара, будући да се на овај начин позитивно утиче на шире подручје под утицајем датих центара.

За постизање демографског развоја и демографске ревитализације на територији општине Куршумлија, битна је помоћ државе мерама популационе политике, које би ишле у смеру осавремењавања пољопривредне производње, развоја сектора малих и средњих предузећа и предузетника у сектору пољопривреде, агро-индустрије, трговине и занатства.

Пројекција становништва - У току планског периода може се очекивати даљи наставак свих започетих тенденција и трендова, нарочито оних који су карактеристични за међупописни период 1991.-2002.год., а који се наставио и у периоду 2002.- 2011.год. Уколико се настави постојећи тренд, при чему се могу очекивати негативне стопе природног прираштаја и миграционих кретања, а уз претпоставку даљег старења становништва, може се очекивати наставак смањења укупног становништвана подручју општине Куршумлија.

Приликом израде пројекције становништва примењена је хипотеза о морталитету да ће се смртност задржати на нивоу између два последња пописа. Хипотеза о укупном фертилитету заснива се на претпоставци да се стопа укупног фертилитета неће мењати и да ће се кретати на нивоу годишње стопе за период 2002.-2011.година. Миграциона кретања зависе од низа друштвено-економских фактора, од којих неки стимулишу, а неки дестимулишу миграције, тако да је њихово кретање веома тешко предвидети.

Применом методе настављања тренда кретања становништва 2002.-2011., пројекција је да ће 2020. године на подручју општине Куршумлија живети 18.000 становника, што представља смањење за 5,4% у односу на попис 2011. године.

Табела 2.2 Пројекција становништва

Подручје	2002.	2011.	Пројекција		Промена 2011-2020.			
			2015.	2020.	Укупно	Стопа %	Просечан годишњи раст	Индекс 2020/2011.
Општина Куршумлија	21.608	19.011	18.500	18.000	-1.011	-5,4	-112	94,7
Куршумлија градско насеље	13.639	12.866	12.500	12.700	-166	-1,3	-18	98,7
Куршумлијска Бања градско насеље	151	103	100	90	-13	-12,7	-2	87,4
Куршумлија остала насеља	7.818	6.042	5.900	5.210	-832	-13,8	-93	86,2

Пројекцијом се предвиђа пад броја становника на нивоу општине као и у насељима ван градског центра, док у самом граду требало би да се осети најмањи пад становника, који би од 2015. године почео да се коригује.

2.3.2. ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

Према принципима одрживог привредног развоја, основни критеријуми за избор приоритета развоја су: 1) повећање запослености, бруто домаћег производа и спољнотрговинског биланса; 2) усклађеност са просторно-еколошким капацитетима локалне средине; 3) допринос равномернијем размештају активности; 4) енергетска ефикасност; 5) степен коришћења обновљивих и необновљивих извора природних ресурса; 6) повећање удела технолошких и еколошки ефикаснијих и иновативнијих грана; 7) коришћење изграђених и опремљених локација, смањење трошкова путовања запослених и експлоатационих трошкова локалитета; и др. Основна развојна одређења су:

- **Промена привредне структуре** кроз: реструктурирање постојеће привреде кроз завршетак процеса приватизације и отварање нових МСП; специјализацију привредне структуре – од примарне до фазе финализације производа на основу одрживог коришћења природног потенцијала (производња, откуп, складиштење и прерада пољопривредних производа; шумарства и прераде дрвне масе, откупа, складиштења и прераде биља, шумских плодова; развој туризма и специјализованих видова туристичке понуде (планински, еко, сеоски, спортско-рекреативни, и др.) и нових садржаја (угоститељски, смештајни, прометни, сервисни, едукативни и др.); развој услужног сектора – од услуга највишег нивоа (информатичке, пословне, банкарске, финансијске, послови са некретнинама, инжењерске, консалтинг, транспортне, складишне, сервисне и др.), преко услуга приватно - јавног партнерства у разним областима (културним, угоститељско-туристичким, прометним и др.), до услуга за свакодневне потребе становништва и других корисника простора и

- **Промена стратегије финансирања** кроз: обухватање и активирање целокупног економског потенцијала - јавног, приватног и личног, и ангажовање формалног (локална и средства инвеститора, средства Републике и др.) и неформалног финансијског потенцијала. (сиво тржиште, дознаке из иностранства, штедња "у кући").
- **Развој области и грана од изразитог значаја на повећање запослености и бруто домаћег производа и кластерско удруживање на нивоу Општине** (пољопривреде – туризма – индустрије – образовања – финансијских - прометних и других институција) у циљу повећања привредне конкурентности и равномернијег развоја планске територије, као и на регионалном нивоу;
- **Интензиван развој туризма** кроз развој туристичких производа и пројектата који би допринели модернизацији постојећих и изградњи нових туристичко-рекреативних комплекса, што би последично довело до побољшања стандарда и запослености локалног становништва, истовремено подстицајући развој пољопривреде и подизање атрактивности Општине за инвестирање и побољшање демографске структуре;
- **Развој руралног подручја** - поштовањем специфичности и функција појединих делова руралног подручја у погледу могућности: развоја пољопривредне производње у складу са пољопривредном рејонизацијом (ратарске, повртарске, воћарске и различитих видова сточарске, органске производње) и прераде; експлоатације и прераде дрвне масе и пратећих шумских производа (лековито биље, гљиве, и др.); развоја туризма и очувања културних и природних вредности.

2.3.3. МРЕЖА НАСЕЉА

С обзиром на уочене повољности, а пре свега, недостатке у организацији и функционисању постојеће мреже насеља, концепт развоја представља **избор типова развоја, као и довођење у везу развојних циљева са развојним ограничењима** - ближе се одређује положај центара, одређује начин њиховог избора и услови за обрзовање, развија мрежа одговарајућих намена и садржаја, сагласно основном концепту мреже насеља и одређују се критеријуми за просторни размештај.

Концептом развоја мреже, омогућено је степеновање у усложњавању у циљу њеног сталног развоја, кроз различите нивое функционисања, тј. развоја насељских садржаја.

Полазишта за уобличавање планског концепта развоја мреже насеља општине Куршумлија успостављена су на начелима:

- интегралног третмана насеља на подручју Општине, чиме се стварају услови за превазилажење неповезаности у функционисању система мреже насеља и омогућава подизање нивоа функционисања појединих гравитационих подручја,
- прожимања насеља кроз уочавање тзв. „преклопних зона“ између појединих целина у Општини,
- заснивање концепта на „продорима“ развојних трајекторија (тачака, потеза и зона), имајући у виду ресурсе и потенцијале саобраћаја, природних услова, створених услова (капацитета привредне и друштвене инфраструктуре, туристичких капацитета, итд.).

Постојећи начин функционисања насељске мреже места Куршумлија, у складу са уоченим особеностима (концентрација становништва, садржаја и активности у општинском средишту, његов успорен и неповезан раст), затворен и једносмеран систем функционисања (усмерен на средиште градског насеља), представља, у основи, **изразиту моноцентричну структуру** мреже, већ успостављену на подручју Општине.

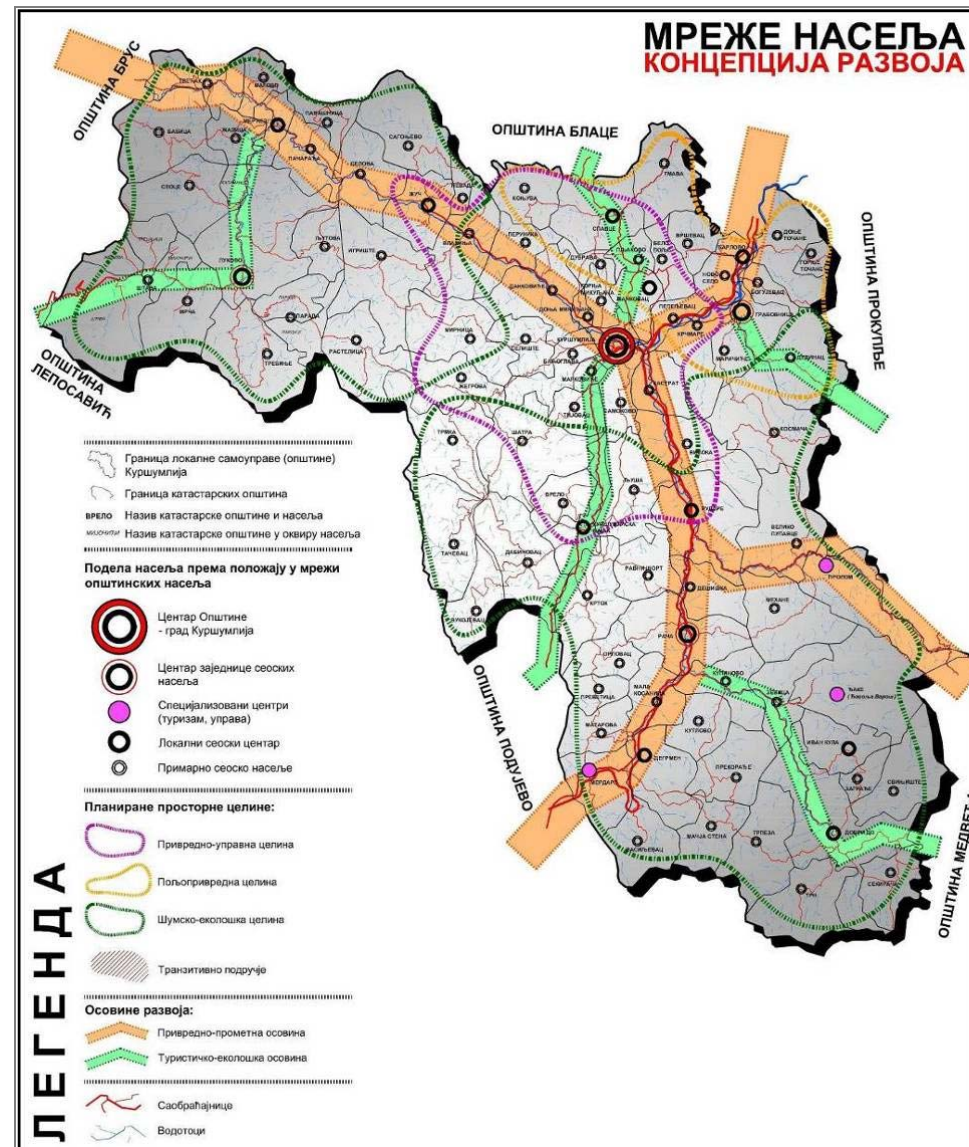
На основу постојећег стања, а у циљу превазилажења датог ограничења, потребно је створити услове за полицентрични развој. Први корак јесте уочавање **засебних целина**, као будућих носилаца развоја:

- **Средишња целина** са средиштем у граду Куршумлији. Ово је једина целина са потпуно образованим средиштем и подручјем од утицаја. Њу одликује развој свих града привреде, као и развијене јавне службе у граду Куршумлији. Положај Куршумлијске и Пролом бање у у ободном делу ове целине пружа могућност што уједначенијег развоја;
- **Западна целина** (област Горње Топлице) са средиштем у селу Луково. Дата целина је има изваредне могућности за развој шумарства, еколошки усмереног туризма, енергетике и одрживе пољопривреде;
- **Јужна целина** (област Косанице) са средиштем у насељу Рача је јасно заокружена. И ова целина има изваредне могућности за развој шумарства, еколошки усмереног туризма и енергетике, а велика предност дате целине је пролазак магистралне саобраћајнице;
- **Североисточна целина** са средиштем у селу Грабовница. Дату целину одликују повољни услови за развој пољопривреде засноване на ратарству и воћарству. Неразвијеност Грабовнице и близина града Куршумлије донекле

ономогућава стварање јасне зоне утицаја и развој дате целине као заокружене. Стога су многа насеља која припадају овој целини под непосредним утицајем града Куршумлије.

Концепт развоја би у почетној фази требао покренути превазилажење проблема у функционисању и разликама у развоју данашње мреже насеља општине Куршумлија. Он представља полицентричан модел развоја, који уједно представља и опредељујући концепт развоја мреже насеља на подручју општине.

Слика 2.2.: Концепција развоја мреже насеља у општини Куршумлија

Као основ полицентричног развоја, посматрано глобално на нивоу Општине, може послужити диференцијација напред наведених целина како у погледу развијености, тако и структури центара. Главни магистрални и регионални правци који повезују ове области представљају тзв. „**осовине развоја**“. Уочавају су две осовине, које иду правцима север-југ и исток-запад и стварају „крст“ у самом граду Куршумлији. Краци „крста“ нису једнаки, тј. више су развијени краци у правцу југа и запада. Поред тога постоји неколико мањих осовина, везаних за умрежавање самих целина међусобно.

Осовине се могу третирати као „полови“ развоја у односу на целину којој припада општинско средиште. Подизање степена централитета постојећих насељских центара у оквиру сваке појединачне области основ је за њихово прво комплементарно, а потом и сложеније међусобно повезивање.

Највећи недостатак описаног развоја мреже јесте данас ретка насељска структура и непостојање јачих сеоских центара. Основна тешкоћа ових делова општине је уситњеност подручја на више мањих области, доминација града Куршумлије и

лоша међусобна повезаност насеља. Да би се претходна концепција унапредила неопходно је тежити за што потпунијом децентрализацијом, уз неопходан услов бољег сабраћајног повезивања. Она би се спровела јачањем и локалних центара. Највећи потенцијал за јачање централно усмерених садржаја и делатности и развој у целовите локалне центре имају села Жуч, Спанце, Рударе, Мердаре, Добри До и Барлово, која су и данас нешто развијенија и боље опремљена датим наменама него околна села.

Слично претходно потребно је даље подстаћи развој села са посебним наменама и већ образованим идентитетом. Ту се првенственио мисли на туристичка насеља - Пролом (бању), Куршумлијску Бању и Ђаке (са Ђавољом Вароши).

2.3.3.1. Модели развоја

Већ је напоменуто да је на простору општине Куршумлија, просторно посматрано, постоји **моноцентричан систем** насељске мреже, чију окосницу чини општински центар - градско насеље Куршумлија. Степен централитета града Куршумлије је израженији у односу на многе друге општине са сличним одликама (број становника, величина средишта општине, ниво развијености). На то, пре свега, указује чињеница да у општинском центру живи око 63% становништва општине (попис 2002. године), што је још наглашеније ако се зна да је општина једна од пространијих у Републици.

Поред града постоје и три релативно равномерно распоређена центра заједнице насеља - Луково, Рача и Грабовница. И поред значаја у мрежи насеља општине дата три насеља деценијама бележе опадање броја становника, а бројни показатељи говори о њиховој слабој развијености (исподпросечна величина насеља, удео пољопривредног становништва, стање путне мреже ка околним насељима, веома скромна насељска привреда).

Разлог оваквом развоју треба тражити пре свега у вишедеценијском развоју бивше Југославије који се углавном заснивао на давању предности развоја градских средина и општинских центара. Разбијен вид села куршумлијског краја и величина општине (једна од највећих у Србији) додатно су појачали раскорак између града и његовог сеоског окружења.

Модел полицентричног развоја

Сви досад поменути разлози, као и степен достигнутог развоја већ успостављене мреже насеља на подручју општине, упућују на опредељење да почетни корак у унапређењу мреже подржи већ успостављени просторни систем, односно, да се омогући даљи непрекинути развој полицентричног система мреже насеља кроз:

Јачање и диференцијацију постојећих насељских центара који могу да остваре противтежу поларизационим утицајима Куршумлије, да омогуће рационалну просторну организацију привредних веза у мрежи центара и да подстакну развој околних насеља. Тиме се стварају услови за успостављање чвршћих веза између самих центара и насеља која се око њих групишу. То, даље, подразумева подизање степена централитета појединих делатности и садржаја у оквиру насеља, значајније афирмисање природних и створених вредности и могућности простора општине, успостављање чвршћих веза са припадајућим насељима и центрима у окружењу, даљи развој одговарајућих видова друштвене инфраструктуре, јачу профилацију центара, боље међунасељско повезивање, итд.

Критеријум за избор центара и њихову хијерархију у мрежи, опредељује, пре свега, досадашњи степен развоја, могућност ефикасног покретања природних и створених вредности, добра саобраћајна повезаност са суседним центрима и околним насељима, број становника у оквиру центара и непосредног гравитационог подручја, демографска структура становништва, итд.

Њихов положај у систему насеља омогућава образовање више различитих просторних целина, које, у зависности од услова будућег развоја могу да развијају сопствене предности у односу на шире окружење, па и изван граница општине.

У том смислу, у почетном кораку развијају се следећи центри:

1. Даље јачање Куршумлије као општинског центра, кроз развој широког спектра намена, делатности и садржаја, како у домену јавних служби, тако и кроз јачање привреде. Такође, пожељно је јачање централитета Куршумлије кроз развој делатности од регионалног значаја, с обзиром на постојање значајних привредних ресурса и развој важних саобраћајних комуникација, чиме би се учврстила и његова позиција у регији и подигао значај у систему насеља Топличког округа, па и шире у окружењу. Осим поменутих повољности, потенцијал за развој Куршумлије као средишта општине представља и могућност даљег демографског раста;
2. Даље јачање централитета, односно изразитије образовање центра и учвршћивање положаја у систему насеља, насеља Луково (са Луковском бањом), које после Куршумлије, представља најзначајнији центар (пол развоја)

општине, за читаво западно подручје општине, које је свој утицај проширило и изван граница општине. С обзиром на развијене туристичке делатности, и постојање развијене мреже јавних служби, као развој других делатности (услугне и комерцијалне активности, функције спорта и рекреације, итд.), насеље има услове да прерасте у значајнији пол развоја општине и покретач развоја за датом насељу зависна села: Мрче, Штаву, Требиње, Параду, Сеоце, Растелицу и Љутову. Како се потапањем и расељавањем Мерђеца губи место окупљања за северозападни део општине Луково ће проширити своју зону непосредног утицаја и на насеља у овом делу Топлице: Магово, Трећак, Жалицу, Бабицу и Певашницу;

3. Даље јачање централитета Раче за насеља у јужном делу подручја општине, чиме би се успоставиле чвршће везе на нивоу гравитационе зоне овог центра. Посебна предност Раче, као саобраћајног чворишта, треба искористити за развој делатности привреде везане за саобраћај, али и за шумарство и обраду дрвета, чиме је област Косанице веома богата. Посебну пажњу потребно је посветити унапређењу веза измеђ Раче и њој непосредно подређених села: Орловца, Преветице, Мале Косанице, Кутлова, Зебица, Купинова, Механа, Дешишке и Равног Шорта;
4. Јачање садашњег центра заједнице насеља Грабовница је неопходно како би се дато насеље у потпуности остварило као центар заједнице села. За дати развој пожељно је коришћење за ниво општине развијеног пољопривредног залеђа, будући да су насеља у окружењу Грабовнице у плодној долини Топлице и на најнижој надморској висини у општини.

Истовремено са развојем поменутих центара заједнице насеља, предвиђа се и јачање насеља која у овом тренутку имају статус локалних и специјализованих центара, нарочито оних на важнијим саобраћајницама, као и оних који имају релативно задовољавајући демографски потенцијал и развијеност јавних, а нарочито, привредних или других намена посебног вида.

У том смислу предвиђа се подизање нивоа функционисања и јачање централитета насеља:

- Куршумлијска бања је и локални центар за део општине југозападно од града и туристичко бањско одређиште, које је поново потребно покренути из данас незавидног стања. Управо развој туризма са њему сагласним делатностима и садржајима везаним, пре свега, за природу и екологију (шумарство, самупљање лековитог биља и шумских плодова, одржива пољопривреда и сл.) дају могућност развоја овог бањског лечилишта и њему подређених села: Трмке, Шатре, Љуше, Врела, Кртока, Дабиновца, Тачевца и Вукојевца;
- Пролом (бања), као насеље специјализовано за туризам (нарочито бањски и рекреативни), и поред непостојања зависне зоне, има изванредне могућности за будући развој везан и за унапређење постојеће туристичке привреде, као и развој околног подручја Радана. Планирани развој планине Радан управо би Пролом бањи омогућио боље умрежавање у туристичку понуду Србије;
- Жуч као локални центар за насеља Влахиња, Невада, Игриште, Сагоњево и Селова., са релативно развијеним средиштем насеља на нивоу општине, нуди изванредне могућности за развој привреде засноване на шумарству и обради дрвета. Добро усмереним развојем Жуч и њему зависна насеља би постала својеврсне „испоставе“ града Куршумлије на пољу шумске и дрвопрерађивачке привреде;
- Слично претходном сличну улогу у јужном делу општине би требало понети и село Добри До, које је локални центар за насеља: Трпеза, Трн и Секирача. Унапређење путне везе са општином Медвеђа преко Доброг Дола било додатни подстрек развоју овог дела општине и унапређењу локалне привреде;
- Насеља Дегрмен и Мердаре са својим међусобно повезаним управим и другим јавним службама, чине окосницу крајње јужног дела општине и средиште за околна села: Матарова, Прекорађе, Васиљевац, Мачја Стена. Основу будућег развоја овог дела општине треба тражити у повезивању природних погодности и прометног положаја на данашњој магистраном правцу, где се у будућности предвиђа изградња аутопута;
- Попут претходног „двојног“ утицаја на околним сличан случај се може увидети и у случају села Иван Кула и Ђаке са зависим селима Заграђе и Свињиште. Овај део општине Куршумлија поседује изванредне могућности за развој еколошки усмереног туризма, у основи везаног за постојање природних и створених реткости (Ђавоља Варош и остаци средњовековне Иван Куле), који би се додатно могао проширити на сеоски, етно- и еко-туризам;
- Насеља Спанце, Рударе, Барлово развијаће се као услужно-привредни центри локалног значаја у непосредној околини града Куршумлије. Управо обновом и осаврењавањем градске привреде дата насеља ће постати места њене експланзије, где би се посебним мерама дало првенство развоју „мале привреде“ везане за развијено пољопривредно окружење и ослоњену на релативно добру саобраћајну мрежу.

2.3.4. ОРГАНИЗАЦИЈА ЈАВНИХ СЛУЖБИ

2.3.4.1. Општа оцена опремљености и општи концепт планирања јавних служби на територији општине Куршумлија

Општа карактеристика развијености јавних служби општине Куршумлија је релативно добра развијеност мреже и велика дисперзија објеката (имајући у виду велику територију општине), али и непокривеност малих насеља примарним сервисима. Оваквој развијености мреже примарних сервиса највише је допринела (не)развијеност мреже насеља и њихова величинска структура – односно веома велики број дисперзованих, уситњених насеља са малим бројем становника. Ситуацију погоршава сталан тренд опадања броја становника, негативан природни прираштај и необнављање становништва.

У мрежи насељ најбољу опремљеност јавним службама има општинско седиште, насеље градског типа Куршумлија. Мрежа објеката образовања је веома дисперзована и нерационална у односу на број деце корисника и тренд депопулације у општини, а релативно дисперзована је и мрежа објеката културе, док су заједно веома слабо искоришћене. Објекти здравства су знатно мање заступљени, а мрежа објеката деље заштите готово и да не постоји, будући да постоји само у насељу Куршумлија. У општинском седишту постоји и Центар за социјални рад, док других објеката социјалне заштите нема. Мрежа објеката културе у односу на број објеката је веома дисперзована, али у односу на квалитет, опремљеност и бонитет објеката ниво је знатно нижи.

Насеље Куршумлија је средње развијен полифункционални центар локалног и делом регионалног значаја, без изражене доминације једне или групе функција. Остала насеља су сеоска, углавном монофункционална, пољопривредна или мешовита, с изузетком 3 бање: Куршумлијске, Пролом и Луковске бање, које без обзира на релативно мали број сталног становништва имају развијене непољопривредне функције, посебно специјализоване здравствене услуге и туризам. Комплементарно туризму у њима треба развијати здравствене, културно-образовне делатности и делатности деље заштите. Планском акцијом и планским мерама подржати одређене предиспозиције ових насеља да постану микроразвојни центри. Микроразвојна језгра треба да добију улогу центра функционалне децентрализације општине. Њиховим развојем обезбедила би се уравнотеженост размештаја становништва и ефикаснија и усклађенија организација јавних служби са потребама и интересима локалне заједнице. Будућа мрежа јавних служби треба да се заснива на дефинисаном функционалном прагу који ће успоставити баланс између потреба за бољом опремљеношћу насеља у дисперзији, одговарајуће доступности и и рационалне организације.

Релативно богату основу мреже у функцији културе, која је лошег бонитета треба подржати мерама реконструкције, ревитализације и обогаћивањем програма активности. У састав овога треба да уђе и мрежа бројних верских објеката са културним, историјским и амбијенталним вредностима. Верски објекти су у далеко највећој дисперзији и заступљени су у практично сваком насељу.

Предуслов за оживљавање сектора културе, намењеном локалном становништву али и који може бити пратећи туризму, јесте и добра саобраћајна повезаност и опремљеност на локалном нивоу, чиме би се обезбедила боља доступност ових садржаја.

Јавне службе морају бити организоване тако да буду комплементарне и компатибилне са јавним службама Топличког округа, али и да у потпуности задовоље потребе свог становништва. Обавезне јавне службе по правилу треба да буду доступне свим грађанима по приближно једнаким условима. То се посебно односи на организацију основног образовања, опште здравствене заштите и предшколске установе. Стога је у будућности неопходно планским мерама рационализовати мрежу основних школа, посебно у депопулационим подручјима, у складу са захтевима локалне заједнице. Једна од опција развоја је затварање или гашење сеоских четвороразредних школа, које треба да буде компензовано побољшањем доступности ученицима школе у Куршумлији или насељима – сеоским центрима (организација аутобуског саобраћаја за ученике, субвенције у цени превоза). Рационализација мреже основних школа мора бити у складу са прогнозама о демографском развоју појединих насеља и општине у целини.

У односу на стање у организацији здравствене заштите грађана, неопходно је здравствену службу учинити доступном свим потенцијалним корисницима што се може постићи допуном мобилним здравственим службама у секундарним насељима, као и делимичном децентрализацијом (лоцирањем и функционисањем објеката здравствене заштите у свим насељима- сеоским центрима). Опција мобилних служби деље заштите (предшколска мобилна одељења) је такође применљива. У стандардне јавне службе спадају предшколско образовање деце, средње образовање, као и установе

културе. Мреже јавних служби таквог типа треба да су усклађене, на једној страни са размештајем и старосном структуром становништва, а на другој да су усаглашене са њиховим системима у регионалном окружењу.

У погледу принципа планирања и организације јавних служби на подручју општине Куршумлија у овом Плану издваја се следеће:

- Тежња ка заједничком/интегративном (позитивном) деловању развоја јавних служби на просторни и укупни развој општине Куршумлија и њеног гравитационог подручја.
- Подржавање тенденција ка децентрализацији управљања и планирања у правцу локалне заједнице Куршумлија;
- Уважавање утицаја тржишта, односно обезбеђивање услова за увођење јавних служби у домену приватног власништва и у сарадњи приватног и јавног.
- Планска поставка заснива се на претпоставци о пуној имплементацији планских решења овог Плана, што подразумева обједињавање елемената просторне организације и развоја са управљањем и финансирањем самих јавних служби и, као и комплементарних активности (уређења земљишта изградње и реконструкције путне мреже, итд.).

Принципи рационалне организације јавних служби ишли би у прилог «кондензације» насеља и формирања пунктова јавних служби, односно концентрације у насељима која су нешто више хијерархијски постављена у мрежи насеља. На овај начин се може обезбедити рационалност, већа економска ефикасност, али се не може обезбедити равноправност у коришћењу услуга и доступности сервиса за све становништво. Једна од опција која може да делом премости ову неусаглашеност примене основних принципа је опција мобилних служби, тамо где рационално и могуће применити.

Имајући у виду текуће процесе рационализације јавних служби, у циљу подизања економске ефикасности и рационалности, можемо да закључимо да ће се, уз постојећу ситуацију у домену јавних служби, односно примарне опремљености јавним сервисима, квантитативно посматрано, перспектива јавних служби општине Куршумлија погоршати. Компензацију за овакву опцију будућег развоја треба да представља подизање квалитета услуга, боља организација и већа ефикасност служби, уз обавезу сталног праћења степена задовољења потреба и остварене ефикасности рада. Приликом избора решења везаних за развој јавних служби не треба губити из вида њихове велику улогу у развоју и уравнотежености мреже насеља на територији општине, што је опет битан елемент укупног развоја.

2.3.4.2. Планска поставка јавних служби

Концепт се заснива на следећем принципу и његовој разради:

- Децентрализација основних видова јавних служби на једнак начин, са крајњим циљем учешћа грађана у креирању локалне заједнице у складу са потребама, интересима и могућностима; Главни је критеријум доступности примарним сервисима јавних служби.
- Подстицање концентрације проширених садржаја јавних служби (управа, администрација, култура, информисање) са циљем учвршћивања централитета и атрактивности општинског центра – насеља Куршумлија.

Планирана дистрибуција јавних служби у Концепту ПЈЛС Куршумлија дефинисана је према хијерархијској позицији насеља у мрежи насеља.

У Куршумлији:

- Јачање улоге сектора културе и информисања (уз одговарајућу просторну и организациону подршку и увођење тржишних односа, повећање понуде, приватну иницијативу, итд.) са циљем јачања централитета и атрактивности насеља Куршумлија;
- Употпуњавање постојећих стамбених зона одговарајућим садржајима јавних служби;
- Употпуњавање будућих стамбених зона, односно проширења постојећих одговарајућим садржајима јавних служби;
- Учвршћивање и концентрација управно-административних служби у седишту општине, уз увођење нових модалитета рада;
- Истицање и заштита посебних вредности и специјализованих активности.
- Јачање средњег образовања у складу са потенцијалима и захтевима привреде и окружења, уз подршку локалне заједнице и надлежних институција.
- Јачање сектора социјалне заштите -бриге о старим лицима на нивоу мобилних служби и дневних центара (опционо: планирање центра за смештај старих лица са циљем опслуживања општине Куршумлија и суседних општина, обзиром на веома добре просторне и природне услове, као и демографску слику).

У приградским зонама и насељима у првом «прстену» око насеља Куршумлија:

- Употпуњавање мреже објеката здравства и дечје заштите и стварање услова за одговарајући просторни размештај;

- Употпуњавање мреже здравствених сервиса мобилним и повременим службама у насељима довољне демографске величине (већа од 100 становника);
- Подизање квалитета наставе и опремљености мреже и објеката основног образовања.

У примарним сеоским центрима-центрима заједнице села (Луково са Луковском бањом, Рача, Грабовница):

- Употпуњавање мреже објеката здравства и стварање услова за одговарајући просторни размештај по макро групацијама насеља (сходно просторној расподели у Мрежи насеља);

У осталим насељима вишег хијерархијског нивоа (Жуч, Спанце, Рударе, Барлово, Дегрмен, Мердаре, Иван Кула):

- Увођење примарне здравствене службе, активности културе и /или предшколске наставе у склопу других објеката јавних служби (нпр. школских објеката, објеката културе, управе или администрације) где год је то могуће (а у складу са обавезом похађања предшколске наставе за целокупну старосну групу).

У специјализованим микро-центрима - бањским насељима (Пролом (бања), Куршумлијска Бања):

- Оживљавање свих расположивих капацитета јавних служби који се не користи реационално за потребе садржаја комплементарних туризму, а посебно за потребе културе.

У примарним насељима (преостала сеоска насеља):

- Примена модела колективне опслужености малих насеља без концентрације услуга у једном насељу а са циљем подржавања опстанка и подизања квалитета живљења ове категорије насеља;
- Увођење мобилних видова свих услуга јавних служби за које је то могуће.

Приоритети развоја јавних служби везани су пре свега за:

- концепцију развоја насељске мреже са циљем учвршћивања мреже и интегрисаности насеља и побољшања физичке и функционалне повезаности насеља; и
- развој путне мреже и јавног превоза као елементарне подршке квалитетном функционисању ових сервиса.

За развој здравствених служби које имају најнеразвијенију мрежу од свих јавних служби на територији општине, предвиђена је обимнија планска интервенција. Концепција развоја здравствених служби у општини Куршумлија се ослања на следеће:

- Ојачати мрежу здравствених установа како би већи број насеља и становника био минимално/оптимално опслужен, уз развијање свих форми рада, са нагласком на мобилним службама,
- Обезбедити добру опслуженост насеља значајније удаљених од седишта општине и насеља у првом прстену окружења, (правац запад и југ), обзиром на њихову међусобну удаљеност и удаљеност од седишта општине,
- На овај начин утицати на стандард пружања здравствених услуга, односно побољшање параметра односа боја лекара и броја становника,
- Такође, развојем мреже здравствених установа утицати на побољшање укупног животног стандарда како би се задржало ионако малобројно становништво на територији општине,
- Ојачањем мреже здравствених установа допринети ојачању мреже насеља, позиције централних места и укупном развоју подручја.
- Препоручује се увођење мобилних здравствених служби у туристичким центрима.

Приоритети у погледу образовања односе се на задржавање постојеће мреже школских објеката са циљем да се њихова намена употпуни и да се објекти користе вишенаменски, пре свега у оквиру здравства, културе и дечје заштите и организовања припремних одељења. Могуће су и друге активности, у свему према Правилима уређења овог плана. У зависности од могућности локалне заједнице, пожељно је оснивање једне средње стручне школе у насељу Куршумлија која ће својим образовним профилима пратити доминантен привредне активности (туризам, пољопривреда, шумарство итд). Иако је овакво решење супротно критеријумима рационализације образовних објеката, сматрамо да су негативни ефекти гашења истурених одељења школа у насељима секундарног ранга далекосежни по систем насеља на територији општине и по животно стандард становника, док су услови који би морали да буду испуњени како би концепт рационализације заживео (пре свега квалитетна локална путна мрежа и јавни међумесни саобраћај) са неизвесним исходом реализације.

Објекте образовања потребно је на сваки начин укључити у остале токове живота насеља, како би се истовремено рационалније користио тај простор и како би се функције на селу оживеле. Према многим истраживањима, школа и верски објекат су стуб развоја руралног подручја и руралних насеља, посебно у домену културе и социјалног живота, стога овај аспект треба на сваки начин подржати и охрабривати. У центрима сеоског туризма ове објекте је потребно

укључити у програме развоја туризма увођењем културних садржаја и активности који ће бити интересантни посетиоцима.

Ради повољне просторне дистрибуције дечјих установа, предлаже се увођење мини-комбинованих дечјих установа у насељима у рангу секундарног центра око насеља Куршумлија. У сеоским насељима- центрима треба искористити недовољно искоришћене капацитете подручних основних школа тако што ће се двојако користити.

У циљу подршке развоју социјалне заштите предлаже се оснивање Центра за бригу о старим лицима у Куршумлији са дневном службом и са могућношћу оснивања мање капацитетног смештајног објекта за стара лица у насељу типа локалног центра, односно у ширем подручју насеља Куршумлија. Процену тачне локације потребно је дефинисати у сарадњи надлежним са локалним и регионалним институцијама.

Мрежу објеката културе потребно је проширити и одредити ове садржаје посебно у бањским насељима Будући да нема значајних просторних капацитета у области културе, осдим у седишту општине, неопходна је пуна активација и организација разноврсних културних активности. Истовремено, потребно је реконструисати и опремити постојеће објекте који могу да приме садржаје културе, односно да постану мултифункционални.

Верски објекти, будући да су у највећој дисперзији треба да опстану упркос негативним демографским токовима и буду реконструисани у свему према условима заштите градитељског наслеђа ако имају посебних вредности. Такође, у складу са карактером насеља треба да прихвате додатне садржаје у непосредном окружењу, посебно када је реч о насељима са туристичким потенцијалима.

Апсолутни услов имплементације оваквих решења јесте развој и унапређење саобраћајне мреже, посебно локалне мреже која повезује центре заједнице села, локалне центре и примарна насеља у прстенасте токове. На овај начин ће се омогућити да се створи и ојача међузависност и веза између насеља међусобно, уместо до сада једино заступљене релације седиште општине- остала насеља.

Планирани садржаји по насељима се односе на увођење додатних намена уз могућност реконструкције, доградње, адаптације и осавремењавања (увиђења инфраструктуре где је потребно итд):

- Вишенаменско коришћење објеката културе (уз додатну делатност дечје заштите ако се укаже потреба)
 - **Рача, Добри До, Грабовница, Спанце, Жуч;**
- Вишенаменско коришћење објеката основне школе уз додатно повремену здравствену службу:
 - **Дегрмен;**
- Мобилне здравствене службе, уз коришћење постојећих објеката јавних служби:
 - **Сеоце, Коњува, Мачковац, Иван Кула;**
- Вишенаменско коришћење објеката управе и администрације (месне канцеларије) за потребе културе:
 - **Луково, Куршумлијска бања;**
- Вишенаменско коришћење објеката образовања за потребе културе:
 - **Пролом, Ђаке.**
- Вишенаменски новопланирани објекат намењен: повременој здравственој служби, предшколском одељењу и вишенаменском простору за културне манифестације:
 - **Баћоглава.**

Програмски елементи дистрибуције јавних служби на субрегионалном, општинском и насељском нивоу дефинисани су на следећи начин:

Табела 2.3: Радијуси опслуживања, гравитационо подручје и обухват становништва појединих сервиса:

Предшколско васпитање и образовање	600-1000 м; обухват становништва је око 6% , али се коригује социоекономским обележјима становништва;
Основно образовање – I/IV разред	1500м; за 2-3500 становника; за дистанце веће од 1500 м обавеза организовања школског превоза;
Основно образовање – V/ VIII разред	2500 м; за 3-10000 становника; обухват становништва је око 12%; за дистанце веће од 2500м обавеза организовања школског превоза;
Здравствена станица	за 1000 становника;
Дом здравља	за 10000 становника, зависно од густине насељености

Табела 2.4: Обавезни садржаји јавних служби и њихова дистрибуција по просторним нивоима:

Социјална и дечја заштита		
1	Домови за лица са посебним потребама	ниво општине (могуће ако постоји интерес)
2	Центри за стара лица	ниво општине, ниво насеља/ локалне заједнице (могуће ако постоји интерес)
3	Центри за социјални рад	ниво општине, ниво насеља/ локалне заједнице (могуће ако постоји интерес)
4	Предшколско образовање и васпитање	ниво насеља/ локалне заједнице (неопходно)
Образовање		
5	Основно образовање I/IV разред	ниво општине, ниво насеља (неопходно)
6	Основно образовање VI/ VIII разред	ниво општине (неопходно), ниво насеља (неопходно)
7	Средње образовање	субрегионални ниво (неопходно), ниво општине (могуће ако постоји интерес)
8	Више и високо образовање	субрегионални ниво (могуће ако постоји интерес)
Здравствена заштита		
9	Здравствена станица	ниво насеља (неопходно)
10	Дом здравља	ниво општине (неопходно), ниво насеља/ локалне заједнице (могуће ако постоји интерес)
11	Општа болница	субрегионални ниво (неопходно), ниво општине (могуће ако постоји интерес)
12	Центар за специјализовано лечење; медицина рада	субрегионални ниво, ниво општине (могуће ако постоји интерес / потреба)

Табела 2.5: Постојећи и планирани садржаји јавних служби на територији општине Куршумлија:

Р.Б.	Насеље	Управа и администрација		Здравствена заштита		Образовање		Дечја заштита		Култура		Верски објекти	
		Постојеће	планирано	Постојеће	планирано	Постојеће	планирано	Постојеће	планирано	Постојеће	планирано	Постојеће	планирано
1.	Бабица	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	++	-
2.	Барлово	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	Баћоглава	-	-	-	+	-	-	-	+	-	+	-	-
4.	Бело Поље	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
5.	Богужевац	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	+	-
6.	Васиљевац	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	+	-
7.	Велико Пулавце	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Висока	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
9.	Влахиња	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	Врело	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11.	Вршевац	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.	Вукојевац	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13.	Горња Микуљана	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
14.	Горње Точане	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15.	Грабовица	+	-	-	+	+	-	-	-	+	*	-	-
16.	Дабиновац	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
17.	Данковиће	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18.	Дегрмен	+	-	-	+	+	-	-	-	-	-	+	-

19.	Дединац	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
20.	Дешишка	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
21.	Добри До	+	-	+	-	+	-	-	-	+	*	+	-
22.	Доња Микуљана	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23.	Доње Точане	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24.	Дубрава	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25.	Ђаке	-	-	-	-	+	*	-	-	-	-	+	-
26.	Жалица	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
27.	Жегрова	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28.	Жуч	+	-	+	-	+	-	-	-	-	*	+	-
29.	Заграђе	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30.	Зебица	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	+	-
31.	Иван Кула	+	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-
32.	Игриште	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
33.	Кастрат	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
34.	Коњува	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	+	-
35.	Космача	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
36.	Крток	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
37.	Крчмаре	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
38.	Купиново	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
39.	Куршумлија г.	++	-	+	-	++++	-	++	-	-	-	++++	-
40.	Куршумлиска Б. г.	+	*	++	-	+	-	-	-	-	-	+	-
41.	Кутлово	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
42.	Луково	+	*	++	-	+	-	-	-	-	-	++	-
43.	Љутова	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
44.	Љуша	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
45.	Магово	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
46.	Мала Косаница	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	+	-
47.	Маричиће	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
48.	Марковиће	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
49.	Матарова	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50.	Мачја Стена	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
51.	Мачковац	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	+	-
52.	Мердаре	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
53.	Мерћез	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
54.	Механе	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
55.	Мирница	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
56.	Мрче	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
57.	Невада	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
58.	Ново Село	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
59.	Орловац	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
60.	Парада	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
61.	Певаштица	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
62.	Пепељевац	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
63.	Перуника	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
64.	Пљаково	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
65.	Преветица	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
66.	Прекорађе	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
67.	Пролом	-	-	++	-	+	*	-	-	-	-	++	-
68.	Равни Шорт	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
69.	Растелица	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
70.	Рача	+	-	+	-	+	-	-	-	-	*	++	-
71.	Рударе	+	-	+	-	+	-	-	-	-	-	+	-
72.	Сагоњево	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
73.	Самоково	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

74.	Свињиште	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
75.	Секирача	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
76.	Селиште	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
77.	Селова	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
78.	Сеоце	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-
79.	Спанце	+	-	-	-	+	-	-	-	-	+	*	-
80.	Тачевац	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
81.	Тијовац	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
82.	Тмава	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	+	-
83.	Требиње	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
84.	Трећак	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
85.	Трмка	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
86.	Трн	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
87.	Трпеза	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	++	-
88.	Шатра	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
89.	Штава	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
90.	Калиманце	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
91.	Трешњица	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
92.	Мијочиће	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
93.	Жељева	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
94.	Пардусе	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

2.4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ

2.4.1. ПРОИЗВОДЊА

Примарне делатности општине Куршумлија су шумарство и пољопривреда и индустријске делатности. Иако се по учешћу у дохотку општине налази на првом месту, у примарном сектору је запослено 1510 радника, односно 21,7% укупно радно ангажованог становништва. Највећи број радника је запослен у секундарном сектору, где је запослено 2589 радника, односно 36,6% укупно радно ангажованог становништва. У ангажовању радне снаге највећи значај има прерађивачка индустрија, са 2484 радника. Процент ангажованог становништва у производњи указује на значај овог сектора за привреду општине.

Терцијарни и квартални сектор заједно ангажује 36,8% радно ангажованог становништва и по броју радника је други најзначајнији сектор привреде. Терцијарни сектор има 1317 запослених, односно око 19%, а квартални сектор 1285 запослених, или око 18 %. Квартални сектор карактерише примарна запосленост у државном сектору (здравству и образовању) и државној администрацији.

Рецесионим производним системом општине Куршумлија доминирају велики производни комплекси, који су били у државном власништву, а који су сада приватизовани или у поступку приватизације. Оно што карактерише ове секторе је смањење броја запослених, и око 30% комплекса који не раде. Као највеће производне јединице у општини Куршумлија, могу се издвојити: индустрија намештаја „Симпо Шик“ и пунионица воде „Пролом Вода“, Пролом бања, као позитивни примери успешног пословања некадашњих друштвених фирми. Са друге стране постоје, велике производне јединице, које су у ранијим деценијама представљале значајне носиоце привреде Куршумлије, који тренутно не послују, као што су: металопрерађивачка индустрија „Металац“, Куршумлија, фабрике конфекције „7 јул“, Куршумлија и „Рача“, Рача. „Металац“ и „7 јул“ су примери неуспешне приватизације која није довела до унапређивања пословања фирми. „Рача“ је тек у процесу приватизације. Ови производни субјекти представљају неискоришћени потенцијал простора.

Укупно на територији општине евидентирано је око 70 привредних субјеката који су у секундарној делатности, или уско повезани са њом. Од њих најзначајнији су:

Након приватизације и потпуног затварања погона за текстилну индустрију „7. јул“ где је било запослено око 800 радника у Куршумлији је у међувремену отворано више мањих предузећа за текстил и текстилне производе попут: „Мипа комерц“, „Цуца“, „Топличанка комерц“, Бурда“ (самостална занатска кројачка радња), „АС“, „Вутекс“ (самостална занатска радња за производњу лакте, тешке и дечије конфекције), „Ексклузив“ (производња тешке конфекције одевних

предмета)... од којих неке више не послују. Данас на територији општине Куршумлија функционишу три приватне конфекције које оквирно запошљавају око 150 радника тако да се оставља могућност за унапређење постојећих капацитета и формирање нових.

Табела 2.6: Постојећи производне фирме у Општини Куршумлија

Назив предузећа	Место	Делатност	Статус предузећа	Ради/не ради
Симпо "Шик"	Куршумлија	Прерада дрвета, инд. намештаја	Деоничарско друштво	Ради
"Металац"	Куршумлија	Металоперађивачка индустрија	Поништена приватизација	Не ради
"7 јули"	Куршумлија	Конфекција	Поништена приватизација	Не ради
"Југо-адрија"	Куршумлија	Прерада дрвета, инд. намештаја	Приватно	Ради
"Владива"	Мачковац	Дрвна индустрија	Приватно	Ради
Пролом вода	Пролом бања	Прехрамбена индустрија	Акционарско друштво	Ради
"Топлица дрво"	Влахиње	Прерада дрвета	Приватно	Ради
"Рача"	Рача	Конфекција	У процесу приватизације	Не ради
"Јурофунго"	Куршумлија	Прехрамбена индустрија	Приватно	Ради
"Фруник"	Куршумлија	Прехрамбена индустрија	Приватно	Ради
ДОО "Радиша"	Куршумлија	Прехрамбена индустрија	Деоничарско друштво	Ради
"Витана"	Куршумлија	Прехрамбена индустрија	Деоничарско друштво	Ради
Млекара "Дома"	Г. Микуљана	Прехрамбена индустрија	Приватно	Не ради

Поред деценијама присутних производних јединица, које су успешно или неуспешно приватизоване, иницијативе за отварање нових производних погона су ниске. Предузетничка запосленост је испод просека и у општини Куршумлија износи 21,2% и претежно је усмерена ка трговини и угоститељству. У ниском броју новоотворених производњи, уочљива је доминација прехрамбене и дрвопрерађивачке индустрије. Међу приватним производним погонима треба истаћи „Јурофунго“, „Радиша“ и „Витана“ из Куршумлије које су успешне приватне фирме са успешном производњом. Све фирме су у области прехрамбене индустрије. „Јурофунго“ се бави прикупљањем и прерадом шумских плодова, пре свега гљива, и има интернационално тржиште. „Радиша“ се такође бави прерадом печурака, а „Витана“ млинарским производима. Такође треба истаћи и два погона за прераду дрвета и производњу намештаја „Топлица дрво“ из Влахиња и „Југо-адрија“ из Куршумлије. Из успешних приватних фирми може се уочити потенцијали развоја општине Куршумлије – прехрамбена индустрија, и то прерада шумских плодова, и дрвна индустрија. Другим речима, приватна иницијатива је везана за највеће ресурсе општине - шуме.

Просторна дистрибуција производних делатности указује на чврсту централизацију. Највећи број производних делатности је присутан у општинском центру, насељу Куршумлија. Од укупног броја фирми које се могу сврстати у производне делатности 22% је концентрисано у насељу Крушумлија. Концентрацију са процентом од 10-20% има само једно насеље – Грабовница. Присутна су још само два насеља са умереном концентрацијом привредних субјеката, и то су Мачковац и Спанце. Када се посматра подручје општине Куршумлија види се да по производним делатностима доминира североисточни део општине, али са спорадично активираним насељима. Не постоји уочљив јасан образац концентрације производних делатности. У осталом делу општине производне јединице су слабо присутне и појављују се спорадично. Највећа концентрација производних јединица у насељу Куршумлија има и другу страну. У насељу Куршумлија је концентрисан и највећи број неактивних производних погона, који представљају истовремено и оптерећење за насеље (потреба за реструктурирањем и заузимање простора насеља), али и потенцијал за развој.

Према просторној дистрибуцији производних делатности може се уочити да је производно активнији северни део општине. Јужни део општине, са изузетком пар насеља (Мердаре и Добри До), је неактиван и привредно се гаси. Поред доминантног центра, насеља Куршумлија, није могуће уочити неке друге значајније производне правце. Производне делатности се спорадично развијају дуж свих значајнијих међуопштинских путева.

Закључно посматрано тенденције отварања нових производних погона су примарно присутне у северном делу општине, уз државне путеве ка Прокупљу и ка општинама Блаце, Брус и Лепосавић. У чак 60% територије општине, не постоји ни један производни објект, чак ни мале привреде. У додатник 30% територије, односно 26 КО, присутност производних објеката, невезано за величину и карактер производње, је изузетно низак. Значи да само 10% општине показује привредни потенцијал за развој производње, што додатно указује на изузетно низак ниво развијености општине и снажну рецесију.

Приступ развоју привредних делатности

Размештај привредних (индустријских, производних) структура на подручју општине Куршумлија, заснива се на уважавању просторних ограничења, постојеће просторне структуре производних капацитета, критеријума за избор и усмеравање размештаја производних и услужних капацитета, примени модела концентрисане дисперзије развоја у простору, али и уважавању еколошких ограничења посебно у погледу заштитне зоне изворишта вода, заштите квалитетног пољопривредног земљишта, заштите природних вредности и културне баштине, ограничења терена за изградњу и др.

Планска поставка је дисперзија просторне структуре индустрије, а нарочито малих и средњих предузећа у складу са функцијама појединих насеља и локационо-развојним потенцијалом. За територијалну дисперзију погодне су локационо флексибилне, радно-интензивне производње засноване на локалној сировинској бази и постојању веза са постојећим произвођачима и тржиштем.

Поред овог основног принципа, дистрибуција производних структура сагледана је и кроз значај производних центара, могућности формирања производних кластера и потеза производње. Узимајући у обзир природне и створене карактеристике општине и жељени развој, просторна концепција развоја производних делатности у општини Куршумлија формира продукционе потезе и центре различитог приоритета развоја, интензитета концентрације и карактера производних погона; односно производне зоне у функцији шумарства, пољопривреде и туризма.

Посматрајући унутрашње факторе Општине Куршумлија може се закључити да ће доминантна привредна делатност општине у наредном периоду бити прерађивачка индустрија и шумарство. Самим тим, шуме треба чувати и унапређивати. Уз туризам за који постоје велики природни потенцијали, тенденције и иницијативе за интензивнији развој прерађивачке индустрије ће постати главни носилац привреде Куршумлије. Производне делатности својим развојем не смеју угрозити развој туризма. Истовремено треба имати у виду да Општина Куршумлија нема финансијске могућности за реализацију већих инвестиција, које би подстакла производњу; те стога развој производних делатности треба примарно очекивати кроз приватну иницијативу, коју треба усмеравати и подстицати.

Спољни фактор који се мора уважити при формирању производног система Општине Куршумлија јесте да није реално очекивати велика улагања страних инвеститора у производне делатности на њеној територији, те примарну снагу треба окренути ка унутрашњим снагама и потенцијалима које има, и, у складу са тим, створити плански оквир који ће подстицати формирање нових производних система, њихово повезивање и умрежавање, размену знања и заједнички пласман.

2.4.1.1. Стратешка опредељења

Стратегија ка одрживом привредном развоју заснива се на коришћењу свих ресурса које треба да обезбеде веће запошљавање, равномернији локални развој и заштиту животне средине и у том смислу, поставља се неколико стратешких опредељења:

- реструктурирање постојеће привреде и отварање нових малих и средњих предузећа (МСП);
- специјализација привредне структуре на основу одрживог коришћења природног потенцијала (производња и прерада пољопривредних производа, шумарства и прераде дрвета, прераде биља, шумских плодова, хидроекномије, туризма и специјализованих видова туристичке понуде) на основу постојећих капацитета и новог асортимана производа;
- развој услужног сектора – од услуга највишег нивоа (пословни, банкарски, финансијски, инжењерски, консалтинг, информатички и др.) преко услуга приватно-јавног партнерства, до услуга које задовољавају свакодневне потребе становништва и других корисника.

Друго стратешко опредељење односи се на стратегију финансирања која треба да се заснива на обухватању и активирању целокупног економског потенцијала општине. На основу валоризације потенцијала општине, стратешки развојни правци и носиоци развоја од изразитог значаја на повећање запослености и раст бруто друштвеног производа издвајају се: прерађивачка индустрија, прехрамбена индустрија, пољопривредна производња, туризам и угоститељство, мала и средња предузећа (МСП), приватне услуге, шумарство и дрвна индустрија, трговина, јавне услуге, приватне услуге и др.

Табела 2.7: Инвестиције у Општини Куршумлија³

Остварене инвестиције у нове основне фондове, по делатностима према попису из 2011. године	У хиљ. РСД
Прерађивачка индустрија	54.338
Грађевинарство	32.556
Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	1.345
Услуге смештаја и исхране	77.173
Финансијске делатности и делатности осигурања	594
Државна управа и обавезно социјално осигурање	973
Образовање	597
Здравствена и социјална заштита	9.394
Укупно	176.970

Треће стратешко опредељење представља формирање кластера (удруживање више привредних представника из сродних и различитих делатности и предузећа, стручних институција, носилаца информатичких и технолошких унапређења...) у циљу јачања конкурентности привреде општине.

Као основ за развој услужног сектора кроз услуге највишег нивоа коришћени су параметри који указују на то да је 2011. године евидентирано 23,7% компјутерски писмених лица и 14,1% лица која делимично познају рад на рачунару, а овај број има стални раст, и самим тим омогућава постепено увођење и унапређење услужног сектора кроз употребу различитих информатичких и технолошких система.

Табела 2.8: Компјутерска писменост становништва општине Куршумлија⁴

Компјутерска писменост према попису из 2011. године	Број
Компјутерски писмена лица	3887
Лица која делимично познају рад на рачунару	2318
Компјутерски неписмена лица	10220
Укупно	16425

Производни центри и потези производних делатности

Као примарни производни центар издвојено је насеље Куршумлија у коме је смештен највећи број активних објеката индустрије и малих и средњих предузећа (Симпо Шик, Југо-адриа, Јурофунго, Витана...). Насеље Куршумлија као центар општине и примарни производни центар непосредно ће утицати и на активирање мањих приградских насеља (Мачковац, Доња Микуљана, Марковиће и Кастрат) и њихову активацију у производном и пословном смислу. Производне кластере првог ранга ће карактерисати обједињавање значајног броја малих и средњих предузећа око маркетиншког и развојног центра. У насељу Куршумлија и околним насељима планира се даље интензивирање развоја прехранбене индустрије, кроз формирање кластера за прераду пољопривредних производа. Централни део општине Куршумлија, око насеља Куршумлија и уз битније саобраћајне правце (пре свега значајнији државни путеви) ка Нишу и ка Приштини, као и према општини Блаце, треба да представљају главну осовину развоја производних делатности у општини и њихове концентрације.

Поред насеља Куршумлија, као примарног центра развоја производних делатности у општини се планира активирање и развој више секундарних производних центара, пет на потезу уз државни пут I реда број 14 (два на потезу од Куршумлије ка Нишу (Барлово и Грабовница), и три на потезу од Куршумлије ка Приштини (Рача, Рударе и Мердаре)), два на потезу ка општини Брус (Селово и Мрча), и један на потезу ка општини Медвеђа (Добри До). Више секундарних производних центара, дисперзно распоређених, уз најважније инфраструктурне коридоре треба да допринесе равномерном развоју општине, активирању насеља са производним потенцијалом и задржавању становника у тим подручјима.

Равномерном развоју општине доприносе и остали продукциони потези. Продукциони потез секундарног значаја се простире уз државни пут од Куршумлије до Селова. Карактерише га мањи ниво концентрације производних објеката, који ће се јављати као појединачне групе. Потези општинских путева од Селова до границе са општином Брус и

општином Лепосавић, биће трећег ранга, са дисперзним мањим скупинама или појединачним погонима производње. Продукциони потези трећег ранга ће се развијати и уз регионални пут Куршумлија-општина Подујево, као и локални пут (Л-28) ка општини Медвеђа.

Од посебне важности су и производни центри и потези производних делатности који се ослањају на постојеће евидентирани капацитете који могу да буду у већој мери искоришћени и по потреби проширени као нпр. Жуч – главни потез уз реку Топлицу и Мачковац – Сланце на потезу ка општини Блаце.

Производни кластери

Централни и јужни део општине карактерише планинско подручје и велике површине под шумама, највећим потенцијалом општине Куршумлија. Ова зона је примарно планирана за развој шумарства и делатности директне и индиректне експлоатације шума. У овој зони је планирано формирање више производних кластера индустрије и пољопривреде. Производни кластери индустрије су примарно усмерени ка формирању центара прераде дрвета, производње предмета и других производа од дрвета вишег степена финализације. Циљ ових кластера је да ниво производње базиране на сировини дрвета подигну на виши ниво и подстакну конкурентност малих и средњих предузећа у овим подручјима. Производни кластери у функцији пољопривреде су примарно усмерени ка развоју и концентрацији производних погона прераде шумских плодова и лековитог биља уз циљ ка формирање производа са препознатим географским пореклом.

Западни део општине који се наслања на планину Копаник и источни део општине са планином Радан, због великих туристичких и излетничких потенцијала Пролом и Луковске бање, планине, постојећег и планираног формирања туристичког и скијашког центра је посматран као целина примарно намењена развоју туризма. Улога производних делатности у овом делу општине се своди на подршку туристичкој понуди, њеном употпуњавању и подизању атрактивности. Као главна тржишна група за пласман производа посматраће се туристи и посетиоци. Узимајући у обзир и потребно очување природних вредности овог простора, како се не би угрозила главна привредна грана, развој продукционих система је планиран у виду малих производних погона интегрисаних у насеља и простор. Како би се подигла конкурентност производних делатности пожељно је формирање у значајнијим туристичким насељима и пунктовима производних кластера у функцији туризма, различитог значаја, величине и хијерархије. У овај простор се требају примарно пласирати оне производне делатности које су компатибилне са туризмом. Основни концепт је да се у овом простору стимулише развој традиционалне и етно занатске производње, као и традиционалне и органске производње и прераде прехранбених производа (воћа, шумских плодова, меда, лековитог биља, меса, млека...). Ове две зоне употпуњује и зона око Куршумлијске бање.

Северни део општине, који карактерише котлински равничарски део са великим пољопривредним, воћарским, виноградарским и сточарским потенцијалама је посматран као целина највећим делом намењена пољопривреди и сточарству. Улога производних делатности је овде веома значајна за подстицање пољопривредне производње и формирање откупне и прерађивачке базе. Са те стране, као основни концепт просторног развоја производних делатности овде се планира стимулисање делатности складиштења и прераде пољопривредних производа. Како би се подигао ниво конкурентности кроз међусобну сарадњу ових погона, а истовремено очувало пољопривредно земљиште, планира се формирање хијерархијске мреже производних кластера у функцији пољопривреде, у центрима заједнице села и значајнијим селима.

У складу са постојећим стањем (информациона основа, теренско истраживање, званични доступни статистички подаци и др. релевантни извори) дата је оквирна планска поставка развоја и дистрибуције производних кластера.

Индустријске зоне / радне зоне

Према Просторном плану Републике Србије на територији општине Куршумлија, а конкретно везано за насеље Куршумлија, предвиђена је могућност формирања индустријске зоне и/или индустријског парка. Према Просторном плану, овај предлог је дат само као кохезиона варијанта, док површина локалитета није утврђена и није укључена у укупан биланс. Овим планом, даље се разрађује овај предлог.

Планска решења, поред већ наведеног, предвиђају и формирање радних / индустријских зона I и II реда. Индустријска зона I реда на рубу насеља Куршумлија подразумевала би могућност формирања већег индустријског комплекса и већих производних погона који би били значајни пре свега за саму општину, али и шире (на регионалном нивоу). Повољна саобраћајна повезаност (аутопут, железница), близина сировинских ресурса, добра инфраструктурна опремљеност и неопходна мала улагања за њихово активирање и обнову, у погледу формирања ове зоне нарочито

³ Подаци преузети из публикације Општине и региони у Републици Србији, Републички завод за статистику, Београд 2012. год.

⁴ Подаци преузети из публикације Попис становништва, домаћинства и станова 2011. у Републици Србији / Становништво – Делатност – подаци по општинама и градовима, Београд 2014. год.

чине погодном локацију између путева од Куршумлије ка насељу Кастрат и даље према Приштини са једне и насељима Грабовница и даље према Прокупљу са друге стране. Прецизну позицију ове индустријске зоне и могућности њеног интегрисања у урбану матрицу потребно је разрадити кроз планску документацију нижег реда. Ова индустријска зона може се базирати на унапређењу већ постојећих индустријских комплекса (прехрамбена и дрвна индустрија), али са друге стране, може створити услове за даљи индустријски развој општине увођењем нових видова индустријске производње и територије за развој малих и средњих предузећа.

Поред рубног дела насеља Куршумлија чији је део предвиђен као индустријска зона I реда, у планском обухвату предвиђено је и формирање три индустријске зоне II реда и то:

- 1) на потезу између насеља Рача и Мердаре,
- 2) на потезу између насеља Влахиња и Жуч и
- 3) рубна зона насеља Грабовница.

Ове индустријске зоне мањих размера пре свега би биле усмерене на унапређење тренутних капацитета и потенцијала општине и наведених насеља (мањи производни погони везани за пољопривредну производњу, сушаре, складишта, органска производња и сл.). Њихово позиционирање је предвиђено у форми линијских система дуж главних саобраћајних праваца на којима се налазе.

Критеријуми за избор локација за смештај производних погона индустрије и малих и средњих предузећа:

Основни критеријуми за издвајање локалитета за смештај индустрије и малих и средњих предузећа јесу:

- природно-географски расположива површина земљишта; нагиб (мањи од 15%), стабилност, носивост и сеизмичност терена; ниво подземних вода и плавност терена, ерозија до треће категорије;
- улога и значај локалитета, зоне, односно насеља у мрежи у односу на положај, просторну организацију, степен изграђености и уређености, степен комуналне опремљености;
- елементи који се односе на комплементарне функције, као и структуру коришћења земљиште (пољопривредно, шумско, водно);
- могућности повезивања производно-технолошких целина у просторној организацији постојећих и планираних локалитета и зона;
- инфраструктура опремљеност локалитета у погледу саобраћајне приступачности, могућности водоснабдевања, канализација отпадних вода, прикључивања на електроенергетску мрежу и остале инфраструктурне мреже и објекте, уз могућност депоновања индустријског отпада;
- расположивост радне снаге и одговарајућа квалификациона структура;
- расположивост тј. близина извора снабдевања сировинама и перспективност њиховог коришћења (пољопривредно земљиште, рудни и минерални ресурси, дрвени фонд, воде и др.);
- критеријуми заштите животне средине уз ефикасност коришћења ресурса односно заштите воде, ваздуха и земљишта од загађења, заштита од буке и заштита природног и културног наслеђа и пејзажа;
- еколошка одговорност, економска оправданост и социјална одрживост пројеката.

Смернице за развој производних система:

Развој производних система општине Куршумлија претежно се заснива на унапређењу и развоју прерађивачких и производних делатности. Из опште стратегије развоја привреде произилазе и стратегије развоја најзначајнијих привредних делатности.

План развоја привредних делатности је првенствено базиран на унапређењу и модернизацији постојећих капацитета, поготово код најзаступљенијих облика индустрије (прерађивачка, производња). Основна стратегија развоја привредних делатности јесте стварање развијене производне делатности кроз активирање и унапређење постојеће механизације и запошљавање нове радне снаге, а сам развој привреде се може пратити кроз:

- унапређење рада у прерађивачкој делатности која се односи на прераду дрвета,
- унапређење рада у производњи намештаја,
- унапређење рада у текстилној индустрији,
- унапређење рада у целокупној дрвној индустрији (прерађивачка и производна) у погледу едукације и стандардизације погона и рада,
- економско коришћење дрвног отпада кроз оснивање и покретање постројења за брикетирање и сл.,

- организовање прерађивачке делатности у мањим погонима заснованим на постојећим ресурсима у сточарству, воћарству и сл.,
- повезивање сродних делатности у један систем,
- преквалификација радно способних лица са евиденције тржишта рада за секторе прерађивачке и производне индустрије у којима се отварају нови погони и шире капацитети.

Све наведене претпоставке подразумевају веће активирање постојећих капацитета уз евентуално отварање нових малих и средњих предузећа и то у деловима општине где су већ заступљене сличне делатности или где је извор сировина расположив и лако доступан. Посебно је важно ставити акценат на рурална насеља са пољопривредним потенцијалом како би се ангажовала незапослена радна снага са тих сеоских подручја или како би се истовремено активирала поједина подручја и привлачењем нове радне снаге из суседних крајева што посебно важи за подручја која су мање насељена и где се бележи сталан пад активног становништва. Како углавном није реч о загађујућој индустрији производни капацитети могу бити лоцирани и поред пољопривредних фарми. За прерађивачке и производне капацитете је неопходно обезбедити и понудити инфраструктурно опремљене локације. То се односи свакако на побољшање капацитета у путној, водоводној, канализационој и електроенергетској мрежи. Планирани развој и заступљеност малих и средњих предузећа на територији општине Куршумлија може да се оствари кроз:

- својинску трансформацију постојећих предузећа и реструктурирање,
- развој мањих ефикаснијих предузећа и погона,
- директна страна улагања,
- предузетништво на локалном и регионалном нивоу,
- дисперзивни размештај индустријских капацитета,
- обезбеђивање одговарајућих локација на јавном, општинском земљишту, за изградњу пословних објеката,
- расподелу и доделу локација заинтересованим предузетницима за обављање делатности које су од приоритетне важности за развој општине,
- олакшице у погледу плаћања такси, ренти и других намета за делатности које су од изузетне важности за развој општине,
- обезбеђивање основних инфраструктурних услова за функционисање производних и прерађивачких делатности односно пословних објеката,
- подстицање за развој допунских занимања у функцији привреде која се могу имплементирати у постојећим сеоским домаћинствима.

Посебне планске мере које се односе на дрвнопрерађивачку индустрију и индустрију намештаја могу се сагледати кроз неке од основних смерница:

- потребно је санирати и реконструисати постојећу мрежу путева за одржавање шумских газдинстава, као и ширење истих због транспорта сировина
- у оквиру постојећих дрвно прерађивачких погона неопходно је максимално прилагодити механизацију и саме погоне како би се максимално рационализовала дрвна грађа која се користи за прераду
- неопходно је извршити и рационализацију коришћења дрвне масе за прераду и употребу као енергетског горива стварајући еколошки прихватљивији систем функционисања
- потребно је омогућити проширење капацитета постојећих предузећа у циљу унапређења саме производње и стварању нових радних места
- неопходно је усагласити циљеве и створити заједничку платформу за проналажење стратешких партнера
- потребно је повезати више сродних делатности (прерада дрвета, производња намештаја, производња текстила, производња брикета и сл.) у један систем са заједничким деловањем на тржишту.

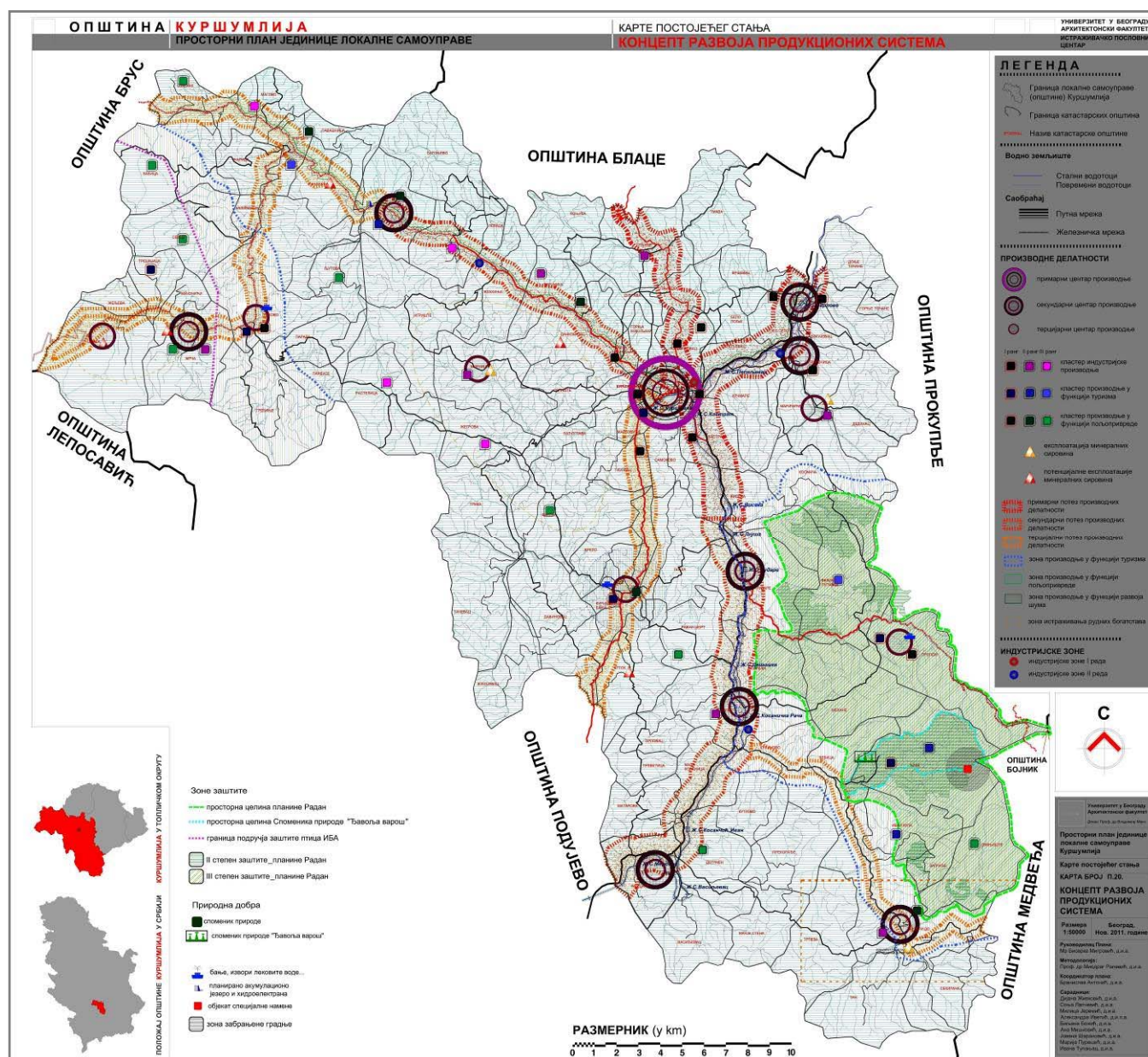
Текстилну индустрију, која може бити везана и за производњу намештаја и за конфекцијску производњу, потребно је унапредити и развијати кроз:

- модернизацију погона и маркетинг
- развој традиционалних мотива за одевне предмете и покућство
- повољне финансијске олакшице где ће бити створени услови за отварање мањих погона
- едукацију и обуке незапосленог радног становништва како би се појавили као конкуренција у виду нових мањих и већих предузетника на тржишту
- понуду локација које су комунално опремљене за формирање мањих и средњих предузећа

Металопераџивачка индустрија која се базира на предузећу „Металац“ није у завидној ситуацији и развој ове делатности уз производњу грађевинског материјала се може базирати на:

- покретање постојећег погона кроз улагања у постојеће капацитете и нову механизацију односно модернизацију
- проналажењу стратешких партнера кроз посебне олакшице поготово у почетном периоду рада у новим условима који се односе на прву ставку
- повезивање власника предузећа који се баве експлоатацијом сировина са власницима предузећа за прераду и производњу кроз различите врсте стимуланса
- усмеравању власника предузећа који се баве експлоатацијом сировина да израде студије о потенцијалима, распореду и могућностима и начинима коришћења одређених локација.

- специјализацију нових погона за прераду одређене врсте хране (вода, млеко, месо, воће, поврће),
- смештање малих и средњих предузећа уз извор сировина који се користи за прераду ради што веће рационализације рада и трошкова складиштења, транспорта и тд.,
- маркетинг за промоцију домаћих производа,
- повезивање више малих и средњих предузећа и заједнички наступ на тржишту,
- повезивање произвођача (пољопривредника) са привредним сектором за производњу прехранбених производа,
- могућност лоцирања мањих погона уз пољопривредна домаћинства и фарме,
- организовање и покретање малих лабораторија за испитивање квалитета сировина и финалних производа као развој секундарне делатности уз прехранбену производњу,
- организовање и активирање нових погона за производњу амбалаже и паковање као секундарних делатности уз прехранбену производњу.

Слика 2.3: Планска решења развоја производних делатности

Прехрамбена индустрија је по броју погона и активношћу у раду најзаступљенија грана привреде која свакако има потенцијал који се може развијати и унапредити на више различитих начина и то кроз:

- проширење постојећих капацитета где то просторне могућности дозвољавају корз финансијске олакшице за отварање нових радних места,
- унапређење и модернизацију погона односно технологије производње путем разних финансијских олакшица,

2.4.2. ПОСЛОВАЊЕ

Пословне делатности обухватају услужне, трговинске, угоститељске и занатске делатности и везане су за центре (Правилник о општим правилима за парцелацију, регулацију и изградњу).

Планирање пословно-услугних система на нивоу територије општине Куршумлија, а у складу са савременим привредно-економским контекстом и уз уважавање свих специфичности територије, засновано је на:

- Унапређењу и развоју постојећих пословно-услугних система и центара, праћењем постојећих развојних токова и подстицањем уочених тенденција и потенцијала;
- Стварању нових пословно-услугних система и центара и њиховом међусобном умрежавању у циљу остваривања већег степена конкурентности и подстицања њиховог даљег развоја и унапређења.

У складу са тим препознате су развојне могућности и приоритети за развој пословно-услугних система и исти су приказани кроз следећу табелу.

Табела 2.9: Развојне могућности и приоритети за развој пословно-услугних система

ОПШТИ ПОСЛОВНО-УСЛУЖНИ ЦЕНТРИ	
градски центри	Куршумлија
у насељима - центри I реда	Рача, Жуч
у насељима - центри II реда	Грабовница
ПОСЕБНИ / СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИ ПОСЛОВНО-УСЛУЖНИ ЦЕНТРИ	
туристички центри	бањски I реда – Луковска бања, Пролом бања
	бањски II реда – Куршумлијска бања
центри уз производњу	локалитети – Ђавоља варош
центри уз царину	источни део Куршумлије, Мачковац
	Мердаре

Општи пословно-услугни центри везани су за делатности пословања, трговине и услуга у најширем смислу, док се посебни, односно специјализовани центри углавном везују за специфичне намене које у случају општине Куршумлија чине туризам, производни сектор и царина. У складу са одликама насеља на територији општине и њиховим положајем и значајем у структури мреже насеља, извршено је рангирање истих и уочене су могућности њиховог даљег унапређивања и развоја, као и повезивања у јединствену структуру пословно-услугних делатности на територији општине.

Правци развоја пословних делатности према дефинисаним центрима

Градски центар - Куршумлија - Примарни центар развоја општине Куршумлија и носилац развоја пословно-услугних система и даље ће бити насеље Куршумлија, које као градски центар представља седиште највећег броја пословних и услужних делатности. Развој пословно-услугних система у насељу Куршумлија неопходно је базирати на већ постојећим капацитетима, уз могућу активацију околних насеља (Мачковац, Марковиће, Кастрат...).

Од пословних делатности највећу заступљеност према планираном стању би требало да заузимају примарно административне делатности (различити типови агенција, банке, канцеларије, удружења...), затим услужне делатности

(угоститељске, сервисне,...), трговина на велико и мало (специјализоване и неспецијализоване радње), саобраћај (градски, приградски, такси превоз...) са пратећим делатностима.

Центар I реда – насеља Рача и Жуч - Потенцијал за развој пословно-услугних система и центара препознат је и у оквиру насеља Рача и Жуч (центри I реда). У овим насељима већ постоје делимично развијени капацитети пословно-услугних система, а планом се предвиђа њихово даље унапређење и јачање, повезивање са градским центром, али и са околним насељима која се на њих ослањају.

Од пословних делатности посебну пажњу треба усмерити на развој трговине на велико и мало у специјализованим продавницама које се првенствено баве продајом дрвне грађе и других производа од дрвета (специјализоване продавнице за готове грађевинске елементе од дрвета, столарију, намештај, брикете...). Према броју становника треба предвидети и трговину на мало, посебно за прехранбене производе.

Центар II реда – насеље Грабовница - Потенцијал за развој овог центра представља постојећи капацитет за складиштење пољопривредних производа где може да се развије и трговина на велико и мало у специјализованим радњама за поједине пољопривредне производе, затим трговина на мало посебно за прехранбене производе и сл.

Туристички центри – Луковска бања, Пролом Бања и Куршумлијска бања - Значајан потенцијал за развој и унапређење пословно-услугних система, центара и делатности на територији општине Куршумлија свакако представља туризам на коме се базира развој више насеља у општини Куршумлија. Као водећи туристички центри на територији општине истичу се Луковска и Пролом бања (бањски центри I реда), затим природни локалитет Ђавоља Варош и у значајно мањој мери Куршумлијска бања (бањски центар II реда).

У погледу пословања потребно је унапредити и проширити услужне делатности које се односе на услуге смештаја и хране, затим административно-пословне делатности које се првенствено вежу за претежну намену саме бање (туристичка агенција за организовање излетничких тура, рента-кар, мењачница, банка, птт...), затим различите специјализоване продавнице за трговину на мало (прехранбене, текстил, накит, сувенири...), самосталне занатске радње (салони за негу лица и тела, фризерски салони...) и додатни пословни садржаји у функцији уметности и забаве (мање галерије, библиотека, биоскоп...). Потребно је тежити формирању једног заокруженог система који у што већој мери може да пружи посетиоцима већи комфор у погледу понуде, а истовремено да укључи и суседна насеља и становништво.

Центри уз производњу- насеље Мачковац - Равномерном развоју општине доприносе и остали пословно-услугни системи и центри који су препознати на два нивоа. Центри уз производњу јављају се уз значајније индустријске и производне потезе, а на територији општине Куршумлија приметан је њихов развој у насељима која се наслањају на градски центар – насеље Куршумлију из значајне индустријске и производне правце. Међу овим насељима доминантна је улога Мачковца, где су смештени значајни пословни и услужни капацитети, као и делова насеља која воде од Куршумлије према Прокупљу са једне и према Приштини са друге стране. Развој ових потеза ослања се првенствено на даљи развој индустријских и производних система у овим деловима. Њихово учвршћивање у хијерархији центара, са друге стране, базира се првенствено на сопственим капацитетима и могућностима даљег умрежавања, па је стога неопходно размотрити повезивање и са другим центрима и насељима, а не само ослањање на Куршумлију као градски центар.

Пословни капацитети које је потребно развијати првенствено се односе на пољопривреду (трговина на велико и мало сировина, готових производа, трговина на мало на тезгама и пијацама...), занатску производњу и сл.

Центри уз царину - насеље Мердаре - Врста специјализованих пословно-услугних центара на територији општине Куршумлија – центар уз царину представља насеље Мердаре због свог положаја непосредно уз административну линију према АП Косово и Метохија. Ово насеље има значајне потенцијале за развој различитих пословних и услужних делатности које се могу јавити као пратећи садржаји уз поменути намену.

Због положаја насеља које се налази на путном правцу Дољевац-Житорађа-Куршумлија-Мердаре-граница са АП Косово могуће је развијати посебно пословање у погледу услужних делатности које се вежу за саобраћај и складиштење са пратећим сервисним услугама, радњама за трговину на мало, услуге за смештај и исхрану и административно-пословне услуге.

Структурални правци развоја пословно-услугних система на територији општине Куршумлија могу се дефинисати као: зоне, линијски центри, тачкасти центри.

Пословно-услугне зоне могу се развити дуж већих производних и индустријских потеза у непосредном окружењу насеља Куршумлија. Предвиђен је развој две битније зоне, једне која се ослања на постојећи производни комплекс на

путном правцу према Куршумлијској бањи и друга на потезу укрштања путева који од Куршумлије води према Прокупљу и према Приштини.

Табела 2.10: Општи и посебни/специјализовани центри на подручју општине Куршумлија

ОПШТИ ПОСЛОВНО-УСЛУЖНИ ЦЕНТРИ		
градски центри	Куршумлија	- услуге и агенције везане за разне видове пословања у најширем смислу (администрацију, делатности, угоститељство, културу и забаву, образовање, стручне, научне и техничке делатности, информирање и комуникације...), - пословање некретнинама, - финансијске делатности и делатност осигурања, - трговина на велико и мало (тржни центри, продавнице мешовите робе, специјализоване продавнице...), - угоститељске делатности (смештајни капацитети – хотели, мотели, пансиони, одмаралишта... и пратеће услуге...), - занатске делатности (радионице, сувенирнице...)
у насељима - центри I реда	Рача, Жуч	- услуге (делатности, образовање, стручне и техничке делатности, комуникације...), - трговина (продавнице мешовите робе, специјализоване продавнице...), - угоститељске делатности (смештајни капацитети мањих размера – мотели, пансиони... и пратеће услуге), - занатске делатности (радионице...)
у насељима - центри II реда	Грабовница	- услуге (делатности, образовање, техничке делатности...), - трговина (продавнице мешовите робе, специјализоване продавнице...), - угоститељске делатности (смештајни капацитети мањих размера – мотели, пансиони... и пратеће услуге), - занатске делатности (радионице...)
ПОСЕБНИ / СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИ ПОСЛОВНО-УСЛУЖНИ ЦЕНТРИ		
туристички центри	бањски I реда – Луковска бања, Пролом бања	- угоститељске делатности (смештајни капацитети различитих категорија – хотели, пансиони, мотели, одмаралишта... и пратеће услуге), - услуге претежно везане за туристичке делатности (угоститељство, култура, забава, спорт и рекреација, стручне, научне и техничке делатности, информисање и комуникације...), - пословање некретнинама, - финансијске делатности и делатности осигурања, - трговина на велико и мало (тржни центри, продавнице мешовите робе, специјализоване продавнице...), - занатске делатности (радионице, сувенирнице...)
	бањски II реда – Куршумлијска бања	- угоститељске делатности (смештајни капацитети – активирање постојећих капацитета, обнова и формирање нових... и пратеће услуге), - услуге претежно везане за туристичке делатности (угоститељство, култура, забава, спорт и рекреација, стручне, научне и техничке делатности, информисање и комуникације...), - финансијске делатности и делатности осигурања, - трговина на велико и мало (продавнице мешовите робе, специјализоване продавнице...), - занатске делатности (радионице, сувенирнице...)
	локалитети – Ђавоља варош	- угоститељске делатности (мањи смештајни капацитети и пратеће услуге), - услуге претежно везане за туристичке делатности (култура, забава, спорт и рекреација, стручне, научне и техничке делатности, информисање и комуникације...), - трговина на мало (продавнице мешовите робе, специјализоване продавнице...), - занатске делатности (радионице, сувенирнице...)
центри уз производњу	источни део Куршумлије, Мачковац	- услуге и агенције везане за разне видове производње (администрација, стручне, научне и техничке делатности, информирање и комуникације...), - финансијске делатности и делатност осигурања, - трговина на велико и мало (продавнице мешовите робе, специјализоване продавнице...), - занатске делатности (радионице...)
центри уз царину	Мердаре	- услуге и агенције (администрација, техничке делатности, информирање и комуникације...), - финансијске делатности и делатност осигурања, - трговина на велико и мало (продавнице мешовите робе, специјализоване продавнице...), - занатске делатности (радионице...)

Највећи потенцијални правци структуралног развоја центара и пословно-услужних система јесу линијски. Различите делатности везане за пословање, трговину и услуге најчешће се јављају дуж значајнијих путних праваца, па се тако и у случају општине Куршумлија предвиђа њихово даље унапређење и развој у том смеру. Предвиђени развој линијских центара и пословно-услужних садржаја и делатности би се одвијао дуж свих значајнијих путних праваца (правац од Куршумлије према Луковској бањи, правац од Куршумлије према Прокупљу дуж државног пута I реда број 14, правац од Куршумлије према Приштини дуж државног пута I реда број 14, правац од Куршумлије према Куршумлијској бањи и правац од Куршумлије према Блацу).

Тачкасти центри јављају се независно од осталих садржаја на местима где постоји већа концентрација пословно-услужних система, садржаја и делатности.

Зоне, линијски и тачкасти центри заједно чине јединствену мрежу пословно-услужних система, садржаја и делатности и указују на могућности даљег развоја и унапређења истих.

Смернице за развој централних и услужних делатности

Тржишна, комерцијална димензија централних активности, захтева спремност локалне управе да брзо и ефективно реагује на све приватне иницијативе, омогућавајући њихову ефикасну реализацију, у оквирима стратешки дефинисаних и јавно верификованих циљних ефеката развоја. У том смислу, локална управа мора увек имати у виду да свака добро усмерена иницијатива за градњом води развоју. То имплицира да је неопходно развијање ефективне планске основе и палете управљачких механизма за имплементацију који ће омогућити њену ефикасну реализацију. Ефективни плански основ је онај који има способност да одговори и прилагоди се процесима друштвеног и просторног развоја неке урбане средине.

Када се овакво планирано решење градских централних функција посматра у односу на наше тренутно стање друштвено-економског развоја, онда се, заправо, може закључити да се ради о планирању у контексту са великим степеном неизвесности будућих исхода. У том смислу, приступ планирању развоја централних функција, мора бити отворен и оријентисан ка кратким временским хоризонтима у оквиру којих се могу формулисати основне развојне стратегије уско везане за кључне развојне факторе и на основу реалних процена могућности за њихову имплементацију.

У том смислу, за предложени модел стратешког развоја услуга и пословно-производних делатности на територији општине Куршумлија, треба истаћи следећа правила просторног развоја:

- **Комерцијалне централне функције специјализованог типа** (специјализовани трговински, пословно-производни, спортско-рекреативни, забавни, културни центри...), као веома битне полуге развоја, лоцирају се по принципу територијалне децентрализације. Ове активности су по правилу вишег ранга: регионалног, општинског, градског, насељског и, сходно томе, изазивају битне миграције становништва и периодичне велике концентрације корисника. Децентрализација пружа могућност максималног искоришћења ових активности за равномеран територијални развој.
- **Комерцијалне централне функције општег типа** (трговина, услуге, пословање, спорт, образовање, култура...) **свакодневне периодике коришћења** просторно се развијају по правилу територијалне мреже, што значи у насељеним местима што ближе корисницима. У оквиру мањих насељених места, малих и кратких дистанци, ове активности се концентришу у оквиру центра насеља, а у развијеним урбаним срединама као што је насеље Куршумлија, у центру насеља и дуж главних путних праваца кроз град, односно у оквиру насељских центара или дисперзно у насељеном месту.
- **Комерцијалне централне функције општег типа** (трговина, услуге, пословање, спорт, образовање, култура...) **повремене периодике коришћења** просторно се развијају по правилу територијалне мреже, што значи, у насељеним местима вишег ранга што ближе већим концентрацијама корисника. У оквиру мањих насељених места најнижег ранга, ове активности се најчешће не јављају, већ су корисници усмерени на најближи насељски центар вишег ранга. У том смислу, пожељно је развој ових активности стимулирати на нивоу терцијарних насељских центара, како се не би нарушио принцип територијалне децентрализације. У оквиру насељених места, ове активности се концентришу у оквиру центра насеља, а у развијеним урбаним срединама као што је насеље Куршумлија, у центру насеља и дуж главних путних праваца кроз град, односно у оквиру насељских центара.
- **Комерцијалне централне активности у функцији туризма** (угоститељство, трговина, услуге, забава, спорт, култура...) по правилу се концентришу на просторима изразитих туристичких атракција вишег ранга и добре приступачности, са већим степеном периодичних концентрација корисника.

- **Пословно-производне активности у функцији примарног пољопривредног сектора или експлоатације природних ресурса** по правилу се концентришу уз главне путне правце који повезују пољопривредне или шумске зоне или уз речне коридоре. Ове активности имају улогу сабирно-дистрибутивних прерађивачких центара и захтевају добро развијене инфраструктурне и саобраћајне услове. Могу имати негативан утицај на животну средину и стога је њихово лоцирање могуће искључиво уколико је у складу са природним предиспозицијама за развој и правилима коришћења и уређења земљишта наведених у оквиру поглавља о заштити и унапређењу животне средине.

Детаљна програмско-просторна разрада система центара, у средини са неизвесним правцима развоја, заправо, постаје задатак градске управљачке функције која ће на основу мониторинга дејства тржишта у простору, контролисати процес имплементације основних стратегија и покушавати да својим деловањем максимално стимулише приватну иницијативу и да делује у правцу укупних бенефита дате урбане средине.

2.5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ТУРИЗМА, ОРГАНИЗАЦИЈА И УРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКИХ И РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА

2.5.1. ТУРИЗАМ

Приликом уобличавања коценцепције развоја туризма на подручју општине Куршумлија руководило се следећим документима:

- Закон о туризму ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009 и 88/2010),
- Стратегија развоја туризма Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 91/06),
- Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године ("Службени гласник РС", бр. 88/10).

У закону у туризму као једно од основних начела истиче се **интегрални развој** туризма и пратећих делатности, као чинилаца укупног привредног и друштвеног развоја. У складу са тим развој туризма у општини Куршумлија се заснива на одговарајућем коришћењу могућности сваког појединачног места, вези са природним и створеним вредностима краја, све у циљу остварења изворне и разноврсне туристичке понуде. У том смислу се уређују постојећи и могући нови простори за развој **одређених видова туризма** у односу на њихове особености и услове за развој и спровођење у дело. Тиме би се на плански начин управљало природним и створеним вредностима Општине и утврдиле и упоредиле предности појединих локалитета и подручја.

У сврхе што целисходније туристичке понуде битно је дати преглед свих видова туризма и њима пратећих делатности, које се могу укључити у туристичку понуду Општине:

Табела 2.10: Одговарајући видови туризма и њихов предложени размештај у општини Куршумлија

ВИД ТУРИЗМА	ОСОБЕНОСТИ	ПОСТОЈЕЋЕ И МОГУЋЕ ЛОКАЦИЈЕ
<p>■ стационарни рекреативно-одмаралишни летњи и зимски туризам</p>	<p>масовни национални облик туризма везан за летњи и зимски одмор и рекреативно-спортске активности: лети купање (у базенима, у будућности и у лечилиштима и акумулацијама), шетње, излети и планинарење, сакупљање лековитог и ароматичног биља, а зими шетња, санкање, ...</p> <p>Условљава дужи боравак на локацији и тиме одговарајући ниво квалитета у сваком сегменту туристичке понуде</p>	<p>Летњи и зимски туризам: Источна подгорина Радана, посебно око Пролом бање и источна подгорина Копаоника око Луковске бање. За потребе зимског раздобља потребна је изградња веза између подгорине и самих планинских подручја (путеви, стазе, жичаре), а што је и предвиђено општинском стратегијом. Тиме би се обезбедили повољни услови за развој зимског туризма (спортски на снегу) и јачање кроз заједничку понуду туристичких области Копаоника и Радана.</p> <p>Летњи туризам: Насеља у ширем окружењу Пролом и Луковске бање, која је мање загађена, богата природом и идеална за еколошки здрав туризам (шетње по природи, пешачење, учење у природи, спортови,...).</p>
<p>■ спортско-рекреативни туризам</p>	<p>Може се третирати као масовни облик туризма, али и као туризам усмерен на припреме спортиста. Релативно је везан за сезону.</p>	<p>Летњи и зимски туризам: Све бање имају потенцијал за овај вид туризма, а Пролом и Луковска бања имају и изграђене капацитете. За потребе зимског раздобља потребна је изградња веза између подгорине и самих Дивчибара (пут, жичара), а што је и предвиђено општинском стратегијом. Тиме би се обезбедили повољни услови за развој зимског туризма и зимских спортова: нагиб, оријентација и одговарајућа надморска висина, која обезбеђује потребну дужину</p>

		трајања снега. У обзир се мора узети и доступност скијалишта у односу на грађевинска подручја и степен развијености инфраструктуре, својински статус земљишта и капацитете скијалишта. Летњи туризам: Насеља око Ђавоље Вароши (Ђаке, Зебице, Механе, Иван Кула), простора који је потпуно незагађен (свеж ваздух „ваздушна бања“, чиста вода, незагађено земљиште) су идеални за кондициони спортски и рекреативни туризам. Постојање бројних стаза, видиковца и шумарака и покренутост терена иде овоме у прилог.
Еколошки (Еко-) туризам	Веза и упознавање природе, привлачних предела и посебних културних вредности су важни мотиви еко-туриста.	Овај вид туризма тражи природну средину са што мањим упливом човека, па се овде предлаже развој еко-туризма у свим деловима општине, а посебно на обронцима познатих планина Копаника и Радана , али и у подручјима са еколошки усмереном, екстензивном пољопривредом (сточарство, воћарство).
Сеоски туризам	Веза и упознавање са сеоским домаћинствима и начином живота на селу као и посебности домаће културе, традиције, обичаја и кухиње. Везано је за потребу боравка у квалитетном природном окружењу. Може бити викенд- или одмаралишни облик туризма	Цео Куршумлијски крај има погодности за развој сеоског туризма, посебно села која су демографски и привредно очуванија - шири простор града Куршумлије, седишта месних канцеларија као значајнија насеља. Такође, било би целисходније дати предност селима Општине, која немају могућности за развој других видова туризма. Дати облик туризма може постати значајан извор прихода на селу, а то највише зависи од укупног развоја посебних облика пољопривреде и унапређивања сеоске инфраструктуре и услова сеоског становања.
Конгресни туризам	Није везан за сезону и може на најбољи начин попуњавати туристичке капацитете у вансезонским периодима. Очекиван је релативно виши ниво опремљености и услуга и близина и лак приступ са важних саобраћајница. Пожељни су други садржаји вишег квалитета у окружењу, као и образованије и обученије особље.	Град Куршумлија као највеће насеље са бројним садржајима, солидном инфраструктуром и лаком доступношћу - пролазак магистралног пута и важне железничке пруге, близина аеродрома „Константин Велики“ у Нишу. Алтернативна локација је Пролом бања , као данас најразвијенија бања. У случају дате бање постоји лака доступност и из града и са магистралног пута, као и постојање више туризму сагласних садржаја. Овај простор нуди боље услове за затворенији тип конгресног туризма (удружења, клубови и сл.).
Транзитни туризам	Није везан за сезону, али зависи искључиво од присуства прометних саобраћајница. Није везан за постојање насеља, али је ово предност.	Развој овог вида туризма има будућност због присуства магистралне саобраћајнице општине, где треба предвидети обнову постојећих (Пепељевац, Рударе) и развој нових простора и тачака (Рача, Барлово, Мердаре) са овим активностима. Посебно се истиче заобилазница око града Куршумлије , која је највеће чвориште у Општини, а нуди и близину других потребних садржаја.
Здравствено-лечилишни (бањски) туризам	Најчешће везан за места са богатством лековитим или геотермалних вода или са веома чистим ваздухом (“ваздушне бање”). Последњих година дата област се нагло развија и на местима која првобитно немају услове за дати вид туризма. Одликује га дужи боравак у посебно квалитетном природном амбијенту.	Будући да на подручју Општине постоје значајни извори лековите воде и три бање (Пролом, Луковска и Куршумлијска) , дати вид туризма има значајан потенцијал. У будућности треба радити на проширењу и осавремењавању туристичке понуде савременим видовима (spa и wellness, медитација и контеплација). Дати вид туризма треба повезати са блиским спортско-рекреативним туризмом на тај начин га прилагодити већем броју корисника. Поред тога, у случају високо постављених села Општине могу се створити комплекси и тачке „ваздушних бања“.
Културни туризам	Веома чест и обично масован облик туризма везан за културну баштину и знаменита места. Више везан је за насеља и просторе са богатом традицијом и наслеђем. Дати културни локалитет може бити главни мотив посете датом месту дешавања или пратећа активност у туристичкој понуди.	Издваја се град Куршумлија са две редњовековне цркве, али и са старом чаршијом и културно-образовним установама од већег значаја. Као тачке за развој културног туризма могу се убржати и насеља са старим и вредним црквама (Штава, Пролом, Дегрмен), а потом и друга насеља са старим грађевинама, нарочито црквама и очуваном старом градњом.
Културно-манifestациони туризам	Најчешће масован облик туризма везан за културне догађаје и манифестације. Више везан је за насеља и просторе са богатом традицијом и наслеђем. Манифестација може бити примаран мотив посете	Локалитети са традицијом обављања културно забавних и спортских догађања су вашари у Куршумлији , као и народни сабори по већим селима (Жуч, Влахиња, Пролом, Дегрмен, Богужевац, Коњува, Добри До, Штава, Игриште). Код датих догађања неопходно је њихово унапређење, ширење понуде и окретање ка што ширем обухвату могућих посетилаца.

	датом месту дешавања или пратећа активност у туристичкој понуди	Предност манифестационог туризма је њихова „покретљивост“, чиме се могу сезонски распоредити по свим насељима Општине и афирмисати свако насеље понаособ постајући мотив покретљивости и месног становништва и спољних посетилаца. Покретање догађања и светковина као пратећих садржаја јесте подршка за друге видове туризма, али и за локалну привреду и средину.
Дечји и омладински туризам	Краткотрајан или дуготрајан, зависно од карактера: екскурзије, школе у природи, тематски кампови,.... Могућност одвијања туристичких делатности током целе године.	Овај вид туризма се може развијати на свим местима која су лако приступачна и добро опремљена. Посебно је погодна шира околина Ђавоље Вароши , као мотива који може допринети и ширењу знања и занимања за околину и природу. Нису искључени ни други локалитети који се могу уређивати покретањем постојећих просторних ресурса (нпр. обнова домова културе и сеоских школа ван употребе, школеу намени током летњег распуста). Двојно коришћење даје могућност новчане подршке месној привреди.
Излетнички и екскурзиони туризам	Краткотрајан, дневни или полудневни облик туризма мотивисан посетом културно-историјских вредности или боравком и уживањем у лепоти природе.	Овај вид туризма може се развијати на целом подручју Општине . Сви локалитети са културно-историјским знаменитостима под претпоставком њиховог уређења и примерене презентације, као и остварења потребне доступности. По природним и културно-историјским вредностима: Штава, Пролом, Дегрмен (цркве), Иван Кула (стара тврђава), заштићени Хрст Цара Лазара у Данковићу , али видиковци, обронци, шумски комплекси, проплатци, заштићене целине шума у Свињишту ,....
Ловни туризам	Спортски лов се организује у одређеним раздобљима године када изостају остали видови туризма, што може допринети попуњавању смештајних капацитета. Такође, могуће је стварање тржишно усмерених ловишта, чији пратећи садржаји могу бити одгајивачнице ловачких паса као и полигони за обуку и утакмице ловачких паса.	С обзиром на могућности (80% општине под шумом богатом дивљачи) овај облик туризма би могао да постане врло важна привредно - туристичка делатност са перспективом развоја међународног туризма, али под условима да се мерама заштите и обнове популације дивљачи и узгоја одређених врсти дивљачи (јелен, срна) у ловиштима.. На подручју општине већ постоје три велика ловишта у власништву месног газдинства ЈП „Србијашума“. Постоје планови за развој ловног туризма и ширење пропратних садржаја (нпр. већ планирано ловачко село на Космачи).
Риболовни туризам	Риболов се организује сезонски (забрањен у време мреста), али и у одређеним раздобљима године, када изостају остали видови туризма, овај вид туризма може допринети попуњавању смештајних капацитета.	Потоци у Општини су богати рибом (посебно пастрмом), али је риболовни туризам потпуно неразвијен. Из тог разлога развој риболовног туризма треба подстицати у свим водотоцима вишег дела Општине, а поготово везано за пределе чисте природе: Горња Топлица и Горња Косаница , као и у предвиђеним акулацијама (Селова, Зебице).

2.5.1.1. Просторна концепција развоја туризма

Просторно-функционална концепција развоја туризма заснива се на одређивању туристичких регија, туристичких зона, места и простора (према Закону о туризму), позицији смештајних капацитета и викенд-насеља, као и пунктова и зона од значаја за туризам и њему сагласне садржаје и активности (рекреација, трговина, услуге,....).

Туристичке регије и зоне

Туристичке регије и туристичке зоне су велике туристичке области које обухватају просторе веће од атара појединих насеља, често делове општина, целе општине, па и више суседних општина, с тим да су туристичке регије обично везане за ниво једне општине.

А) Туристичка регија⁵

Према Просторном плану Републике Србије 2010-2020. на подручју општине Куршумлија налазе се делови две туристичке регије / дестинације:

3. Туристичка регија Копаоник (P1) са целогодишњом туристичком понудом. У оквиру дате регије је западни део општине са Луковском и Куршумлијском бањом;
4. Туристичка регија Радан (P2) са мањим учешћем целогодишње понуде, која се планира за будући развој (израда просторног плана подручја посебне намене у току). У оквиру дате регије је источни део општине са Пролом бањом и Ђавољом Вароши.

Град Куршумлија се налази на додиру дате две регије, што му даје одличан положај развоја и усаглашавања туристичке привреде у свим деловима општине.

Б) Туристички простори⁶

Као мање целине у оквиру подручја општине и туристичке регије издвајају се туристички простори као подцелине нижег реда у оквиру туристичке регије или као самосталне целине.

- Туристички простори првог нивоа обухватају пешачки доступан круг око туристичког места - средишта окупљања (5 км), као потез дневних излета. У овом обухвату је изузетно битан развој пешачких и рекреативних путања, повезивања насеља међусобно и са туристичким атрактерима и уређивање локалних излетишта.
- Други ниво, представља образовање туристичких простора које обухватају више мањих туристичких простора. У њима се заокружује целовита и разноврсна туристичка понуда и развијају се као зоне посебног идентитета.

Примарни туристички простор П1 - Западна подгорина Радана

Дати туристички простор обједињује просторне целине Општине планиране за интензивни туристички развој на Радан планини и суседним планинама, које су под шумама и богате дивљачи. Ови простори заузимају источни део Општине, са туристичким средиштима у Пролом бањи и Ђавољој Вароши. Као посебна предност јесте лак доступност са оближње магистрале Ниш - Приштина и близина града Куршумлије са бројним централно усмереним садржајима и јавним службама. У складу са тим могуће развијати и међусобно веома различите видове туризма, попут бањског, спортско-рекреативног, ловног, али и прометног и конференцијског туризма.

Планирани капацитети и садржаји требали би се квантитативно повећати, али, још битније, и квалитативно проширити и издиференцирати постојећу туристичку понуду. У ту сврху пожељно је:

- унапредити и проширити постојећу саобраћајну и комуналну инфраструктуру у свим правцима, а посебно на трасама Пролом - Радан и Пролом - Ђавоља Варош (савремена саобраћајница, могућа туристичка жичара);
- Обнова, проширење и диференцијација смештајних капацитета. У ову сврху првенствено је потребно проширити и смештај хотелског типа више категорије и смештај домаћој радиности, а пожељан је и развој других видова смештаја (камп-простори, дечја одмаралишта, ловачка села,...);
- образовање нових туристичких целина мањег обима и мање густине изграђености око Пролом бање и Ђавоље Вароши, водећи рачуна да се не угрози вредна и очувана природа датог краја;
- стварање акумулације у Зебицама, повезано са тим, стварање могућих услова за туризам „на води“ (риболовни, рекреативни, излетнички туризам);
- Развој туризму сагласних садржаја као места окупљања и забаве. У прилог томе предвидети даљи процес уређења јавних простора и зграда (средишњи простори у насељима, приобаље потока, простори око цркава, јавне зграде ван намене).

Примарни туристички простор П2 - Источна подгорина Копаоника

Дати туристички простор обухвата планинско подручје Копаоника у оквиру општине Куршумлија. Средиште дате зоне јесте село Луково са Луковском бањом. Особеност овог краја јесте богатство термоминералних извора, али и богата

културна баштина (Црква св. Мине у Штави, под заштитом). Такође, ово је део општине са изванредним условима за зимске спортове. Планирано вештачко језеро у Селови такође ће бити подстрек за развој туризма.

Планирани капацитети и садржаји морају се првенствено унапредити и квалитативно проширити, а веома је битно и проширити постојећу туристичку понуду. У ту сврху пожељно је:

- Унапредити приступ датом крају, посебно супостављањем и изградњом савремених саобраћајних веза ка општинама Брус и Лепосавић. Дате везе подразумевају и туристичке везе, као што су стазе здравља, бициклическе трасе за *Mountain bike*;
- Развијати недостајуће сагласне садржаје и активности, првенствено у области културе и јавних служби, услед удаљености насеља од Куршумлије и других већих насеља;
- Унапредити постојеће смештајне капацитете у домаћој радиности и увести и уредити друге видове који су примерени овој зони са најглашеним краткотрајним туристичким посетама (мотели, гостоне, пансиони);
- Осавременити и проширити комуналну инфраструктуру;
- Развијати данас непостојеће или једва присутне видове туризма попут ловног и риболовног туризма, за које постоје изванредни услови (богатство шума и водених токова, богат биљни и животињски свет, планирана изградња акумулација);
- Развијати еколошке видове туризма (еко-, етно- и сеоски туризам), који могу повољно утицати на развој мањих села у околини Лукова.

Секундарни туристички простор П3 - Град Куршумлија са околином

Овај туристички простор представља подручје утицаја градског насеља Куршумлије и поседује бројна могућа излетишта у околини града, чијим би се уређењем и различитим степенима покретања активности и садржаја унапредила како туристичка понуда тако и бројне друге активности и садржаји (спорт и рекреација) више од половине становника Општине. Дата зона поседује могућности за различите облике туристичке понуде (културни, транзитни, културно-манifestациони, излетничко-екскурзиони, спортско-рекреативни), како у градском насељу, тако и у непосредној околини.

Планирани капацитети и садржаји требали би се квантитативно повећати, али, још битније, и квалитативно проширити постојећу туристичку понуду. У ту сврху пожељно је:

- проширити постојеће смештајне капацитете и увести нове видове смештаја (посебно хотели, а потом и пансиони, бунгалови, камп-простори,...). Посебно би било корисно прилагодити услове смештаја одређеним циљним групама (транзитни туристи, старији, ученици и омладници, спортисти,...);
- осавременити и проширити понуду сагласних садржаја и делатности (спорт и рекреација, услуге, трговина, саобраћај, зеленило,...), посебно дуж траса које повезују постојеће туристичке пунктове;
- обезбедити бољу обавештеност посетилаца на важним градским чвориштима (раскрснице, аутобуска и железничка станица, места са масовним посетама - зграде и комплекси културе, цркве, управе);
- одредити и прописно опремити места превоза и приступа туристичким активностима и садржајима у околини града - стајалишта туристичког превоза, места почетка „стаза здравља“ и других пешачких и бициклических коридора из града до околине, стајалишта и излетишта у околини града, видиковци на трасама и сл.

Секундарни туристички простор П4 - Област Куршумлијске Бање

Ова зона обухвата секундарни сеоски центар Куршумлијску Бању и околна села на југозападу општине Куршумлија. Село. Иако је Куршумлијска Бања градско насеље и бања са вишедеценијском традицијом, насеље је данас веома запуштено, бањске активности су замрле, а иселјаванье становништва прети опстанку насељу (по проценама мештана насеље има око 80-90 становника). Постојећи туристички садржаји и капацитети обухватају хотел, неколико старих вила и бањско купатило, који су сви ван намене.

За будућност Куршумлијске Бање од кључног значаја је подршка са вишег нивоа (општина, регија, држава, међународни програми подршке). Једино се на тај начин може спровести обнова вих капацитета потребних за поновно образовање једног целовитог туристичког одређишта. У ту сврху пожељно је:

- Обновити кључне садржаје за привлачење посетилаца, пре свега постојећи хотел и бањско купатило;

⁵ Закон о туризму одређује туристичку дестинацију као „одређиште туристичког путовања које својом опремљеношћу омогућава прихват и боравак туриста“.

⁶ Закон о туризму одређује туристички простор као „јединствену и недељиву географску и функционалну целину природних и створених ресурса и вредности од значаја за туризам“.

- Осавремени и проширити постојећу саобраћајну и комуналну инфраструктуру у свим правцима, а посебно од средишта Куршумлијске Бање ка околним селима и туристички привлачним местима (видиковци, изворишта и врела), који се могу туристички користити (савремена саобраћајница, стазе здравља, бициклическе трасе за *Mountain bike*);
- Развијати данас непостојеће или једва присутне видове туризма попут еколошког, ловног и риболовног туризма, за које постоје изванредни услови (богатство шума и водених токова, богат биљни и животињски свет);
- Дати подршку развоју трговине и услуга као веома битних по ширење туристичке понуде и „живост“ насеља као услов његовог новог преображаја у туристичко насеље;
- Радити на унапређењу јавних простора, коју су данас у веома лошем стању.

В) Туристичка места⁷

Туристичка места се развијају према рангу одређеном степеном туристичке привлачности и нивоом туристичке опремљености. Планирају се према рангу од 1-5 и развијају у правцу афирмисања њихове посебности и препознатљивости. На подручју општине Куршумлија издвајају се туристичка места - центри (деталније одређени у оквиру туристичких зона) и тачке.

Сва насеља општине Куршумлија која су означена као туристичка места представљају средишта туристичких зона. Њихова улога је да буду места повезивања различитих туристичких садржаја и активности у туристичкој зони од утицаја. Такође, то су и упоришта развоја туризма у појединим деловима Општине, што је посебно важно у првим фазама спровођења мера туристичког и њему усаглашеног просторног развоја.

Уочена туристичка места у оквиру општине Куршумлија су:

Табела 2.11: Туристичка места већег (надопштинског) значаја

Назив	Значај	Насеље	Место у систему општине	Присутни вид туризма
M1	Примарна туристичка места	Пролом (бања)	Бањско средиште са културном баштином, планирано исходиште ка планини Радан и његовим природним вредностима	бањски, здравствени, спортско-рекреативни, културолошки туристички центар
M2		Луково (Луковска бања)	Бањско и управно средиште западног дела општине са културном баштином, планирано исходиште ка источним деловима Копаоника и његовим природним вредностима	бањски, здравствени, спортско-рекреативни, културолошки туристички центар
M3		Ђавоља Варош	Споменик природе изузетног значаја, познат и изван граница Србије са могућношћу ширења туристичких садржаја	излетнички, еколошки и културолошки туристички центар
M4	Секундарна туристичка места	Куршумлија	Секундарни туристички центар, захваљујући величини и градском карактеру и положају саобраћајног чворишта, познато по културним вредностима	градски, културолошки, рекреативни и прометни туристички центар
M5		Куршумлијска бања	Секундарни центар бањског карактера, са нагласком на веи са очуваном природом у окружењу	бањски, здравствени и излетнички туристички центар

Могућа туристичка места - На подручју општине Куршумлија могућ је будући развој нових туристичких места (терцијарни и квартални ранг) у насељима која поседују одређени степен туристичке привлачности. У првој фази развоја нека од развој ових насеља се покреће и уређује у виду туристичких тачака - излетишта. То су: Иван Кула, Штава, Рача, Грабовница и Жуч.

Табела 2.12: Могућа туристичка места општинског значаја

Назив	Значај	Насеље	Место у систему општине	Присутни вид туризма
M6	Терцијарна туристичка места	Иван Кула	Насеље познато остацима средњовековне трђаве, која је укључена у „Туристичку туру средњовековних градова“	културолошки, излетнички, еколошки и ловни туристички центар
M7		Штава	Насеље познато по заштићеној Цркви св. Мине, која је укључена у „Манастирску туру“. Околина села је са изванредно очуваном природом	културолошки, излетнички, еколошки и спортско-рекреативни туристички центар
M8		Рача	Насеље на раскрсници путева и културно-туристичких тура. Концентрација јавних служби и централних активности.	прометни, сеоски и туристички туристички центар
M9	Квартарна туристичка места	Грабовница	Насеље са концентрацијом јавних служби, погоно као исходиште ка околним планинама са богатим ловиштима	ловни, еколошки и сеоски туристички центар
M10		Жуч	Насеље са развијеном пољопривредом, са могућностима за развој сеоског и етно- туризма.	еколошки, сеоски, етно- и излетнички туристички центар

Смернице за уређење туристичких места:

1. Уређење саобраћајних веза (путева, стаза) од и до туристичког места у циљу умрежавања и јачања пролазности насеља;
2. Планско образовање средишњег дела насеља са развијеним туристичким, угоститељским и другим сагласним садржајима;
3. Развој рекреативно-спортских садржаја на плански издвојеним подручјима у оквиру туристичког места;
4. Развој насеља по начелу неколико типолошких целина са различитим карактером туристичких садржаја засебног нивоа опремљености и ексклузивности у циљу ширења и богаћења туристичке понуде.

Г) Остали простори намењени туризму

Остали простори намењени туризму заузимају обично локалитете унутар појединих насеља, као и повезујуће коридоре између насеља, туристичких зона, места и потеза.

Туристички потези

Туристички потези везују се за саобраћајни промет/транзит (колски, али и бициклически и пешачки) и његове кориснике, али и за потребе кружних туристичких тура. Могућност развоја прометног туризма јавља се дуж важних саобраћајница. Општина Куршумлија има ту погодност да кроз источну половину општине пролазе државни пут I реда и магистрална железничка пруга Ниш - Приштина. Ова два путна правца се пружају упоредо, па се могу третирати као једна трасверзала.

Друга погодност је трасирање новопланираних „културних стаза“ (3 стазе на подручју општине су уочене на нивоу Регионалног просторног плана), које на добар начин могу бити искоришћене за развој туризма (културолошког, али и прометног, излетничког, еколошког). Дате стазе у потпуности покривају могућности развоја општине на пољу „линијског“ туризма.

Развој транзитног туризма на овим правцима подразумева уређење и самих траса, али и уређење и изградњу различитих стајалишта, која треба развијати као места за одмор, тј. као део ширег туристичког простора или места које представља целину објеката и других садржаја за смештај и боравак туриста без сталних становника, са изграђеним туристичком инфраструктуром. Сходно томе она би требала бити опремљена са различитих садржајама: мотели, угоститељске целине, уређена „зелена“ стајалишта, инфо-пунктови, трговачке и услужне радње.

Постоји неколико потеза са местима погодним стајалишта на овим саобраћајницама које својим положајем заслужују више пажње. Ово укључује пажљиво планирање, улагање, изградњу, опремање и промоцију у циљу стварања потпуно образованих туристичких потеза на споменутом магистралном правцу:

- **Туристички потез П1 „Тура римских царева“** - Приближно се поклапа са описаном магистралом Ниш - Приштина. Као могућа стајалишта (места за одмор) на датој траси могу се узети Куршумлија (обилазница - С1), Рударе (око постојећег мотела - С2) и Рача (потез средиште Раче - Саставци С3);

⁷ Закон о туризму одређује туристичко место као „организациону и функционалну целину са формираном туристичком понудом, природним вредностима, културним добрима и другим знаменитостима значајним за туризам, комуналном, саобраћајном и туристичком инфраструктуром, као и објектима и другим садржајима за смештај и боравак туриста“.

- **Туристички потез П2 „Српски средњовековни градови“** - Приближно се поклапа са описаном магистралом Ниш - Приштина, до Раче, одакле се одваја долином Мале Косанице до Иван Куле. Као могућа стајалишта на датој траси могу се у потпуности преузети већ споменута у претходном потезу: Куршумлија (обилазница - С1), Рударе (око постојећег мотела - С2) и Рача (потез средиште Раче - Саставци С3);
- **Туристички потез П3 „Манастирска тура“** - Поклапа са описаном магистралом Ниш - Приштина, до Куршумлије, одакле се одваја долином Топлице преко Селове и Лукова до Штаве. Као могућа стајалишта на датој траси могу се у потпуности узети: Куршумлија (обилазница - С1), Селова - Мерћез (зона дуж планираног језера - С4) и Луково - Мрче (ширење целине Луковске бање - С5).

Туристичке тачке

Просторним планом се препознају и издвајају делови подручја ("локације")⁸ од посебног значаја за развој туризма, које као такве треба на одговарајући начин укључити у укупну туристичку понуду. На подручју општине Куршумлија могу се уочити појединачне тачке везане за природна и културна добра. Претпоставка развоја туризма на подручју општине јесте препознавање постојећих и покретање и уређивање нових туристичких тачака и њихово повезивање са туристичким местима и међусобно.

У том смислу се планирају:

- Уређивање и опремање туристичких тачака - излетишта и области за рекреацију и спорт. Ове туристичке тачке у општини Куршумлија су:
 - **T1** - Простор око Храста цара Лазара у Данковићу,
 - **T2** - Простор у Самокову, око старог ресторана, видиковац на град Куршумлију,
- Уређење и опремање туристичких тачака око важних цркава као стецишта духовности овог краја. Изузимајући цркве већег значаја које су укључене у веће туристичке целине, овде се убрајају:
 - **T3** - Простор око Бећове цркве у Дегрмену,
 - **T4** - Простор око цркве у Коњуви,
 - **T5** - Простор око цркве у Игришту, место одржавања вашара,
 - **T6** - Простор око цркве у Дединцу,
 - **T7** - Простор око цркве у Добром Долу.
- Изградња туристичких и етно-села и места идентитета. Ако би се у ове сврхе користиле обновљене постојеће грађевине и сакупљени етно-предмети из непосредног окружења, то би било посебно прихватљиво са становишта организације и улагања. Препоручује се изградња и опремање:
 - **T8** - Ловачко село на Космачи, везано за постојеће ловиште „Соколица“.

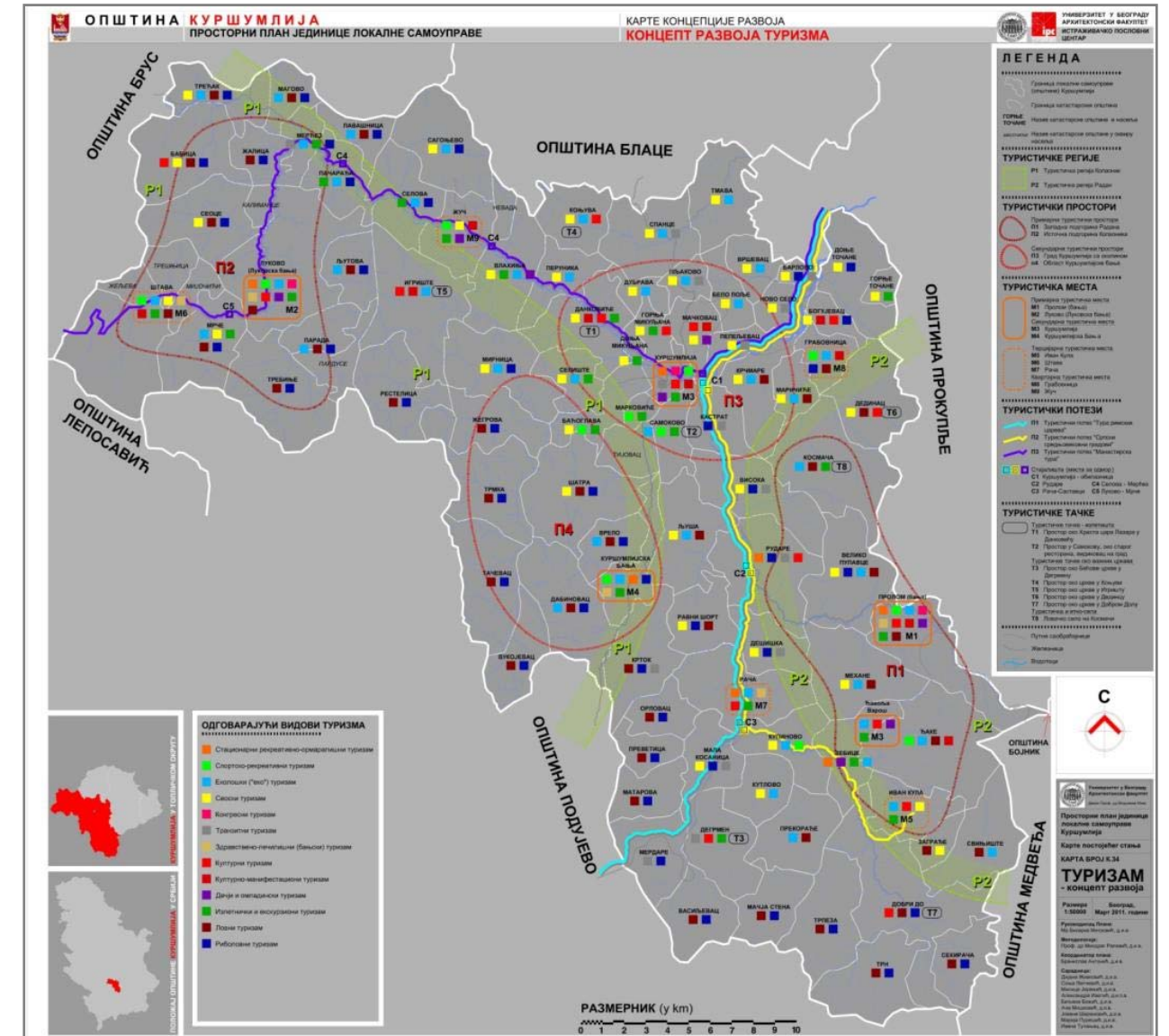
Обавештајне станице и пунктови

Обавештајне станице и пунктови су најмањи појединачни туристички елементи туристичке понуде. Због свог посебног положаја везаног за путну мрежу они су већ постављени у саобраћајно прометнијим деловима општине, првенствено у Куршумлији (седиште туристичке организације општине) и на важним тачкама у Пролом и Луковској бањи и на потезу Зебице - Ђавоља Варош.

У будућности се предвиђа:

- Опремање туристичком и обавештајном сигнализацијом (могуће и на основу за урађеног независног плана / документа) на целом подручју Општине, при чему би се увела стандардизација у ову област (међународно прихваћени знаци и стилови писања, правила хијерархије симбола и сл.), спровео правилан распоред дуж траса и раскрсница, спречила појава међусобно супротних обавештења и знакова и избегло спонтано оглашавање;
- Као крајња мера предлаже се постављање обавештајних станица (пултова, затворених простора). Данас ово постоји једино у комплексу „Ђавоља варош“. Обавештајне станице могу бити сталног вида у подручјима стално активног туризма (бање) или повремене у подручјима где постоји сезонски или манифестациони туризам. Дате станице могу деловати самостално или прикључене уз друге садржаје: трговина, услуге, угоститељство, а посебно трговина сувенирима, производима народне радионости, лековитим и ароматичним биљем и здравом храном.

⁸ Закон о туризму одређује туристички локацију као „ужу, саобраћајно повезану и инфраструктурно опремљену просторно-технолошку целину, која садржи једну или више туристичких атракција“.

Слика 2.4.: Карта концепције развоја туризма по насељима општине Куршумлија

Планска решења просторног развоја бања

Приликом одређивања будућег развоја туристичке привреде на подручју општине Куршумлија као главни ослонац развоја сагледавају се три бање (Пролом, Луковска и Куршумлијска). Ово је разлог да се посебан нагласак у концепцији посвети њиховом планираном развоју. Сходно томе, поред већ споменутих планских и законских докумената, у обзир је узет и важећи Закон о бањама ("Службени гласник РС", бр. 80/92).

Опште речено, и у Стратегији туризма РС и важећем просторном плану истиче се значај бања и богатства лековитих и геотермалних вода у Србији, али се и истиче да је већина њих још увек недовољно или чак слабо искоришћена, посебно у случају иностране туристичке посете. Ово у потпуности важи и за бање у општини Куршумлија.

Основни предуслов развоја бања у оквиру општине Куршумлија јесте испуњење основног „прага“ уређености и опремљености бањског подручја (организована здравствена служба, зграде и уређаји за коришћење природног лековитог фактора, зграде за смештај и боравак посетилаца и одговарајућа комунална и друштвена мрежа). Пролом бања и Луковска бања имају испуњене основне потребе. У случају Куршумлијске бање неопходно је прво омогућити управо дате потребе да би се уопште могло говорити о развоју бањских делатности.

Основне мере које се дају концепцијом развоја бања обухватају следеће:

1. Проглашење бањских места од стране Министарства надлежног за туризам, а у складу са постојећим прописима;

2. Обележавање подручја и граница бања на основу прописа од стране Министарства надлежног за урбанизам. Обележавање се врши посебним ознакама, које су у складу са међународним прописима означавања. Ово обележавање може бити усклађено и са обухватима постојећих и планираних планова за дата подручја;
3. Поштовање прописа, посебно из области планирања и уређења простора и заштите животне средине, природних и културних добара и предела, као кључних по очување вредности бањских туристичких одређишта;
4. Тачно утврђивање лековитог фактора од стране Министарства надлежног за послове здравља у циљу што јаснијег сагледавања могућих корисника бањских делатности и препознавања датог податка у изградњи идентитета дате бање;
5. У складу са претходним, доношење одговарајућих планских докумената, у складу са прописима планирања и уређења простора, али и у циљу стварања „правно уређеног окружења“ за привлачење улагања;
6. Стварање засебног документа на нивоу општине (мастер плана, стратегије туризма, маркетинг програма, програм развоја туристичког производа или сл.) којим би се одредио и начин промовисања, оглашавања и приближавања бања могућим корисницима, где би се посебна пажња посветила посебним елементима промоције (лого, парола, опште туристичке брошуре у електронском облику, брошуре прилагођене различитим групама корисника и сл.).

2.5.1.2. Прелиминарни капацитети и карактер туристичких садржаја

Табела 2.13: Прелиминарни капацитети и карактер туристичких садржаја

Туристички простор	Капацитет (број лежајева)	Карактер туристичког смештаја
Примарни туристички простор П1 - Западна подгорина Радана	Укупно: 1400 лежајева (укључујући и 494 лежаја у постојећим капацитетима у Пролому и Рудару)	<u>Стационарни туризам (хотели, мотели и сл.) - 1000 леж.:</u> Пролом: 434 пост. + 366 план. Рударе: 60 пост. Зебице: 140 план. <u>Рурални туризам - до 400 леж.:</u> Богужевац, Ђаке - по 80 леж. Пролом, Рударе Висока - препорука: по 80 леж.
Примарни туристички простор П2 - Источна подгорина Копаника	Укупно: 600 лежајева (укључујући и 270 лежаја у постојећим капацитетима у Лукову)	<u>Стационарни туризам (хотели, мотели и сл.) - 400 леж.:</u> Луково: 270 пост. + 90 план. <u>Рурални туризам - до 240 леж.:</u> Луково, Трећак, Штава - препорука: по 80 леж.
Секундарни туристички простор П3 - Град Куршумлија са околином	Укупно: 200 лежајева (укључујући и 50 лежаја у постојећим капацитетима у Куршумлији)	<u>Стационарни туризам (хотели, мотели и сл.) - 120 леж.:</u> Куршумлија: 50 пост. + 70 план. <u>Еко- туризам - до 80 леж.:</u> Самоково - препорука: по 80 леж.
Секундарни туристички простор П4 - Област Куршумлијске Бање	Укупно: 500 лежајева (укључујући и око 400 лежаја у постојећим капацитетима у Куршумлијској бањи)	<u>Стационарни туризам (хотели, мотели и сл.) - око 400 леж.:</u> Куршумлија: око 400 пост. (темељна обнова) <u>Рурални туризам - 100 леж.:</u> Куршумлијска Бања: 100 леж.

2.5.2. СПОРТ, РЕКРЕАЦИЈА И ЗЕЛЕНИЛО

2.5.2.1 Основе просторног развоја

Развој рекреативних простора, потеза и подручја на територији општине Куршумлија базира се на:

- интегралном приступу развоја рекреативних простора у насељима Општине и развоју пунктова и мрежа рекреативних простора ван насеља;
- интегралном приступу планирања туризма, спорта и рекреације;
- потреби за економичним коришћењем расположивих просторних ресурса;
- потреби да се природни и створени потенцијали активирају, уз поштовање мера и услова заштите природе, културно-историјских вредности и животне средине.

Разлике у приступу, циљевима и методама планирања рекреације и спорта у насељима и ван њих постоје и карактерише их следеће:

- рекреација у граду/насељу планира се како у циљу задовољавања рекреативних потреба локалног становништва, тако и у циљу задовољавања рекреативних потреба туриста и посетилаца града/насеља. Кључни квалитети мрежа рекреативних простора насеља су: разноврсност различитих категорија рекреативних простора, разноврсност рекреативних садржаја и простора, њихова доступност и квалитет пута до њих, као и њихова адекватна опремљеност и уређеност.
- рекреација ван насеља у великој мери је повезана са туризмом, будући да подразумева промену средине, сагледавање дестинација и расположиво слободно време, као и материјална средства. Кључна ставка у том смислу је доступност рекреативних садржаја и простора, а основни мотиви су: контакт са природом и уживање у лепотама природног пејзажа, упознавање природних и културно-историјских споменика и упражњавање рекреативних активности у новом амбијенту. Значајан чинилац планирања рекреације ван града/насеља јесте заштита природе и поштовање еколошког капацитета простора.
- Условљено специфичностима планирања, развој спорта и рекреације биће приказани одвојено у насељима и ван њих, уз напомену да је основни концепт развоја успостављање целовитог система понуде рекреативних садржаја на територији општине и да се у том смислу тежи обједињавању и диверзификацији понуде, како у циљу задовољавања различитих рекреативних потреба становника општине Куршумлија, тако и у циљу повећања њене туристичке атрактивности.

2.5.2.2 Развој спорта и рекреације у насељима општине Куршумлија

А) Развој спорта и рекреације у насељима градског типа (Куршумлија)

Лоцирање и избор рекреативних садржаја планира се у складу са потребама за остваривањем разноврсне понуде рекреативних садржаја, доступности локалном становништву, специфичностима и степеном развојености постојеће мреже рекреативних простора појединих градских подручја, потребом за активирањем и афирмацијом природних и створених вредности у граду, као и повећањем његове туристичке привлачности као туристичког места. То подразумева две групе активности:

1. унапређење постојећих рекреативних простора, односно:
 - заштита простора примарног еколошког и естетског значаја,
 - увећање разноврсности садржаја у постојећим просторима,
 - уређење, реконструкција и опремање постојећих простора за рекреацију.
2. развој нових рекреативних простора, односно:
 - унапређење понуде различитих рекреативних садржаја (спортских и културно-забавно-едукативних),
 - формирање полифункционалног центра слободног времена који се може користити целе године,
 - развој мрежа повезујућих рекреативних простора унутар насеља и повезивање са излетиштима ван насеља,
 - уређење нових рекреативних простора,
 - проширење постојећих рекреативних простора,
 - идентификација зона у којима је потребно подстицати развој нових рекреативних простора и садржаја.

Б) Развој спорта и рекреације у сеоским насељима општине Куршумлија

Развој спорта и рекреације у сеоским насељима планира се у складу са бројем становника, структуром насеља, тј. рангом центра, постојањем основне школе, туристичком активношћу и доступношћу рекреативних простора у околним насељима. Специфично је да, с обзиром на релативно близак контакт са природним амбијентом, рекреација у сеоским насељима има преваходно улогу социјализације и развоја појединих спортских и културних способности појединца. У складу са тим, потребно је предузети следеће активности на уређењу нових и опремању постојећих рекреативних простора:

- реконструкција, изградња и опремање школских и јавних објеката физичке културе (фискултурне сале, отворени терени за мале спортове и сл.) у складу са потребама и капацитетима сваког насеља,
- уређивање и опремање простора за игру деце у свим центрима насеља са преко 500 становника (како на подручју општине не постоје села изнад овог прага, ово би се требало применити на села која су означена као центри са становишта мреже насеља: Барлово, Спанце, Мердаре, Жуч, Грабовница, Добри До, Иван Кула, Рударе),

- уређивање простора за културно-забавно рекреативне догађаје и манифестације (посебно простори који су раније већ били познати као места вашаришта),
- обезбеђивање затворених простора намењених рекреацији и слободном времену како би се омогућило целогодишње окупљање и рекреирање становника (размотрити могућности коришћења постојећих објеката домова културе, месних канцеларија, физкултурних дворана и планирати их за вишенаменско коришћење).

Развој спорта и рекреације у сеоским насељима заснива се на формирању препознатљивих целина унутар насеља и у складу са тим:

- Пожељно је да се отворени и затворени рекреативни простори лоцирају уз већ постојеће или у близини осталих јавних садржаја, пре свега школа, када је реч о спортско-рекреативним теренима. Уколико се лоцирају независно од осталих јавних садржаја, пожељно је уређивање повезујућих рекреативних простора, како би се нови рекреативни простори боље интегрисали у структуру насеља. Уређивање простора за окупљање потребно је обезбедити на локацијама са централним садржајима.
- У циљу боље интеграције културно-историјских споменика и садржаја са насељем, пожељно је уређивати повезујуће рекреативне просторе репрезентативног карактера који би омогућили стварање препознатљивог и целовитог амбијента и тиме допринели укупној естетској вредности насеља.

В) Развој спорта и рекреације у туристичким насељима

У насељима која се развијају као туристичка места (Луковска бања, Куршумлијска бања, Пролом бања, Ђаке – Ђавоља варош) могуће је предвидети следеће:

- Стандардне културно-забавне и спортско-рекреативне садржаје туристичких места: травнати терени за вишенаменско коришћење, терени за мале спортове, дечија игралишта, различите рекреативне стазе, излетнички пунктови, позорнице на отвореном, вишенаменске сале, објекти културе, базени и сл.;
- Рекреативне садржаје у затвореном простору (рекреативно забавни и спортски базени, рекреативни комплекси, играонице, биоскопи, простори за окупљања...) самостално и у оквиру нових смештајних капацитета, у циљу продужења туристичке сезоне и унапређења понуде рекреативних садржаја;
- Рекреативно-едукативне програме који истовремено могу бити значајан фактор активирања локалног становништва, али и унапређење туристичке понуде. Рекреативно-едукативни програми подразумевају различите летње школе, реализације практичне наставе, сајмове и еко кампове, тематске едукативне програме, али и различите едукативне и авантуристичке путање. За потребе реализације рекреативно-едукативних програма потребно је уредити просторе унутар насеља као учионице-радионице на отвореном (евентуално затвореном простору) и уредити и опремити путање.

Изграђени простори за рекреацију и туризам обухватају затворене објекте и отворене грађевински уређене и опремљене просторе у грађевинском подручју. Изградња грађевинских објеката се врши на грађевинском земљишту које није под шумом, на већим нагибима, како би се сачувале равне површине за рекреативне активности на отвореном. Треба тежити спровођењу изграђених површина на што мању меру, користећи типове и начин градње који заузима најмање простора и минималном утиче на промену карактера природне средине. Изграђивање простора може бити привремено и трајно. Могућа је изградња спортских терена и објеката у приватном власништву при туристичким објектима (хотелима, пансионима...): фитнес клубови, сале, тениски терени, куглане, базени итд. Треба тежити избору оних локација које су заклоњене у пејзажу и које нису сагледиве са истакнутих видиковаца и доминантних тачака у простору. Опремање простора остварује се у складу са Законом о спорту („Службени гласник РС“, бр. 24/11) и пратећим правилницима. Постављање привремених објеката у функцији појединих догађаја (презентације, концерти, представе) дозвољава се искључиво општинском одлуком.

Г) Развој рекреације и спорта ван насеља

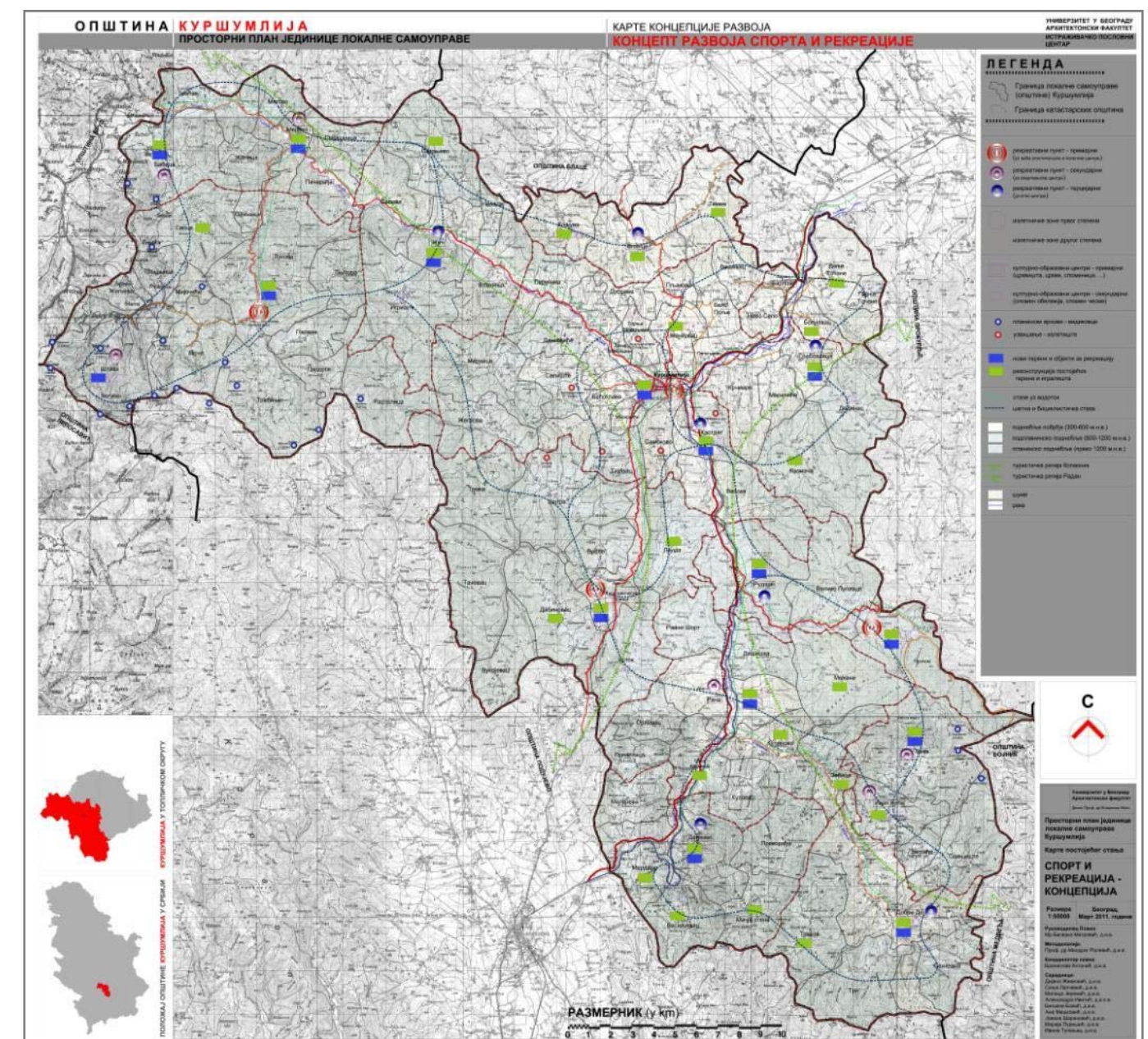
Развој мрежа рекреативних простора ван насеља подразумева једновремено активирање природних и створених ресурса ван насеља кроз уређење туристичко-рекреативних пунктова и излетишта и повезивање, тј. успостављање континуалне мреже рекреативних простора, формирањем рекреативних путања којима се обезбеђује повезивање туристичких пунктова са насељима и повећава њихова приступачност становницима и посетиоцима насеља, као и повезивање туристичких пунктова међу собом и формирање атрактивних путања између насеља и између заједничких туристичких атрактера

Туристичко рекреативни пунктови и излетишта - Активирање природних и створених ресурса ван насеља подразумева:

- уређивање и опремање излетничких пунктова у брдско-планинским подручјима, дуж водотока и сл.

- уређивање и опремање простора око културно-историјских туристичких пунктова ван територије насеља. Уређивање рекреативних потеза, простора и подручја ван насеља подразумева опремање и реконструкцију постојећих и изградњу, уређивање и опремање нових излетничких пунктова. Поред основних садржаја могућ је и развој различитих рекреативних, угоститељских и комерцијалних садржаја, усклађено са карактеристикама, еколошким капацитетом и облицима заштите конкретног простора.

Рекреативне путање - Повезивање, тј. успостављање континуалне мреже рекреативних простора посебно је важно обезбедити на територији подручја која ће се убудуће развијати као туристичка подручја. У том смислу потребно је развити мреже рекреативних путања којима се: повезују различити туристички пунктови (излетнички простори, видиковци, културно-историјски споменици), формира систем рекреативних стаза (стазе здравља, трим стазе, излетничке шетне стазе кроз атрактивне природне пределе, извиђачке путање, бициклистичке стазе, планинарске стазе), формира систем едукативних путања (којима се формирају тематске целине из различитих области и омогућава упознавање са историјом, културом и екологијом подручја).

Слика 2.5.: Концепција у области рекреације и спорта

2.6 ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА

Саобраћајни развој општине Куршумлија треба планирати у складу са стратешким опредељењима и циљевима регионалног развоја дефинисаним Просторним планом Републике Србије, Регионалним просторним планом Нишавског, Топличког и Пиротског округа, нацртом Просторног плана подручја посебне намене Радан планине, нацртом Просторног плана подручја посебне намене слива акумулације Селова као и динамиком привредног развоја општине, планираном инфраструктуром и популационим развојем. Саобраћајну мрежу у обухвату Плана формирају постојеће и планиране саобраћајнице које су у функцији намене, интегралног и одрживог развоја подручја Просторног плана.

Концепт планиране примарне путне мреже је заснован на повећању саобраћајне приступачности свим туристичким и насељским центрима чиме се омогућава проходност подручја у свим правцима, а тиме и отварање и унапређење предметног подручја (Реферална карта II).

2.6.1 САОБРАЋАЈ

Саобраћајни развој општине Куршумлија треба планирати у складу са стратешким опредељењима и циљевима регионалног развоја дефинисаним Просторним планом Републике Србије, Регионалним просторним планом Нишавског, Топличког и Пиротског округа, нацртом Просторног плана подручја посебне намене Радан планине, нацртом Просторног плана подручја посебне намене слива акумулације Селова као и динамиком привредног развоја општине, планираном инфраструктуром и популационим развојем. Саобраћајну мрежу у обухвату Плана формирају постојеће и планиране саобраћајнице које су у функцији намене, интегралног и одрживог развоја подручја Просторног плана.

Концепт планиране примарне путне мреже је заснован на повећању саобраћајне приступачности свим туристичким и насељским центрима чиме се омогућава проходност подручја у свим правцима, а тиме и отварање и унапређење предметног подручја (представљено на карти Реферална карта 2).

Основни видови транспорта путника и роба, на територији општине Куршумлија су путни и железнички саобраћај, са тежиштем на путном саобраћају.

Путна мрежа задовољавајућег квалитета је услов за коришћење територије и њених ресурса. Стога основни приступ, који се поставља у Просторном плану, јесте стварање такве путне мреже (планирање, а затим и пројектовање и грађење) која ће омогућити привредно коришћење свих погодности подручја (индустрија, туризам, пољопривреда, сточарство, шумарство, и др.), као и савремен начин живота становништва на датом подручју.

Планираном мрежом саобраћајне инфраструктуре потребно је остварити континуитет у кретању мрежом државних и општинских путева унутар подручја, као и континуитет у транзитним везама са суседним општинама и шире. План развоја транспорта роба и јавног путничког превоза мора бити усклађен са развојем саобраћајно-транспортног система општине и Републике.

Предметним Планом дата је функционална категоризација путне мреже коју чине саобраћајнице које су у привредној и у функцији интеграције планираних просторних целина. Функционалном категоризацијом планирана путна мрежа подељена је на: државне путеве I реда, општинске путеве I и II реда.

Државни путеве I и II реда се категоришу према Уредби о категоризацији државних путева ("Сл. гласник РС", бр. 105/2013 и 119/2013). Општински путеви се категоришу одговарајућом општинском одлуком.

Уредбом о категоризацији државних путева („Сл. гласник РС“, бр. 119/2013) сви раније државни путеви II реда у обухвату просторног плана општине Куршумлија не припадају категорији државних путева, чиме су придодати мрежи општинских путева. Функционална категоризација планиране путне мреже, у складу са расположивом документацијом добијеном од стране Дирекције за изградњу Куршумлија, такође се ослања на нацрт Одлуке о општинским и некатегорисаним путевима на територији општине Куршумлија, израђену од стране Дирекције за изградњу Куршумлија која је у фази усвајања. На основу исте Одлуке општински путеви су категорисани као путеви I, односно II реда на основу општинских приоритета.

Путеви који су у обухвату планова нижег реда чија је израда у току или који су донети (дато у делу Имплементација) детаљније се разрађују истим плановима и на основу истих се издаје локацијска и грађевинска дозвола., а овим планом нису детаљно разрађени.

2.6.1.1. Примарна путна мрежа

ДРЖАВНИ ПУТЕВИ - Кроз подручје Плана пролази Државни пут IБ реда 35 Барлово-Куршумлија-Мердаре (тзв. „Топличка магистрала“) и државни путеви IА и IБ реда, који су примарни путни правци и окосница су развоја саобраћајне мреже у општини и њено повезивање са непосредним окружењем.

Према ППРС 210-2020, у периоду после 2014.године, планирана је изградња државног пута I реда (аутопут) рута 7 (SEETO): Прокупље - Куршумлија – Приштина. Планирана траса аутопута се у већем делу поклапа са трасом Државног пута IБ реда 35.

На важнијим општинским путевима I и II реда, неопходно је извршити ревитализацију и модернизацију техничко-експлоатационих карактеристика.

1. На државном путу IБ реда бр. 414 Мерћез – Луково – административна линија АП Косово и Метохија, потребно је извршити реконструкцију и изградњу на деоници Луковска бања-Цигански гроб, у дужини 12,5 км. Промене на траси се врши у делу измештања дела овог пута који се потапа акумулацијом (дужина око 400 м) и поклапа се са новопланираном трасом сервисне саобраћајнице око акумулације у дужини од 3 км. У овај путни правац улази ранија деоница пута од крајње северозападне тачке акумулације Селова до измештене обилазнице око језера (дужине око 1,5 км)
2. Државни пута IА реда бр. 213 Блажево – Мерћез - Куршумлија се мења у делу акумулације Селова, где се планира измештање и реконструкција пута у дужини од 15 км;
3. Државни пута IА реда бр. 228 Рударе – Пролом – Гајтан – Негосавље и Државни пут IА реда бр. 229 Бојник – Магаш – Богужевац - Пролом се задржавају на постојећој траси, уз планирану реконструкцију и изградњу неизграђених и непроходних деоница (према РПП-у Нишавског, Топличког и Пиротског округа).

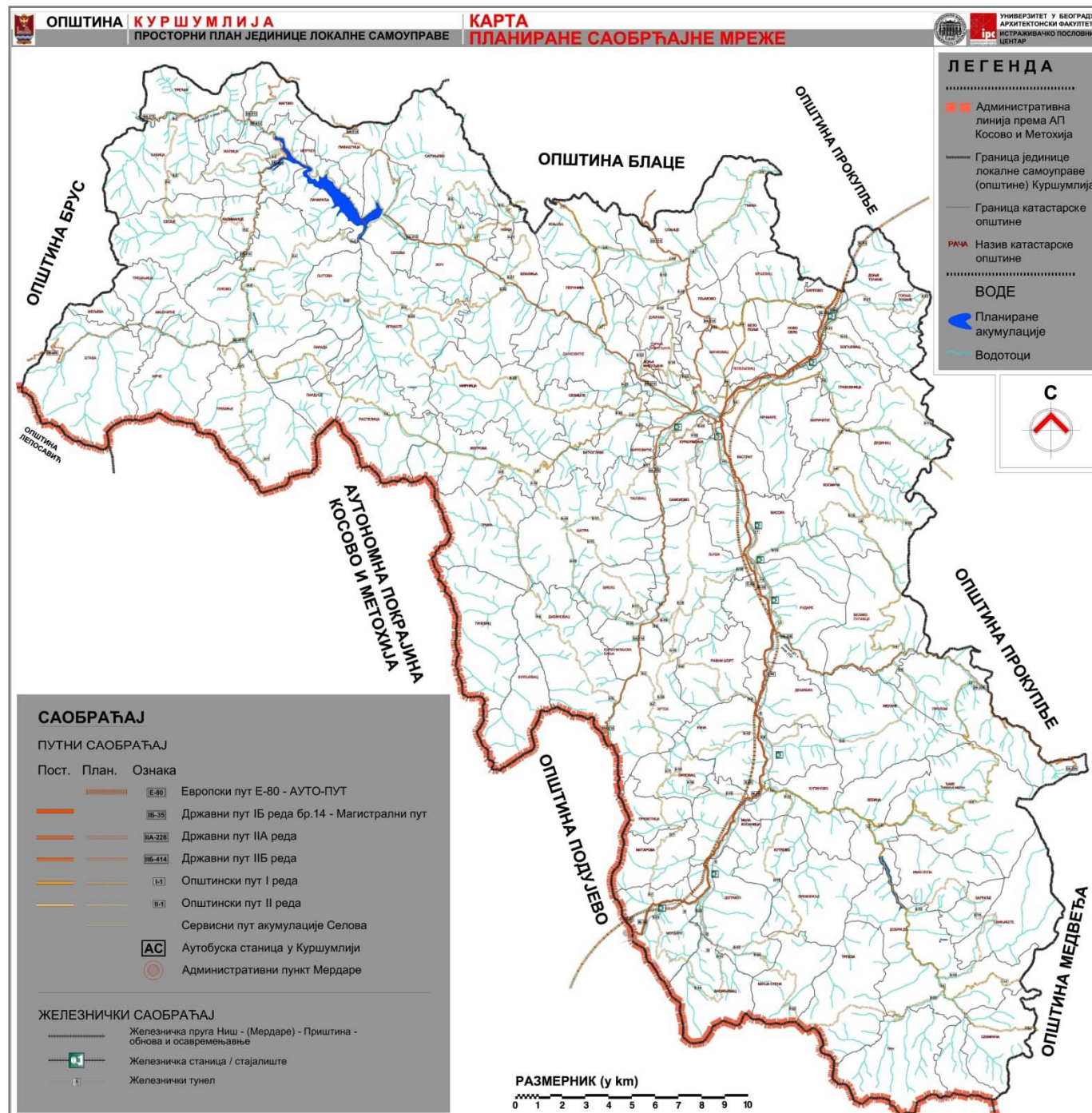
ОПШТИНСКИ ПУТЕВИ - За даљи развој подручја општине Куршумлија битна је мрежа постојећих и планираних општинских (локалних) путева.

Мрежу општинских путева на територији општине Куршумлије чине општински путеви и некатегорисани путеви. Општински путеви су подељени по важности на општинске путеве првог реда (ОП I) и општинске путеве другог реда (ОП II).

За планирано умрежавање делова општине Куршумлија су посебно важни следећи општински путеви:

1. Општ. пут I реда 2 > Рача – Купиново - Добро До – Секирача – опш. Медвеђа;
2. Општ. пут I реда 3 > Зебице – Ђавоља варош – Ђаке – Гајтан – спој са Проломом
3. Општ. пут I реда 4 > Грабовница (Џодина воденица) – Космача – Ловиште Соколовица - Велико Пупавце – Пролом бања;
4. Општ. пут I реда 5 > Пепељевац (државни пут IБ 35) – Грабовница – Дединац – Товрљане (општ. Прокупље);
5. Општ. пут I реда 7 > Данковиће – Коњува - Вишесело (општ. Блаце) - Невада – Жуч;
6. Општ. пут I реда 8 > Баћоглава – Жегрова – Растелица – Парада – Луково;
7. Општ. пут I реда 9 > Коњува – Спанце – Тмава – Калудра (општ. Прокупље);
8. Општ. пут II реда 14 > Вуча (Добри До) – Иван Кула – Заграђе – Свињиште - Добри До.
9. Општ. пут II реда 20 > Баћоглава -Мирница - Игриште - спој са Влахињом.

Подаци о ширинама коридора инфраструктуре су дати у поглављу 4.6.3.1. „Посебна правила грађења за саобраћајну инфраструктуру“ у виду одговарајућих појаса регулације.

Слика: 2.5 Карта планираног саобраћаја

2.6.1.2. Паркиралишта и аутокампови

Обезбеђивање потребних капацитета за паркирање путничких возила и аутобуса на местима туристичких и насељских капацитета, треба поставити и схватити као императив, како планерима и пројектантима у процесу израде урбанистичке и техничке документације, тако и надлежнима у процесу спровођења.

Капацитете за паркирање тешких теретних возила у друмском саобраћају треба обезбедити у зони граничног прелаза Мердаре. Паркиралиште је потребно опремити пратећим садржајима који треба да буду на располагању возачима који чекају на царинске прегледе и процедуре. Пратећи садржаји су: објекат са смештајним капацитетима за преноћиште или одмор, угоститељске и трговинске услуге, мењачница, санитарни чвор и сл.

Капацитете за паркирање возила неопходно је обезбедити у свим туристичким, односно, насељским центрима, како у постојећим тако и планираним.

Капацитете за паркирање путничких возила и аутобуса је потребно организовати и на приступима заштићеним локалитетима (Ђавоља варош) и у бањама, а све према важећим стандардима и нормативима.

За туристичке капацитете у приватним објектима (тип сеоског туризма) захтеве за паркирањем је неопходно решавати на припадајућој парцели.

На локацијама атрактивним за риболов и боравак у организованим излетиштима потребно је обезбедити одговарајуће капацитете за паркирање путничких возила, којима би се одређивао дозвољени број корисника и посетилаца.

Аутокамп трајног или сезонског карактера може се организовати у зони Ђавоље вароши. Локације за аутокампове потребно је инфраструктурно опремити (приступне саобраћајнице, електрична енергија, водовод, канализација и сл). На свакој локацији одабраној за изградњу аутокампова неопходно је планирати објекте са: заједничким просторијама, санитарним чвором и мањим трговинским објектом.

2.6.1.3. Пратећи путни објекти

Овим Планом иницира се изградња пратећих путних садржаја као што су станице за снабдевање горивом и сервиси за путничка и теретна возила и аутобусе. Изградња ове врсте објеката је условљена поузданом заштитом земљишта, површинских и подземних вода. Мере заштите је потребно ближе утврдити анализом тј. проценом утицаја на животну средину.

Поред постојећих станица за снабдевање горивом, изградња нових, у складу са горе наведеним мерама заштите, дефинисана је у поглављу 4.6.3.3., прецизнијим критеријумима размештаја станица за снабдевање горивом (и других пратећих путних садржаја) осталим критеријумима.

Сервиси за путничка возила и аутобусе могу се реализовати у свим насељским центрима где се за то укаже потреба, што ће се разрађивати урбанистичким плановима и пројектима нижег реда.

2.6.1.4. Јавни превоз путника

У складу са развојем насеља и размештајем активности, а на основу програма расподеле путовања на средства превоза, планира се унапређење система јавног путничког превоза у оквиру подручја Плана. Просторна удаљеност између појединих циљних зона условљава увођење нових линија јавног путничког превоза.

Линије јавног путничког превоза се могу организовати на свим државним и општинским путевима, а могу се реализовати аутобусима или тзв. "паратранзитом", минибусевима, комби возилима, џиповима и сл., у складу са саобраћајним захтевима и потребама, као редовне линије јавног превоза током целе године или као сезонске линије за потребе туриста. Јавни путнички превоз може да се организује у складу са саобраћајним захтевима и потребама и важећом законском регулативом из области јавног превоза путника у друмском саобраћају.

Стајалишта јавног путничког превоза се могу организовати на државним и општинским путевима, у складу са саобраћајним захтевима и потребама. Стајалишта на државним путевима I и II реда морају бити одвојена разделним острвом од проточне саобраћајне траке.

2.6.1.5 Железнички саобраћај

Планирана изградња железничке инфраструктуре има за циљ да се адекватним мерама и у разумном временском периоду постигне такав ниво стања инфраструктуре која ће уз модернизацију возних средстава омогућити да се побољша квалитет и брзина одвијања железничког саобраћаја на националној мрежи. Развој железнице на подручју Плана ће омогућити боље повезивање општине Куршумлија са другим регионима и створиће услове за боље функционисање и пословање, као и повећање конкурентности железничког саобраћаја у односу на алтернативне правце и видове саобраћаја.

На основу развојних планова ЈП „Железнице Србије“, као и према важећем Просторном плану Републике Србије планирају се следеће мере:

1. Ревитализација и модернизација (циљано и електрификација) постојеће регионалне пруге Доњевац - Куршумлија - Косово Поље. За предметну пругу потребно је израдити одговарајући пројекат (пошто она тренутно не постоји);
2. Задржавање земљишта на којем правокоришћења има ЈП „Железнице Србије“ као и задржавање коридора свих раније укинутих пруга са циљем обнове уз претходно утврђену оправданост.

2.6.2. ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА

ВОДОСНАБДЕВАЊЕ

Према Водопривредној Основи општина Куршумлија припада Доње-Јужноморавском регионалном систему који обухвата слив реке Јужне Мораве низводно од Грделичке клисуре. Тачније, општина Куршумлија припада Топличком подсистему, чију окосницу чини акумулација "Селова" на реци Топлици. Из ње је предвиђено обезбеђење потребних количина воде за снабдевање насеља у општинама: Куршумлија, Блаце, Прокупље, Житорађа, Мерошина и Доњевац, као и задовољење дела потреба за висококвалитетном водом насеља у општини Ниш.

Као један од доста важних проблема везано за овај водосистем, Водопривредном основом истиче се да су услови за заштиту квалитета вода реке Топлице и употреба истих од осталих корисника веома отежани из разлога малих протицаја у доба маловођа, те да је неопходно предузети све додатне расположиве мере како би се протицаји у реци, у периодима малих вода, повећали.

Делови водоводне мреже који су у обухвату планова нижег реда чија је израда у току или који су донети (дато у делу *Имплементација*) детаљније се разрађује истим плановима.

Основна оријентација за решавање снабдевања водом општине Куршумлија лежи у повезивању на Селовски водосистем, што је практично и једино исправно и могуће решење имајући у виду изузетно лош квалитет плитких издани на територији општине и недовољну истраженост извора са околних планина. Осим наведеног решења снабдевања водом општине Куршумлија повезивањем на водосистем "Селова", ово подручје, како у ближој (до 2021. године), тако и у дугорочној перспективи, делимично оријентисано и на подземне воде. Са друге стране, а с обзиром да изградња селовског система није пратила планирану динамику, тј. да није било реално очекивати да ће овај РВС у скоријем периоду заживети и тиме решити перманентни и нарастајући проблем недостатка воде за пиће, приступило се решењима заснованим на обезбеђењу минималних количина воде на локалном нивоу. Из тих разлога су и спроведени радови на локалном градском изворишту "Топлица", што је објашњено у оквиру поглавља које се односи на постојећа изворишта. Наведеним радовима је постигнута могућност несметаног и технички исправног захватања воде на овом локалитету, са капацитетом од око 60 л/с. која се дистрибуира становништву града Куршумлије и делом насељима Баћоглава, Марковиће, Пепељевац и Кастрат. Ово извориште се налази на десној обали реке Топлице, у источној зони града Куршумлије.

Друго извориште је Соколовица чији је капацитет 4,5 - 6 л/с које снабдева водом нека приградска насеља (Рударе, Висока, Кастрат и Пепељевац око 50% становника овог дела месних заједница).

Како је наведено у претходним поглављима, а према постојећој техничкој документацији, изградњом објеката II фазе проширења изворишта "Топлица" (још један инфилтрациони базен, два нова копана бунара или дренажна галерија са сабирним бунаром, као и пратеће цевне везе), на овом локалитету могло би да се захвата до 60 л/с воде. Потребно је извршити спровођење мера и радова на успостављању адекватне санитарне заштите изворишта "Топлица", посебно имајући у виду да је ово извориште тренутно једини локалитет са кога се може вршити снабдевање града водом до момента завршетка радова на водосистему "Селова".

Даље посматрано, плитке алувијалне издани, као и извори на падинама околних планинских масива, иако су захваћени за потребе снабдевања водом локалног становништва нису довољно истражени. Неопходно је спровести комплетну процедуру у смислу осматрања хидролошких, хидродинамичких, хидрогеолошких и других истражних радова. Поред тога потребно је вршити праћење и анализу квалитета ових вода. Потребно је извесити радова II фазе проширења изворишта "Топлица" чиме би се повећала издашност овог изворишта.

Сходно изнетом закључку о избору оптималног решења водоснабдевања насеља у општини Куршумлија, предвиђа се прикључење насеља на РВС „Селова“. Сва насеља која су у систему водоснабдевања градског водовода у Куршумлији и насеља која су у близини доводног цевовода са РВС "Селова". Насељена места за која се предлаже прикључење на РВС "Селова" су следећа:

Куршумлија, Барлово, Богужевац, Горња Микуљана, Грабовница, Данковиће, Доња Микуљана, Доње Точане, Жуч, Крчмаре, Мачковац, Ново Село, Пепељевац, Селова, Баћоглава, Марковиће, Кастрат, Маричиће, Дединац, Вршевац, Пљаково, Бело Поље, Спанце, Тмава, Дубрава, Перуника, Коњува, Сагоњево, Невада. Како се може закључити предвиђа се прикључење града Куршумлије са још 28 насељених места на РВС "Селова".

Техничким решењем овог подсистема предложено је два места прикључења на селовски магистрални доводни цевовод и то:

МРБ-1: у насељу Селова, непосредно низводно од планираног постројења за пречишћавање воде, где ће се захватати воде за 4 насеља: Селова, Жуч, Сагоњево и Невада

МРБ-2: у граду Куршумлији на око 600 м узводно од већ изграђене прекидне коморе "Куршумлија", где ће се захватати воде за осталих 25 насељених места.

Окосницу овог подсистема представља централни резервоар К-1: "Куршумлија", лоциран на брду "Боровњак", поред постојећег старог резервоара. Укупна финална запремина овог резервоарског простора, за крај периода до 2030. године, требало би да износи око 4000 м³. Овај резервоар ће са постојећим резервоаром од 400 м³ задовољити потребе за водом. Изградња резервоара предлаже се у 2 фазе од по 2000 м³, такође подељене у 2 подфазе од по 1000 м³. Карактеристичне коте овог централног резервоара су К_д=412.00 мнм и К_н=416.80 мнм. Са хидрауличког аспекта омогућено је коришћење резервоарског простора од стране око 88% посматраног конзумног подручја, од чега је градско ткиво као највећи потрошач покривено са преко 90%.

Осим централног резервоара Р-1: "Куршумлија", у оквиру овог подсистема предвиђено је још 9 мањих, секундарних резервоара и то:

- Р2 "Баћоглава" - за насеље Баћоглава: V=100 м³,
- Р3 "Дединац" - за насеља: 50% Грабовница, Маричиће и Дединац: V=100 м³,
- Р4 "Пљаково" - за насеља: Пљаково, Мачковац и Бело Поље: V=2x100 м³,
- Р5 "Спанце" - за насеља: Спанце и Тмаву: V=2x100 м³,
- Р6 "Горња Микуљана" - за насеља: Горња Микуљана, 30% Доња Микуљана и Дубрава: V=100 м³,
- Р7 "Данковиће" - за насеље Данковиће: V=100 м³,
- Р8 "Коњува" - за насеља: Перуника и Коњува: V=100 м³,
- Р9 "Селова" - за насеља: Селова, Жуч и Невада: V=2x100 м³,
- Р10 "Сагоњево" - за насеље Сагоњево: V=100 м³.

Овако усвојеним резервоарским просторима покривено је читаво посматрано подручје. За делове појединих насеља и нека од мањих насеља, где није било технички оправдано предвидети изградњу резервоара услед малог броја потрошача, предвиђене хидрофорске станице којима се воде препумпавају према прорачунатим максималним часовним потребама.

Бањски водоводи - Из разлога значаја бањских насеља, у смислу туристичких потенцијала снабдевање, предвиђено је да се водом за пиће ова насеља снабдевају одвојено. За бањска насеља Куршумлијска Бања и Пролом Бања предвиђени су посебни бањски системи којима је обухваћено локално становништво са туристима. На бањски водовод Луковске Бање, осим локалног становништва насеља Луково са туристима, предвиђа и прикључење још два оближња насеља Требиње на чијој територији се налази и извориште овог система, као и насеље Мрче.

Резервоарски простори ових бањских водовода су како следи:

- ВК-1: "Куршумлијска Бања" - за насеље Куршумлијска Бања: V=2x100 м³,
- ВРЧ-2: "Пролом" - за насеља: Пролом и Пролом Бања: V=2x150 м³,
- ВК-3: "Мрче" - за насеља: Луково, Луковска Бања, Требиње и Мрче: V=150 м³.

На овом месту потребно је још једанпут напоменути да за сва 3 бањска насеља постоји одређена, али непотпуна и неажурирана техничка документација, којом се разматра решавање проблема водоснабдевања. Међутим, да би се са сигурношћу дефинисали технички и санитарно исправни водоводни системи, потребно је на овим локалитетима спровести одређени фонд теренских и студијско-истражних радова којима би се добили валидни подаци и исправна полазна основа за сва даља разматрања и решавања предметне проблематике.

Сеоски водоводи - Трећу групу насеља чини 56 преосталих сеоских насеља општине од којих је једно Пачарађа већ насељено из разлога изградње акумулационог простора.

Како је већ речено, становништво ових насељених места се снабдева водом веома неорганизовано, са индивидуалних и импровизованих каптажа околних извора или сопствених бунара, на које је прикључено само неколико домаћинстава. Озбиљни резултати истражних радова на овим локалитетима не постоје, те без обзира на малобројно становништво ових насеља, потребно је, као и у случају бањских водовода, спровести одређени фонд теренских и студијско-истражних радова и добити валидне податке и исправне полазне основе за сва даља разматрања и решавања снабдевања водом овог конзумног подручја.

Сходно прорачунима, усвојени резервоарски простор за сва села износи по 100 м³.

ОДВОЂЕЊЕ ОТПАДНИХ ВОДА

У погледу отпадних вода, подручје општине Куршумлије је практично и једино подручје на коме постоје елементи фекалних канализационих система. Према расположивој постојећој документацији везано за постојеће стање канализације у граду Куршумлији, фекална канализациона мрежа покрива део градске територије и укупне је дужине око 15 км. Пречници постојећих колектора се крећу од Ф200 мм на почетним деоницама, до Ф300 мм. Све сакупљене отпадне воде са овог подручја упуштају се на више места, без икаквог третмана, директно или у реку Топлицу. Посматрано у погледу отпадних вода, бање су поред града Куршумлије, још једина насељена места на којима постоје елементи фекалних канализационих система. Насеље Пролом, тј. Пролом бања је, предузела највише мера за спречавање загађења и деградације животне средине. Наиме, бањски хотелски комплекс је повезан на пакет уређај за третман отпадних вода типа "биорол". Међутим, овај уређај се тренутно налази у веома лошем стању, тако да се отпадне воде упуштају директно у Проломску реку без икаквог третмана. Остали део насеља не садржи канализациону мрежу већ се диспозиција употребљених вода врши у неадекватне септичке јаме, напуштене бунаре и у околне водотоке.

Анализа количина отпадних вода је рађена узимајући у обзир све кориснике будућих фекалних канализационих система на територији читаве општине, у смислу становништва, индустријских комплекса и других привредних и комерцијалних субјеката. Обзиром да не располаже скоро никаквим подацима о количинама индустријских отпадних вода у будућности, прорачун количина отпадних вода је спроведен на основу важеће законске регулативе, домаћих стандарда и светских тенденција, као и препорука из литературе која се односи на ову материју. У погледу индустрије и осталих привредних субјеката није могуће са сигурношћу предвидети ни количине, а ни квалитет отпадних вода које ће се продуковати. У оквиру усвојених норми потрошње, фигурише и индустрија са око 28%. За градове као Куршумлија ова норма је потпуно у складу са важећом законском регулативом, и она тренутно превазилази тренутну ситуацију.

Осим тога познато је да је према Водопривредној основи, осталим домаћим Закономима којима се регулише предметна материја и према европским и светским прописима за велике индустријске потрошаче воде обавезно увести систем за рецикулацију и третман воде.

Количине отпадних вода, односно продукција отпадних вода је променљива величина током читаве године. Те промене се јављају у месечним, дневним и часовним циклусима и изражавају се уз помоћ коефицијената неравномерности. Ови коефицијенти дефинисани су у зависности од величине и типа насеља, а на основу мерења као и искустава, како у домаћој тако и у светској пракси.

Инфраструктура у области одвођења отпадних вода која је у обухвату планова нижег реда чија је израда у току или који су донети (дато у делу *Имплементација*) детаљније се разрађује истим плановима.

Усвојени коефицијенти неравномерности за потребе израде овог пројекта су:

Табела 2.14: Усвојени коефицијенти неравномерности

Коефицијенти дневне неравномерности $K_{дн}$	Коефицијенти часовне неравномерности $K_{ч}$
<ul style="list-style-type: none"> • за град Куршумлију: $K_{дн} = 1.4$ • за индустрију: $K_{дн} = 2.0$ • за туристе: $K_{дн} = 4.0$ • за сеоска насеља: $K_{дн} = 2.0$ 	<ul style="list-style-type: none"> • за град Куршумлију: $K_{ч} = 1.7,$ • за индустрију: $K_{ч} = 1.0,$ • за туристе: $K_{ч} = 2.2,$ • за сеоска насеља: $K_{ч} = 2.2$

На основу свега до сада изнетог, прорачуната је количина отпадних вода свих насељених места на територији општине Куршумлија. Прорачун се обављао у временска пресека за 2020. годину, што је приказано у наредним табелама.

Табела 2.15: Количине отпадних вода у општини Куршумлија до 2020. год.

Р.бр.	Насеље:	Н.стан.	Средње годишње:		Максималне дневне		Максималне часовне		
			Q _{ср.год.}	Q _{ср.год.}	K _{дн}	Q _{макс.дн}	K _ч	Q _{макс.ч}	
			(л/ст.дн.)	(л/с)					(л/с)
Град									
1	Куршумлија	стан.	15732	287	52.26	1.40	73.16	1.70	124.37
		инд.		113	20.58	2.00	41.15	1.00	41.15
Укупно градско насеље:			15732	400	72.83		114.31		165.52
Бањска насеља									
2	Куршумлијска Бања	стан.	154	340	0.61	2.00	1.21	2.20	2.67
		тур.	460	350	0.93	4.00	3.73	2.20	8.20
		укупно:	614		1.54		4.94		10.87
3	Луковска Бања	стан.	456	340	1.79	2.00	3.59	2.20	7.90
		тур.	460	350	0.93	4.00	3.73	2.20	8.20
		укупно:	916		2.73		7.32		16.09
4	Пролом Бања	стан.	151	340	0.59	2.00	1.19	2.20	2.61
		тур.	900	350	1.82	4.00	7.29	2.20	16.04
		укупно:	1051		2.42		8.48		18.66
Укупно лок. становништво:			761		2.99		5.99		13.18
Укупно туристи:			1820		3.69		14.75		32.44
Укупно бањска насеље:			2581		6.68		20.75		45.62
5. Укупно сеоска насеље:			7401	340	29.13	2.00	58.25	2.20	128.15
Укупно општина Куршумлија:			25714		108.64		193.30		339.29

Сви водотоци на територији општине Куршумлија припадају сливу реке Топлице. Сходно важећој Уредби о категоризацији водотока, ови водотоци сврстани су у I и IIa класу бонитета. Хидрографска мрежа, тј. потенцијални и најближи реципијенти за пријем пречишћених отпадних вода, посматрано по свим насељима општине, са назначеном категоризацијом и дати су у наредној табели.

Табела 2.16: Реципијенти за пријем отпадних вода на територији општине Куршумлија

Р.бр.	Насеље	Локални водотоци	Слив	Категорија
Градско насеље				
1	Куршумлија	Топлица	Топлица	IIa
Бањска насеља				
2	Куршумлијска Бања	Бањска река	Топлица	IIa
3	Луковска Бања	Луковска река	Топлица	I
4	Пролом Бања	Проломска река	Косаница	IIa
Сеоска насеља				
5	Бабица	Бабичка река	Топлица	I
6	Барлово	Топлица	Топлица	IIa
7	Баћоглава	Поток	Топлица	IIa
8	Бело Поље	Вршевачки поток	Топлица	IIa
9	Богужевац	Топлица	Топлица	IIa
10	Васиљевац	Поток	Косаница	I
11	Велико Пупавце	Пупавичка река	Косаница	IIa
12	Висока	Косаница	Косаница	IIa
13	Влахиња	Поток	Топлица	I
14	Врело	Поток	Топлица	IIa
15	Вршевац	Вршевачки поток	Топлица	IIa
16	Вукојевац	Поток	Топлица	IIa
17	Горња Микуљана	Поток	Топлица	IIa
18	Горње Точане	Поток	Топлица	IIa

Р.бр.	Насеље	Локални водотоци	Слив	Категорија
19	Грабовница	Грабовничка река	Топлица	IIa
20	Дабиновац	Поток	Топлица	IIa
21	Данковиће	Топлица	Топлица	IIa
22	Дегрмен	Мулутинов поток	Косаница	I
22	Дегреман	Мулутинов поток	Косаница	I
23	Дединац	Дединачка река	Топлица	IIa
24	Дешишка	Велика Косаница	Косаница	I
25	Добри До	Гојовића река	Косаница	I
26	Доња Микуљана	Топлица	Топлица	IIa
27	Доње Точане	Поток	Топлица	IIa
28	Дубрава	Поток	Топлица	IIa
29	Ђаке	Поток	Косаница	I
30	Жалица	Поток	Топлица	I
31	Жегрова	Жегровачка река	Топлица	IIa
32	Жуч	Топлица	Топлица	I
33	Заграђе	Заграђски	Косаница	I
34	Зебица	Велика Косаница	Косаница	I
35	Иван Кула	Поток	Косаница	I
36	Игриште	Игришки поток	Топлица	IIa
37	Кастрат	Косаница	Косаница	IIa
38	Коњува	Коњувска река	Топлица	IIa
39	Космача	Поток	Топлица	IIa
40	Крток	Поток	Косаница	I
41	Крчмаре	Топлица	Топлица	IIa
42	Купиново	Велика Косаница	Косаница	I
43	Кутлово	Кутловски поток	Косаница	I
44	Љутова	Ранковица	Топлица	I
45	Љуша	Поток	Косаница	IIa
46	Магово	Маговски поток	Топлица	I
47	Мала Косаница	Мала Косаница	Косаница	I
48	Маричиће	Поток	Топлица	IIa
49	Марковиће	Бањска река	Топлица	IIa
50	Матарова	Матаровски поток	Косаница	I
51	Мачја Стена	Лакетића поток	Косаница	I
52	Мачковац	Поток	Топлица	IIa
53	Мердаре	Мердарски поток	Косаница	I
54	Мерћез	Топлица	Топлица	I
55	Механе	Поток	Косаница	IIa
56	Мирница	Поток	Косаница	IIa
57	Мрче	Штавска река	Топлица	I
58	Невада	Поток	Топлица	I
59	Ново Село	Поток	Топлица	IIa
60	Орловац	Орловачка река	Косаница	I
61	Парада	Поток	Топлица	I
62	Пачарађа	Расељено		
63	Певаштица	Поток	Топлица	I
64	Пепељевац	Топлица	Топлица	IIa

Р.бр.	Насеље	Локални водотоци	Слив	Категорија
65	Перуника	Нешићки поток	Топлица	I
66	Пљаково	Вршевачки поток	Топлица	IIa
67	Преветица	Преветички поток	Косаница	I
68	Прекорађе	Поток	Косаница	I
69	Равни Шорт	Поток	Косаница	I
70	Растелица	Растелничка река	Топлица	IIa
71	Рача	Косаница	Косаница	I
72	Рударе	Косаница	Косаница	IIa
73	Сагоњево	Поток	Топлица	I
74	Самоково	Поток	Топлица	IIa
75	Свињиште	Црвенички поток	Косаница	I
76	Секирача	Лакушића поток	Косаница	I
77	Селиште	Лугићки поток	Топлица	I
78	Селова	Топлица	Топлица	I
79	Сеоце	Сеочка река	Топлица	I
80	Спанце	Спаначка река	Топлица	IIa
81	Тичевац	Поток	Топлица	IIa
82	Тијовац	Поток	Топлица	IIa
83	Тмава	Тмавска река	Топлица	IIa
84	Требиње	Поток	Топлица	I
85	Трећак	Топлица	Топлица	I
86	Трмка	Поток	Топлица	IIa
87	Трн	Поток	Косаница	I
88	Трпеца	Поток	Косаница	I
89	Шатра	Поток	Топлица	IIa
90	Штава	Штавска река	Топлица	I

Приликом дефинисања потребног степена пречишћавања и избора технологије и концепције пречишћавања отпадних вода, према домаћој законској регулативи, неопходно је водити рачуна о прописаној категорији - класи усвојеног реципијента. Односно, потребно је да квалитет финалног ефлуента мора бити такав да не доведе до нарушавања прописаног квалитета водотока у који се упушта (стандард - реципијент).

У оквиру генералног пројекта сакупљења, одвођења и пречишћавања отпадних вода насеља општине Куршумлија приказано је техничко решење. Овим решењем предвиђа се повезивање Куршумлијског система са насељима Марковиће, Баћоглава, Горња и Доња Микуљана, Кастрат, Пепељевац, Мачковац и Данковићи. Предложено је заједничко постројење за насеља Жуч и Селову, затим Луково и Мрче, као и Доње Точане и Барлово. Насеља која имају мање од 100 ЕС упућују се на индивидуалне септичке јаме.

Према техничком решењу потребно је оформити 29 канализационих система, а са њима и 27 система за прераду отпадне воде:

- 1 ППОВ: 2x20000 ЕС, 2 ППОВ: 2x150 ЕС,
- 2 ППОВ: 2x500 ЕС, 4 ППОВ: 2x100 ЕС,
- 1 ППОВ: 2x300 ЕС, 6 ППОВ: 150 ЕС,
- 1 ППОВ: 3x200 ЕС, 9 ППОВ: 100 ЕС.
- 1 ППОВ: 2x200 ЕС,

У погледу избора система за пречишћавање отпадних вода за постројења од око 40.000 ЕС, у складу са најновијим светским достигнућима, изабрано је постројење у оквиру којих се врши контролисана диригована аерација. Диригована аерација се спроводи у зависности од конкретних услова, чиме се значајно побољшавају ефекти пречишћавања и омогућавају нитрификационо - денитрификациони процеси. Поред овога, смањују се такође и експлоатациони трошкови. Закључено је да треба усвојити СБРЦ систем у виду бетонских секвенцијалних реактора са континуалним дотоком.

Код мањих насеља од 100 до 1.000 ЕС препоручују се готови пакет уређаји или примена мокрих поља. Потребно је нагласити да у случају пакет уређаја треба одабрати модерна, савремена постројења са одговарајућом технички исправном озбиљном технологијом и карбонског и уклањања нутријената.

Код насеља испод 100 ЕС, није оправдано предвиђати заједничке системе већ се препоручује изградња индивидуалних септичких јама. Септичке јаме је неопходно градити од водонепропусног армираног бетона.

Детаљније посматрано, у погледу куршумлијског система са пратећим насељима, локација постројења за пречишћавање отпадних вода је усвојена на обали реке Топлице низводно од града. У погледу примарних и секундарних колектора поред постојећих око 15 км канализационе мреже, од примарних колектора треба да се гради још око 32 км, као и такође око 32 км секундарне мреже. На тај начин, овим системом обухваћено је око 81 % од укупног броја еквивалентних становника на нивоу читаве општине.

За 29 насељених места, којима је обухваћено око 14% од укупног броја еквивалената, потребно је изградити укупно 26 постројења са око 65 км примарних и око 80 км секундарних колектора.

Остала 52 насељена места, која броје од око 10 до око 80 ЕС, чине само 5% од укупног броја еквивалентних становника треба оријентисати на изградњу индивидуалних водонепропусних септичких јама.

УРЕЂЕЊЕ ВОДОТОКОВА

Најзначајнији водоток овог подручја је река Топлица која пролази кроз Куршумлију и највећа лева притока реке Јужне Мораве. Значајни бујични водотоци су река Косаница и Бањска река. Остали мање значајни потоци и реке су водна тела са бујичним карактеристикама што значи да су то водотоци који се одликују стрмим сливовима, великим падом и великом продукцијом вученог наноса, односно могу бити, у време јаких киша и топљења снега разорни по околни терен и објекте. Река Косаница и Бањска река су десне притоке реке Топлице.

Кроз град Куршумлију река Топлица је регулисана ст. 0+000 до ст. 1+330, 1980.год. Уследио је и наредни пројекат који је уклучио измене постојећег главног пројекта на делу реке Топлице кроз Куршумлију од ст. 0+695 до ст. 0+854. Овај пројекат је урађен од стране Р.В.О. „Јужна Морави“ и ООУР „Ерозија“ у 1988.год. По пројектној документацији река Топлица је регулисана једногубим трапезним профилем. Регулисано корито димензионисано је на педесетогодишњу воду $Q_{2\%} = 179 \text{ m}^3/\text{с}$ односно на контролну стогодишњу $Q_{1\%} = 214 \text{ m}^3/\text{с}$. Овако димензионисано речно корито је у складу са Водопривредном основом Републике Србије. Подаци из главног пројекта регулације Топлице кроз Куршумлију на овој деоници су: ширина дна регулисаног корита 12.0 м, дубина кинете 3.1 м, нагиб косина 1:1, дубина регулисаног корита 3.1 м, пад дна регулисаног корита 0.5 %; Регулација Бањске реке у Куршумлији код ШИК „Копаноник“, изведена је са измештањем речног тока а у циљу обезбеђења грађевинског капацитетског простора за изградњу производне хале ШИК „Копаноник“. Радови на регулацији и измештању тока у дужини од 1.074 м, због обима радова и потребних финансијских средстава, изведени су по фазама од 1978.године. Бањска река је регулисана полудвогубим протицајним профилем. Обални зидови минор корита су у нагибу 1:1 од камена у цементном малтеру. Форланд мајор корита на левој обали је ширине 3.0 м. Левообални насип мајор корита је од земље са надвишењем од 20 цм планумом ширине 2.0 м и нагибом косина 1:1.5. Главни пројекат регулације Бањске реке код фабрике ШИК Копаноник у Куршумлији урађен од стране В.О. „ЈУЖНА МОРАВА“ и ООУР „ЕРОЗИЈА“ у 1978.год. Утврђено да регулација може пропустити велике воде реда величине $Q_{1\%} = 270 \text{ m}^3/\text{с}$ што је ускладу са важећим нормама из Водопривредне основе Србије.

Регулација Бањске реке кроз Куршумлијску бању поред хотела „Жубор“ изведена је у дужини од 572 м. Обални зидови једногубог корита су нагиба 1:2, израђени од готових бетонских плоча.

Регулација Луковске реке урађена по Главном пројекту регулације Луковске реке у Луковској бањи од ст. 0+406 до ст. 0+663 израђеног од стране ДВП „Ерозије“ у 2005.године. Карактеристични протицаји Луковске реке износе: $Q_{1\%} = 90 \text{ m}^3/\text{с}$, $Q_{2\%} = 78 \text{ m}^3/\text{с}$, $Q_{5\%} = 46 \text{ m}^3/\text{с}$.

Регулација Преполачког потока, која је десна притока Бањске реке, урађена је са 2 попречна објекта. Ови објекти, депонијске преграде, направљене су од камена у цементном малтеру и служе за заустављање наноса и смањењу брзине протицаја. Пројектовани су за меродавни протицај: $Q_{1\%} = 66.5 \text{ m}^3/\text{с}$.

Потребно је наставити регулационе радове на уређењу речних токова у складу са постојећом техничком документацијом. Поред већих речних токова потребно је узети у обзир и бујичне токове ради смањења њихових ерозивних карактеристика и опасности од поплава.

Изградњом акумулација „Селова“ и „Зебице“ на Великој Косаници у многоме би се побољшао водни режим у самим рекама а и регулисао би се поплавни талас са горњих сливова река.

Поред напред изнетог о регулацији „Топлице“ треба предвидети уређење ушћа свих значајних притока које би требало фиксирати обалоутврдама и консолидационим праговима на почетку и крају осигурања. Несаниране бујичне токове треба обезбедити ерозивним радовима и тиме делимично ублажити и спречити пронос вученог наноса са еродираних места (десне притоке) низводно од акумулације Селова.

Река Топлица текући својим меандрирањем мења свој положај чиме се наносе штете пољопривреди и привреди овог краја, а нарочито представља опасност за насеља у самом њеном кориту и за путну мрежу. С обзиром на конфигурацију терена општине Куршумлија, утврђено је да постоје више бујичних потока. Обрасност брдског терена није задовољавајућег нивоа те се јавља и ерозија земљишта. Карактеристика бујичних потока је та да су кратког тока и услед већих киша попуне своја корита услед чега долази до изливања и плављења околног земљишта. Том приликом долази и до испирања површинског слоја земљишта наносећи исто у равничарске делове где засипају корито потока и узрокују изливање воде из потока.

Карактеристични бујични потоци налазе се на територији месних заједница: Грабовница, Рударе, Добри До, Иван Кула, Куршумлијска бања, Жуч, Мерћез, Луково. У оквиру техничких радова, веома су важне бујичне преграде за задржавање наноса, прагова и фиксационих појасева, као и израда ретензионих објеката у неким ерозијом угроженим водотоцима у горњим деловима слива. Те преграде стабилизују корито водотока, смањују подужне падове и омогућавају да се добије у времену пре постизања ефеката биолошких радова. Биолошки радови обухватају пошумљавање, обнову деградираних шума, затрављивање, мелиорације шума и пашњака, док се биотехнички радови састоје у изради рустикалних преграда, плетера и травних водопутева.

2.6.3. ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Централни део територију општине Куршумлија пресеца ДВ –и 400kV број 407 "Ниш 2 – Косово Б". Кроз средишњи део подручја Плана пролази далековод ДВ 220 kV, број 205/2 Подујево -Крушевац, који је саграђен 1958 године и истекао му је експлоатациони период, као и ДВ 110 kV, број 1185 Куршумлија –Прокупље и број 1222 Александровац-Куршумлија, једним својим делом прелазу територију општине Куршумлија. Потрошачи на територији општине и града Куршумлије снабдевају се електричном енергијом из трафостанице ТС 110/35 kV "Куршумлија", снаге 1 x 31,5 MVA лоциране у источном делу захвата Плана генералне регулације. У електроенергетски систем Србије трафостаница 110/35 kV "Куршумлија" повезана је далеководом 110 kV (основни правац снабдевања) број 1185, са трафостаницом 110/35 kV "Прокупље" и са попречном везом далеководом 110 kV, број 1222, са трафостаницом 110/35 kV "Александровац".

Само насеље (потрошачи у захвату Плана) и налеглим просторима снабдевају се електричном енергијом из следећих дистрибутивних трафостаница 35/10 kV:

- ТС 35/10 kV "Куршумлија 1", снаге 2 x 4 MVA,
- ТС 35/10 kV "Куршумлија 2", снаге 2 x 2,5 MVA, и индустријске трафостанице 35/10 kV "Шик - Копаноник".

Трафостаница 35/10 kV "Куршумлија 2", је лоцирана у комплексу трафостанице 110/35 kV "Куршумлија". Трафостанице 35/10 kV "Куршумлија 1", "Куршумлија 2" и "Шик - Копаноник" су повезане на трафостаницу 110/35 kV "Куршумлија" ваздушним далеководима 35 kV.

У захвату Плана је изграђено 45 трафостаница 10/0,4 kV које су везане на 11 десеткиловотних извода и то : из ТС 35/10 kV "Куршумлија 2" са 5 извода и из ТС 35/10 kV "Куршумлија 1" са 6 извода. Дистрибутивна мрежа 10 kV на територији општине Куршумлија је мешовита и укупне дужине око 320 км, и то у граду углавном кабловска док су везе са сеоским насељима ваздушне.

Трафостанице 10/0,4 kV у насељу Куршумлија су најчешће изведене као типске слободностојеће лимене или монтажне – бетонске снаге 400 и 630 kVA, а у сеоским насељима као типа „кула“ или стубне са снагама од 30, 50, 100 и 160 kVA. Укупан број трафостаница 10/0,4 kV на територији општине Куршумлија износи 163, с тим што су у самом граду 17 власништво ЕД Прокупље а 12 у власништву одређених фирми, а све остале су на осталом (сеоском) подручју општине. Мрежа 0,4 kV је мешовита, кабловска у централном делу града Куршумлија где је вишепородично становање и друштвени објекти, а у осталом делу града и сеоским насељима ова мрежа је ваздушна. Укупна дужина мреже 0,4 kV износи око 750 км.

Планом развоја електроенергетског система напијања на подручју града са приградским насељима а у циљу побољшања напонских прилика постојећих купаца а самим тим и прикључења нових потрошача јавиће се потреба за изградњом нових трафостаница.

35/10 кV трафостанице са прикључним 35кV водовима и 10кV расплетом:

- ТС 35/10 кV Луковска бања ,
- ТС 35/10 кV Пролом бања и
- СОЛАРНА ТС (макролокација Мердаре).

10/04 кV МБТС, КБТС, БСТС са прикључним 10кV водовима и НН расплетом:

- ТС 10/04 кV - спотрска хала,
- ТС 10/04 кV - Вељковиће (макролокација Вељковиће),
- ТС 10/04 кV - Вршевац (макролокација Вршевац),
- ТС 10/04 кV - Мекуљана (Расадник 4),
- ТС 10/04 кV - Ива-Висока (макролокација Висока),
- ТС 10/04 кV - Марковиће i (замена са постојећом),
- ТС 10/04 кV - Дистрибуција (измештање и доградња).

Мрежа 10 кV би се углавном радила кабловски у градском делу, а у приградским на бетонским стубовима АЛч проводником, а делом снопом одговарајућег пресека.

2.6.4. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

Јавна фиксна телекомуникациона мрежа обезбеђује јавне говорне услуге, услуге преноса података и изнајмљених канала, услуге Интернета, широкопојасне услуге, услуге кабловске дистрибуције (КДС). У области фиксне телефоније постојећа телекомуникациона мрежа на територији општине састоји се од мреже комутација, транспортне мреже (мрежа коаксијалних и оптичких каблова, и преноса – радиорелејних веза) и приступних мрежа.

Мрежа комутација је организована тако да је телефонска централа "Куршумлија", ранга чворне централе, повезана је оптичким каблом на релацији ГЦ "Прокупље"- ТЦ „Приштина“. Поред телефонске централе "Куршумлија" на територији општине у раду је одређен број дигиталних комутационих система, а део територије општине покривен је и са две базне станице фиксне телефоније у CDMA технологији.

У транспортној мрежи је дошло до великих промена због увођења оптичких каблова и система преноса ранга STM 1 до STM 64, што је и довело до повезивања неких постојећих комутација (центала) са чворном централом „Куршумлија“.

Приступна мрежа повезује претплатнике са комутационим уређајима.

Подручје општине Куршумлија припада мрежној групи „Прокупље“ (027).

Потребе за високих битских протока (изузетно велике брзине преноса)-(чак до 20 Mb/s), узрокује потребу за смањењем претплатничке петље до 1 км у градском ткиву. Ово ће бити могуће остварити дубљим уласком оптичких каблова у приступне мреже и увођењем нових приступних уређаја у приступну мрежу- мултисервисних приступних чворова (MSAN). Ово истовремено захтева изградњу нових приступних мрежа и осавремењавање постојећих приступних мрежа. У наредном периоду се планира даља дигитализација, односно изградња нових комутација и припадајућих приступних мрежа и то по приоритетима Телеком Србија и других оператера.

2.6.5. ГАСНА ИНФРАСТРУКТУРА

Обезбеђивање топлотне енергије на територији у захвату Плана врши се углавном из индивидуалних ложишта, а као енергенти се најчешће користе чврсто гориво (дрва и угаљ) или електрична енергија.

На територији општине Куршумлија не постоје објекти гасоводне мреже.

Подручје јужне Србије снабдева се природним гасом из правца севера, тј. са примопредајне станице "Појате". Од Појата до Ниша је изграђен магистрални гасовод МГ-09 ("Појате - Ниш") преко територија општине Ражањ, општине Алексинац и на територији града Ниша до главног разделног чвора (ГРЧ) "Ниш". Од постојећег главног разделног чвора (ГРЧ) "Ниш" који се налази на територији града Ниша на магистралном гасоводу МГ-09 Појате – Ниш, изграђен је магистрални

гасовод МГ-11, деоница до Лесковца. Гасовод је изграђен на територији града Ниша и општине Дољевац на чијој територији је изграђен главни разделни чвор (ГРЧ) "Орљане".

Главни потенцијал за развој гасификационе мреже је планирани крак магистралног гасовода МГ-11 - 02, планираног из изграђеног ГРЧ "Орљане" ка Блацу, Куршумлији и Косову (преко територије општине Дољевац, Житорађа, Прокупље и Куршумлија).

Предност система гасификације је у томе што се једним прикључком на гас може се обезбедити грејање, припрема топле воде, кување, технолошке потребе и хлађење. Поред тога, компримовани природни гас може да замени течна горива у индивидуалним возилима, аутобусима и привредним возилима, као и да се користи за производњу механичке и електричне енергије. Основни циљ је да се обезбеди сигурност и редовност снабдевања привреде и грађана одговарајућим енергентима и усклађивање рада и развоја енергетских производних система са потребама сектора потрошње енергије. Коришћење природног гаса као енергента у индустрији и у широкој потрошњи има за циљ да се смањи потрошња електричне енергије и на тај начин ослободе одређени инсталисани капацитети у електропостројењима за потребе нових потрошача.

Укидање индивидуалних ложишта на течна и чврста горива, и њихова конверзија на природни гас, као и изградња МРС за индустријске потрошаче, смањиће и загађење животне средине у границама плана.

2.6.6. КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

Концепт у делокругу комуналних површина и објеката заснива се:

1. на унапређењу и осавремењавању постојећих површи и објеката,
2. на увођењу и уређењу нових површи и објеката везаних за сеоске средине, а посебно за туристичка насеља и зоне,
3. на рекултивацији, одн. уређењу свих простора који се непрописно (и нехиџијенски) користе у датој намени - случај „дивљих сточних гробља“, пијачне трговине на „импровизованим“ тезгама на прометним местима и око самих пијаца и сл.

Пијаце - За постојећу (зелену) пијацу у граду Куршумлији предвиђа се даље уређење и опремање, као и образовање и опремање малих пијачних целина са истом наменом у најважнијим сеоским центрима Општине (Луково и Рача). У подручјима са интензивним развојем туризма могуће је предвидети и посебне пијачне просторе за продају сувенира и производа народне радности (Пролом бања, Куршумлијска бања, Ђавоља Варош).

У циљу рационалног коришћења простора, за подручја зелених пијаца, потребно је појединачно сагледати могућност оптималног проширења и комуналног уређења постојећих пијаца, све у складу са законским прописима из ове области. Ту се посебно мисли на трговину осетљивим производима (нпр. млечни производи). У оквиру планираног уређења пијаца потребно је разматрати и непосредно окружење, кроз решавање приступа, достављања и паркирања, као мера ограничавања непрописне трговине у прилазним правцима пијацама.

Сточне пијаце и вашаришта - За постојећу сточну пијацу у селу Мачковац код Куршумлије и вашаришта на подручју Општине предвиђа се даље уређење и опремање.

У циљу рационалног коришћења простора, за подручја сточних пијаца и вашаришта (као и зелених пијаца), сагледати могућност оптималног проширења и комуналног уређења постојећих. Овде треба обратити посебну пажњу на стварање потребних капацитета, лакој притупачности и односу према суседним просторима и целинама.

Хумана гробља - Изградња нових гробља и уређење постојећих вршиће се у складу са Законом о сахрањивању и гробљима ("Сл. гласник РС", бр. 20/77).

Као основа концепта уређења гробља намеће се уређење два питања;

1. **Градска гробља** - Два градска гробља су Старо градско гробље у Куршумлији и Ново гробље у К.О. Данковић, оба у надлежности ЈКП „Топлица“ из Куршумлије. За ново градско гробље у Данковићу, које је у обухвату Плана, планиране су мере даљег уређења, опремања и, ускладу са месним потребама⁹;
2. **Приградска гробља** - У дата гробља убрајају се сеоска **гробља у Баћоглави, Кастрату и Мачковцу**, која су у власништву месних заједница датих насеља. Како су сва три гробља у близини изграђене градске зоне, а дата

⁹ У складу са потребама у будућности, међу мерама у поглављу „Имплементација“ предвиђена је израда Плана детаљне регулације за градско гробље у К.О. Данковић.

насеља су и већа и имају значајно млађе становништво у односу на просек сеоског подручја Општине, дата гробља треба уредити према правилима уређења и грађења, при чему је неопходно третирати их као „могућа проширења“ постојећа два градска гробља;

3. **Сеоска гробља** - У случају села или сеоских месних заједница са великим бројем гробља потребно је одредити гробља, која ће постати **средишња гробља** за дато подручје и за њих предвидети планске мере. На основу сагледавања демографских услова, начина устројства општине на 14 заједница насеља под надлежношћу појединачних месних канцеларија (градска + 13 сеоских), као и потенцијала одређених насеља да привуку становништво у будућности (туризам, државна управа) предлаже се планска мера одређења мањег броја гробља на нивоу Општине, која би се прогласила средишњим гробљима и на основу тога предвидело њихово њихово унапређење и уређење приступа према правилима уређења и грађења:

Табела 2.17: Списак насеља у којима се предвиђа стварање и уређење средишњих насељских гробља:

Бр.	Насеље / К.О.	Разлози	Објашњење разлога
1.	Баћоглава	Д1, ПР	МК - насеље је седиште месне канцеларије (средиште окупљања становника насеља у надлежности дате МК); Д1 - демографски потенцијал насеља - насеље са више од 100 ст. (попис 2002.); Д2 - демографски потенцијал подручја месне канцеларије датог насеља - више 500 ст. (попис 2002.); ТУ - насеље са интензивним развојем туризма; КП - насеље уз царински пункт (развој државне управе); ПР - приградско насеље
2.	Барлово	МК	
3.	Горња Микуљана	Д1, ПР	
4.	Грабовница	МК, Д2	
5.	Добри До	МК	
6.	Куршумлијска Бања	МК, ТУ	
7.	Жуч	МК, Д2	
8.	Иван Кула	МК	
9.	Марковиће	ПР	
10.	Мачковац	Д1, ПР	
11.	Мердаре - Дегрмен	МК, КП	
12.	Луково (Луковска бања)	МК, Д1, Д2, ТУ	
13.	Пепељевац	ПР	
14.	Пролом	ТУ	
15.	Рача	МК, Д1	
16.	Рударе	МК, Д1	
17.	Спанце	МК, Д1, Д2	

Као први корак у уређењу гробља потребно је плански одредити врсте гробља према величини - мала гробља (до 5 ха), средња гробља (од 5–20 ха) и велика гробља (изнад 20 ха) и, према величини, одредити елементе уређења и опремања за дате врсте.

Смернице за просторно смештање нових гробља - Нова гробља треба сместити на месту које је:

- погодно и довољно велико спрам месних потреба,
- које је амбијентално и по конфигурацији терена прикладно за сахрањивање,
- изван или на рубу насеља,
- повезано јавним путем са двосмерним коловозом и одвојеном пешачком стазом,
- на земљишту са повољним педолошким саставом (оцедитост, прозрачност, стабилност),
- изван токова подземних и надземних вода, изван водозаштитних и поплавних подручја, те изван зона заштићених делова природе и подручја шума,
- довољно удаљено од аутопута и железнице, односно грађевинске парцеле на којој је изграђена или се може градити грађевина за стамбено-пословну намену.

Смернице за проширење постојећих гробља - У складу са конкретним потребама, надлежне службе општине Куршумлија могу одредити проширења појединих гробља, узимајући у обзир претходно наведене критеријуме просторног смештања.

За сва новопланирана гробља и постојећа гробља која се проширују потребна је израда одговарајућег планског документа (плана детаљне регулације или уређајне основе).

Сточна гробља - Као што је раније наведено питање средишњег општинског, савремено уређеног сточног гробља потребно је решавати у сарадњи са суседним општинама и на вишем нивоу (округ, регија). Уз поједина насеља могу се изградити јаме-гробнице за животињски отпад. Препорука је да се нове јаме-гробнице изградње уз значајнија насеља,

која представљају средишта окупљања других насеља у окружењу - Куршумлија, Луково и Рача. На тај начин би се на најбољи могући начин решило питање сточних гробља. У случају градње треба посебно водити рачуна о њиховом смештању изван насељених целина и поштовања санитарно-хигијенских услова. Ово подразумева забрану изградње сточног гробља у оквиру градског грађевинског земљишта насеља Куршумлија.

Избор положаја сточног гробља, тј. јаме-гробнице извршиће се на основу Правилника о начину нешкодљивог уклањања животињских лешева ("Сл. лист СФРЈ", бр. 53/89). У случају када се предложени положај налази уз постојећи путни правац, он мора задовољити одредбе Закона о путевима, чл. 36. ("Сл. гласник РС", бр. 46/91).

Смернице за просторно смештање сточних гробља - Сточно гробље требало би бити смештено на месту које је:

- погодно и довољно велико,
- изван стамбених целина,
- удаљено од насељеног места и грађевина прехранбене индустрије најмање 1000 метара, а од других индустријских грађевина и грађевина за производњу, држање и промет животиња најмање 500 метара, зависно од конфигурације терена.

2.6.7. ПОШТАНСКИ САОБРАЋАЈ

На подручју плана, односно на територији општине Куршумлија, у функцији је 10 објеката поштанског саобраћаја из радне јединице „Прокупље“. Без обзира на број објеката (јединица) поштанског саобраћаја њихов просторни распоред није најповољнији.у односу на дисперзију насеља.

ЈП ПТТ саобраћаја „Србије“, Дирекција за поштанску мрежу не планира изградњу нових поштанских објеката, сем реконструкције и осавремењавања главног поштанског центра „Ниш“ са поштанским бројем 18200. Поред овога могуће је отварање мобилних услужних поштанских шалтера.

2.6.8. ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ

Комплекси за коришћење обновљивих извора енергије - Енергетски производни објекти који користе обновљиве изворе енергије (мале хидроелектране, биоелектрана, ветроелектране и соларне), могу се градити у оквиру дефинисаног грађевинског подручја, као и на пољопривредном, шумском и водном земљишту уз сагласност надлежног Министарства. Граде се као појединачни комплекс, који енергију предају одговарајућем оператору преносног, односно дистрибутивног система електроенергије када грађевинска парцела/комплекс мора имати директан прилаз са јавне површине (у комплексу се постављају постројења за прихват енергије и граде пратећи објекти опремљени постројењима за трансформацију енергије и њену даљу дистрибуцију); или у склопу радних комплекса када енергију користе за своје потребе, али је у случају вишка могу предавати и оператору.

Постојећи законски оквир који се непосредно односи на припрему документације и изградњу ОИЕ чине прописи из подручја енергетике, водопривреде, пољопривреде, уређења простора и изградње објеката, заштите животне средине, имовинско-правних односа.

За све пројекте везане за изградњу обновљивих извора енергије неопходно је, у складу са "Листом пројеката за које је обавезна процена утицаја и листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину" ("Службени гласник РС", бр. 114/2008) и другим законима везаним за заштиту животне средине, утврдити да ли постоји потреба за израду Студије о процени утицаја на животну средину.

Поред наведених потенцијалних локација за изградњу малих хидроелектрана могуће су и друге локације на водотоцима у обухвату плана уколико задовољавају одређене услове на основу хидролошких мерења и прорачуна енергетских ефеката, у складу са смерницама Просторног плана Србије, Водопривредне основе Србије, одговарајућих стратегија и планова за изградњу МХЕ. Могућности за изградњу малих хидроелектрана одређене су у делу 6.1. *Смернице за израду планске документације за подручје плана*, на основу техничке документације израђене од стране овлашћеног пројектанта (у складу са смерницама Просторног плана Републике Србије) уз прибављање свих неопходних услова из домена заштите природе, водопривреде, енергетике и свих других области прописаних законом.

Објекти малих хидроелектрана морају се градити тако да; после искоришћене енергије вода буде враћена истог квалитета у водоток; не умањује степен заштите и не отежава спровођење мера заштите од штетног дејства вода; не погоршава услове санитарне заштите; не угрози биолошки минимум у водотоку. У случају градње већег броја малих хидроелектрана на истом водотоку треба испитати њихов кумулативни утицај на животну средину. Критеријуми енергетске ефикасности треба уважити код пројектовања и избора опреме постројења, а касније и приликом коришћења и одржавања објеката МХЕ.

На подручју плана је изграђена соларна електрана „Мердаре“ снаге 1.98 MWA на површини од 4 ха. Локације соларних електрана ће се одредити накнадно, на основу даљих истраживања, испитивања и утврђивања економске исплативости и на основу услова и сагласности надлежних министарстава и других надлежних органа. Дозвољена је изградња соларних електрана на свим локацијама у захвату плана које испуњавају поменуте услове, у складу са законом и смерницама у делу 6.1. *Смернице за израду планске документације за подручје плана.*

Локације ветроелектрана ће се одредити на основу даљих истраживања, испитивања и утврђивања економске исплативости и на основу услова и сагласности надлежних министарстава и других надлежних органа. Дозвољена је изградња ветроелектрана на свим локацијама у захвату плана које испуњавају поменуте услове, у складу са законом и смерницама у делу 6.1. *Смернице за израду планске документације за подручје плана.*

Локације за објекте предвиђене за коришћење биомасе у захвату плана утврдиће се на основу техноекономских анализа, и могуће их је градити на свим локацијама које испуњавају услове за то, у складу са законом, смерницама у делу 6.1. *Смернице за израду планске документације за подручје плана* и на основу услова и сагласности надлежних министарстава и других надлежних органа.

Коришћењем соларне енергије у домаћинствима и привреди (као топлотне), предвиђа се постављањем фотонапонских панела на кровове јавних објеката, објеката индустрије и становања и др.

Критеријуме енергетске ефикасности треба уважити код пројектовања и избора опреме постројења, а касније и приликом коришћења и одржавања свих објеката обновљивих извора енергије.

Приликом изградње стамбених и пословних објеката за боравак и рад људи примењивати све стандарде и прописе везане за термичку изолованост објеката, квалитет уграђених материјала и инсталација у објектима.

2.7. ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА

2.7.1 ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И УРЕЂЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА

2.7.1.1 Мере за ограничавање негативних и увећање позитивних утицаја на животну средину

На подручју општине Куршумлија није успостављен је мониторинг животне средине, па се процена стања животне средине може дати на основу увида на терену и увида у постојећу документацију. Главни узроци и извори загађивања животне средине, на основу процене стања на терену, су комуналне и технолошке отпадне воде, инфилтрационе воде са пољопривредних површина, неконтролисаних депонија и сметлишта, индивидуална ложишта и котларнице и саобраћајне активности на државним и општинским путевима. Идентификовани проблеми и еколошки конфликти су:

- загађивање Бањске реке, Топлице и притока комуналним, технолошким и осталим отпадним водама;
- недовољна развијеност канализационе мреже на урбаном и сеоском подручју;
- неразвијена и неизграђена атмосферска канализација;
- недостатак уређаја и постројења за предtretман технолошких и третман комуналних вода;
- недостатак централног постројења за пречишћавање отпадних вода;
- појаве директног и индиректног упуштања отпадних вода у водотокове и приобалја као и на земљишта унутар и изван појединачних радних и осталих изграђених комплекса;
- непрописно изграђене септичке јаме (расути тачкасти извори загађивања);
- неконтролисана одлагалишта и депонија отпада и осталих материјала.

Заштита животне средине обухвата план мера и посебних правила за превенцију, смањење, спречавање и компензацију негативних утицаја планираног развоја, мере унапређења и побољшања стања, мере и посебна правила заштите и мониторинга животне средине. За постизање предвиђеног квалитета животне средине планира се спровођење мера и

посебних правила управљања животном средином на подручју Плана. Како се поступак процене могућих стратешких утицаја Плана на животну средину заснива на начелу хијерархије и координације које подразумева усвајање обавезујућих смерница и мера заштите животне средине стратешких процена утицаја планова од значаја за подручје просторног Плана јединице локалне самоуправе Куршумлија, у Стратешку процену утицаја овог Плана су имплементирани смернице и мере заштите животне средине Стратешке процене утицаја на животну средину просторног плана Републике Србије, Стратешке процене утицаја на животну средину Регионалног просторног плана за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског округа.

2.7.1.2 Еколошка валоризација простора

Стратешком проценом утицаја на животну средину извршено је вредновање простора у обухвату Просторног плана јединице локалне самоуправе Куршумлија са аспекта карактеристика простора, утицаја из непосредног и ширег окружења, потенцијала и ограничења, а са циљем даљег одрживог развоја подручја. Општи циљеви еколошког вредновања простора у обухвату Плана:

- вредновање простора са аспекта свих хијерархијских условљености,
- дефинисање еколошке матрице за даљи одрживи развој општине Куршумлија;

Основни циљеви еколошког вредновања простора:

- утврђивање и валоризација кључних потенцијала простора,
- идентификација постојећих просторних конфликта и ограничења,
- процена просторно-еколошких капацитета подручја Плана,
- дефинисање просторно-еколошке матрице подручја за одрживи развој;

Посебни циљеви еколошког вредновања простора:

- дефинисање еколошких целина, зона и појасева,
- утврђивање услова за реализацију и спречавање просторних и еколошких конфликта,
- утврђивање обавезних еколошких смерница и мера за реализацију планиране намене простора на основу Просторног плана (директно) и за хијерархијски ниже нивое,
- утврђивање обавезних еколошких мера и услова за реализацију планираних целина, зона, појасева, локација, објеката, радова, делатности и осталих активности у простору;

На основу просторно-положајних карактеристика, потенцијала, ограничења и хијерархијске условљености, еколошку матрицу подручја општине Куршумлија чине просторно-еколошке целине „Куршумлија“, „Куршумлија - град“ и „Радан“, у оквиру којих су издвојене еколошке зоне и еколошки појасеви.

Еколошка целина „Куршумлија“ обухвата највећи део територије општине Куршумлија и то подручје западно и северозападно од општинског центра према општинама Брус, Блаце и Лепосавић, крајњи источни део општине према Прокупљу и југозападни део општине између планине Радан и границе са општином Подујево. Ову целину чине претежно сеоска насеља са два центра заједнице села Луковском и Куршумлијском бањом. За целину „Куршумлија“ је карактеристичан велики удео површина под шумама и пољопривредних површина. Због природних карактеристика на овом простору је регистрован велики број ловишта и излетишта. На овом подручју се налази велики број цркава и рушевина старих утврђења и црквишта. Кроз целину протиче Топлица, Бањска река и делом Косаница. Предметна целина је са општинским центром и суседним општинама повезана државним путевима другог реда Р-218 (Брус – Мерћез – Куршумлија – Куршумлијска бања - Подујево) и Р-2186 (Мерћез – Луково - Лепосавић).

- **потенцијали** у оквиру еколошке целине „Куршумлија“:
 - богатство шума, минералних извора, површинских вода, богато културно-историјско наслеђе као услов за здрав живот и развој туризма, бања и леčiliшта, спорта, рекреације, лова и риболова, коришћење воде за пиће и техничке сврхе;
 - развијен бањски туризам (Луковска и Куршумлијска бања) са смештајним капацитетима, спортско-рекреативним и бањско-леčiliшним садржајима као услов за одрживи економски развој целе општине;
 - очуван квалитет и капацитет животне средине и велики удео продуктивног земљишта услов је за развој органске производње и пољопривреде;
 - одсуство великих загађивања животне средине;
 - саобраћајна веза са регионом.
- **ограничења** у оквиру еколошке целине „Куршумлија“:

- лоша комунална опремљеност сеоских подручја – непостојање канализационе мреже, изузев у бањама, упуштање комуналних отпадних вода у неадекватне септичке јаме или директно у водотоке,
- сеоска насеља нису укључена у систем организованог прикупљања отпада што је условило формирање дивљих, неконтролисаних сметлишта;
- недовољна искоришћеност природних ресурса (минералне воде, на првом месту);
- бањски и туристички садржаји у Куршумлијској бањи у лошем стању, неопходна обнова,
- општински и државни путеви у лошем стању.

Мере заштите животне средине:

- обавезно је комунално и инфраструктурно опремање насеља, издвојених комплекса и локација, у циљу спречавања загађивања земљишта, површинских и подземних вода, могућих негативних последица и ефеката на квалитет животне средине и здравље становништва;
- обавезно је рационално коришћење и заштита високобонитетног пољопривредног земљишта;
- обавезна је строго контролисана употреба хемијских препарата за заштиту биљака у циљу очувања плодности земљишта и заштите земљишта од загађивања;
- препоручује се подизање пољозаштитних појасева и ошунвање постојећих фрагмената високог растиња у циљу спречавања еолске ерозије и разношења финих честица педолошког покривача на пољопривредним површинама и ошунвања биолошке равнотеже;
- обавезна је заштита и нега шума, шумских комплекса, шумског земљишта и шумских екосистема;
- забрањена је чиста сеча шума и неконтролисана прореда шума у циљу очувања степена шумовитости подручја, заштите од ерозије и осталих облика деградације;
- обавезно је управљање отпадним водама, изградња канализационог система и уређаја (постројења) за пречишћавање отпадних вода пре упуштања у реципијенте;
- у деловима грађевинских подручја насеља, грађевинском земљишту изван грађевинских подручја (издвојене зоне, локације и пунктови), дозвољене су водонепропусне септичке јаме капацитета према меродавним количинама отпадних вода, као прелазно решење до изградње канализационог система за евакуацију отпадних вода и уређаја (постројења) за третман отпадних вода;
- обавезно је укључивање сеоских насеља и бања у систем органозованог прикупљања и одношења отпада на регионалну депонију,
- увођење примарног разврставања отпада на месту настанка, посебно у бањским центрима;
- реконструкција и уређење општинских и државних путева у складу са меродавним оптерећењем;
- обавезан поступак процене утицаја при реализацији пројеката, постројења, објеката, технологија и радова који могу утицати на квалитет и капацитет животне средине;

У оквиру еколошке целине „Куршумлија“ издвојене су еколошке зоне:

- еколошка зона „Луково“
- еколошка зона „Куршумлијска бања“

Еколошка зона „Луково“ обухвата подручје Луковска бање – подручје Плана генералне регулације „Луковска бања“. Зону „Луково“ карактерише богатство термоминералних извора. У Луковској Бањи постоји 28 извора и бушотина са температуром воде од 28 до 68°C. По свом саставу воде су благо алкалне (pH 6,5) и припадају категорији натријум-калцијум-хидрокарбонатних и сулфидних хипертермних вода. У овој целини приоритет је заштита природних вредности, ресурса и животне средине, одрживо коришћење свих доступних ресурса и развој бањског туризма.

Еколошка зона „Куршумлијска бања“ обухвата подручје Куршумлијске бање која се простире на око 11km југозападно од општинског центра. На подручју ове зоне се налази више извора термоминералне воде температуре од 14 до 68°C. Кроз Куршумлијску бању протиче река Бањска. Постојећи туристички садржаји су у лошем стању и недовољног су капацитета. Приоритет је обнова постојећих и реализација нових бањских и туристичких садржаја, промовисање бањског туризма уз поштовање принципа одрживог развоја.

Мере заштите у оквиру еколошких зона „Луково“ и „Куршумлијска бања“:

- детаљна валоризација простора, потенцијала и ограничења на нивоу плана нижег реда (Плана генералне регулације и Плана детаљне регулације);
- процена утицаја стратешког карактера на животну средину плана за Куршумлијску бању;
- вредновање еколошких зона на нивоу плана нижег реда;
- уређење и коришћење простора у складу са еколошким капацитетом;
- заштита тока и приобаља (форланда) Бањске реке од загађивања и предеоно-пејзажне деградације;

- интеграција форланда у урбано ткиво бање („отварање“ према реци);
- заштита изворишта термоминералних вода од потенцијалног, случајног и акцидентног загађивања;
- рационално – одрживо коришћење термоминералне воде као природног ресурса;
- функционално повезивање са осталим еколошким целинама и зонама;
- пејзажно уређење у складу са захтевима локације, комплекса, зоне (очување аутохтоности и дозвољеним алохтоним врстама - у складу са хортикултурним захтевима);
- заштита и очување предеоних и пејзажних вредности;
- развој спорта, рекреације и туризма;
- обавезно партерно и пејзажно уређење простора постојећих и планираних пројеката;
- обавезна су претходна истраживања терена (хидрогеолошка, инжењерско-геолошка и остала потребна истраживања) при реализацији планираних пројеката;
- обавеза је увођење поступка еколошке компензације у простору;
- обавезан је поступак одлучивања о процени утицаја на животну средину при реализацији планираних пројеката;
- обавезно је потпуно инфраструктурно и комунално опремање;
- обавезно је управљање отпадом;
- обавезно је управљање отпадним водама;
- обавезан је мониторинг животне средине.

Еколошка целина „Куршумлија - град“ представља простор обухваћен Генералним урбанистичким планом Куршумлије, при чему границе Плана представљају истовремено и границе еколошке целине. Овај простор карактеришу различите намене, садржаји, функције (зоне становања различитих густина, индустријске зоне, радни комплекси, јавне намене и функције, зеленило, саобраћај, комунална инфраструктура, спорт и рекреација). Животна серина на подручју ове целине је угрожена услед недовољне инфраструктурне и комуналне опремљености (саобраћајнице у лошем стању, недовољно развијена канализациона мрежа, дотрајале цеви, непостојање централног постројења за пречишћавање отпадних вода, градска депонија која не испуњава минималне мере заштите животне средине, дивље депоније).

Мере заштите животне средине:

- обавезно је поштовање прописаних урбанистичких параметара;
- обавезно је исходавање и поштовање услова надлежних органа и институција при реализацији планираних намена, објеката, функција, садржаја, радова и инфраструктурних система;
- обавезно је комунално и инфраструктурно опремање зона и локација, у циљу спречавања потенцијално негативних утицаја на земљиште, подземне и површинске воде, и здравље становништва;
- обавезно је пречишћавање свих комуналних и осталих отпадних вода;
- обавеза је изградња уређаја и постројења за пречишћавање отпадних вода;
- обавезан је предtretман свих технолошких отпадних вода до захтеваног нивоа пре упуштања у реципијент (канализациону мрежу или водоток);
- реконструкцију саобраћајница вршити тако да се обезбеди проточност саобраћајних трака и избегне загушење саобраћаја, а ширина профила и застор буду изграђени према меродавном оптерећењу,
- предвидети довољан број паркинг места,
- дуж саобраћајница засадити заштитно зеленило на начин који не умањује прегледност пута,
- обавезан је избор еколошки прихватљивих енергената и технологија за производњу енергије;
- обавезно је рационално коришћење енергије, већа употреба обновљивих извора енергије и повећање енергетске ефикасности;
- обавезно је озелењавање и пејзажно уређење зона и локација, сагласно локацијским условима и еколошким захтевима, уз стриктно поштовање принципа аутохтоности у зонама заштите културних добара,
- обавезно је управљање отпадом и укључивање у регионални систем управљања отпадом,
- препорука је увођење поступка еколошке компензације у простору.

Еколошка целина „Радан“ је простор чије се границе поклапају са границом Просторног плана планине „Радан“ на територији општине Куршумлија. Ово подручје представља природно добро у поступку заштите као Предео изузетних одлика „Планина Радан“, а одликује се богатством флоре и фауне и представља највећу природну вредност општине Куршумлија и најзначајнији туристички потенцијал.

Опште мере заштите животне средине:

- обавезне су мере заштите у зонама заштићеног природног и културног добра,

- обавезно је комунално и инфраструктурно опремање и уређење у циљу спречавања нарушавања предеоно-пејзажних вредности, могућих негативних утицаја и негативних ефеката на земљиште, површинске и подземне воде, биодиверзитет, природна и културна добра,
- обавезна је заштита и очување биодиверзитета,
- обавезно је рационално коришћење свих доступних ресурса (земљишта, воде, енергије, флоре и фауне),
- обавезно је управљање отпадом,
- обавезно је управљање отпадним водама,
- обавезно је подизање и очување ветрозаштитних и пољозаштитних појасева, шума са приоритетном функцијом заштите у зонама угроженим ерозијом,
- обавезан је поступак процене утицаја при реализацији објеката који могу утицати на стање природних и културних добара и квалитет животне средине,
- обавезне су мере еколошке компензације у простору,
- обавезне су мере заштите еколошке мреже.

У оквиру еколошке целине „Радан“ издвојене су еколошке зоне:

- Еколошка зона „Ђавоља варош“
- Еколошка зона „Пролом бања“

Еколошка зона „Ђавоља варош“ обухвата споменик природе „Ђавоља варош“ и простира се на КО Ђаке и Зебица. Овај природни споменик чине два природна феномена - земљане фигуре, као специфични облици рељефа и два извора јако киселе воде са високом минерализацијом. У окружењу се налазе остаци насеља, старе цркве, гробља и неколико занимљивих рударских јама.

Мере заштите у оквиру еколошке зоне „Ђавоља варош“:

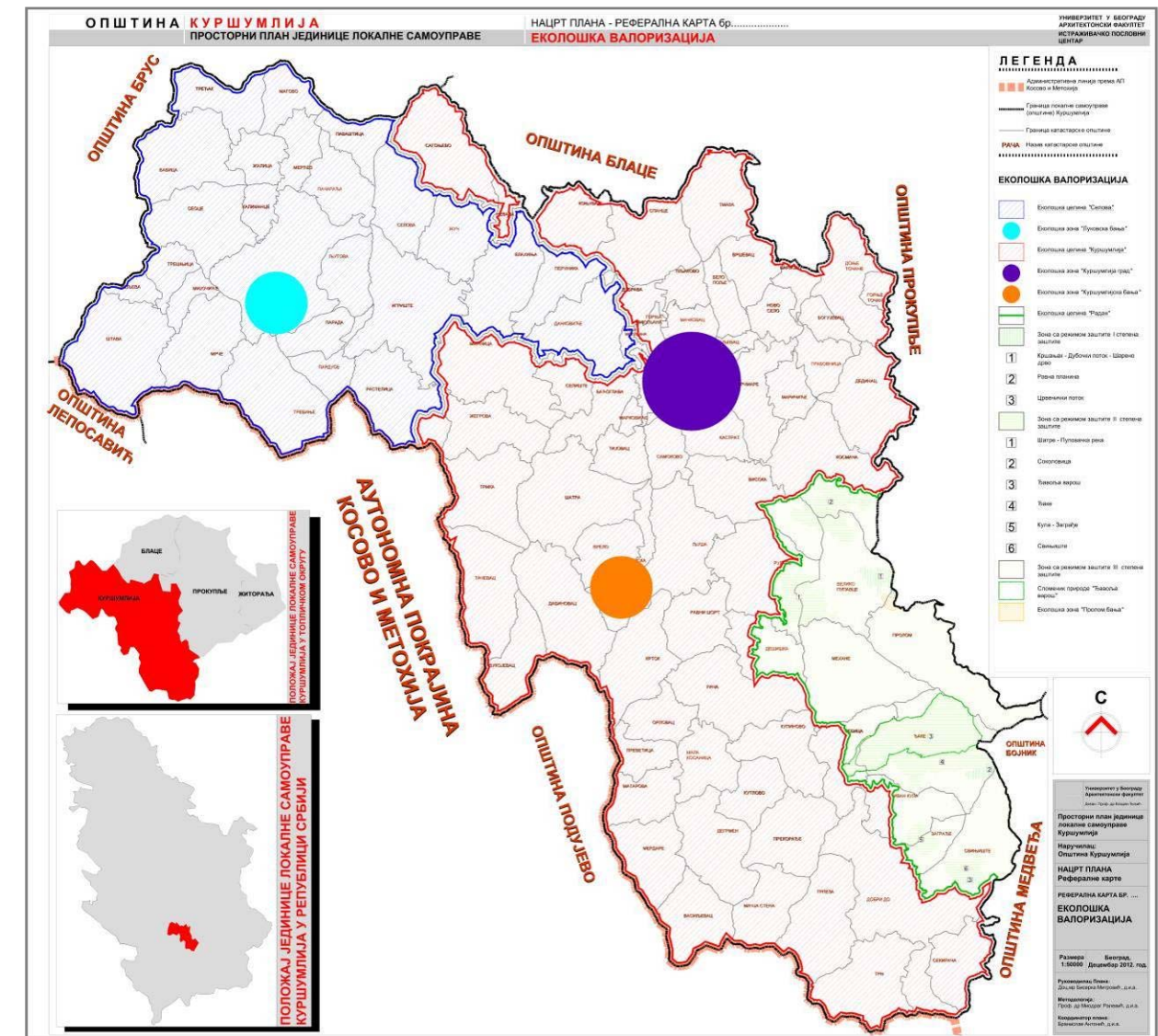
- обавезно је потпуно инфраструктурно и комунално опремање,
- обавезно је управљање отпадом,
- предвидети довољан број паркинг места,
- обавезно је уређење простора у складу са локацијским условима а у циљу заштите природног добра.

Еколошка зона „Пролом бања“ обухвата простор Пролом бање, која тренутно представља најважнији туристички центар у општини са наглашеним делатностима и садржајима бањског лечилишта. Природне карактеристике подручја еколошке зоне „Пролом бања“ повољно утичу на астму, хроничне болести дисајних органа, камен у бубрегу, шећерну болест и друге, и јача свеукупну отпорност човековог организма. Лековито блато чини земљиште које се налази у околини природних извора, а служи за лечење кожних болести, реуматских обољења и друго.

Мере заштите у оквиру еколошке зоне „Пролом бања“:

- детаљна валоризација простора, потенцијала и ограничења на нивоу плана нижег реда (Плана генералне регулације);
- процена утицаја стратешког карактера на животну средину плана за Куршумлијску бању;
- вредновање еколошких зона на нивоу плана нижег реда;
- уређење и коришћење простора у складу са еколошким капацитетом;
- заштита тока и приобаља (форланда) Бањске реке од загађивања и предеоно-пејзажне деградације;
- интеграција форланда у урбано ткиво бање („отварање“ према реци);
- заштита изворишта термоминералних вода од потенцијалног, случајног и акцидентног загађивања;
- рационално – одрживо коришћење термоминералне воде као природног ресурса;
- функционално повезивање са осталим еколошким целинама и зонама;
- пејзажно уређење у складу са захтевима локације, комплекса, зоне (очување аутохтоности и дозвољеним алохтоним врстама - у складу са хортикултурним захтевима);
- заштита и очување предеоних и пејзажних вредности;
- развој спорта, рекреације и туризма;
- обавезно партерно и пејзажно уређење простора постојећих и планираних пројеката;
- обавезна су претходна истраживања терена (хидрогеолошка, инжењерско-геолошка и остала потребна истраживања) при реализацији планираних пројеката;
- обавеза је увођење поступка еколошке компензације у простору;
- обавезан је поступак одлучивања о процени утицаја на животну средину при реализацији планираних пројеката;
- обавезно је потпуно инфраструктурно и комунално опремање;
- обавезно је управљање отпадом;

- обавезно је управљање отпадним водама;
- обавезан је мониторинг животне средине.

Слика: 2.7 Еколошка валоризација општине Куршумлија

Опште мере заштите животне средине:

- обавезно комунално и инфраструктурно опремање целина и зона које представљају непосредно окружење еколошким појасевима,
- обавезан катастар отпадних вода које угрожавају водотокове предметних појасева,
- забрана упуштања свих загађених отпадних вода у водотокове предметних појасева и свим притокама Пусте реке (на територији општине Пусте реке али и суседних општина),
- обавезан третман (пречишћавање) свих отпадних вода (комуналних, технолошких, потенцијално-зауљених, атмосферских),
- рационална и контролисана употреба заштитних средстава на пољопривредним површинама,
- управљање свим врстама отпада,
- уређење форланда у складу са водним условима,
- обавезан је поступка еколошке компензације у простору,
- обавезан поступак процене утицаја за све пројекте (објекте, радове – изворе могућих негативних утицаја на воде у Пустој реци и њеним притокама).

2.7.1.3. Планска опредељења управљања отпадом

Према Стратегији управљања отпадом, општина Куршумлија, са општинама Прокупље, Житорађа и Блаце припада Регионалном центру за управљање комуналним отпадом у Прокупљу. Овај центар обухвата 98.250 становника и годишњу количину отпада од 18.044 t/год. Дана 16.05.2005. донет је нацрт Споразума о заједничком решавању проблема комуналног отпада у општинама Јабланичког, Топличког и Нишавског Округа. Град Ниш и Општине учесници овог Споразума определиле су се за заједничку регионалну депонију, што налаже и национална стратегија управљања отпадом. Предвиђене су и трансфер станице. Бање немају организовану службу за изношење комуналног отпада, а повремено се за то ангажује ЈКП.

У поглављу 3.2.1.7.8. дате су смернице и мере за:

- трансфер станицу, са критеријумима за избор локације;
- управљање опасним отпадом;
- сабирни центар (центри за сакупљање опасног отпада из домаћинства: отпадна уља, отпад електричних и електронских апарата и уређаја, истрошене батерије) могу бити уз локације центара за сакупљање рециклабилног отпада;
- управљање отпадом животињског порекла – гробље за угинуле животиње и кућне љубимце, (угинуле животиње и кућни љубимци, кланични отпад, отпад из постројења за прераду меса, објекта за узгој животиња), до успостављања система за управљање овом врстом отпада на националном нивоу, организовати преко постојећих постројења за третман отпада животињског порекла (постојећих кафилерија) и гробља за угинуле животиње (јаме гробнице), као прелазног решења, према критеријумима и условима заштите животне средине. Избор локације за формирање гробља за угинуле животиње и кућне љубимце (јаме гробнице), као прелазног решења, мора се извршити на основу упоредне вишекритеријумске анализе локација;
- пољопривредни отпад - увођењем чистије производње, ВАТ и ВЕР у прехранбеној индустрији, утицати на смањење пољопривредног отпада. Пољопривредни отпад, биомасу као нус производ пољопривредне производње, користити за компостирање, добијање течних горива и биогаса;

Дате су и следеће смернице и мере:

- Опште мере управљања отпадом - надлежни орган општине Куршумлија;
- доноси Локални план управљања отпадом, обезбеђује услове и стара се о његовом спровођењу;
- уређује, обезбеђује, организује и спроводи управљање комуналним, односно инертним и неопасним отпадом на својој територији;
- уређује поступак наплате услуга у области управљања комуналним, односно инертним и неопасним отпадом;
- издаје дозволе, одобрења и друге акте у складу са Законом,
- води евиденцију и податке доставља ресорном Министарству;
- врши надзор и контролу примене мера поступања са отпадом у складу са законом.

Посебне мере управљања отпадом - обавезе оператера постројења. Детаљнија разрада планских мера из ове области дата је у правилима уређења (поглавље 3.2.1.7.8.), као и у стратешкој процени утицаја на животну средину.

2.7.2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА И ПРЕДЕЛА

2.7.2.1. Основе просторног развоја

Према Закону о културним добрима (Сл. гласник РС 71/94) Служба заштите културног наслеђа за потребе израде плана доставља расположиве податке и услове заштите непокретних културних добара на подручју плана, односно, према Закону о заштити природе (Сл. гласник РС 36/09) Служба заштите природе издаје услове и мере заштите природе и заштићених природних добара и предела. Уграђивање ових услова у урбанистички план и њихово обједињено дејство у простору само су смернице које надграђује и оживљава урбано писмо, артикулацијом појединачног и његовом одразу у општем.

Мере заштите културног наслеђа и природних одлика утичу на дефинисање свих параметара уређења простора али се и повратно, као ресурси, моделују након коначног утврђивања грађевинског подручја, поделе на урбанистичке целине и зоне, успостављања мрежа саобраћајне и комуналне инфраструктуре.

Постојећи споменички фонд – посебно добра од изузетног значаја општине Куршумлија (Немањинске задужбине), треба посматрати у контексту споменичког фонда региона у простору и у контексту споменичког фонда епохе у којој су настала. Добра егзистирају у простору, у микроамбијенту падина Копаоника и Радан планине, које су део српско-балканског макрорегиона. Очување непокретних културних добара неодвојиво је од очувања биолошке, геолошке и предеоно разноврсности и та интегративност је основ заштите која се заокружује процесом планирања.

За подручје Куршумлије, свакако је значајна и архитектура народног градитељства као инспирација за утврђивање урбанистичких услова за обресе насеља (на подручју плана има 90 насељених места), за заштиту аутохтоних предела и животне средине. Очекивано је да се по врсти непокретних добара, у оквиру плана иницира заштита просторних целина. Природни и градитељски ресурси планинског амбијента указују на могућност формирања етно-насеља и етно-паркова и на очување тих целина у мозаичној матрици подручја.

Осим иницијативе ревизије наслеђеног фонда, планом треба предложити начин његове презентације тесно повезане са планом управљања добрима. Код опредељења за презентацију, кључна је намена која треба бити жива функција у данашњем времену која у себи чува све привлачности минулог. Очекивано је да се у селима уз постојеће цркве нађу и остаци црквених грађевина које треба ревитализовати враћењем Богослужбене функције, а у контексту мреже светиња Епархије нишке, Епархије врањске и Епархије рашко-призренске.

Неопходно је утврђивање и повезивање заштићених зона (урбаних и руралних) које својим постојањем и спровођењем плана коришћења подстичу одржив развој културних предела.

Сва добра треба обележити и нагласити информацијом таблама, и шире, таквом информацијом обухватити и најзначајније природне и културне ресурсе региона – информисању и оријентишући посетиоца у ширем просторном па и у контексту региона као целине.

Поред поменутог Закона о културним добрима, који се односи на непокретна и покретна културна добра, посебну пажњу треба обратити и на вредности нематеријалне културе, сходно ратификованој Конвенцији о заштити нематеријалне културне баштине (Народна Скупштина, 2010).

Кроз очување нематеријалне баштине (рукотворине, обичаји, обреди, дијалект, топонимика, заједница, фолклор и сл.) план би покренуо и процес потврђивања њеног значења за идентитет популације и подручја првенствено на локалном нивоу. Међутим, та потврда је знатно шира – на плану националне препознатљивости у међународном контексту. Нематеријално наслеђе којим овај део Србије несумњиво обилује, илуструје посебност културе њеног становништва и континуитета његовог боравка на овим просторима.

2.7.2.2. Попис културних добара на подручју Плана

Објекти са статусом заштићеног непокретног културног добра (НКД) – (7)

На подручју општине Куршумлија налазе се непокретна културна добра, по врсти – споменици културе. Остале врсте културних добара (археолошка налазишта, просторне културно-историјске целине и знаменита места) нису заступљена.

Према категорији културних добара, заступљена су:

НКД од изузетног значаја за Републику Србију:

- Црква Св. Николе, СК 207 (1947/1979), општина Куршумлија; насељено место и адреса: Куршумлија; око овог НКД дефинисане су зоне заштите са три степенована режима (I, II, III) где храм Св. Николе припада I зони;
- Црква св. Богородице, СК 208 (1947/1979), општина Куршумлија; насељено место и адреса: Куршумлија – у близини Богородичине цркве налазе се и остаци касноантичке базилике; око овог НКД дефинисане су зоне заштите са два степенована режима (I, II) где храм Св. Богородице и касноантичка базилика припадају I зони (просторно две одвојене целине) обједињене II зоном заштите;
- осим зона заштите око наведених НКД, наглашена је посебна Зона главних саобраћајних токова и према графичком прилогу то су: Пут Куршумлијска Бања који тангира I и III зону заштите Цркве Св. Николе као и I и II зону заштите Цркве Св. Богородице; пут Ниш-Приштина и пруга Ниш-Куршумлија који продиру кроз II зону заштите Цркве Св. Богородице.

НКД од великог значаја за Републику Србију:

- Црква Св. Мине, СК 220 (1949/1983), општина Куршумлија; насељено место и адреса: Штава;
- Марина кула, СК 307; општина Куршумлија; насељено место и адреса: Кастрат.

Некатегорисана НКД:

- Маркова црква, СК 219 (1971/1983), Кастрат, општина Куршумлија;
- Иван кула, СК 835, Заграђе, општина Куршумлија;
- Споменик ослободиоцима Куршумлије од Турака, СК 943, Куршумлија, општина Куршумлија.

Добра која уживају претходну заштиту – (17)

Добра у процедури заштите (покренут поступак утврђивања евидентираних непокретности за НКД):

- Шатра-Градине, Велико Пупавце; Црквица, Висока (у попису СПЦ уписана као Црквиште); Црква Св. Петке, Зебица; средњовековна Црква са некрополом, Механе (у попису СПЦ уписана као Црквиште); Бранкова кула, Рударе.

Евидентирана добра (евидентирање извршила установа заштите):

- Римски рудници, Ђаке; Црквиште, Ђаке; Речица, Ђаке; Црквиште (у попису СПЦ уписано као Црква Св. Тројице), Заграђе; Црква Косанчић Ивана (у попису СПЦ уписана као Црквиште), Иван Кула; Галибаре, Космача; Црква Св. Николе, Космача; Грчко гробље, Пролом; Римско гробље, Пролом; Жута бара, Пролом; Црква Лазарица, Пролом; Црква Св. Петке, Пролом; Ајшин поток, Свињиште.

Заштићена природна добра у контексту културног предела – (2):

Већ утврђени предели дефинисани су кроз предеоне типове планова вишег реда, и посредно, кроз заштићен природни простор око непокретног културног добра. Подручје плана садржи знатно већи, нерекогноциран потенцијал са високим природним, еколошким, естетским и градитељским вредностима.

Изражено препознатљиви културни предели су:

- **културни предео на подручју Радан планине**, као предео значајних вредности који је своју одрживост остварио на хармонији суживота природе и човека – кроз традиционално настањивање подручја посебне намене; на подручју Радан планине (северозападни део планине припада општини Куршумлија) дефинисано је 12 предеоних типова: долински, брдски, планински, окомито-стеновити, крашки-безводни, сипарски, превојни, клисурасто-кањонски, поточно-изворишни, речни, мочварно-језерски и уникатни предео – земљане пирамиде; тај уникатни предео представља СП Ђавоља варош, општина Куршумлија, КО Ђаке („Сл. гласник РС“, бр. 9/95) као јединствен облик плувио-денудационих облика у Републици Србији; значај ове појаве, те и самог предела, потврђен је уписом на UNESCO's *Tentative Lists (Serbia: The Djavolja Varos – Devil's Town – Natural Landmark, 18.03.2002)* као предлог Републике Србије за упис на World Heritage List у категорији парк природе; покренут је и поступак доношења акта о заштити Радан планине као предела изузетне лепоте (ПИО), као и доношење новог акта о проглашењу СП Ђавоља варош у смислу проширења подручја заштићеног добра
- **културни предео на ширем потезу насеља Куршумлије** (Немањини манастири из 12. века) има одлике историјског пејсажа створеног у хармонији човека као врхунског градитеља који је владарске храмове и потоње узоре рашког црквеног градитељства сместио у амбијент пошумљених предела данашње Куршумлије, формирајући у том простору један од осам првих епископских центара аутокефалне Српске Цркве са седиштем у храму Св. Николе у Топлици; осим заштите грађевина као споменика културе од изузетног значаја, заштићен је и природни простор око непокретних културних добара (ППНКД) и то: Црква Свете Богородице, ППНКД 15, Куршумлија (Одлука, СО Куршумлија, бр. 01-633-1/87, 22.5.1987.г) и Црква Светог Николе, ППНКД 16, Куршумлија (Одлука, СО Куршумлија, бр. 01-633-2/87, 22.05.1987.г); предео око ових храмова има елементе идентитета средњовековног амбијента одржане до данас кроз садејствовање историјских, културних и духовних вредности у димензији природног простора.

2.7.2.3. Сакрална и културна баштина Српске Православне Цркве¹⁰

Осим наведених верских објеката са статусом заштићених НКД или добара у поступку, за СПЦ су значајни и следећи објекти (манастири, цркве) и места (црквишта), што је потврђено овереним уписом светиња од стране Српске Православне Црквене Општине Куршумлија на прегледу насељених места и катастарских општина у оквиру Статута Општине Куршумлија донетог 05.06.2002. г.

Манастири у евиденцији СПЦ:

- наведени су у НКД од изузетног значаја као Црква Св. Николе и Црква Св. Богородице.

Цркве у евиденцији СПЦ (уз 1 наведену у НКД од великог значаја; 1 у Добрима у процедури заштите; 4 у Евидентираним добрима):

- Црква Св. Богородице, Бабица; Црква Св. Архангела Михаила, Богујевац; Црква Св. Василија, Василијевац; друга Црква Св. Василија, Василијевац; Црква Св. Врача, Горња Микуљана; Црква Св. Илије, Грабовница; Црква у Дегрмену (нечитљив назив храма у списку СПЦ); Црква Св. Тројице, Дединац; Црква Св. Петке, Добри До; Црква Св. Јована, Ђаке; Црква Св. Петке, Жуч; Црква Св. Марине, Игриште; Црква Св. Васкрсења Лазара, Коњува; Црква Св. Алимпија Столпника, Крчмаре; Црква Св. Тројице, Куршумлија; Црква Св. Апостола Петра и Павла, Луково; Црква Св. Ђорђа, Луково; Црква Св. Петке, Мачковац; Црква Св. Богородице, Мирница; Црква Св. Тројице, Перуника; Црква Св. Василија Острошког, Растелица; Црква Св. Илије, Рача; Црква Св. Тројице, Рача; Црква Св. Гаврила, Рударе; Црква Св. Тројице, Рударе; Црква Св. Луке, Сагоњево; Црква Св. Тројице, Селиште; Црква Св. Ђорђа, Селова; Црква Огњене Марије, Спанце; Црква Св. Тројице, Требиње.

Црквишта у евиденцији СПЦ (уз 1 наведено у Некатегорисаним НКД; 2 наведена у Добрима у процедури заштите; 2 у Евидентираним добрима):

- Црквиште у месту Бабица; Црквиште у месту Бело Поље; Црквиште у месту Богујевац; Црквиште у месту Велико Пупавце; Црквиште у месту Врело; Црквиште у месту Вршевац; Црквиште у месту Горње Точане; Црквиште у месту Дегрмен; Црквиште у месту Дединац; Црквиште у месту Добри До; Црквиште у месту Жегорова; Црквиште у месту Жуч; Црквиште у месту Космача; Црквиште у месту Крток; Црквиште у месту Купиново; Црквиште у месту Магово; Црквиште у месту Мала Косаница; Црквиште у месту Матарова; Црквиште у месту Мрча; Црквиште у месту Ново Село; Црквиште у месту Паваштица; Црквиште у месту Пепељевац; друго Црквиште у селу Пепељевац; Црквиште у месту Преветица; Црквиште у месту Свињиште; Црквиште у КО Калиманце; Црквиште у месту Тијовац; Црквиште у месту Трпезе; друго Црквиште у месту Трпезе; треће Црквиште у месту Трпезе; Црквиште у месту Шатра; Црквиште у месту Штава.

2.7.2.4. Нематеријално културно наслеђе (НКН)

На подручју плана нема уписаних добара НКН, обзиром на доцњу у ратификацији Конвенције о очувању нематеријалног културног наслеђа и сложену процедуру припреме предлога државе потписнице у циљу уписа на: *UNESCO's Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity*. Анализом других предлога са територије Републике Србије достављених мрежи за очување НКН коју је формирало Министарство културе РС, поштујући дефиницију НКН за потребе Конвенције, извесно је да Општина Куршумлија има могућности да заштити неке од сачуваних карактеристичних традиција, ретких обичаја или посебних вештина. У том смислу, дефинишу се и правила за НКН.

2.7.3. ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ И ЗАШТИТУ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА**2.7.3.1. Основни критеријуми**

Основни критеријуми за уређење простора обухваћеног Просторним планом јединице локалне самоуправе Куршумлија за потребе одбране и заштите је обезбеђење услова за оптимални мирнодопски развој система насеља, покретање привредних потенцијала и оспособљавање свих видова веза за друштвено-економски развој, што је уједно и обезбеђење просторних предуслова за одбрану, заштиту, рад и живот у ванредним и ратним условима.

Приступ планирању и уређењу простора са становишта потреба одбране одређује се и у облику захтева и критеријума у области просторних мера за организацију и уређење простора, који се уграђују у план у циљу обезбеђења потреба одбране и заштите и који су полазна основа за материјализацију система одбране у поступку планирања и уређења простора.

Најугроженије делове територије представљају подручја где су највеће концентрације становништва, грађевинског фонда, привредног, непривредног и инфраструктурног потенцијала.

¹⁰ 62, изузимајући објекте већ наведене у попису Објеката са статусом заштићеног НКД и у попису Добара која уживају претходну заштиту

2.7.3.2. Мере за повећање отпорности простора

На основу изнетих општих ставова мере које повећавају отпорност простора за потребе одбране и заштите уграђене су у планска решења и спроводе се истовремено са изградом и спровођењем просторног плана:

- Ограничавање велике концентрације становника, активности и физичких структура на једном месту кроз:
 - давање нагласка на равномерни и умерени раст општинских и субопштинских центара, образовање система центара издиференцираних по нивоу намена и садржаја, уз њихово опремање одговарајућим нивоом техничке и комуналне инфраструктуре;
 - давање значаја примени мера за заштиту људског чиниоца и материјалних добара, подстицање раста мањих градских и сеоских насеља и спречавању потпуног напуштања појединих сеоских насеља.
- Мере у области инфраструктуре - Гдегод је могуће решавање водоснабдевања зонским системима уз што већу примену аутономних делова у тим системима за коришћење у посебним условима, обезбеђење вишестраног снабдевања прстенастим разводима електродистрибутивне мреже за насеља, предвиђање изградње мањих електрана и њихово укључење у систем, како би се образховали независни системи за снабдевање струјом;
- Мере ватропреградних површина - Разчлањавање шумских комплекса и обрадивих површина на просторе међусобно раздвојене са обрађајницама, водотоковима, каналима, акумулацијама и сличним ватропреградним површинама;
- Мере у градским целинама - Код градских целина обезбедити зонирање различитих намена (радне зоне, стамбене и сл.), обезбеђење слободног простора у насељима, заштићеног од пожара и рушевина и повезаног слободним простором дуж саобраћајница, водотокова и зелених површина у јединствен склоп.

Комплекси посебне намене - За обезбеђење услова несметаног функционисања свих војних комплекса који су обухваћени овим планом, обавезно је да се за сваки од њих утврде посебни услови као што су одређивање заштитних и безбедносних зона, зона ограничене и контролисане изградње и планирање околних садржаја који неће угрозити безбедност и функционисање војних комплекса (према условима Министарства одбране, управа за инфраструктуру, Инт.бр. 899 – 3 од 24.02.2005. године).

Заштита становништва и материјалних добара - Утврђивање планираног решења за организацију, уређење и развој предметног подручја, као и зонирање подручја по степенима угрожености и заштите у складу са местом и улогом које поједини делови треба да имају, подразумева истовремено и одређивање услова и мера, обима и степена заштите, односно врсте заштитних објеката, у складу са Одлуком општинског штаба цивилне заштите општине о утврђивању степена угрожености подручја општине Куршумлија.

3. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

3.1. ОПШТА ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

3.1.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ВАН ГРАНИЦА ГРАЂЕВИНСКИХ ПОДРУЧЈА

Изградња ван граница грађевинских подручја могућа је у складу са Законом о пољопривредном земљишту (Сл. Гласник РС, 62/06, 65/08 и 41/09, члан 22 и 23) и Законом о шумама (Сл. Гласник РС, 30/10), а према дефинисаним општим правилима уређења.

ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ - На пољопривредном земљишту дозвољена је:

- изградња објеката у функцији пољопривреде;
- изградња објеката инфраструктуре у складу са просторним планом,
- проширење грађевинског подручја (до 5%).

Врста и намена објеката који се могу градити:

- Појединачни економски објекти у функцији пољопривреде:
 - Максимална бруто површина ових објеката утврђује се према односу изградње 1:50 (1,0 m² бруто површине објекта на 50,0 m² парцеле);
 - Спратност објекта – П+1;
- Пословни објекти у функцији пољопривреде и у склопу пољопривредне зоне, мах спратности П+1, уз услов израде урбанистичког пројекта;
- Објекти складиштења и прераде пољопривредних производа, мах спратности П+1, уз услов израде урбанистичког пројекта.

ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ - На шумском земљишту дозвољена је:

- изградња објеката у функцији шумске привреде - објекти за одржавање и експлоатацију шума;
- изградња објеката инфраструктуре у складу са планом - приступне саобраћајне површине и пратећа инфраструктура;
- изградња објеката у функцији туризма, рекреације и ловства у складу са планом.

За изградњу ових објеката препоручљива је израда урбанистичког пројекта.

3.2. КОНЦЕПЦИЈА УРЕЂЕЊА КАРАКТЕРИСТИЧНИХ ГРАЂЕВИНСКИХ ЗОНА ИЛИ КАРАКТЕРИСТИЧНИХ ЦЕЛИНА

3.2.1. ПОСЕБНА ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА – ТЕМАТСКА

3.2.1.1. Правила уређења у домену шумарства и ловства

Савремено гајење шума и економско газдовање шумама може се остварити само уз постојање адекватне шумске инфраструктуре и техничку опремљеност. Објекти инфраструктуре, приступне саобраћајне површине и пратећа инфраструктура (шумске саобраћајнице, противпожарне пруге и други објекти који служе газдовању шумама) планирају, граде и одржавају се на начин који не угрожава изворишта вода и водене токове, станишта значајна за опстанак биљних и животињских врста, процес природног подмлађивања и остале општекорисне функције шума и стабилност земљишта и не узрокује бујице. Шумски путеви могу се користити и за спортска такмичења која укључују моторна возила под условима и на начин утврђен основом, односно програмом (Закон о шумама „Сл.Гласник РС“ бр. 30/10). ЈП „Србијашуме“ гради и уређује шумске путеве, уз супституцију меких савреним тврдим путевима.

Објекти у функцији шумске привреде, ловства и објекти за одржавање и експлоатацију шума изводиће се у складу са планом и режимима коришћења простора, односно зонама и степенима заштите. Изградња мора бити заснована на шумско-привредним основама. Границе ловишта и полигона за лов дивљачи, као и ловно-техничких објеката у ловишту видно се обележавају, односно означавају одговарајућим таблама у складу са Правилником о начину обележавања, односно означавања граница и ловно техничких објеката у ловишту („Сл.Гласник РС“ бр. 9/12). Уређивање и одржавање

ловишта које подразумева подизање поља и ремиза за дивљач, изградњу, обележавање, односно означавање, одржавање и унапређивање стања ловних и ловно-техничких објеката у ловишту, и друге активности спроводити путем „Плана уређивања и одржавања ловишта“ (Правилник о садржини и начину израде докумената у ловству „Сл.Гласник РС“ бр. 9/12).

Изградња објеката у функцији туризма, рекреације у складу са планом ће се одвијати на атрактивним локалитетима - врховима брда, коса и у близини шуме. Поред тога, дозвољена је изградња продавница (сувенира и др. садржаја), као и дечијих и спортских демонтажних објеката.

У шумама у којима постоји повећана угроженост од пожара, нарочито четинарским, корисници и сопственици шума дужни су да изграде и одржавају противпожарне пруге, осматрачнице, водозахвате и друге противпожарне објекте, у складу са посебном основом газдовања шумама, односно програмом газдовања приватним шумама и планом заштите шума од пожара. (Правилник о шумском реду „Сл.Гласник РС бр. 106/2008, 34/2009, 104/2009 и 8/2010“).

3.2.1.2. Правила уређења у домену јавних служби

ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И РАЗМЕШТАЈ ЈАВНИХ СЛУЖБИ - Анализа постојећег стања и оцена потенцијала говори о недовољном квалитету путне мреже које не представља добру подршку развоју јавних служби на принципима рационализације и кондензације служби. Ако пођемо од тога да је локална путна мрежа главни ослонац и функција квалитета дневних и осталих миграторних кретања, као и претпоставка увођења мобилних јавних служби, онда квалитет и квантитет путне мреже на територији општине Куршумлија морамо сматрати значајним ограничењем развоја јавних служби ван општинског центра. Морфологија терена, односно заступљеност покренутих терена који имају нагиб од 20-30% односно већи од 30% на територији општине представља апсолутно ограничење за развој путне мреже. Мањи део територије се може сматрати условно повољним за развој путне мреже, па концепција развоја јавних служби на овим (последњим) подручјима треба да буде посматрана и у светлу ових релативних ограничења за развој путне мреже, односно повећаних трошкова укупног развоја.

Критеријуми за дистрибуцију новопланираних садржаја јавних служби засновани су на:

- демографској величини насеља;
- позицији насеља у систему насеља општине Куршумлија, посебно са освртом на
- погранична подручја;
- могућности имплементације планских предлога од стране локалне управе.

У домену средњег и вишег образовања планским решењем се препоручује следеће:

- Повећање капацитета интернатског смештаја ученика средњих школа, чиме се повећава могућност похађања ученика ван опсега дневних миграција, што карактер и образовни профили постојећих средњих школа подржавају.
- Увођење приватних, специјалистичких средњих и виших школа за одређене профиле и знања за које постоји исказана потреба локалне заједнице и региона.

Правила уређења и коришћења простора у урбанистичким плановима ујих територијалних целина и насеља -

Постојећи садржаји, објекти и земљиште јавних служби имају карактер јавне намене и стога је обавезна њихова потпуна заштита од узурпације и неадекватног коришћења, што искључује промену намене или отуђење. Није дозвољена била каква активност у смислу промене намене или отуђења без претходно урађене детаљне анализе по свим релевантним аспектима у склопу израде урбанистичког плана.

Промена намене се дозвољава, у складу са урбанистичким планом, уколико је нова намена. такође јавна, односно, дозвољена је промена намене само унутар категорија јавних служби.

Могућа је изградња допунских капацитета објеката дечје заштите у оквиру постојећих или планираних основних школа, у складу са детаљном провером постојећих и планираних капацитета. Ово подразумева могућност доградње, надградње, адаптације и делимичне промене намене у складу са потребама и просторним могућностима, уз услов да се обезбеде оптимални стандарди коришћења објеката основних намена, односно да се не наруши комфор одвијања основне активности, у свему према Правилима уређења и грађења урбанистичког плана.

Правила уређења и грађења простора за који није предвиђена израда урбанистичког плана - Карактер јавних служби, који је пре свега везан за својства централитета, повећање интензитета коришћења простора, као и њихова везаност за гравитационо подручје, односно квантум становништва који им гравитира, и напослетку економичност

организације и управљања јавним службама, налажу да се искључује могућност организовања јавних служби ван насељских подручја. Планирање развоја мреже јавних служби везује се, стога, за насељска подручја за која је обавезна израда планских докумената одговарајућег нивоа, сходно Општим мерама имплементације Просторног плана општине Куршумлија.

Посебним актом или одговарајућим урбанистичким планом, може се одредити прецизна локација новопланираних специфичних објеката јавних служби ван грађевинских реона насеља (нпр. у домену социјалне заштите: Центра за децу без родитељског старања, Смештај злостављаних мајки са децом; Прихватна станица за привремено збрињавање напуштене и незбринуте деце, итд.) у складу са исказаним потребама и могућностима локалне заједнице – општине Куршумлија. Дозвољено је да локација ових комплекса буде и ван насељског подручја, односно грађевинских реона дефинисаних урбанистичким планом. Препоручује се, међутим, да се локација ових комплекса пронађе у оквиру јавног грађевинског земљишта због предности које овакво решење, без сумње, има у фази имплементације.

3.2.1.3. Правила уређења простора за туристичка насеља

Изграђени простори за туризам (и угоститељство) обухватају затворене грађевине и отворене, грађевински уређене и опремљене просторе у грађевинском подручју. они су често повезани за просторима за рекреацију и спорт и целокупно гледано чине повезан и заокружен склоп - туристичке центре.

изградња затворених грађевина се врши на грађевинском земљишту, на ком је према важећем планском документу могућа изградња. треба тежити свођењу изграђених површина на што мању меру, користећи видове и начин градње који заузима најмање простора и најмање могуће утиче на промену карактера природне средине. изграђивање простора може бити привремено и трајно. омогућава се и изградња других простора и грађевина у приватном власништву при туристичким грађевинама:

- спортске грађевине и терени: спортске сале, фитнес клубови, сале, тениски терени, куглане, затворени базени,...
- здравствени простори: рехабилитациони центри, бањска купатила, простори за негу тела и лепоте,...
- простори за возила и кретање: накривена паркиралишта и подземне гараже,...
- трговинско-услужни и други садржаји.

опремање простора остварује се у складу са законом о туризму, законом о спорту, другим законима од значаја и пратећим правилницима. за изградњу и уређење веома значајних и пространих („капиталних“) простора за рекреацију и туризам у грађевинском подручју предвиђа се израда планова детаљне регулације, а за веће просторе израда урбанистичких пројеката.

отворени простори за окупљање се уређују на планираним туристичким подручјима као простори који требају омогућити окупљање, дружење, забаву и рекреацију. на овим просторима непланска изградња није дозвољена. постављање привремених грађевина у намени појединих догађаја (представљања, концерти, културна дешавања, представе) дозвољава се искључиво општинском одлуком. омогућава се и уређење и простора за пропратне намене:

- спортске грађевине и терени: спортске сале, отворени спортски терени, вежбалишта, игралишта, ски-стазе и полигони, отворени базени,...
- простори за возила и кретање: паркиралишта на отвореном, приступни путеви и стазе, пешачке и бициклистичке стазе,...
- трговинско-услужни и други садржаји.

природна подручја и простори за рекреацију и туризам обухватају јавне природне просторно-функционалне целине, туристичко-рекреативне тачке - излетишта унутар туристичких насеља, парк-шуме. овде треба тежити што мањем утицају нове изградње како би се очувале природне вредности.

правила уређења рекреативних путања - планиране туристичко-рекреативне путање се планирају заједно са туристичко-рекреативним тачкама и уређују, опремају и обележавају на одговарајући начин, у складу са законом о туризму и правилником о садржини и начину истицања туристичке сигнализације. препоручује се израда општинске студије којом се утврђује врста, мере и начин уређивања и опремања рекреативних путања, размештај и врста туристичке тачке, излетишта, односно, положаја места са пратећим грађевинама за одмор.

Садржаји туристичких центара

Смештајни садржаји туристичких центара: хотели, мотели, пансиони, одмаралишта (дечја, радничка), апартмани, простори за смештај уз сеоска домаћинства (сеоски туризам), места за камповање, смештај на води (сплавови-кућице, сојенице), ...

Културно-забавни садржаји туристичких центара: биоскоп, вишенаменска сала, позорница на отвореном, омладински центар, културни центар, ноћни клубови, казино, ботаничке баште, фестивали, изложбе, зоо врт-парк дивљачи, забавни парк, привремени тематски мини-камп, позорница на отвореном за едукативне и културно-забавне програме, образовни центар (у отвореном и затвореном простору), образовне путање (екосистемске, геолошке, хидролошке, фото-сафари), изложбени центар (у отвореном и затвореном простору), астрономски центар - покретни планетаријум, ...

Спортско-рекреативни садржаји туристичких центара: игралишта - ливаде (бадминтон, фризби, фудбал на трави), изграђени спортски терени (кошарка, одбојка, мали фудбал, тенис (отворени и затворени простор), базени (затворени и мали отворени за планине), фитнес, сауна, вишенаменске спортске сале (џудо, гимнастика, јога...), јахање, мини голф, стрелиште, дечија игралишта различитог карактера, библиотека, музеј, ...

Угоститељски садржаји туристичких центара: ресторани, кафеи, „drive-in“ ресторани, експрес ресторани, кафане, бифеи, посластичарнице, брза храна (роштиљнице, пекаре), ...

Остали могући садржаји туристичких центара: простори за туристичко обавештавање (инфо-службе и пунктови), простори за негу тела и лепоте (500-2500 м²), рехабилитациони центри, амбуланта, паркиралишта, приступи,...

Смернице за уређење нових туристичких целина за које се раде посебни урбанистички планови - Приликом израде датих планова и пројеката, поред општих правила и одредби везаних за урбанистичко законодавство, потребно је планове прилагодити и особеностима саме Општине и целог Куршумлијског краја:

- 1) Уколико планови обухватају подручја са сеоским домаћинствима у оквиру истих укључити област сеоског туризма са посебним нагласком на његов плански развој и повезивање са околним вредним местима како би се допринело ширењу и богаћењу туристичке понуде;
- 2) Поштовати шумске и друге природне комплексе и водотоке. С тим у вези одредити начине њиховог укључења у туристичку понуду без њиховог уништавања или оштећивања - пасивна рекреација, стазе, образовање у природи, излетнички туризам и сл.;
- 3) Користити погодности јужне експозиције тла (где је то могуће) као однос према традиционалном смештању грађевина и највећем могућем коришћењу сунчеве енергије.

3.2.1.4. Правила уређења рекреације и спорта

- 1) Изграђени простори за рекреацију и туризам обухватају затворене објекте и отворене, грађевински уређене и опремљене просторе у грађевинском подручју.

Изградња затворених објеката се врши на грађевинском земљишту које није под шумом, на већим нагибима, како би се сачувале равне површине за рекреативне активности на отвореном. Треба тежити свођењу изграђених површина на што мању меру, користећи типове и начин градње који заузима најмање простора и минимално утиче на промену карактера природне средине. Изграђивање простора може бити привремено и трајно. Омогућава се изградња спортских терена и објеката у приватном власништву при туристичким објектима (хотелима, пансионима, ...): фитнес клубови, сале, тениски терени, куглане, базени, итд. Треба тежити избору оних локација које су заклоњене у пејзажу и које нису сагледиве са истакнутих видиковаца и доминантних тачака у простору. Опремање простора остварује се у складу са Законом о спорту и пратећим правилницима. За изграђене просторе за рекреацију и туризам у грађевинском подручју, предвиђа се израда урбанистичких пројеката и планова детаљне регулације.

Грађевински уређени спортско-рекреативни терени могу се лоцирати искључиво на планом предвиђеним локацијама спортско рекреативних центара или уз туристичке објекте у оквиру грађевинског подручја, као део организоване секундарне туристичке понуде. На утврђеним површинама за зимске и летње спортске активности на отвореном простору потребно је изградити помоћне и пратеће објекте неопходне за функционисање: приступни путеви, стазе и панкинзи са службеним објектима. Омогућава се изградња спортских терена и објеката у приватном власништву при

туристичким објектима (хотелима, пансионима, ...): терени за мале спортове, мини голф, дечија игралишта, базени. Опремање простора остварује се у складу са Законом о спорту и пратећим правилницима.

Отворени простори за окупљање се уређују на планираним локацијама као простори који треба да омогуће окупљање, дружење, забаву и релаксацију. Постављање привремених објеката у функцији појединих догађаја (презентације, концерти, представе) дозвољава се искључиво општинском одлуком.

- Природна подручја и простори за рекреацију и туризам обухватају јавне природне просторно функционалне целине, туристичко рекреативне пунктове - излетишта унутар туристичких насеља, парк шуме. Правила уређења ових простора идентична су правилима за поједине туристичке просторе дефинисаним у поглављу о Туризму.
- Правила уређења рекреативних путања - Планиране туристичко рекреативне путање се планирају интегрално са туристичко рекреативним пунктовима и адекватно уређују, опремају и обележавају у складу са Законом о туризму и Правилником о садржини и начину истицања туристичке сигнализације. Неопходна је израда Студије којом се утврђује врста, димензије и начин уређивања и опремања рекреативних путања, диспозиција и врста туристичког пункта, излетишта, односно, позиције места са пратећим објектима за одмор.

3.2.1.5. Правила уређења саобраћајне инфраструктуре

Правила уређења саобраћајне инфраструктуре

Мрежа путева представља основну комуникацију подручја општине Куршумлија. У складу са тим потребно је развијати саобраћајну инфраструктуру у друмском саобраћају, како реконструкцијом постојеће мреже саобраћајница, тако и допуњавањем постојеће мреже изградњом нових саобраћајница. Изградњу нових путева потребно је водити коридорима постојећих путева, уз побољшање геометријских и експлатационих карактеристика, чиме се подиже ниво услуга путева, а и при томе се штити простор од трасирања нових коридора. Посебну пажњу обратити при изради урбанистичких планова бањских насеља Пролом бање и Луковске бање, код формирања уличне и путне мреже, на дислокацији државних путева из насеља, формирањем обилазница.

Функционалном категоризацијом планирана путна мрежа подељена је на: државне путеве I реда, општинске путеве I и II реда.

Сви путеви морају се пројектовати према прописима за јавне путеве, уз примену одговарајућих стандарда (попречни профили пута, хоризонтални и вертикални елементи трасе пута, елементи за одводњавање, саобраћајна сигнализација и опрема...).

Будући да су путеви различитог ранга и различитих експлатационих карактеристика, за сваки предметни пут пројектним задатком ће се дефинисати параметри из прописа.

ОДНОС ПУТНЕ И КОМУНАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ - Минимално растојање крајње тачке попречног профила државних путева (ножице усека или насипа или спољне ивице одводног канала) од инсталација водоводне, канализационе, електроенергетске, телекомуникационе и остале инфраструктуре је 3,0 м.

Укрштање свих врста водова комуналне инфраструктуре са државним путем изван насеља се изводи механичким подбушивањем. Кабл/цев комуналне инфраструктуре полаже се у бетонску или пластичну цев увучену у хоризонтално избушен отвор, тако да је могућа замена кабла без раскопавања пута. Заштитна цев мора бити постављена на целој дужини између крајњих тачака попречног профила пута, увећана за по 3,00 метара са сваке стране. Минимална дубина горње коте заштитне цеви испод путног канала за одводњавање (постојећег или планираног) од коте дна канала до горње коте заштитне цеви износи 1,00 метара. Вертикално растојање од најниже горње коте коловоза до горње коте заштитне цеви износи 1,35 – 1,50 м.

САОБРАЋАЈНИ ОБЈЕКТИ - Пратећи садржаји ванградских путева регулисани су Правилником о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута (Сл. Гласник РС 50/11), члан 5.2. У складу са тим, могуће је лоцирати:

- Функционалне садржаје: базе за одржавање путева, управљање и контрола саобраћаја, наплата путарине, аутобуска стајалишта, проширења-нише за заустављање возила.
- Садржаје за потребе корисника: паркиралишта, одморишта и услужни центри.

Просторни распоред пратећих садржаја према типовима путева дати су у табели.

ВРСТА ПУТА	ПРИСТУПНИ (ПП)		САБИРНИ (СП)		ВЕЗНИ (ВП)		ДАЉИНСКИ (ДП)	
	ПП-л	ПП-п	СП-л	СП-р	ВП-р	ВП-м	ДП-м	ДП-д
ПАРКИРАЛИШТА	○	○	●	●	●	●	●	●
ОДМОРИШТА	○	○	○	○	●	●	●	●
ПУМПЕ ЗА ГОРИВО	○	○	●	●	●	●	●	●
СЕРВИСИ	○	○	○	●	●	●	●	●
МОТЕЛИ	○	○	○	○	●	●	●	●

ЛЕГЕНДА: ● ДА ● МОГУЋЕ ○ НЕ ригидан одржаје са максимално контролисаним

Табела 3.1: Функционални типови пута и потребне услуге корисницима пута

Станице за снабдевање горивом се планирају у категорији малих објеката са 3-4 точиона места и до 3.000 t претовара годишње. Неопходно је омогућити претакање свих врста горива. На појединим објектима обезбедити услове за претакање ауто гаса.

Детаљније локације будућих станица за снабдевање горивом морају се планирати у складу са противпожарним прописима и условима које утврђују надлежни органи у области саобраћаја, животне средине, водопривреде и санитарне заштите. Свака конкретна локација мора бити обрађена елаборатом који обавезно садржи анализу утицаја на безбедност и функцију саобраћаја, загађење ваздуха, воде и земљишта, појаву буке и вибрација, као и мере које треба предузети за спречавање и смањење штетних утицаја.

Пратећи путни објекти као што су станице за снабдевање горивом, сервиси за путничка возила и аутобусе и сл. морају да задовољавају хигијенско-техничке захтеве (неометан прилаз, противпожарна заштита) и др.

СТАЦИОНАРНИ САОБРАЋАЈ - Паркинг простори морају бити одвојени од коловозне површине и изграђени са тврдом подлогом. Паркинг простор уз туристичке локалитете обавезно мора садржати и уређен простор за задржавање људи који је опремљен клупама, столовима, кантама за отпатке и информационом таблама. Грађевински радови на терену морају се изводити тако да коначно уређена површина буде у складу са пејзажним карактеристикама и другим амбијенталним вредностима. Као пратеће објекте јавних паркинга треба обезбедити у складу са могућностима јавну чесму и тоалет.

Потребне капацитете паркинг простора одређивати према следећем оквирном нормативу:

Табела 3.2 Нормативи за одређивање потребног броја паркинг-места

НАМЕНА:	1 паркинг-место на:
Становање	1 стан
Пословање и администрација	100 m ² БРГП
Хотел	10 кревета
Тржни центри	60 m ² БРГП
Хотел - апартманског типа	2 апартмана
Ресторани и кафане	4-8 столица
Дом здравља, апотека	50 m ² БРГП
Спортски објекти	30 гледалаца
Школе	1 учионица
Биоскоп, дом културе	30 седишта
Банке, поште	50 m ² БРГП
Производно-прерађивачки објекти	8 запослених

ПЕШАЧКИ И БИЦИКЛИСТИЧКИ САОБРАЋАЈ - Површине намењене за кретање пешака (стазе и тротоари) су саставни елемент попречног профила свих градских саобраћајница. Оне се обавезно физички издвајају у посебне површине које су заштићене од осталих видова моторног саобраћаја, изузев код интегрисаних улица. Ширина тротоара зависи од намене и атрактивности околног простора и интензитета пешачких токова.

Бицикличке трасе се могу водити заједно са моторним саобраћајем у улицама нижег ранга од аутопута, заједно са пешацима и издвојено од другог саобраћаја. Уколико је обим моторног и пешачког саобраћаја такав да може угрозити безбедност, потребно је бициклички саобраћај издвојити у посебне стазе. Основна правила трасирања бицикличких стаза су: користити мирне (стамбене) улице, избегавати улице са неповољним нагибима, трасе полагати кроз озелењене зоне, трасама повезивати стамбене зоне, зоне рекреације и централних активности и у зонама атракције планирати просторе за паркирање бицикла. Као посебне, бицикличке стазе се трасирају ободом пошумљених области, кроз пошумљене области и преко ливада.

3.2.1.6. Правила уређења мреже и објеката комуналне инфраструктуре и степен комуналне опремљености грађевинског земљишта по целинама или зонама из планског документа, који је потребан за издавање локацијске и грађевинске дозволе

3.2.1.6.1. Правила уређења мреже и објеката комуналне инфраструктуре

ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА

Водоснабдевање - Трасе планираних цевовода и водоводних линија водити постојећим и планираним саобраћајницама. Водоводне линије затварати у прстен што омогућује сигурнији и бољи начин водоснабдевања.

Димензије нових водоводних линија одредити на основу хидрауличног прорачуна узимајући у обзир и потребну количину воде за гашење пожара како се то противпожарним прописима захтева Минималан пречник цеви за градска насеља је је 100 mm. На водоводним линијама предвидети потребан број противпожарних хидраната, на максималном размаку од 80 m за индустријске зоне, односно 150 m за стамбене зоне. Препоручује се уградња надземних противпожарних хидраната. Реконструкцију разводне мреже радити по постојећој траси. Минимално одстојање цевовода од објеката је 3 m. Прелазима цевовода испод саобраћајница извешће се са неопходном механичком заштитом. На прелазима цевовода испод водотока извршити осигурање цевовода. Избор врсте цеви одредиће се пројектом, а у зависности од статичких и динамичких утицаја, слегања терена, агресивности околног земљишта и других техно-економских параметар, и у складу са важећим санитарним прописима. На делу трасе где постоје подземне инсталације извођењу радова потребно је обратити пажњу да се постојеће подземне инсталације не оштете.

Одвођење отпадних и атмосферских вода - Трасе фекалне канализационе мреже водити постојећим и планираним саобраћајницама, свуда где је то могуће. Димензије нове фекалне канализације одредити на основу хидрауличног прорачуна, узимајући у обзир комплетно сливно подручје. Минимални пречник канализационе цеви је 200 mm. Минимална дубина укопавања треба да је таква, да канализација може да прихвати отпадне воде из свих објеката који су предвиђени да се прикључе на њу, а не мање од 1 m. За исправно функционисање фекалне канализације предвидети водити рачуна о минималним и максималним падовима. Нову кишну канализацију упоредо изводити са реконструкцијом улица. Димензије нове кишне канализације одредити на основу хидрауличног прорачуна. Минимална дубина укопавања кишне канализације мерена од темена цеви је 1 m. Квалитет вода које се смеју испуштати у канализациони систем дефинисан је Правилником о МДК.

Зоне санитарне заштите изворишта приказане су плану у складу са Правилником о зонама санитарне заштите и то на: зона непосредне санитарне заштите, ужа и шира зона санитарне заштите. Зоне санитарне заштите за подземна изворишта, која морају да се прецизно дефинишу кроз елаборат санитарне заштите за свако извориште посебно. Зоне санитарне заштите будућег изворишта "Селова" преузете су из Елабората о зонама санитарне заштите изворишта водоснабдевања акумулације "Селова", урађеног 2013. године.

Зона I санитарне заштите акумулације - У зони I акумулације „Селова“ (укупне површине око 2,6 km²) успоставља се режим строгог санитарног надзора са забраном изградње нових и легализације постојећих објеката и постројења који нису у функцији водопривреде, чувања и одржавања објеката бране и акумулације. На овом простору земљиште ће бити прибављено у јавно власништво. Сви објекти који су нелегално саграђени у зони I акумулације биће уклоњени о

трошку власника, а терен санитарно саниран и затрављен. Депоније шљунка, песка и земље из ископа које се сада налазе у овој зони биће уклоњене, а терен саниран и затрављен. Домаћинства која се налазе непосредно крај будућег језера, а која су угрожена високим водама, биће пресељена на нову локацију, ван зона I и II санитарне заштите акумулације. У овој зони забрањује се одлагање свих врста отпада. Постојеће дивље депоније отпада које се налазе у обухвату зоне I санитарне заштите ће се уклонити и земљиште санирати. Извршиће се чишћење водотокова и приобаља од нагомиланог отпада. Гробља која се налазе у зони I санитарне заштите неопходно је изместити, санирати земљиште и одредити нове локације за сахрањивање у складу са зонама санитарне заштите. Приобални појас у зони I санитарне заштите се може уређивати у смислу пешачких и бицикличких стаза, одморишта и видиковаца, уз претходно прибављање услова и мишљења надлежних републичких и општинских органа - републичких и локалних водопривредних и комуналних предузећа, у погледу санитарне заштите и очувања квалитета воде и организованог управљања отпадом.

У зони I санитарне заштите не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:

1. Изградња или употреба објеката и постројења, коришћење земљишта или вршење друге делатности: трајно подземно и надземно складиштење опасних материја и материја које се не смеју директно или индиректно уносити у воде; производња, превоз и манипулисање опасним материјама и материјама које се не смеју директно или индиректно уносити у воде; комерцијално складиштење нафте и нафтних деривата; испуштање отпадне воде и воде која је служила за расхлађивање индустријских постројења; изградња саобраћајница без канала за одвод атмосферских вода; експлоатација нафте, гаса, радиоактивних материја, угља и минералних сировина; неконтролисано депоновање комуналног отпада, хаварисаних возила, старих гума и других материја и материјала из којих се могу ослободити загађујуће материје испирањем или цурењем; неконтролисано крчење шума; изградња и коришћење ваздушне луке; површински и подповршински радови, мињање тла, продор у слој који застире подземну воду и одстрањивање слоја који застире водоносни слој, осим ако ти радови нису у функцији водоснабдевања; одржавање ауто и мото трка; стамбена изградња; употреба хемијског ђубрива, течног и чврстог стајњака; употреба пестицида, хербицида и инсектицида; узгајање, кретање и испаша стоке; камповање, вашари и друга окупљања људи; изградња и коришћење спортских објеката; изградња и коришћење угоститељских и других објеката за смештај гостију; продубљивање корита и вађење шљунка и песка; формирање нових гробаља и проширење капацитета постојећих;
2. Постављање уређаја, складиштење опреме и обављање делатности које нису у функцији водоснабдевања;
3. Кретање возила која су у функцији водоснабдевања ван за то припремљених саобраћајница, прилаз возилима на моторни погон која нису у функцији водоснабдевања, коришћење пловила на моторни погон, одржавање спортова на води и купање људи и животиња;
4. Напајање стоке, и
5. Узгајање рибе ради комерцијалног изловљавања.

Зона II санитарне заштите акумулације - Зона II обухвата подручје око језера чија ширина износи 500 m мерено у хоризонталној пројекцији од спољне границе зоне I.

У зони II акумулације „Селова“ (укупне површине око 11,13 km²) успоставља се режим контролисаног коришћења простора и сталног санитарног надзора са забраном изградње објеката који угрожавају здравствену исправност воде на изворишту. Постојећи стамбени и економски објекти домаћинства (са сталним пребивалиштем), који су постојали пре изградње акумулације задржавају се, односно легализују, уз обавезу управљача водоводног система да у року од 12 месеци од доношења Просторног плана подручја посебне намене слива акумулације „Селова“ (обезбеди санитарно безбедно прикупљање и пречишћавање свих отпадних вода на грађевинској (катастарској) парцели (водонепропусне септичке јаме са две или три коморе, које ће празнити јавно комунално предузеће, без утицаја власника, као и под условом безбедног прикупљања осоке из штала како не би неконтролисано истицала у окружење. Омогућава се реконструкција или замена постојећих стамбених и економских објеката за сопствене потребе домаћинства новим објектима истих габарита. Због претње од хаварије возила и доспећа штетних материја са коловоза у језеро (загађене нафтним дерватима, тешким металима), на деоници „сервисно-градилног пута“ Селова-Магово чија ће функција бити сервисирање и одржавање акумулације према техничкој документацији која је урађена за овај пут, успоставља се строг режим заштите, уређења и коришћења: који дозвољава моторни саобраћај уз ограничење брзине; са одбојницама и повишеним ивичњацима пута за заштиту од могућих хаваријских исклизнућа возила, спречавање испирање коловоза изван банкина у правцу језера; и одвођење отпадних вода до таложника (сепаратора). Нове саобраћајнице се ограничавају на категорију општинских јавних, пољских и шумских путева. Дуж свих постојећих и планираних путева

обавезно је обезбеђивање инфраструктуре за прикупљање атмосферских вода са сепараторима нафтних деривата. Изградња дистрибутивне електроенергетске и електронске комуникационе мреже, локалне водоводне и канализационе инфраструктуре, као и других инфраструктурних система се усклађује са режимом заштите акумулације. Постојећа структура пољопривредних површина задржава се уз поштовање принципа обраде и сетве у односу на нагиб и тип земљишта. Коришћење шума је у функцији антиерозионе заштите, те је дозвољена само селективна сеча, уз очување основне структуре шумске масе као заштитног елемента терена у овој зони заштите. Подручје у ужој зони заштите се може уређивати у смислу пешачких и бициклических стаза, одморишта и видиковаца, уз претходно прибављање услова и мишљења надлежних републичких и општинских органа - републичких и локалних водопривредних и комуналних предузећа, у погледу санитарне заштите и очувања квалитета воде и организованог управљања отпадом.

У зони II не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:

1. Изградња или употреба објеката и постројења, коришћење земљишта или вршење друге делатности: трајно подземно и надземно складиштење опасних материја и материја које се не смеју директно или индиректно уносити у воде; производња, превоз и манипулисање опасним материјама и материјама које се не смеју директно или индиректно уносити у воде; комерцијално складиштење нафте и нафтних деривата; испуштање отпадне воде и воде која је служила за расхлађивање индустријских постројења; изградња саобраћајница без канала за одвод атмосферских вода; експлоатација нафте, гаса, радиоактивних материја, угља и минералних сировина; неконтролисано депоновање комуналног отпада, хаварисаних возила, старих гума и других материја и материјала из којих се могу ослободити загађујуће материје испирањем или цурењем; неконтролисано крчење шума; изградња и коришћење ваздушне луке; површински и подповршински радови, минирање тла, продор у слој који застире подземну воду и одстрањивање слоја који застире водоносни слој, осим ако ти радови нису у функцији водоснабдевања; одржавање ауто и мото трка; стамбена изградња; употреба хемијског ђубрива, течног и чврстог стајњака; употреба пестицида, хербицида и инсектицида; узгајање, кретање и испаша стоке; камповање, вашари и друга окупљања људи; изградња и коришћење спортских објеката; изградња и коришћење угоститељских и других објеката за смештај гостију; продубљивање корита и вађење шљунка и песка; формирање нових гробалја и проширење капацитета постојећих.

Зона III санитарне заштите акумулације - Зона III акумулације површинске воде обухвата подручје изван границе зоне II до границе која заокружује површину слива.

У зони III акумулације „Селова“ (површине око 331,52 km²), успоставља се режим контролисане изградње и коришћења простора који обезбеђује заштиту квалитета вода и здравствену исправност воде изворишта, где је акценат на појачаним мерама санитације, а не рестрикцији која би угрожавала развој насеља. Коришћење и уређење пољопривредног и шумског земљишта засниваће се на програму уређења пољопривредно-шумског земљишта у зонама заштите изворишта вода. Потребно је уклонити постојеће дивље депоније и очистити водотокове од нагомиланог отпада. Обезбедиће се адекватна евакуација отпада из насеља. У насељима и зонама са стамбеним, туристичким и економским објектима, где постоји могућност да се угрозе изданске, површинске воде и акумулација, обезбедиће се санитарнобезбедно прикупљање и пречишћавање или одвођење отпадних вода ван слива акумулације, што условљава реализацију канализационих система и одговарајућих ППОВ. Где због конфигурације терена и разуђености, реализација канализационог система није реална примењује се санитација на нивоу домаћинства или групе кућа, путем прописних сенгрупа и резервоара/таложница за сакупљање отпадних вода. Спровешће се комплетна санитација насеља, као и санација постојећих мини фарми, тако да испуњавају све санитарно-техничке услове који обезбеђују потпуну сигурност од загађивања вода и тла. Развој и уређење локалне саобраћајне и техничке инфраструктуре реализоваће се без посебних захтева у погледу заштите акумулације. Дозвољава се уређивање пешачких и бициклических стаза, одморишта и видиковаца, уз примену мера прописаних за ову зону заштите и организовано управљање отпадом. Уређење и изградња туристичке зоне Лукова и Луковске Бање, које такође припада широј зони санитарне заштите, дозвољено је уз поштовање мера санитарне заштите шире зоне изворишта и успостављања система за организовано управљање отпадом, нарочито у погледу сакупљања и пречишћавања отпадних вода. У зони III не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то: трајно подземно и надземно складиштење опасних материја и материја које се не смеју директно или индиректно уносити у воде; производња, превоз и манипулисање опасним материјама и материјама које се не смеју директно или индиректно уносити у воде; комерцијално складиштење нафте и нафтних деривата; испуштање отпадне воде и воде која је служила за расхлађивање индустријских постројења; изградња саобраћајница без канала за одвод атмосферских вода; експлоатација нафте, гаса, радиоактивних материја, угља и минералних

сировина; неконтролисано депоновање комуналног отпада, хаварисаних возила, старих гума и других материја и материјала из којих се могу ослободити загађујуће материје испирањем или цурењем; неконтролисано крчење шума; изградња и коришћење ваздушне луке; површински и подповршински радови, минирање тла, продор у слој који застире подземну воду и одстрањивање слоја који застире водоносни слој, осим ако ти радови нису у функцији водоснабдевања и одржавање ауто и мото трка.

Правила за извођење регулације водотокова - Трасу уређеног водотока усагласити са привредним, станбеним, инфраструктурним и саобраћајним објектима. Димензионисање корита регулисаног водотока одређује се на основу меродавног протицаја који одређује надлежна водопривредна организација. Са обе стране регулисаног водотока оставити заштитни појас минималне ширине 3 m због могућих интервенција.

ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Електроенергетска инфраструктура - У заштитним зонама далековода 400 kV, 220 kV и 110 kV, које износе минимално 40 m, 35 m и 25 m, обострано није забрањена градња објеката и она је условљена Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова уз израду студије (елабората) о односу далековода и планираних садржаја. За такву градњу неопходна је сагласност власника мреже. У заштитној зони далековода 35 kV, минимално 10 m обострано, као и у заштитној зони далековода 10 kV минимално 5 m обострано је забрањена градња објеката, као ни засађивање високог растиња без претходне сагласности надлежног предузећа. Целокупну електроенергетску мрежу и трафостанице градити у складу са важећим законима, стандардима, техничким прописима, препорукама и нормативима, посебно у складу са Законом о енергетици (Службени гласник Р.С. бр 84/2004.) и Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Службени лист СФРЈ бр. 18/92.

Трафостанице 10/0,4 kV градити као зидане, монтажно-бетонске (МБТС) и стубне (СТС). Стубна трафостаница се може градити у линији постојећег надземног вода или ван њега на парцели власника (корисника). Како нису предвиђене детаљне локације трафостаница свих типова то се планира да свака од њих има четири до осм извода. Просечна дужина по сваком воду износиће од триста до шесто метара зависно од густине насељености што износи укупно око 2km, нисконапонске мреже по сваком планираном трафо реону. Нисконапонска мрежа би се углавном радила на бетонским стубовима сноповима одговарајућег пресека, осим кабловских извода до првих стубова код типских трафостаница МБТС и БСТС.Што се тиче локација 10 kV водова планира се да сваки од њих има просечну дужину по сваком изводу петсто до шесто метара зависно од градског и приградског дела што износи укупно око два километра 10 kV мреже по сваком планираном трафо-реону. Висконапонску и нисконапонску градити надземно или подземно у јавном, осталом или пољопривредном земљишту, по могућности у већ постојећим електроенергетским коридорима, уз сагласност власника - корисника парцела. У зонама заштите непокретног културног добра, зони пратећих путних садржаја, туристичким локалитетима, у централним деловима насеља, парковским површинама, у зонама са вишепородичним становањем, у радним зонама, комуналним површинама, као и зонама за спорт и рекреацију мрежу обавезно каблирати. Дубина полагања каблова треба да буде најмање 0,8 m.

Ван насељених места енергетску мрежу (кабловску или ваздушну), постављати у коридорима саобраћајница, и путева, на пољопривредном земљишту уз сагласност власника (корисника) парцеле и управљача пута. При паралелном вођењу енергетских каблова напона до 10 kV и теле- комуникационих каблова, најмање растојање мора бити 0,50 m, односно 1 m за каблове напона преко 10 kV, при укрштању енергетских и телекомуникационих каблова угао укрштања треба да буде 90°. Јавну расвету поставити на постојеће бетонске стубове или независне стубове који се користе искључиво за светиљке јавне расвете. Електроенергетску мрежу постављати на минималном растојању од 0,5 m од темеља објеката и 1 m од дубина између горње ивице кабловске канализације и површине пута је минимално 0,80 m. Међусобни размак електроенергетских каблова у истом рову одредити на основу струјног оптерећења, а минимално растојање је 0,7 m код паралелног вођења и минимално 0,2 m код укрштања; обезбедити кабловске водове од међусобног контакта како код паралелног вођења тако и код укрштања. Када се ваздушни водови воде изнад објеката неопходно је појачање изолације, а за објекте где се задржава већи број људи потребна је и механички појачана изолација. Није дозвољено постављање зидних конзола или кровних конзола и носача водова на стамбеним зградама преко којих прелазе ВН надземни водови. Није дозвољено водити надземне водове изнад објеката у којима се налазе лакозапаљиви материјали, на пролазу поред таквих објеката хоризонтална сигурносна удаљеност једнака је висини стуба увећаној за 3 m а износи најмање 15 m.

Топлификација - Траса топлотних мрежа у градовима и другим насељеним местима треба да се пројектује у зонама предвиђеним за инжењерске мреже, паралелно са улицама и путевима и ван коловоза и зелених површина. Допуштено је вођење трасе топлотних мрежа испод улица и путева и испод тротоара. Траса топлотних мрежа на територијама које нису обухваћене урбанистичким плановима води се дуж саобраћајница. Допуштено је уз трасу топлотних мрежа изградити путеве ради изградње и опслуживања топлотних мрежа.

У градовима и другим насељеним местима треба предвидети подземно полагање топлотних мрежа. Надземно полагање топлотних мрежа допуштено је уз образложење. Није дозвољено полагање топлотне мреже у непроходним каналима, тунелима и проходним каналима заједно са цевоводима течног нафтног гаса, цевоводима кисеоника, азота, лако запаљивих материја и фекалном канализацијом. Полагање водовода заједно са топлотним мрежама у каналима или колекторима врши се у истом нивоу или испод цевовода топлотних мрежа. При томе је потребно предвидети топлотну изолацију водовода. Допуштено је полагање топлотних мрежа у заједнички ров са водоводима, канализацијом и гасоводима притисак до 3 бара.

При бесканалном полагању, растојање између топлотних мрежа отвореног система снабдевања топлотом или топлотних мрежа за снабдевање топлотом потрошњом воде и канализационих цеви, изнад и испод топлотних мрежа, треба да износи најмање 0,4 m. Температура тла на местима укрштања топлотних мрежа са електричним кабловима сме се повисити до 10°C за каблове до 35 kV у односу на средњу месечну летњу температуру и до 15°C у односу на средњу месечну зимску температуру на растојању до 2 m од каблова.

Полагање топлотних мрежа при укрштању са рекама, отвореним и друго вршити надземно. При томе је дозвољено користити изграђене стабилне мостове на путевима или пругама за полагање топлотне мреже. Уз техно-економско образложење дозвољава се подземно полагање топлотних мрежа.

На местима укрштања надземних топлотних мрежа са ваздушним електричним и електрифицираним железничким пругама треба предвидети уземљење свих елемената топлотне мреже, металних и армирано-бетонских конструкција у областима проводника напона од 1 kV положених хоризонтално на растојању већем од 5 m на сваку страну од крајњих проводника ваздушне линије изнад 1 kV.

ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

Комуникациони системи - ТТ мрежа за потребе фиксне телефоније ће се градити подземно и надземно. Ван насеља, за ТТ мрежу градити у коридорима саобраћајница, коридорима некатегорисаних путева на пољопривредном земљишту, шумским путевима и стазама, на пољопривредном земљишту уз сагласност власника (корисника) парцеле и управљаче пута. Слободностојећи антенски стубови, као носачи антена за ТТ, РБС, КДС и РТВ могу се градити у насељу, у привредним зонама, зонама кућа за одмор. Слободностојеће антенске стубове у насељима, као носаче антена градити ван централних зона насеља, ван зона заштите заштићеног културног и природног добра (појединачни локалитети); телекомуникациона опрема за потребе ТТ, РБС, КДС и РТВ може бити постављена у помоћни објект у оквиру комплекса или парцеле, или унутар објекта, тј. на неки од постојећих објеката. Ако се телекомуникациона опрема поставља у засебан комплекс, исти мора бити ограђен. Напајање електричном енергијом вршиће се из постојеће нисконапонске мреже. До комплекса за објект мобилне телефоније неопходно је обезбедити приступни пут минималне ширине 3 m до најближе јавне саобраћајнице. За локацију објекта мобилне телефоније обавезно се прибављају сагласности од Дирекције цивилног ваздухопловства, Завода за заштиту споменика културе и Електродистрибуције; код пројектовања и изградње објекта мобилне телефоније обавезно је поштовање и примена свих важећих техничких прописа и норматива из ове области. За све радио релејне коридоре потребно је израдити Елаборате заштите слободних радио релејних коридора. КДС мрежа се може поставити и на постојеће стубове електроенергетске и тт мреже у сагласности са власником исте, док се не стекну услови за подземну КДС мрежу.

КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

Правила уређења пијаца, сточних пијаца и вашаришта - На основу Закона о трговини („Сл. Гласник РС“ бр. 53/2010) под пијачном трговином подразумева се продаја робе нарочито на тезгама, боксовима или посебним продајним објектима и то свежих пољопривредних или прехрамбених производа, производа домаће радиности и занатских производа, друге робе широке потрошње, као и пружање пратећих услуга.

Због хигијенско-санитарне осетљивости дате намене неопходно је у потпуности поштовати одговоарајуће законске и подзаконске акте, а посебно Правилник о минималним техничким условима за трговину на откупним местима („Сл. Гласник РС“ бр. 32/2010). Ово подразумева:

- Откупно место мора бити обележено и јасно издвојено од осталих намена и садржаја, тј. дата намена се не сме мешати са осталим наменама и садржајима;
- Откупно место својом наменом и садржајима не сме угрожавати животну средину (стање вода, тла, ваздуха и др.) и, сходно томе, превентивно треба тежити издвајају и удаљењу о намена и садржаја који могу бити угрожени загађењем или неповољним утицајем откупних места (подручја водозахвата због осетљивих санитарно-хигијенских услова, туристичке зоне због „визуелног загађења“ и сл.);
- Откупно место (пијаца, вашариште, сточна пијаца) не може бити смештено поред простора и намена које могу угрозити саму комунлану намену, као што су ђубришта, депонија, несанитарних нужника, отворених канала, фабрика које испуштају гасове, пару, димове, прашину, као ни у близини других објеката који могу штетно утицати на хигијенске услове у објекту, односно хигијенску исправност пољопривредних производа;
- За откупна места која су у јавном намени неопходно је очувати њихов статус, тј. није допуштена промена намене или промена својинског статуса земљишта/парцеле под датом намене без разматрања датог питања кроз урбанистички план или пројекат.

Правила уређења гробља - Општа правила уређења хуманих гробља:

- Простор намењен за гробља одређује се просторно планском документацијом одређеном посебним прописима;
- Према начину оснивања, односно начину смрти, гробља разликујемо на општа (јавна) и посебна;
- У посебна гробља убрајају се спомен-гробља, војна гробља, гробља масовних катастрофа, свештеничка гробља, анонимна гробља и гробља одређених верских заједница.

Нова гробља треба сместити на месту које је:

- погодно и довољно велико спрам месних потреба,
- које је амбијентално и по конфигурацији терена прикладно за сахрањивање,
- изван или на рубу насеља,
- повезано јавним путем са двосмерним коловозом и одвојеном пешачком стазом, а по могућности на путу којим редовно саобраћа јавни превоз;
- на земљишту са повољним педолошким саставом (оцедитост, прозрачност, стабилност),
- изван токова подземних и надземних вода, изван водозаштитних и поплавних подручја, те изван зона заштићених делова природе и подручја шума,
- довољно удаљено (најмање 50 m) од аутопута и железнице, односно грађевинске парцеле на којој је изграђена или се може градити грађевина за стамбено-пословну намену.

Код проширења постојећих гробља удаљеност може износити 10 m под условом да се на гробљу осигура појас зеленила минималне ширине 5 m мерено по целој дужини контактнoг простора.

Правила уређења сточних гробља - Сточна гробља збо, због осетљивости своје намене, морају испунити мере везане за њихов однос према осталим наменама и садржајима. На основу тога сточно гробље морало би бити смештено на месту које је:

- изван стамбених целина,
- удаљено од насељеног места и грађевина прехрамбене индустрије најмање 1000 метара, а од других индустријских грађевина и грађевина за производњу, држање и промет животиња најмање 500 метара, зависно од конфигурације терена;
- У случају када се предложени положај налази уз постојећи путни правац, он мора задовољити одредбе Закона о путевима – минимална удаљеност 40 m;
- У циљу свођења могућих негативних утицаја гробља на околину на најмању могућу меру неопходно је забранити изградњу грађевина (салаша, пољопривредних зграда) у околини.

3.2.1.6.2. Степен коминалне опремљености грађевинског земљишта

Степен комуналне опремљености насеља и појединих целина у оквиру њих (заселака, махала, средишта насеља и сл.) одређен је према следећим показатељима:

- према положају насеља у односу на морфолошке особености (долинско - у долини, планинско - на планини),
- према положају насеља на државном путу,
- према просторно-физичким одликама насеља или његовог дела (разбијени-сеоски тип, прелазни-полузбијени тип ретких насеља, збијени типови централних и привредно-индустријских зона),
- према претежним/присутним наменама (сеоско становање и становање малих густина, централно становање средњих густина, централне намене, производња и услуге, посебне намене,...).

Табела: 3.3 Степен комуналне опремљености грађевинског земљишта по скупинама насеља

Грађевинске зоне	Просторне целине		
	Котлинска насеља	Насеља са атарима дуж државног пута II реда бр.	Планинска насеља
Сеоска зона		П, В, КФ, ЕМН, ТМ, КО,	П, Б, СЈ, ЕМН,
Зона ретких насеља и породичне градње са присутним елементима пољопривредног домаћинства	П, В, КФ, ЕМН, ТМ, КО		
Општа стамбена зона у насељу средњих густина са два или више типова стамбене изградње	П, В, КФ, КА, ЕМН, ТМ, ТО, КО		
Привредно-индустријска зона	П, В, КФ, КА, ЕМВ, ЕМН, ТМ, ТО, КО		
Централна урбано-пословна зона	П, В, КФ, КА, ЕМН, ТМ, ТО, КО		
Остала посебна подручја и зоне посебних објеката	ПО	ПО	ПО
<p>Напомена: Комунална опремљеност грађевинског земљишта:</p> <p>П – приступ на пут или другу јавну површину намењену за саобраћај; В – јавно водоснабдевање; Б – снабдевање водом из бунара; КА – канализација атмосферска; КФ – канализација фекална; СЈ – водонепропусна септичка јама;</p> <p>ЕМН – енергетска мрежа –нисконапонска; ЕМВ – енергетска мрежа –висконапонска; ТМ – телекомуникациона мрежа; ТО – топлводна мрежа; КО – сакупљање и изношење комуналног отпада; ПО – посебно опремање.</p>			

3.2.1.7. Правила заштите природних добара, животне средине и живота и здравља људи

3.2.1.7.1. Заштита ваздуха

Управљања квалитетом ваздуха на подручју општине Куршумлија вршиће се у складу са:

- утврђеном зоном (агломерацијом);
- успостављеним јединственим системом праћења и контроле нивоа загађености и одржавањем базе података о квалитету ваздуха;
- утврђеним надлежностима;
- успостављањем локалне мрежа и услова под којима се може вршити мониторинг;
- утврђеној обавези надлежног органа да релевантне податке о квалитету ваздуха доставља Агенцији за заштиту животне средине и стави на увид јавности.

Управљање квалитетом ваздуха, начин контроле и спровођења заштите и побољшања квалитета ваздуха општине Куршумлија обухвата:

- одржавање концентрације загађујућих материја у ваздуху на нивоу нижем од граничних вредности емисије;
- оцењивања горње и доње границе нивоа загађујућих материја у ваздуху;
- одређивање границе толеранције и толерантних вредности;
- извештавање јавности о концентрацијама опасним по здравље људи;

- утврђивање критичних нивоа загађујућих материја у ваздуху;
- утврђивање циљних вредности и дугорочних циљева за смањење загађујућих материја у ваздуху.

Опште смернице и мере заштите ваздуха:

- смањење емисије загађујућих материја у ваздух и концентрације штетних материја на територији општине Куршумлија;
- реконструкција општинских и осталих саобраћајница за меродавно саобраћајно оптерећење;
- обострано/једнострано озелењавање саобраћајница свих рангова и категорија и озелењавање свих површина у функцији саобраћаја (паркинг-простора, платоа);
- подизање имисионих, пољозаштитних, ветрозаштитних зона и појасева на правцима доминатног ветра, у зонама извора загађивања;
- фазна реконструкција постојећих и планирање зелених површина свих категорија, према просторним, локацијским условима и рангу насеља у мрежи насеља;
- подизање нивоа комуналне хигијене општинског центра и осталих насеља у мрежи насеља;
- подстицање коришћења еколошки прихватљивијих енергената, обновљивих извора енергије и увођење енергетске ефикасности;
- смањење броја индивидуалних котларница, развијање и фазно увођење система централизованог снабдевања енергијом;
- спречавање даљег увођења ЕОП технологија (технологије третмана загађења на крају производног процеса) у процес производње и примена најбоље доступне технике и технологије у циљу спречавања и смањена емисије штетних и опасних материја у животну средину;
- планско и урбанистичко уређивање простора, целина и зона сагласно смерницама, мерама и условима стратешке процене утицаја планова на животну средину;
- спровођење поступка процене утицаја на животну средину при реконструкцији постојећих и изградњи планираних пројеката (објеката, технологија, инфраструктуре) потенцијалних загађивача ваздуха;
- утврђивање Програма мониторинга квалитета ваздуха,
- праћење утицаја загађености ваздуха на здравље становништва;
- обезбеђење доступности резултата испитивања и праћења стања квалитета ваздуха,
- информисање јавности и надлежних институција о резултатима мониторинга ваздуха, у складу са важећим Законом;
- едукација и подизање еколошке свести о значају квалитета ваздуха и животне средине;
- институционално јачање за област управљања квалитетом ваздуха.

Посебне смернице и мере заштите ваздуха - Оператер стационарног извора загађивања ваздуха у обавези је:

- да изради План за смањење емисија из стационарног извора загађења ваздуха, ако се налази на подручју са утврђеном трећом категоријом квалитета ваздуха;
- да спроведе мере за смањење загађивања ваздуха у поступку пројектовања, градње и редовног рада (коришћења) и мора га одржавати и спровести мере тако да не испушта загађујуће материје у ваздух у количини већих од граничних вредности емисије;
- за случај квара уређаја којим се обезбеђује спровођење прописаних мера заштите или поремећаја технолошког процеса због чега долази до прекорачења граничних вредности емисије, оператер је дужан да квар или поремећај отклони или прилагоди рад новонасталој ситуацији или обустави технолошки процес како би се емисија свела у дозвољене границе у најкраћем року;
- за случај прекорачења граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху оператер је дужан да предузме техничко-технолошке мере или да обустави технолошки процес, како би се концентрације загађујућих материја свеле у прописане вредности;
- за случај да се у процесу обављања делатности могу емитовати гасови непријатних мириса, оператер је дужан да примењује мере које ће довести до редукције мириса и ако је концентрација емитованих материја у отпадном гасу испод граничне вредности емисије;
- за планирани, новоизграђени или реконструисани стационарни извор загађивања за који није прописана обавеза издавања интегрисане дозволе или израде студије о процени утицаја на животну средину, оператер је дужан да пре пуштања у рад прибави дозволу;
- да ако обавља делатност производње, одржавање и/или поправке сакупљања, обнављања и обраде, контролу коришћења, стављања на тржиште, трајног одлагања и искључивања из употребе производа и опреме који садрже супстанце које оштећују озонски омотач, у обавези су да прибаве дозволу ресорног Министарства;

- да ако се бави сервисирањем и искључивањем из употребе производа и/или опреме која садржи контролисане супстанце (супстанце које оштећују озонски омотач било да су чисте или у смеђи, без обзира да ли се први пут користе или су сакпуљене, обрађене или обновљене осим оних које се налазе у готовом производу) мора исходвати дозволу ресорног Министарства.

3.2.1.7.2. Заштита вода

Заштита површинских и подземних вода спроводиће се у складу са циљевима заштите животне средине, односно у циљу:

- очувања живота и здравља људи;
- смањења загађења и спречавања даљег погоршања стања вода река и потока;
- обезбеђења нешкодљивог и несметаног коришћења вода за различите намене;
- заштите водних и приобалних екосистема и постизања стандарда квалитета животне средине.

Заштита и унапређење квалитета површинских и подземних вода заснована је на мерама и активностима којима се квалитет површинских и подземних вода штити и унапређује, преко мера забране, превенције, мера заштите, контроле и мониторинга.

Опште смернице заштите вода:

- водоснабдевање квалитетном водом за пиће за све становнике на територији општине Куршумлија;
- обавезно је дефинисање, успостављање и одржавање зона санитарне заштите за сва изворишта водоснабдевања на територији општине;
- спречавање даљег загађења реке Топлице, Косанице, Бањске реке њихових притока и подизање квалитета воде на захтевани ниво;
- изградња канализационе мреже, стално проширење и повезивање сеоских насеља на канализациону мрежу;
- канализациони систем градити као сепарациони са посебним колектором за одвођење атмосферских вода;
- обавезна је изградња централног постројења за третман отпадних вода;
- обавезна изградња уређаја и постројења за третман свих технолошких отпадних вода;
- за целине и зоне за које ће се радити урбанистички планови, као обавезну меру превенције, планирати канализациону мрежу са постројењима (уређајима) за пречишћавање отпадних вода меродавног капацитета - као независан систем са постројењем за пречишћавање отпадних вода или заједнички за више насеља;
- дозвољене су искључиво водонепропусне септичке јаме у насељима и деловима насеља, као прелазно решење до изградње канализационе мреже;
- за зоне и локације за које се не планира израда планске документације, при издавању локацијске дозволе, обавезна мера је канализационе отпадних вода, изградња водонепропусне септичке јаме капацитета и димензија према потрошњи воде и меродавном возилу за евакуацију отпадних вода (или уређаја за третман отпадних вода);
- заштиту од поплава извести активним мерама ублажавања поплава таласа;
- регулацију мањих водотока, посебно оних који се налазе у зонама очуваних екосистема, треба обављати по принципима „натуралне регулације”, која подразумева што мању употребу грубих вештачких интервенција (кинетирања корита, облагања целог попречног профила каменом и бетоном итд.) како би се у целисти очували водени екосистеми и непосредно приобаље;
- при регулацији водотока у зони насеља, поред функционалних критеријума, примерити и урбаним, естетским и другим условима који оплемењују животну средину;

Опште мере заштите површинских и подземних вода - мере забране у циљу очувања и заштите квалитета вода:

- забрањено је упуштање (уношење) свих врста отпадних вода које садрже хазардне и загађујуће супстанце изнад прописаних граничних вредности емисије, а које могу довести до погоршања тренутног стања свих површинских и подземних вода;
- забрањено је испуштање (упуштање) свих отпадних вода у стајаће воде, ако је та вода у контакту са подземном водом, која може проузроковати угрожавање доброг еколошког или хемијског статуса стајаће воде;
- забрањено је испуштање (упуштање) са обале или приобаља било каквих загађујућих супстанци које директно или индиректно могу доспети у воду свих водотокова;
- забрањено је испуштање прекомерно термички загађене воде из уређаја, постројења, технологија и објеката;

- забрањено је коришћење ђубрива или средстава за заштиту биља у обалном појасу ширине до 5m свих водотокова;
- забрањено је испуштање у јавну (насељску) канализацију свих отпадних вода које садрже хазардне супстанце изнад прописаних вредности, које могу штетно деловати на могућност пречишћавања вода из канализације, које могу оштетити канализациони систем и постројење за пречишћавање вода, које могу негативно утицати на здравље лица која одржавају канализациони систем;
- забрањено је коришћење напуштених бунара као септичких јама;
- забрањено је депоновање, просипање и остављање у зони форланда и у корита за велику воду природних и вештачких водотока и језера, било каквих материјала који могу загадити воде;
- забрањено је прање возила, машина, опреме и уређаја у површинским водама и на водном земљишту;

Посебне мере заштите површинских и подземних вода - обавезе носиоца пројеката/оператера:

- носиоци пројеката и оператери који испуштају или одлажу материје које могу загадити воду, дужни су да те материје, пре испуштања у систем јавне канализације или реципијент, делимично или потпуно одстрани у поступку пречишћавања (предtretман или третман отпадних вода у уређају или постројењу за пречишћавање отпадних вода);
- носиоци пројеката и оператери - генератори отпадних вода који испуштају отпадне воде непосредно у реципијент дужни су да обезбеде пречишћавање отпадних вода до нивоа који одговара граничним вредностима емисије, односно до нивоа којим се не нарушавају стандарди квалитета животне средине реципијента (комбиновани приступ), узимајући строжији критеријум од ова два;
- носиоци пројеката и оператери генератори отпадних вода, који отпадне воде испуштају у реципијент или јавну канализацију дужни су да изграде погоне или уређаје за пречишћавање отпадних вода до захтеваног нивоа;
- носиоци пројеката и оператери генератори отпадних вода, који отпадне воде испуштају у јавну (насељску) канализацију дужни су да од надлежног органа општине Лапово исходују Акт о испуштању отпадних вода у јавну канализацију;
- носиоци пројеката и оператери генератори отпадних вода, који отпадне воде испуштају у реципијент и јавну (градску, насељску) канализацију, дужни су да поставе уређаје за мерење, да врше континуирано мерење количине отпадних вода, да контролишу и испитују биохемијске и механичке параметре квалитета отпадних вода и да извештају о извршеним мерењима квартално достављају јавном водопривредном предузећу, министарству надлежном за послове заштите животне средине и Агенцији за животну средину;
- носиоци пројеката и оператери генератори отпадних вода, који имају уређаје за пречишћавање отпадних вода у обавези су да испитују квалитет отпадних вода пре и после пречишћавања, да обезбеде редовно функционисање уређаја за пречишћавање отпадних вода и да воде дневник њиховог рада;
- мерења количина и испитивање квалитета отпадних вода врши овлашћена институција (правно лице), у складу са Законом о водама;
- корисник (власник) дела обале, у случају појаве загађивања воде у водотоку или језеру, у обавези је да без одлагања пријави загађење и обавести надлежни орган (ресорно Министарство, Министарство надлежно за заштиту животне средине, Министарство надлежно за унутрашње послове, Јавно водопривредно предузеће);
- носиоци пројеката и оператери генератори отпадних вода у обавези су да изврше накнаду за загађивање вода (за непосредно или посредно загађивање воде), а који испуштају отпадне воде у сопствену канализацију, водоток, канале, језеро, акумулацију, врше сакупљање, одвођење и пречишћавање отпадних и атмосферских вода системом јавне канализације, испуштају на пољопривредно, грађевинско или шумско земљиште загађујуће супстанце које на непосредан или посредан начин загађују воде, производе, односно увозе ђубрива и хемијска средства за заштиту биља и уништавање корова, као и детерџенте на бази фосфата;
- носиоци пројеката и оператери генератори отпадних вода у обавези су да у законом прописаном року достигну граничне вредности емисије;
- у циљу заштите реципијента и планираног постројења, Локална самоуправа мора донети Правилник о техничким и санитарним условима за упуштање отпадних вода у јавну канализацију, као саставни део Одлуке о коришћењу, управљању и одржавању водоводне, фекалне и атмосферске канализационе мреже на територији општине. Овим Правилником се прописују услови и ниво загађења отпадних вода, које поједини технолошки процеси морају испунити при упуштању у мрежу јавне насељске канализације. Ово подразумева да индустрије које испуштају отпадне воде чији ниво загађења прелази одредбе прописане Правилником, морају градити своја интерна постројења/уређаје за пречишћавање отпадних вода (предtretман технолошких отпадних вода);

Мере заштите и коришћења подземних вода: - Утврђивање и разврставање резерви минералних сировина - подземних вода у категорије и класе, израда елабората о резервама подземних вода, вођење евиденције о стању резерви подземних вода и приказивање података геолошких истраживања, представља обавезу у циљу одрживог коришћења природних ресурса. Коришћење подземних вода као природног ресурса, може се остварити према:

- условима заштите природе по којима се врше геолошка истраживања;
- одобрењу за детаљна хидрогеолошка истраживања;
- елаборату о утврђеним резервама и квалитету подземних вода;
- овери билансних резерви подземних вода;

Обавезе носиоца пројекта:

- носилац пројекта је у обавези исходује сагласности за коришћење подземних вода;
- обавезна документација коју је неопходно приложити у процесу издавања сагласности:
 - учртана граница простора у коме ће се користити ресурс подземних вода, са јавним саобраћајницама и другим објектима на том простору,
 - уписани бројеви катастарских парцела;
 - решење ресорног Министарства о утврђеним и овереним резервама ресурса подземне воде у налазишту;
 - пројекат коришћења - експлоатације ресурса подземних вода у налазишту;
 - акт органа надлежног за послове урбанизма општине Куршумлија, о усаглашености коришћења подземне воде са просторним и урбанистичким плановима
 - процена утицаја на животну средину, за обављање делатности коришћења ресурса подземне воде;
 - водни услови.

3.2.1.7.3. Заштита земљишта

У циљу заштите животне средине, обавеза локалне самоуправе је да успостави систем управљања земљиштем и заштиту на принципима:

- заштите функција земљишта;
- заустављање деградације земљишта;
- обнављање деградираних земљишта;
- интеграције у друге секторске политике.

Опште мере заштите земљишта обухватају следеће обавезе:

- надлежни орган не може издати одобрење за коришћење природних ресурса или добара без сагласности на пројекат који садржи мере заштите и санације животне средине;
- сагласност, којом се утврђује испуњеност услова и мера одрживог коришћења природних ресурса и добара и заштите животне средине у току и после престанка обављања активности даје ресорно Министарство.

Опште мере и критеријуми у организацији коришћења продуктивног земљишта:

- обавезно је шумљављење еродираних терена и терена отвореног вегетационог склопа;
- забрањена је неконтролисана (чиста) сеча, проред, отварање вегетацијског склопа и скидања шумског покривача;
- повћање степена шумовитости до оптималног, шумљављање еродираних и осталих деградираних и девастираних шумских и осталих типова земљишта;
- регулација водотокова у циљу заштите од спирања и неповратног губитка педолошког слоја земљишта;
- на нагибима од 5% нема ограничења коришћења продуктивног земљишта у пољопривредно-продуктивне сврхе;
- на нагибима од 5-10% могу се гајити ратарске и воћарске културе;
- на нагибима 10-12% на присојним странама, могу се гајити воћарске културе, а на осојним травне површине;
- на земљиштима чији је биљни покривач девастиран или деградиран, а која се не користе за пољопривреду и шумарство, подиже се вегетација у складу са станишним условима терена;
- очување плодности и поправљање бонитета, еколошко газдовање и унапређивање пољопривредних површина;
- забрана, ограничење и прописивање услова за делатности које могу загадити земљиште;
- успостављање система перманентне контроле стања, квалитета и плодности земљишта у зонама интензивне пољопривредне производње;
- очување и унапређење постојећих природних и подизање вештачких вегетацијских покривача (пољозаштитних и шумских појасева, забрана, шумских фрагмента, живица) и пољопривредним зонама око насеља;
- усвајање програма контроле квалитета пољопривредног земљишта;

- регулација водотокова (посебно буичарских) и спровођење мера заштите од поплава;
- антиерозионим радовима, пре свега шумљављањем, спречавати и сузбијати ерозију земљишта у угроженим зонама, теренима и локацијама;
- за наводњавање користити воду која испуњава стандарде за коришћење воде у пољопривреди и за производњу хране;
- усвајање програма перманентне едукације и промовисање правилне примене агротехничких мера у пољопривреди;
- забрањено је коришћење биоцидних производа у пољопривреди који могу довести до промена основних карактеристика земљишта;
- у заштитном појасу од 10m између границе пољопривредних парцела и обале водотока није дозвољено коришћење пестицида и вештачких ђубрива.

3.2.1.7.4. Заштита и унапређење природе, природних добара и предела

Заштита природе обухвата:

- заштиту, очување и унапређење биолошке, геолошке и предеоне разноврсности,
- одрживо коришћење и управљање природним добрима и ресурсима,
- унапређење стања нарушених делова природе,
- усклађивање људских активности, економских и друштвених развојних планова и пројеката са одрживим коришћењем обновљивих и необновљивих природних ресурса,
- дугорочно очување природних екосистема, природних предела и природне равнотеже.

Заштита еколошке мреже обезбеђује се спровођењем **прописаних мера** заштите у циљу:

- очувања биолошке и предеоне разноврсности,
- одрживог коришћења и обнављања природних ресурса и добара,
- унапређења заштићених подручја, типова станишта и дивљих врста.

Мере заштите еколошке мреже:

- забрањено је уништавање и нарушавање станишта као и уништавање и узнемиравање дивљих врста у границама еколошког коридора;
- забрањена је промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом (ливаде, пашњаци, тршћаји итд.);
- забрањена је промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност коридора;
- планирањем намене површина, као и активним мерама заштите очувати и унапредити природне и полуприродне елементе коридора у складу са предеоним и вегетацијским карактеристикама подручја;
- стимулирати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређивању биодиверзитета (контролисано сакупљање дивљих плодова, дозвољене су шетне стазе и стазе за активну и пасивну рекреацију, научна истраживања)
- обавезне су мере спречавања, односно смањења, контроле и санације свих облика загађивања у коридору;
- обавезне су мере унапређења еколошког коридора – обавезно је очување аутохтоне вегетације и успостављање континуитета зелених површина чија структура и намена подржава функције коридора;
- на местима укрштања еколошких коридора са елементима инфраструктурних система који формирају баријере за миграцију врста, обезбедити техничко-технолошка решења за неометано кретање дивљих врста;
- изван зона становања насеља забрањена је изградња објеката чија намена није директно везана за воду на растојању мањем од 50 m од линије средњег водостаја водотока Велике Мораве.

Опште мере заштите природних вредности на подручју Плана:

- обавезна је заштита структуре постојећих природних предела, у складу са условима станишта за трајно одржавање његових функција и спречавање и смањење штетних утицаја;
- обавезно је очување и унапређење природног и вештачког вегетацијског покривача у урбаном центру;
- обавезна је заштита и очување вегетације у рубном делу урбаног центра, у циљу ублажавања екстремних утицаја и побољшања микроклиматских услова;
- подизање нових шумских састојина на свим планираним теренима за озелењавање, на принципима ценотичког диверзитета;

- подизање зелених површина унутар општинског центра и у оквиру осталих намена (паркови, скверови, баште, дрвореди) у циљу смањења концентрације штетних гасова у ваздуху и побољшања општих микроклиматских услова;
- обавезно је планско организовање лова и риболова, ловног и риболовног туризма;
- реализација грађевинског подручја насеља, грађевинског земљишта ван грађевинског подручја, инфраструктурних коридора, прилагодити природним структурама и условима, тако да утицај на предеоне карактеристике буде што мањи;
- све природне пределе заштити у њиховој разноврсности, јединствености, лепоти и значају за доживљај и рекреацију становништва.

Заштита и одрживо коришћење рибљег фонда:

У циљу заштите и очувања рибљег фонда, обавезна је:

- примена начела ефикасности и одрживог коришћења обновљивих природних ресурса;
- адекватно планирање коришћења рибљег фонда;
- контрола и праћење стопе риболова како не би довели у опасност обновљивост рибљег фонда као природног ресурса.

Мере заштите и одрживог коришћења рибљег фонда:

- обавеза је да се установи рибарско подручје, по претходно прибављеном мишљењу Завода за заштиту природе Републике Србије;
- обавеза је да се одреде границе и намена рибарског подручја у погледу врсте риболова који се на њему обавља (привредни и/или рекреативни);
- у циљу одрживог коришћења рибљег фонда, управљач (корисник) програмом управљања рибарским подручја и посебним актом може ограничити или забранити рекреативни риболов (употребу појединих алата, опреме и средстава уз сагласност Министра) и о наведеним забранама обавести јавност;
- обавезно је прибављање дозволе за обављање привредног и рекреативног риболова;
- управљач (корисник) рибарског подручја је у обавези да прати и спроводи мере заштите и очувања рибљег фонда, изврши обележавање рибарског подручја, изврши категорисање риболовне воде, одреди поједине делове рибарског подручја за мрест и развиће риба (рибља плодишта и сл.), контролише забране, ловостај, спровођење променених режима риболова, спашавање рибе из поплавлених подручја, организује и спроводи едукацију риболоваца, као и да контролише обављање привредног и спортског риболова.

3.2.1.7.5. Заштита од буке и вибрација

Заштита животне средине од буке за подручје општине Куршумлија подразумева:

- планирање мера и услова заштите од буке у животnoj средини;
- мерење буке у животnoj средини;
- израду стратешке карте буке;
- слободан приступ информацијама о стању буке у животnoj средини;

Опште мере заштите становништва од буке у животnoj средини општине Куршумлија обухватају одређивање акустичних зона у складу са наменом простора и граничним вредностима индикатора буке у тим зонама:

- тихе зоне – заштићене целине и зоне са прописаним граничним вредностима од 50 dB(A) у току дана и 40 dB(A) у току ноћи у којима је забрањена употреба извора буке који могу повисити ниво буке;
- остале зоне – са мерама за отклањање извора буке и мерама заштите од буке;

Општински центар Куршумлија:

Тихе зоне: зоне индивидуалног становања, зоне и локације спорта и рекреације и зеленила, локације вртића и школских објеката, туристичке зоне и локације, локације објеката здравства.

Остале зоне: индустријске зоне и локације, зоне вишепородичног и индивидуалног становања са привређивањем, појасеви државних путева и општинских саобраћајница.

Детаљно акустично зонирање општинског центра мора се извршити на нивоу Плана генералне регулације.

Носиоци пројеката/оператери који у обављању привредне делатности емитују буку, одговорни су за сваку активност којом се проузрокује изложеност буци изнад прописаних граничних вредности.

Носиоци пројеката/оператери који обављањем делатности утичу или могу утицати на изложеност буци, дужни су да:

- обезбеде учешће у трошковима заштите од буке у животnoj средини у оквиру инвестиционих, текућих и производних трошкова;
- обезбеде праћење утицаја својих делатности на нивое и интензитете буке у животnoj средини;
- обезбеде спровођење одговарајућих мера заштите од буке;
- спроведу мере звучне заштите при пројектовању, грађењу и реконструкцији објеката саобраћајне инфраструктуре, индустријских објеката, стамбених, стамбено-пословних и пословних објеката;
- спроведу услове и мере којима се штетни ефекти буке могу спречити, смањити или отклонити (у поступку процене утицаја пројеката на животну средину вреднују се могући непосредни и посредни штетни ефекти буке на животну средину и здравље становништва и утврђују се услови и мере којима се штетни ефекти буке могу спречити, смањити или отклонити);
- спроведу мере заштите од буке у складу са законом којим се уређује интегрисано спречавање и контрола загађивања животне средине, као услов за рад постројења и активности за које се издаје интегрисана дозвола;
- у поступку техничког прегледа за остале објекте мора се утврдити испуњеност услова и мера заштите од буке односно звучне заштите;
- да на прописан начин обезбеде мерење буке, израду извештаја о мерењу буке и сноси трошкове мерења буке у зони утицаја (мерење буке у животnoj средини обавља организација овлашћена од стране ресорног Министарства);

3.2.1.7.6. Заштита од јонизујућег и нејонизујућег зрачења

Заштита од јонизујућих зрачења

Мере заштите живота и здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства јонизујућих зрачења и мере нуклеарне сигурности обавезне су при свим поступцима у вези са нуклеарним активностима и активностима којим се уређују услови за обављање делатности са изворима јонизујућих зрачења и нуклеарним материјалима, као и управљање радиоактивним отпадом.

Спровођење и стално унапређивање мера којима се обезбеђују нуклеарна и радијациона сигурност и безбедност постале су приоритети међународне заједнице, а основна брига више нису само контрола нуклеарног наоружања и спречавање његовог даљег ширења, већ пре свега обезбеђивање услова за ефикасно сузбијање злоупотреба радиоактивних и нуклеарних материјала. Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности прописује:

- увођење нових, виших стандарда у спровођењу мера заштите од јонизујућих зрачења, нуклеарне и радијационе сигурности,
- успостављање комплексније регулативе али и омогућавање ефикасније примене закона,
- успостављање стриктног и целовитог надзора над изворима јонизујућих зрачења и нуклеарним објектима, радијационим делатностима и нуклеарним активностима, као и над управљањем радиоактивним отпадом;

Република Србија, као држава чланица Међународне агенције за атомску енергију (IAEA) испуњава захтеве који произилазе из ратификованих међународних уговора. Регулаторно тело - организација која врши јавна овлашћења у складу са Законом је Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије.

Заштита од нејонизујућих зрачења - Услови и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења у коришћењу извора нејонизујућих зрачења, представљају обавезне мере и услове при планирању, коришћењу и уређењу простора. Нејонизујућа зрачења су електромагнетска зрачења која имају енергију фотона мању од 12,4eV и обухватају:

- ултраљубичасто или ултравиолетно зрачење (таласне дужине 100-400nm),
- видљиво зрачење (таласне дужине 400-780nm),
- инфрацрвено зрачење (таласне дужине 780nm - 1 mm),
- радио-фреквенцијско зрачење (фреквенције 10kHz - 300GHz),
- елетромагнетска поља ниских фреквенција (фреквенције 0-10kHz),
- ласерско зрачење. обухватају и
- ултразвук или звук чија је фреквенција већа од 20kHz (и ако се не ради о EM зрачењу);

Обавезне мере заштите од нејонизујућих зрачења:

- прописивање граница излагања нејонизујућим зрачењима;
- откривање присуства и одређивање нивоа излагања нејонизујућим зрачењима;
- одређивање услова за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- обезбеђивање организационих, техничких, финансијских и других услова за спровођење заштите од нејонизујућих зрачења;
- вођење евиденције о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- означавање извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса и зоне опасног зрачења;
- спровођење контроле и обезбеђивање квалитета извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- примена средстава и опреме за заштиту од нејонизујућих зрачења;
- контрола степена излагања нејонизујућим зрачењу у животној средини и контрола спроведених мера заштите од нејонизујућих зрачења;
- информисање становништва о здравственим ефектима излагања нејонизујућим зрачењима;
- информисање становништва о мерама заштите и обавештавање о степену изложености нејонизујућим зрачењима у животној средини;

Извори нејонизујућих зрачења од посебног интереса су стационарни и мобилни извори електромагнетног зрачења који могу да буду опасни по здравље људи, чије електромагнетно поље у зони повећане осетљивости, достиже барем 10% износа референтне, граничне вредности прописане за ту фреквенцију.

3.2.1.7.7. Заштита од хемикалија и биоцидних производа

Обавезне мере заштите животне средине од хемикалија - у циљу заштите здравља људи и животне средине на подручју општине Куршумлија обавезно је:

- успостављање интегрисаног управљања хемикалијама;
- класификација, паковање и обележавање хемикалија;
- интегрални регистар хемикалија;
- регистар хемикалија које су стављене у промет;
- исходовање дозвола за обављање делатности промета и дозволе за коришћење нарочито опасних хемикалија;
- успостављање систематског праћења хемикалија;

Биоцидни производи су активне супстанце или смеша, која садржи једну или више активних супстанци, чија је намена да хемијски или биолошки уништи непожељне организме, може се користити ако је за њега издато одобрење за стављање у промет и ако је класификован, обележен, пакован и има безбедносни лист. Разврставају се у врсте према:

- начину коришћења,
- организму на који делују,
- простору у којем се користе,
- предмету, односно према површини која се третира;

Заштита од хемијског удеса, интегрисано спречавање и контрола загађивања животне средине - Заштита од хемијског удеса (одредбе SEVESO II Директиве), је заштита од изненадног и неконтролисаног догађаја који настаје ослобађањем, изливањем или расипањем опасних материја, обављањем активности при производњи, употреби, преради, складиштењу, одлагању или дуготрајном неадекватном чувању.

SEVESO постројење - постројење у којем се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна опасна материја у једнаким или већим количинама од прописаних, (где се опасне материје производе, користе, складиште или се њима рукује) и укључује сву опрему, објекте, цевоводе, машине, опрему, алате, интерне колосеке и депое, складишта и осталу пратећу опрему у функцији постројења. Оператери SEVESO постројења, према количинама из Листе опасних материја и њихових количина и Листе својстава и класа опасних материја и њихових количина, у обавези су да израде:

- Политику превенције удеса по достављању Обавештења надлежном органу ресорног Министарства - Оператери SEVESO постројења нижег реда;
- Извештај о безбедности и План заштите од удеса - Оператери SEVESO постројења вишег реда;

Оператер SEVESO постројења је у обавези да, уколико се деси хемијски удес на локацији, одмах о хемијском удесу обавести ресорно Министарство, јединицу локалне самоуправе и органе надлежне за поступање у ванредним ситуацијама у складу са прописима којима се уређује заштита и спашавање;

Оператер SEVESO постројења нижег реда у обавези је да изради документ - Политику превенције удеса и да Министарству, пре израде Политике превенције удеса, достави Обавештење.

Оператер SEVESO постројења вишег реда у обавези је да изради и достави Министарству Извештај о безбедности и План заштите од удеса.

Оператери који нису SEVESO постројење а који имају на својој локацији (комплексу) значајне количине опасних материја, у циљу заштите од хемијског удеса у обавези су да поступају у складу са Законом о ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС“ бр. 111/09).

План заштите од хемијског удеса општине Куршумлија (Екстерни план заштите од удеса) је обавезан документ који локална самоуправа мора донети на основу Плана заштите од удеса оператера који се налазе на њеној територији, у складу са Законом о ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС“ бр. 111/09).

Процена ризика у случају настанка хемијског удеса - заштита од хемијских удеса и загађивања животне средине при производњи, превозу и складиштењу опасних материја у постројењима и инсталацијама, остваривање се превентивним мерама које обухватају активности које се спроводе у постројењима и на коридорима превоза опасних материја, а у циљу смањења могућности настанка удеса и могућих последица. Решавање проблема управљања еколошким ризиком при транспорту опасних материја зависиће од динамике реконструкције и ревитализације постојећих и реализације планираних саобраћајница, на основу чега ће се трасе превоза опасних материја утврђивати општинском нормативом (посебним одлукама у складу са Законом и планом намене простора). У начелу, за превоз опасних и штетних материја дозвољено је користити деонице аутопутева и државних путева првог и другог реда које пролазе кроз подручја нижих густина становања и мање насељености. Ограничење се не односи на превоз нафтних деривата у цистернама капацитета до 10 t.

Циљ интегрисаног спречавања загађивања животне средине је да се:

- смањи или минимализује емисије у све медијуме животне средине,
- успостави висок ниво заштите животне средине,
- минимализује потрошња сировине и енергије,
- поједностави и ојача улогу контролних органа власти,
- укључи јавност у свим фазама процеса (Архуска конвенција);

3.2.1.7.8. Управљање отпадом и амбалажним отпадом

Према Стратегији управљања отпадом, општина Куршумлија, са општинама Прокупље, Житорађа и Блаце припада Регионалном центру за управљање комуналним отпадом у Прокупљу. Овај центар обухвата 98.250 становника и годишњу количину отпада од 18.044 t/год.

Комунални отпад са територије градског насеља Куршумлија се односе на привремену депонију „Лаковски брегови“ која се налази изнад града на удаљености од 4,5 км, површине је 2,1 ха, а локација се налази на споредном путу у широкој јарузи. Према категоризацији локација депонија отпада у Републици Србији сврстана је у категорију К 4 – Званичне депоније – сметлишта која не испуњавају ни минимум мера заштите животне средине, које су попуњене и потребно их је одмах затворити, санирати и рекултивисати. Бање немају организовану службу за одношење комуналног отпада.

На депонији неопасног отпада може се одлагати:

- комунални отпад после сепарације,
- неопасан отпад, било ког порекла који испуњава критеријуме за прихват на депонију неопасног отпада,
- стабилизан и нереактиван (претходно третиран) опасан отпад који задовољава критеријуме граничних вредности за неопасан отпад;

Трансфер станица – представља део регионалног центра где се комунални отпад истовара из возила за сакупљање отпада, прегледа уз издвајање отпада, кратко задржава, утовара у већа возила и транспортује на даљи третман на регионалну депонију. Реализација трансфер станице на подручју Просторног плана јединице локалне самоуправе Куршумлија је могућа у циљу смањења трошкова управљања отпадом, услед разврставања отпада и његовог поновног враћање у процес производње као секундарне сировине, као и због смањења количине отпада који се транспортује и одлаже на регионалној депонији.

Табела 3.4: Критеријуми за локацију трансфер станице

Критеријуми за избор локације трансфер станице			
Дозвољено је градити	у грађевинском подручју (на грађевинском земљишту)	Није дозвољено градити	у зонама заштите изворишта водоснабдевања
	на грађевинском земљишту ван грађевинског подручја		у заштићеним подручјима и зонама заштите заштићених подручја
	у индустријским, радним и комуналним зонама		на плавном и мочварном терену
			на пољопривредном и водном земљишту
	у зонама високих густина становања		у зонама централних функција
			у зонама спорта и рекреације
Врсте отпада којима се рукује на трансфер станици			
Дозвољено	општински отпад (отпад из домаћинства)	Није дозвољено	инфективни медицински отпад
	баштенски (зелени) отпад		велики предмети у расутом стању
	опасан кућни отпад		опасан отпад
	рециклабилни отпад		радиоактиван отпад
	обавезно је посебно		угинуле животиње
	издвајање грађевинског отпада		нафтни резервоари
			азбест
			течности, муљеве, прашкасте материје
Остале карактеристике			
Карактеристике локације	централни положај у односу транспортне руте	Опремање	објекат
	директан приступ камионским рутама и главној саобраћајници		плато за прихватање отпада, сабијање, пребацивање у већа возила и отпремање на регионалну депонију
	на сеоском подручју - да може прихватити отпад у пречнику 20-30 км		возила за сакупљање (возила сакупљача)
	величина (капацитет) локације се утврђује на основу односа постојеће и макс. пројектоване количине отпада		претоварна-трансфер возила
	могућност проширења у простору		интерне саобраћајнице
	топографске карактеристике (раван или терен у благом нагибу)		инфраструктурна опремљеност
	положај у односу на ружу ветрова		партерно и пејзажно уређење
	ограда са контролисаним улазом		

Управљање опасним отпадом - до реализације националног постројења за физичко-хемијски третман опасног отпада и регионалног складишта опасног отпада, управљање опасним отпадом вршиће се у складу са важећим Законом и подзаконским актима.

Сабирни центар (центри за сакупљање опасног отпада из домаћинства: отпадна уља, отпад електричних и електронских апарата и уређаја, истрошене батерије) могу бити уз локације центара за сакупљање рециклабилног отпада;

Управљање отпадом животињског порекла – гробље за угинуле животиње и кућне љубимце, (угинуле животиње и кућни љубимци, кланични отпад, отпад из постројења за прераду меса, објеката за узгој животиња), до успостављања система за управљање овом врстом отпада на националном нивоу, организовати преко постојећих постројења за третман отпада животињског порекла (постојећих кафилерија) и гробља за угинуле животиње (јаме гробнице), као прелазног решења, према критеријумима и условима заштите животне средине. Избор локације за формирање гробља за угинуле животиње и кућне љубимце (јаме гробнице), као прелазног решења, мора се извршити на основу упоредне вишекритеријумске анализе локација. Локација мора задовољавати следеће критеријуме:

- земљиште мора бити оцедно, без подземних вода, осунчано, ограђено, удаљено од површинских вода и ван зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања, удаљено од зона становања,
- локација мора бити опремљена потребном инфраструктуром и средствима за дезинфекцију,
- потребна површина локације је од 25–50ари. Пожељно је формирање заштитног појаса зеленила око локације.

Пољопривредни отпад - увођењем чистије производње, ВАТ и ВЕР у прехранбеној индустрији, утицати на смањење пољопривредног отпада. Пољопривредни отпад, биомасу као нус производ пољопривредне производње, користити за компостирање, добијање течних горива и биогаса.

Опште мере управљања отпадом

Надлежни орган општине Куршумлија:

- доноси Локални план управљања отпадом, обезбеђује услове и стара се о његовом спровођењу;
- уређује, обезбеђује, организује и спроводи управљање комуналним, односно инертним и неопасним отпадом на својој територији;
- уређује поступак наплате услуга у области управљања комуналним, односно инертним и неопасним отпадом;
- издаје дозволе, одобрења и друге акте у складу са Законом,
- води евиденцију и податке доставља ресорном Министарству;
- врши надзор и контролу примене мера поступања са отпадом у складу са законом.

Посебне мере управљања отпадом - обавезе оператера постројења:

- за постројења за која се издаје интегрисана дозвола припрема се и доноси План управљања отпадом;
- за постројења чија је делатност управљање отпадом и за која се издаје интегрисана дозвола или дозвола за управљање отпадом, доноси се Радни план постројења за управљање отпадом;
- произвођач или увозник чији производ после употребе постаје опасан отпад у обавези је да тај отпад преузме после употребе без накнаде трошкова и са њима поступи у складу са законом;

Управљање амбалажним отпадом

Опште мере за управљање амбалажним отпадом - управљање амбалажом и амбалажним отпадом се спроводи у складу са:

- условима заштите животне средине које амбалажа мора да испуњава за стављање у промет,
- условима за управљање амбалажом и амбалажним отпадом,
- обавезом извештавања о амбалажи и амбалажном отпаду.

3.2.1.7.9. Мере за унапређење енергетске ефикасности у области заштите природе

Према закону о планирању и изградњи унапређење енергетске ефикасности је смањење потрошње свих врста енергије, уштеда енергије и обезбеђење одрживе градње применом техничких мера, стандарда и услова планирања, пројектовања, изградње и употребе објеката. Под енергетском ефикасношћу подразумевају се мере које се примењују у циљу смањења потрошње енергије.

У зависности од врсте производног енергетског објекта (класична термоелектрана, гасно турбинско постројење, комбиновано гасно-парно постројење) и врсте енергента (угаљ, течна горива, природни гас) у процесу добијања енергије настају разни штетни гасови (угљен-диоксид, азотни и сумпорни оксиди), течни и чврсти отпад. Имајући у виду утицај добијања енергије из конвенционалних извора, може се рећи да су мере за унапређење енергетске ефикасности уједно и мере са циљем заштите животне средине.

Опште мере за унапређење енергетске ефикасности:

- Газдовање енергијом и енергетско планирање у општинама;
- Израда планова енергетског развоја општине;
- Промовисање значаја енергетског планирања за побољшање енергетске ефикасности,
- Припрема и реализација конкретних пројеката са циљем унапређења енергетске ефикасности;
- Подизање нивоа свети крајњих корисника о енергетској ефикасности, потреби за рационалним коришћењем енергије и уштеди која се може постићи спровођењем информативних капања о енергетској ефикасности;
- Рационална употреба квалитетних енергената и повећање енергетске ефикасности у производњи, дистрибуцији и коришћењу енергије код крајњих корисника енергетских услуга,

- Рационално коришћење необновљивих природних извора енергије и замена обновљивим где год је то могуће,
- Модернизација постојећих енергетских објеката/постројења и уградња опреме за смањење емисије штетних ефлуената из енергетских извора,
- Увођење савремених система за газдовање енергијом у индустријским предузећима.
- Побољшање енергетске ефикасности и рационално коришћење енергије на нивоу општине – у јавним комуналним предузећима, установама и јавним објектима у надлежности општине применом мера на грађевинском омотачу, систему грејања и унутрашњем осветљењу.

3.2.1.8. Правила уређења и заштите културних добара и предела

Општа правила:

- Културно, природно и нематеријално наслеђе на подручју плана штитити, уређивати, унапређивати и презентовати у складу са законском регулативом, примењујући посебно: Закон о културним добрима „Сл. гласник РС“ бр. 71/94; Закон о планирању и изградњи „Сл. гласник РС“ бр. 72/09; Закон о заштити природе „Сл. гласник РС“ бр. 36/09; Закон о црквама и верским заједницама „Сл. гласник РС“ бр. 36/06; Закон о потврђивању Конвенције о очувању нематеријалног културног наслеђа „Сл. гласник РС – Међународни уговори“ бр. 1/10; Закон о потврђивању Европске конвенције о пределу „Сл. гласник РС – Међународни уговори“ бр. 4/11;
- У рад на заштити, уређењу, унапређењу и презентацији постојећег културног и природног наслеђа, тј. у процедуру утврђивања нових вредности и њихову имплементацију у токове савременог живота, укључити најширу јавност у складу са регулативом и њеним препорукама, у координацији надлежних институција – кроз школске програме, летње универзитетске школе, истраживачке радионице, рад едукативних центара и сл., подстичући заједничке иницијативе и регионалну сарадњу.

Правила уређења:

- Све интервенције на НКД и друге интервенције, у заштићеној околини НКД и у посебно утврђеним зонама заштите, ускладити са мерама заштите надлежних институција Републике Србије;
- Код свих интервенција у зонама заштите НКД сукцесивно предузимати мере заштите археолошких локалитета, односно обезбедити археолошки надзор приликом извођења земљаних радова, и када ископавања нису у оквиру археолошких истраживања;
- Изместити колски саобраћај из I зоне заштите око НКД регулишући га по границама зоне;
- Успоставити потезе потенцијално високог зеленила по границама II зоне заштите као тампоне у односу на непромерену постојећу изграђену структуру;
- Уз НКД уписана у Регистар културних добара ставити ознаку да су под заштитом државе;
- На добра која уживају претходну заштиту, примењивати мере заштите као за НКД (сходно закону, установа заштите дужна је да у року од две године утврди да ли евидентирана непокретност има споменичка својства и да у том року предложи утврђивање те непокретности за културно добро; уколико евидентирана непокретност није утврђена за културно добро у року од три године од дана евидентирања, на ту непокретност неће се примењивати мере заштите као за НКД);
- Све верске објекте које је пописала СПЦ (манастири, цркве, црквишта) третирати као локације са утврђеном и непроменљивом наменом тј. са изричитом наменом Богослужења;
- Одржавати и унапређивати културни предео око средњовековних храмова чувањем садејства постојећих природних и наслеђених средњовековних градитељских ресурса у контексту близине савременог насеља и руралних контактних подручја;
- У зони културног предела у свему поштовати режиме заштите природе установљене по зонама заштићеног подручја Радан планине и посебно спровести рекултивацију предела деградираних у процесу експлоатације шума, руда, вода тј. ревитализовати предеоне елементе угрожене ловством или другим ненеменим делатностима;
- Објекте у зони културног предела пројектовати у контексту затечених вредности, ослањајући се на архитектонске мотиве наслеђених добара, тј. остварити стилско јединство изграђених објеката у једној просторно кохерентној целини;
- За недовољно истражена НКД и добра под претходном заштитом приступити археолошким и другим научним истраживањима локалитета;
- Приступити конзервацији угрожених већ откривених остатака архитектонског наслеђа и других налаза везаних за НКД.

3.2.2. ПОСЕБНА ПРАВИЛА КОЈИМА СЕ ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТИ ЈАВНЕ НАМЕНЕ ЧИНЕ ПРИСТУПАЧНИМ ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

При реализацији прелаза преко коловоза, за потребе савлађивања инвалидским колицима висинске разлике тротоара и коловоза, предвидети изградњу рампи пожељног нагиба до 5%, максимум до 8,5%, чија најмања дозвољена ширина износи 1,30 м.

При пројектовању и реализацији свих објеката применити решења која ће омогућити инвалидним лицима неометано и континуално кретање и приступ у све садржаје обухваћене предметним Планом у складу са Правилником о техничким стандардима приступачности („Сл. Гласник Р.С.“, бр. 19/2012).

3.2.3. МЕРЕ ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ ИЗГРАДЊЕ

У складу са концептом одрживог развоја, а у вези очувања и унапређења еколошких капацитета простора односно животне средине, мере унапређења енергетске ефикасности у зградарству представљају један од кључних фактора. На подручју Плана, процеси урбанизације и индустријализације у претходном периоду су текли заједно, али без успостављене координације на плану одрживости изградње у погледу енергетске ефикасности. Унапређење постојећег грађевинског фонда и изградња нових објеката и урбаних структура морају бити засновани на принципима енергетски ефикасне градње и постизања минималних услова комфора боравка у објектима, и усклађени са привредно-економским, друштвеним и техничко-технолошким активностима у оквиру укупног развоја, где се на принципима одрживости користе природне и створене вредности и ресурси овог подручја водећи очувању и унапређењу квалитета животне средине.

План увођења мера енергетски ефикасне изградње подручја у захвату Плана заснован је на:

- одрживом коришћењу природних и створених ресурса и вредности,
- изградњи новог и обнови постојећег грађевинског фонда у складу са прописаним енергетским својствима објеката, превенцији и контроли потенцијалних облика и извора загађивања.

Мере енергетске ефикасности (ЕЕ) у зградарству подразумевају континуирани и широк опсег делатности којима је крајњи циљ смањење потрошње свих врста енергије уз исте или боље услове у објекту. Мерама унапређења енергетске ефикасности у зградарству утиче се на смањење потрошње конвенционалних-фосилних енергената (добљених из необновљивих извора енергије) и тиме доприноси смањењу емисије штетних гасова и загађења животне средине, односно штити животна средина, смањују глобалне климатске промене и подстиче одрживи развој земље.

Унапређење енергетске ефикасности јесте смањење потрошње свих врста енергије, уштеда енергије и обезбеђење одрживе градње применом техничких мера, стандарда и услова планирања, пројектовања, изградње и употребе објекта.

Енергетска својства објекта јесу стварно потрошена или оцењена количина енергије која задовољава различите потребе које су у вези са стандардизованим коришћењем објекта, што укључује грејање, припрему топле воде, хлађење, вентилацију и осветљење.

Објекти високоградње, у зависности од врсте и намене, потребно је да буду пројектовани, изграђени и одржавани на начин којим се обезбеђују прописана енергетска својства. Прописана енергетска својства утврђују се издавањем сертификата о енергетским својствима објекта, који чини саставни део техничке документације која се прилаже уз захтев за издавање употребне дозволе, а издаје га овлашћена организација која испуњава прописане услове за издавање сертификата о енергетским својствима објекта.

Како би се обезбедила прописана енергетска својства, при пројектовању, изградњи и одржавању објеката високоградње потребно је поштовати актуелне прописе и стандарде који се односе на:

- техничке захтеве у погледу рационалне употребе енергије и топлотне заштите које треба испунити приликом пројектовања и грађења нових објеката, као и током употребе постојећих објеката, који се греју на унутрашњу температуру вишу од 12°C,
- техничке захтеве у погледу рационалне употребе енергије и топлотне заштите које треба испунити приликом пројектовања реконструкције постојећих објеката који се греју на унутрашњу температуру вишу од 12°C,
- остале техничке захтеве за рационалну употребу енергије и топлотну заштиту у зградарству,

- техничка својства и друге захтеве за неке грађевинске производе који се уграђују у објекат у сврху рационалне употребе енергије и топлотне заштите и оцењивање усклађености тих производа с наведеним захтевима,
- одржавање објекта у односу на рационалну употребу енергије и топлотну заштиту.
- Обавезно је поштовање техничких захтева за рационалну употребу енергије и топлотну заштиту у објектима којима се прописују:
 - највећа допуштена годишња потребна топлотна енергија за грејање по јединици корисне површине објекта, односно по јединици запремине грејаног дела објекта,
 - највећи допуштени коефицијент трансмисије топлотног губитка по јединици површине омотача грејаног дела објекта,
 - спречавање прегревања просторија објекта због деловања сунчевог зрачења током лета,
 - ограничења ваздушне пропустљивости омотача објекта,
 - највећи допуштени коефицијенти пролаза топлоте појединих грађевинских делова омотача објекта,
 - смањење утицаја топлотних мостова на омотачу грађевине,
 - највећа допуштена кондензација водене паре унутар грађевинског дела објекта,
 - спречавање површинске кондензације водене паре, ако регулативом није другачије одређено.

Садржај пројекта објекта који се односи на рационалну употребу енергије и топлотну заштиту подразумева техничко решење објекта и услове за грејање и одржавање у пројектима архитектонске и грађевинске струке, те у пројектима машинске и/или електротехничке струке у делу који се односи на захтеве у односу на системе грејања и хлађења.

Главни пројект објекта у делу који се односи на рационалну употребу енергије и топлотну заштиту потребно је да садржи технички опис, прорачун и проверу термичких карактеристика сагласно регулативи, прорачун годишње потребе топлотне енергије за грејање објекта за стварне климатске податке, прорачун годишње потребе енергије за хлађење за објекат са инсталираним системом за хлађење за стварне климатске податке, програм контроле и осигурања квалитета током грађења, методологију мониторинга објекта током коришћења, нацрте, као и приказ потребне топлотне енергије за грејање и потребне енергије за хлађење, енергије за грејање воде, осветљење и опрему, ако посебним прописом није другачије одређено.

За приказ енергетских својстава објекта, потребно је да технички опис садржи податке о:

- локацији и намени објекта,
- коришћеним метеоролошким подацима,
- подели објекта у топлотне зоне, ако је објекат подељен у топлотне зоне,
- геометријским карактеристикама објекта/зоне, површини омотача и запремини грејаног дела објекта, фактору облика објекта, корисној површина објекта, уделу површине прозора у укупној површини фасаде,
- врсти извора енергије за грејање и хлађење, систему грејања, односно хлађења,
- врсти, начину, употреби и учешћу обновљивих извора енергије у подмирењу потребне топлоте за грејање ако је предвиђена употреба обновљиве енергије за грејање,
- предвиђеним техничким решењима за спречавање прегревања простора објекта током лета,
- условима и начину складиштења и уградње грађевинских производа који су од утицаја на топлотна својства,
- системима појединих грађевинских делова објекта,
- уграђеној опреми и инсталацијама, који су у функцији рационалне употребе енергије за грејање и хлађење, загревање воде, осветљење, као и топлотне заштите објекта.

У циљу обезбеђења прописаних енергетских својстава објекта, програм контроле и осигурања квалитета током градње потребно је да садржи:

- попис грађевинских и других производа, који се уграђују у објекат, са наведеним захтеваним својствима, а која се односе на испуњавање захтева из техничког решења објекта у односу на рационалну употребу енергије и топлотну заштиту објекта,
- преглед и опис потребних контролних поступака испитивања и захтеваних резултата којима ће се доказати усклађеност објекта захтеву рационалне употребе енергије и топлотне заштите,
- услове градње и друге захтеве који морају бити испуњени током градње објекта, а који имају утицај на постизање односно задржавање пројектованих односно прописаних техничких својстава објекта и испуњавање захтева у односу на рационалну употребу енергије и топлотну заштиту објекта,
- поступак техничког прегледа објекта са назнаком начина контроле испуњавања захтева топлотне заштите објекта и рационалне употребе енергије,
- услови одржавања објекта у односу на испуњење захтева рационалне употребе енергије и топлотне заштита за пројектовани век употребе објекта, према методологији мониторинга.

У случају реконструкције објекта, пројекат којим се даје техничко решење објекта у односу на рационалну употребу енергије и топлотну заштиту, садржи и детаљан опис и техничке карактеристике постојећег стања објекта односно постојећег грађевинског дела објекта обухваћеног реконструкцијом у односу на рационалну употребу енергије и топлотну заштиту пре предвиђеног грађевинског захвата.

Одрживо управљање енергетском ефикасношћу у изградњи (еколошко-економски, техно-технолошки и социјално прихватљиво) на подручју Плана, представља интегрални део плана управљања квалитетом животне средине подручја Општине у целини, а оствариваће се:

- усвајањем и имплементацијом одлука, којима ће бити обезбеђена уравнотеженост економског развоја и очувања квалитета животне средине насеља као просторно-еколошке целине,
- применом мера енергетске ефикасности у изградњи (кроз нивое планирања, пројектовања, изградње и употребе) нових и обнови постојећих објеката и урбаних структура, којима се за грејање, припрему топле воде, хлађење, вентилацију и осветљење за објекат обезбеђују прописана енергетска својства,
- применом техничких захтева за рационалну употребу енергије и топлотну заштиту у објектима,
- коришћењем уређаја са ниским енергетском потрошњом (енергетски ефикасни уређаји),
- преласком са грејања електричном енергијом, заменом системима даљинског и централног грејања или природног гаса, зависно од локалитета и сл.,
- преласком са паушалног на обрачун за грејање према мерењу потрошње топлотне енергије,
- оснивањем подстицајних фондова за побољшање топлотне заштите стамбених и нестамбених зграда (коришћење буџетских средстава, наменских кредитних и донаторских средстава уз суфинансирање власника),
- утврђивањем мониторинга стања енергетске ефикасности објеката високоградње,
- успостављањем сталне контроле имплементације планираних мера и активности на доношењу одлука и њиховој реализацији,
- систематским и планским унапређивањем стања,
- усвајањем Плана заштите и мониторинга животне средине на подручју Плана, као интегралог дела система управљања животном средином на нивоу подручја Општине и на националном нивоу (успостављањем хијерархијског односа),
- планирањем одрживог коришћења природних и створених ресурса животне средине на подручју Плана и окружењу од значаја за насеље,
- установљавањем и успостављањем индикатора и информационог система о стању животне средине.

Валоризација са аспекта енергетске ефикасности изградње на простору подручја Плана потребно је да се заснива на основним поставкама:

- рационално коришћење необновљивих и тешко обновљивих природних ресурса - енергената,
- квалитативна и квантитативна оцена и побољшање енергетских својстава објеката,
- унапређење енергетских својстава постојећих објеката (формирање енергетски ефикасних објеката),
- изградња енергетски ефикасних нових објеката,
- коришћење расположивих локалних ресурса, грађевинских материјала, индустријских производа, радне снаге, а у циљу економских, енергетских и еколошких доприноса,
- очување микроклиматских услова, смањење емисије штетних гасова, посебно CO₂, односно угљендиоксида као допринос примене мера енергетски ефикасне изградње и коришћења еколошких материјала,
- коришћење природних потенцијала за темперирање, хлађење, вентилацију и осветљење простора у објектима високоградње,
- коришћење обновљивих извора енергије.

Стање постојећег грађевинског фонда указује на ниску енергетску ефикасност објеката и присуство емисије штетних гасова због застарелих система и инсталација за грејање.

Подручје Плана поседује потенцијале за коришћење обновљивих извора енергије, односно коришћење енергије сунца, ветра, воде и биоенергије.

Смернице за даљи одрживи развој подручја општине у погледу енергетски ефикасне изградње:

- унапређење енергетске ефикасности постојећих објеката на подручју Плана давањем приоритета економичним мерама за штедњу енергије у постојећим зградама, које обухватају унапређење енергетске ефикасности:
 - омотача зграде (постављање или побољшање термичке изолације зидова и замена прозора),
 - инсталација за грејање, и

- унутрашњег осветљења (замена сијалица у домаћинствима и пословним објектима),
- планирани развој енергетске ефикасности изградње мора бити заснован на квалитативном унапређивању квалитета живљења, услова становања и рада,
- развој инфраструктурне и комуналне опремљености насеља у складу са мерама заштите животне средине и унапређења стања,
- коришћење обновљивих извора енергије са акцентом на соларној енергији у циљу производње топлотне енергије за загревање простора и воде у домаћинствима (примена топлотних пријемника сунчеве енергије),
- унапређење знања и способности и повећање свести крајњег корисника у стамбеном и терцијарном сектору,
- подршка локалне управе.

При разматрању наведених општих мера мора се испунити основни циљ свеобухватне уштеде енергије, првенствено кроз стварање предуслова за систематску санацију и реконструкцију постојећих зграда, те повећати обавезну топлотну заштиту нових зграда.

За унапређење енергетске ефикасности у случају ПОСТОЈЕЋИХ ЗГРАДА прописују се следеће мере:

- Осунчаност - приликом реконструкције постојећих зграда, уколико околности омогуће, урадити нови распоред просторија, који би омогућио одговарајућу осунчаност зграде (правилно усмерење просторија према странама света, увођење брисолеја, надстрешница и сл.);
- Проветравање - приликом реконструкције постојећих зграда, уколико околности омогуће, урадити нови распоред просторија, који би омогућио што боље природно проветравање њених просторија (вишестрана оријентација зграде);
- Термоизолација - Приликом реконструкције постојећих зграда спровести високи ниво топлотне заштите целог спољног омотача зграде (увођење или „ојачање“ термоизолације зидова, заптивање отвора, увођење савремених врста прозора и врата са побољшаним својствима термоизолације);
- Енергетски системи - Приликом реконструкције постојећих зграда увести енергетски напредне системе грејања, хлађења и ветрења, који омогућавају мање трошкове и мање губитке, а не смањују удобност и не штети здрављу људи (нпр. грејање на гас уместо угља);
- Обновљиви извори енергије - Приликом реконструкције постојећих зграда, уколико околности омогуће, применити обновљиве изворе енергије, погодне за појединачну употребу (соларне плоче, топлотне пумпе, спољни бојлери,...).

За унапређење енергетске ефикасности при ИЗГРАДЊИ НОВИХ ЗГРАДА прописују се следеће мере:

- Осунчаност - при пројектовању проучити локацију, оријентацију и облик зграде тако да нова зграда буде изложена сунцу, а да истовремено она које не засењује зграде у непосредном окружењу (правилно усмерење просторија према странама света, увођење брисолеја, надстрешница и сл.);
- Проветравање - при пројектовању проучити локацију, оријентацију и облик зграде тако да нова зграда буде заштићена од јаких ветрова, а да истовремено буде омогућено што боље природно проветравање њених просторија (вишестрана оријентација зграде);
- Термоизолација - При пројектовању одредити, а при грађењу зграде спровести високи ниво топлотне заштите целог спољног омотача зграде (термоизолација зидова, заптивање отвора, савремене врсте прозора и врата са побољшаним својствима термоизолације);
- Енергетски системи - При пројектовању одредити, а при грађењу зграде увести енергетски напредне системе грејања, хлађења и ветрења, који омогућавају мање трошкове и мање губитке, а не смањују удобност и не штети здрављу људи (нпр. грејање на гас уместо угља);
- Обновљиви извори енергије - При пројектовању одредити, а при грађењу зграде увести обновљиве изворе енергије, погодне за појединачну употребу (соларне плоче, топлотне пумпе, спољни бојлери,...).

Све активности у вези са коришћењем одрживе енергије планирати у складу са Законом о енергетици ("Сл. гласник РС", бр. 57/2011), као и осталим важећим прописима који се односе на производњу и дистрибуцију одрживих видова енергије (Уредба о мерама подстицаја за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије и комбинованом производњом електричне и топлотне енергије ("Сл. гласник РС", бр. 99/2009.) и др.

3.2.4. ОПШТА ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ЗА НАСЕЉА ЗА КОЈА СЕ РАДИ ШЕМАТСКИ ПРИКАЗ УРЕЂЕЊА И ЗОНЕ ЗА ДИРЕКТНУ ПРИМЕНУ ПЛАНА

Општа правила уређења дефинисана су у односу на основне карактеристике сваког насеља и у складу са Правилником о општим правилима за парцелацију, регулацију и изградњу (Сл. Гласник РС 50/11). Врсте и намене објеката чија је изградња забрањена дефинисани су чланом 23. наведеног Правилника. Дефинисано је 4 типичне зоне за која важе иста правила уређења а њихова просторна дистрибуција је дата на графичким прилозима „Основна планирана намена простора насељеног места са зонама и целинама за које важе иста правила уређења и грађења“ за свако насеље понаособ. Поред тога, дефинисани су посебни услови за специфичне намене које су такође приказане на наведеним графичким прилозима.

3.2.4.1. Општа правила уређења за типичне целине и зоне (једнопородично становање, становање руралног типа, становање у функцији туризма, викенд становање)

У границама грађевинског рејона насеља задржава се доминантно заступљено становање уз модификације у оквиру 4 типичне просторне целине:

ЈЕДНОПОРОДИЧНО СТАНОВАЊЕ

Планирана изградња у оквиру ове просторне целине подразумева становање уз укључивањем нестамбених садржаја, уз могућност задржавања постојећих нестамбених садржаја као и уз могућност организовања економског дела домаћинства. Целине се формирају са циљем очувања пољопривредних површина у склопу великих парцела намењених становању, одржавања руралног карактера насеља уз учешће терцијарних активности као елемената основне функционалне опремљености насеља. Планирана нето густина становања је 50-75 ст./ха.

Намена површина је становање, уз увођење општинских саобраћајница типа насељска улица и увођење водоводне, канализационе, електро и ТТ мреже.

Структура заступљености становања и централних садржаја на нивоу зоне је: 80-90% становање : 20-10% централне функције. У оквиру јединичне целине/зоне могуће су следеће намене: трговина, угоститељство, услуге, интелектуалне услуге (агенције, бирои и сл.) и јавне службе (мобилни здравствени пункт, мобилна библиотека, мобилни вртић).

На јединичној парцели могући су следећи садржаји/објекти у стамбеном делу: летња кухиња, гаража, спремиште пољопривредних производа, односно у економском делу: млекарна, амбар, кош, примарна прерада пољопривредних производа, сточне стаје и сл.

Није дозвољено лоцирање садржаја који угрожавају стање животне средине (депоније, сточна гробља и сл.) у склопу типичне целине.

Централна зона сваког насељеног подручја представља најатрактивнији простор за развој различитих функција и активности, а то се, последично, односи и на развој стамбених садржаја. Иако су у оквиру ових зона лоциране најважније управне, административне и друге нестамбене функције, она је ипак, у великој мери, задржава стамбени карактер, нарочито у његовој широј зони. У складу са уоченим карактеристикама, развој ових зона у великој мери прати развој централних функција на овом простору и од интензитета њиховог развоја зависиће и степен трансформације центра у целини па и када је у питању развој стамбених садржаја.

СТАНОВАЊЕ РУРАЛНОГ ТИПА

Планирана изградња у оквиру ове просторне целине подразумева рурално становање уз укључивањем пословно-производних садржаја, уз могућност задржавања постојећих нестамбених садржаја као и уз могућност организовања економског дела домаћинства. Целине се формирају са циљем очувања пољопривредних површина уз оживљавање привредних активности, пре свега пратећих пољопривредној производњи, са малим и средњим производно-пословним капацитетима. Планирана нето густина становања и запослености је 50-100 становника и запослених/ха.

Намена површина је становање са пословањем и производњом, уз увођење општинских саобраћајница типа насељска улица и увођење водоводне, канализационе, електро и ТТ мреже.

Структура заступљености становања и садржаја у функцији производње и пословања на нивоу зоне је: 50-90% становање : 50-10% намене и садржаји у функцији производње и пословања. У оквиру јединичне целине/зоне могуће су следеће намене: трговина, угоститељство, услуге у максималном опсегу од 5-10%.

Поред производно-пословних садржаја на јединичној парцели могући су следећи садржаји/објектиу стамбеном делу: летња кухиња, гаража, спремиште пољопривредних производа, односно у економском делу: млекара, амбар, кош, примарна прерада пољопривредних производа, сточне стаје и сл.

У појединим деловима ових просторних целина планирана изградња подразумева становање без укључивања нестамбених садржаја, уз могућност задржавања постојећих нестамбених садржаја као и уз могућност организовања економског дела домаћинства. Целине се формирају са циљем очувања пољопривредних површина у склопу великих парцела намењених становању, одржавања руралног карактера насеља и очувања природних и предеоних вредности и могућности одвијања примарне активности пољопривреде уз увођење и развој производње здраве хране. Планирана нето густина становања је 25-50 ст./ха.

Намена површина је становање, уз увођење општинских саобраћајница типа насељска улица и увођење водоводне, канализационе, електро и ТТ мреже. На јединичној парцели могући су следећи садржаји/објектиу стамбеном делу: летња кухиња, гаража, спремиште пољопривредних производа, односно у економском делу: млекара, амбар, кош, примарна прерада пољопривредних производа, сточне стаје и сл.

Није дозвољено лоцирање садржаја који угрожавају стање животне средине (депоније, сточна гробља и сл.) у склопу типичне целине.

СТАНОВАЊЕ У ФУНКЦИЈИ ТУРИЗМА

Планирана изградња у оквиру ове просторне целине подразумева становање уз укључивањем нестамбених садржаја, уз могућност задржавања постојећих нестамбених садржаја као и уз могућност организовања економског дела домаћинства. Целине се формирају са циљем очувања пољопривредних површина уз оживљавање туристичким и смештајним садржајима организованим на принципима еко-етно туризма, етно туризма, агротуризма и сл. Могуће је учешће терцијарних активности као елемената основне функционалне опремљености насеља, као и елемената проширења понуде услуга у функцији туризма. Планирана нето густина становања је 50-100 ст./ха.

Намена површина је становање, уз увођење општинских саобраћајница типа насељска улица и увођење водоводне, канализационе, електро и ТТ мреже.

Структура заступљености (сталног) становања и садржаја у функцији туризма на нивоу зоне је: 50-90% (стално) становање : 50-10% становање и пратеће намене у функцији туризма.

У оквиру јединичне целине/зоне могуће су намене: трговина, угоститељство, услуге у максималном опсегу од 5-10%.

На јединичној парцели могући су следећи садржаји/објектиу стамбеном делу: летња кухиња, гаража, спремиште пољопривредних производа, односно у економском делу: млекара, амбар, кош, примарна прерада пољопривредних производа, сточне стаје и сл.

Није дозвољено лоцирање садржаја који угрожавају стање животне средине (депоније, сточна гробља и сл.) у склопу типичне целине.

ВИКЕНД СТАНОВАЊЕ

Имајући у виду природне потенцијале и амбијенталне вредности појединих насеља, планом се предвиђа изградња и заокружење зона викенд становања, уз адекватно активирање поменутих природних потенцијала, кроз развој, пре свега, рекреативних садржаја.

Предвиђено је проширење постојеће зоне викенд становања и то као претежна функција са великим озелењеним површинама. Развој и активирање ових зона, осим проширења понуде различитих облика и видова становања на подручју Уба, требало би да поспешу интензивнији развој, пре свега, комерцијално-услугних и угоститељских садржаја. У овим зонама заступљене су ниске густине изграђености, 50-100 ст./ха., чиме се онемогућава велика концентрација и изграђеност ових делова подручја. Тежиште уређења ових зона почива на квалитетној и организованој изградњи, која има за циљ поред садржајног и амбијенталног употпуњавање поменутих простора. На јединичној парцели могући су само стамбени садржаји и гаража. Планирана изградња подразумева становање без укључивања нестамбених садржаја, уз

могућност задржавања постојећих нестамбених садржаја. Максимална спратност објеката у оквиру ове зоне је По+П+1+Пк.

3.2.4.2. Услови за уређење пословно–услугних зона и производно-пословних зона

У складу са концепцијом развоја мреже општинских и посебних центара који су предвиђени дуж државних путева 1. и 2. реда, плански се подржава формирање следећих типичних пословно –производних зона:

- централне функције општег типа (трговина, услуге, пословање, спорт, образовање, култура,...) свакодневне периодике коришћења, просторно се развијају по правилу територијалне мреже, што значи у насељеним местима што ближе грађанима корисницима. У оквиру мањих насељених места, малих и кратких дистанци, ове активности се концентришу у оквиру центра насеља, а у развијенијим урбаним срединама као што је насеље Уб Варош, у центру насеља и дуж главних путних праваца кроз град, односно у оквиру насељских центара или дисперзно у насељеном месту.
- Пословно-производне активности у функцији примарног пољопривредног сектора или експлоатације природних ресурса, по правилу се концентришу уз главне путне правце који повезују пољопривредне или шумске зоне, или уз речне коридоре. Ове активности имају улогу сабирно-дистрибутивних прерађивачких центара и захтевају добро развијене инфраструктурне и саобраћајне услове. Могу имати негативан утицај на животну средину и стога је њихово лоцирање могуће искључиво уколико је у складу са природним предиспозицијама за развој и правилима коришћења и уређења земљишта наведених у оквиру поглавља о заштити и унапређењу животне средине. Заступљеност пословно -производних садржаја на нивоу зоне и јединичне парцеле је 85-100%, док је заступљеност пратећих отворених, озелењених површина као и манипулативних и приступних саобраћајница максимално 15%.

Пољопривредно- производни комплекси, економска дворишта (фарме, млекаре и сл.) већег капацитета (површина преко 2000 м²) морају бити одвојени од насеља, а у атару повезани саобраћајницама за потребе пољопривреде.

За нову изградњу већих капацитета (површина преко 2000 м²) са пољопривредно-производном функцијом (типа: млекаре, фарме за узгој стоке, и сл.) обавезна је елабората процене утицаја на животну средину, због могућег ризика од загађења водотокова и земљишта.

За нове локације експлоатације минерала обавезна је израда елабората процене утицаја на животну средину.

3.2.4.3. Услови за уређење туристичких и рекреативно-спортских зона

У оквиру насеља планирани су смештајни садржаји туристичких центара типа: пансион, апартмани, простори за смештај уз сеоска домаћинства (сеоски туризам) и места за камповање. Смештајни капацитети у склопу сеоског еко -етно туризма и агро туризма дефинисани су у оквиру зоне становања. За остале типове смештајних капацитета предвиђено ангажовање простора је 70-85%, док су пратећи садржаји намењени спорту, рекреацији, култури и комерцијалним садржајима (максимално 30%).

4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

4.1. ОПШТА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ВАН ГРАНИЦА ГРАЂЕВИНСКИХ ПОДРУЧЈА

Изградња ван граница грађевинских подручја могућа је у складу са Законом о пољопривредном земљишту (Сл. Гласник РС, 62/06, 65/08 и 41/09, члан 22 и 23) и Законом о шумама (Сл. Гласник РС, 30/10), а према дефинисаним општим правилима уређења, као и посебним – тематским Правилима грађења на пољопривредном земљишту.

Изградња нових објеката на одстојању мањем од 100 м од противградних станица Сектора одбране од града могућа је само по обезбеђењу посебне сагласности и мишљења Републичког Хидрометеоролошког Завода Србије.

Препоруке за грађење за насеља за које је предвиђена обавезна израда урбанистичких планова овим Планом (до доношења урбанистичких планова):

Правила за изградњу нових стамбених објеката

1. Минимална површина грађевинске парцеле:
 - за непољопривредна домаћинства – 400 м²;
 - за мешовита домаћинства – 600 м²;
 - за пољопривредна домаћинства – 800 м²;
2. Ширина фронта грађевинске парцеле за све врсте изградње (за нове објекте) – мин. 15,0 м;
3. Индекс изграђености – максимално 0,6;
4. Индекс заузетости – максимално 30%;
5. Спратност објекта – максимално П+2+Пк.

Правила за изградњу нових пословних објеката

1. Минимална површина грађевинске парцеле је 400 м²;
2. Ширина фронта грађевинске парцеле је мин. 15 м;
3. Индекс изграђености је макс. 0,8;
4. Индекс заузетости макс. 40%;
5. Спратност објекта – максимално П+3+Пк.

4.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ

Под пољопривредним објектима¹ у општем смислу сматрају се објекти који се користе за примарну пољопривредну производњу, односно који су у функцији примарне пољопривредне производње, тј. објекти за смештај механизације, репроматеријала, смештај и чување готових пољопривредних производа, стаје за гајење стоке, објекти за потребе гајења и приказивање старих аутохтоних сорти биљних култура и раса домаћих животиња, објекти за гајење печурки, пужева и риба.

Обрадиво пољопривредно земљиште од I до IV катастарске класе се не може користити у непољопривредне сврхе осим IV и V катастарске класе, која се може користити за подизање шума, вештачких ливада и пашњака, по претходно прибављеној сагласности Министра.

Водећи рачуна о основним принципима заштите пољопривредног земљишта на пољопривредном земљишту се могу градити:

- објекти за потребе пољопривредног домаћинства;
- пољопривредни радни комплекси (са објектима за потребе примарне пољопривредне производње);
- објекти за експлоатацију минералних сировина;
- саобраћајни, водопривредни, комунални, енергетски, телекомуникациони објекти и инфраструктура у складу са Планом;
- објекти за потребе привреде, туризма, рекреације и др., у складу са Планом.

У циљу заштите пољопривредног земљишта од штетног дејства ерозија примењују се противерозионе мере које обухватају сађење вишегодишњих дрвенастих биљака или подизање и гајење ваншумског зеленила у виду пољозаштитних појасева.

Ваншумско зеленило у виду ветрозаштитних и пољозаштитних појасева је потребно формирати у оквиру саобраћајне и водопривредне инфраструктуре и пољопривредног земљишта на око 2% површине територије Општине. Пројектном документацијом је потребно одредити оптималне ширине и типове заштитних појасева, међусобна растојања и конкретан избор врста, у складу са условима станишта. Препоручују се вишередни ажурни појасеви на најугроженијим деоницама. Потребно је оценити економску оправданост подизања појасева који би били на пољопривредном земљишту или ван линија путног појаса.

На пољопривредном земљишту које је у саставу ловишта могу се подизати и ловне ремизе ради заштите дивљачи. Ловне ремизе су једногодишњи или вишегодишњи засади на мањим површинама који пружају уточиште, заклон и исхрану дивљачи. Једногодишње ремизе се могу заснивати од различитих група једногодишњих биљака (легуминозе, властате траве, коренасто - кртоласте биљке), а вишегодишње од мешовитих вишеспратних дрвенастих врста, у зависности од услова средине.

4.2.1. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ОБЈЕКТЕ ЗА ПОТРЕБЕ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ДОМАЋИНСТВА

Услови за изградњу нових пољопривредних домаћинстава (тј. домаћинстава у функцији пољопривредне производње) на пољопривредном земљишту, као и за реконструкцију постојећих, односно услови за изградњу и реконструкцију објеката за потребе пољопривредног домаћинства, издаваће се на основу овог Плана и услова за заштиту животне средине. Просторних ограничења у смислу максималне величине површине парцеле за дато пољопривредно домаћинство нема. Код постојећих пољопривредних домаћинстава, уколико планирани урбанистички показатељи не омогућавају изградњу нових објеката за потребе пољопривредног домаћинства, дозвољена је реконструкција постојећих објеката.

За потребе пољопривредног домаћинства, у оквиру пољопривредног домаћинства, уз обезбеђивање санитарно-ветеринарских, хигијенско-техничких, еколошких, противпожарних и других услова и уз неопходну инфраструктурну опремљеност парцеле, дозвољена је изградња:

- Породичног стамбеног објекта, стамбено-пословног и пословно стамбеног објекта породичног типа,
- помоћног објекта уз стамбени објекат (гаража за путничко возило, остава хране за сопствене потребе, сушница, пушница, подрум, ограда, водонепропусна септичка јама, трафостаница и сл.),
- економског објекта (стакленик, сточна стаја, ђубриште, пољски нужник и сл.),
- помоћног објекта уз економски објекат (магацин хране за животиње, магацин пољопривредних производа, шупа за смештај пољопривредне механизације и сл.),
- пословног објекта (објекат за храну, пиће и смештај за потребе организовања туристичке понуде у оквиру пољопривредног домаћинства, само ако постоји и пољопривредна производња на истом месту),
- објеката/површина за спорт и рекреацију (за сопствене потребе или за потребе организовања туристичке понуде, само ако постоји и пољопривредна производња на истом месту),
- складишног објекта (објекат за складиштење пољопривредних производа за сопствене потребе: поврћа, воћа, житарица, производа животињског порекла и сл.),

Изградња објеката за потребе пољопривредног домаћинства дозвољена је само ако постоји изграђен породични стамбени објекат или ако се траже услови за његову изградњу. Није дозвољена изградња стамбеног објекта без изградње објеката за потребе пољопривредне производње.

Минимална растојања породичног стамбеног објекта од помоћних објеката (сточне стаје, бунари, септичке јам и др.) дефинисана су у поднаслову: "Правила грађења за помоћни објекат уз стамбени објекат" овог поглавља., као и у општим правилима за типичне целине.

Минимална величина парцеле за изградњу новог пољопривредног домаћинства је 2500 м². Дато домаћинство мора бити минимално комунално опремљено: приступни пут, санитарна вода из јавног водовода или сопственог бунара, водонепропусна септичка јама, обезбеђено снабдевање електричном енергијом.

Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом висине максимално 2,2m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од минимум 1,0m од међне линије, изузетно и мањој, уколико се прибави сагласност суседа. Није

¹ На основу Члана 26. важећег Закона о пољопривредном земљишту

дозвољена изградња стамбеног објекта као ни помоћног објекта уз стамбени објекат без услова за изградњу економског објекта и помоћног објекта уз економски објекат (ако исти не постоје на парцели).

Правила грађења за породични стамбени објекат, стамбено-пословни и пословно стамбени објекат породичног типа:

- Није дозвољена изградња породичног стамбеног објекта, стамбено-пословног и пословно-стамбеног објекта породичног типа без услова за изградњу економског објекта у функцији пољопривредне производње (ако исти не постоје на парцели).
- Дозвољена је изградња више стамбених, стамбено-пословних и пословно-стамбених објеката породичног типа.
- Максималан габарит стамбеног објекта у основи је 200 m², максимална спратност објеката је П+Пк, са могућношћу изградње подрума, уколико то хидролошки услови дозвољавају, минимална удаљеност стамбеног објекта од суседне парцеле је 5,0 m.

Правила грађења за помоћни објекат уз стамбени објекат:

- Дозвољена је изградња следећих помоћних објеката уз стамбени објекат: гаража за путничко возило, остава хране за сопствене потребе, сушница, пушница, подруми, оgrade, водонепропусне септичке јаме и сл.
- Није дозвољена изградња помоћног објекта уз стамбени објекат без услова за изградњу породичног стамбеног објекта (ако исти не постоје на парцели).
- Дозвољена је изградња више помоћних објеката уз стамбени објекат, у складу са потребама пољопривредног домаћинства.
- Максимална спратност помоћног објекта уз стамбени објекат је П.
- Дозвољена је изградња засебног објекта-подрума, који може бити укопан или полуукопан, уколико то хидролошки услови дозвољавају.
- Минимална удаљеност помоћног објекта од породичног стамбеног објекта и суседне парцеле је 5,0 m.
- Парцеле се могу оградити транспарентном оградом висине максимално до 2,2 m. Ограда и стубови оgrade се постављају на удаљености од минимум 1,0 m од међне линије.
- Водонепропусна бетонска септичка јама гради се на минимално 3,0 m од свих објеката и од границе суседне парцеле.
- Трафостанице 20/0,4kV могу бити стубне, зидане или монтажно- бетонске (МБТС), уз обезбеђивање мин. удаљеност 3,0 m од осталих објеката.

Правила грађења за економске објекте:

- Дозвољена је изградња следећих економских објеката: стаје, ђубришта, пољски нужници, стакленици, пластеници, објекти намењени ратарској, повртарској, воћарско-виноградарској, рибњачкој, сточарској и осталим видовима пољопривредне производње, као што су гајење пужева, печурака и цвећа и сл.).
- Није дозвољена изградња економског објекта без услова за изградњу породичног стамбеног објекта (ако исти не постоје на парцели).
- Дозвољена је изградња више економских објеката, у складу са потребама пољопривредног домаћинства.
- Максимална спратност економског објекта је П.
- Минимална удаљеност економског објекта од породичног стамбеног, односно пословног објекта је 20,0 m а од суседне парцеле минимална удаљеност је 10,0 m.
- Најмања удаљеност економског објекта: стаје, ђубришта, пољског нужника, од бунара је 25,0 m.

Правила грађења за помоћни објекат уз економски објекат:

- Дозвољена је изградња следећих помоћних објеката уз економски објекат: магацин хране за животиње, магацин пољопривредних производа, шупа за смештај пољопривредне механизације и сл.
- Дозвољена је изградња више помоћних објеката, у складу са потребама пољопривредног домаћинства.
- Максимална спратност помоћног објекта је П+Пк.
- Минимална удаљеност помоћног објекта од породичног стамбеног објекта је 6,0 m, а од суседне парцеле минимална удаљеност је 5,0 m.
- Трафостанице 20/0,4 kV могу бити стубне, зидане или монтажно- бетонске (МБТС), уз обезбеђивање мин. удаљеност 3,0 m од осталих објеката.

Правила грађења за пословни објекат:

- Дозвољена је изградња следећих пословних објеката: објекти за храну, пиће и смештај, за потребе организовања туристичке понуде у оквиру пољопривредног домаћинства, само ако постоји и пољопривредна производња на истом месту.
- Дозвољена је изградња само једног пословног објекта.
- Максимална спратност пословног објекта је П+1+Пк.
- Минимална удаљеност пословног објекта од породичног стамбеног објекта и од границе суседне парцеле је 5,0m а од економског објекта минимална удаљеност је 20,0 m.

Правила грађења за објекте/површине за спорт и рекреацију:

- Дозвољена је изградња објекта/површина за спорт и рекреацију за сопствене потребе или за потребе организовања туристичке понуде, само ако постоји и пољопривредна производња на истом месту.
- Максимална спратност објекта је П.
- Минимална удаљеност објекта/површине од породичног стамбеног објекта и од границе суседне парцеле је 5,0 m, а од економског објекта минимална удаљеност је 20,0 m.

Правила грађења за складишне објекте

- Дозвољена је изградња објеката за складиштење пољопривредних производа за сопствене потребе: поврћа, воћа, житарица, производа животињског порекла и сл.
- Максимална спратност објекта је П+Пк, односно у зависности од усвојеног технолошког поступка складиштења.
- Минимална удаљеност објекта од породичног стамбеног објекта и од границе суседне парцеле је 5,0 m.

4.2.2. Правила грађења за воћарско-виноградарску кућицу

На парцели плодног земљишта која је према начину коришћења сврстана у културу воћњак, односно виноград, дозвољена је изградња воћарско-виноградарске кућице, бунара, пољског нужника и оставе за смештај воћа, уз обезбеђивање следећих услова:

- Дозвољена је изградња: воћарско-виноградарске кућице, бунара, пољског нужника и оставе за смештај воћа.
- Минимална површина парцеле је 1000,0 m².
- Минимална ширина парцеле је 10,0 m.
- Најмање 85% површине парцеле мора се користити као воћњак или виноград.
- Максимална површина за изградњу воћарско-виноградарске кућице је 25 m².
- Минимална удаљеност објекта од границе суседне парцеле је 1,0 m.
- Максимална спратност објекта је П, са подрумом (уколико то хидротехнички услови допуштају).
- Дозвољава се изградња надстрешница, тремова и пергола, које ако нису застакљене не рачунају се у основни габарит објекта.
- Уз воћарско-виноградарску кућицу дозвољена је изградња и оставе за смештај воћа, максималне површине 100,0 m² и спратности П;
- Минимална удаљеност оставе за смештај воћа од границе суседне парцеле је 1,0 m.
- Парцеле се могу оградити транспарентном или живом оградом, висине до 2,0 m. Оgrade и стубови оgrade се постављају на удаљености од минимум 0,5 m од међне линије или на међи, уз прибављену сагласност суседа.
- Најмања удаљеност воћарско-виноградарске кућице од стаје, ђубришта, пољског нужника, од бунара је 25,0 m.

4.2.3. Правила грађења за пољопривредне радне комплексе

Избор локације за изградњу пољопривредног радног комплекса (са објектима за потребе примарне пољопривредне производње, за потребе складиштења и прераде пољопривредних производа) треба извршити након потпуне анализе природних одлика (рељефа, педолошких, геолошких, метеоролошких и хидролошких карактеристика), као и других услова (близина и могућност прикључења на јавни пут и осталу инфраструктуру, утицај на окружење и животну средину и др). Такође, при избору локације за изградњу неопходно је водити рачуна о квалитету земљишта и где год је то могуће објекте лоцирати на земљиштима слабијих бонитетних карактеристика.

Парцеле се могу оградити транспарентном оградом, висине максимално до 2,2 m. Ограда и стубови оgrade се постављају на удаљености од минимум 1,0 m од међне линије.

Пољопривредни радни комплекс мора бити комунално опремљен са минимално: приступним путем ширине минимално 3,5 m, унутрашњим саобраћајницама, санитарном и водом за потребе производње, унутрашњом канализационом мрежом, електричном енергијом.

Услови за изградњу нових пољопривредних радних комплекса, као и за реконструкцију постојећих, односно услови за изградњу и реконструкцију објеката за потребе пољопривредне производње, издаваће се на основу овог Плана и услова за заштиту животне средине.

За потребе пољопривредног радног комплекса дозвољена је изградња:

- стакленика и пластеника,
- објеката за гајење печурака,
- рибњаци,
- фарме - објекти за узгој животиња (живине, ситне и крупне стоке, пужева и др.),
- комплекси за примарну прераду и складиштење пољопривредних производа,
- машински паркови.

Индекс заузетости парцеле за све радне комплексе је максимално 70%. Индекс изграђености парцеле је максимално 0,8. У оквиру комплекса неопходно је обезбедити минимално 30% озелењене површине.

ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА СТАКЛЕНИКЕ И ПЛАСТЕНИКЕ - У циљу побољшања пољопривредне производње на пољопривредном земљишту је дозвољена изградња или постављање стакленика и пластеника. Удаљеност оваквих објеката од међних линија је минимално 5,0 m.

ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА КОМПЛЕКСЕ ЗА ГАЈЕЊЕ ПЕЧУРАКА - Изградња ових комплекса и објеката је усмерена на мање квалитетном земљишту а у складу са нормама и правилницима који регулишу ову област. Минимална удаљеност свих објеката од суседних парцела је 10,0 m. Максимална спратност објеката је П, са изградњом подрума, уколико то хидролошки услови дозвољавају.

ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА РИБЊАКЕ - Избор локације за изградњу рибњака вршити након претходних анализа расположивих количина и квалитета воде, која ће се користити за пуњење рибњака. Границе рибњака морају бити обележене видљивим обележјима. Приликом изградње одвојити окна по категоријама у складу са технологијом производње: младичњаке, товилишта и зимовнике. У саставу рибњака морају да постоје уливно-изливни објекти, уставе, аератори, хранидбене платформе и насипи који спречавају продор спољних вода у комплекс рибњака. У оквиру техничког дела неопходно је обезбедити посебну просторију за ветеринарске прегледе и дневно праћење здравственог стања и прираста популације. Минимална удаљеност објеката од суседних парцела је 3,0 m а максимална спратност је П+Пк.

ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ФАРМЕ – РАДНЕ КОМПЛЕКСЕ ЗА УЗГОЈ ЖИВОТИЊА - Фарме јесу радни комплекси са објектима и простором за држање и узгој животиња - копитара, папкара, живине и кунића, пужева и др. Ови објекти морају се лоцирати на компактном и добро оцедитом земљишту, по могућству слабије бонитетне класе. Величину парцеле дефинисати у складу са капацитетом и врстом производње, с тим да се мора обезбедити довољно простран круг фарме, који ће омогућити повезаност свих функционалних делова.

У оквиру фарме треба формирати два одвојена блока - технички и производни. Технички блок подразумева изградњу: објеката за смештај радника, складишта хране, карантинске просторије, машински део, просторије за ветеринарске прегледе, мини кланицу за принудна клања и др. Неопходно је обезбедити посебан простор за уништавање или одлагање угуинулих животиња. У производном делу налазе се објекти за узгој стоке, који морају бити подељени по категоријама стоке - за приплодне животиње, за узгој подмлатка и за тов.

Максимална спратност објеката је П+Пк, односно П за економске и помоћне објекте. Минимална удаљеност економских објеката од границе суседне парцеле је 10,0 m. Сви објекти намењени држању и узгоју стоке морају бити пројектовани и грађени према нормативима и стандардима за изградњу ове врсте објеката и конкретне врсте животиња, уз примену санитарно-ветеринарских, хигијенско-техничких, еколошких, противпожарних и других услова. Простор за одлагање и збрињавање стајског ђубрива из објеката мора бити смештен, односно изграђен тако да се спречи загађивање околине, насупрот правцу главних ветрова и мора да буде удаљен минимално 50,0 m од објеката за животиње.

Унутрашње саобраћајнице треба градити тако да се обезбеди кружни ток саобраћаја (чисти и прљави путеви). Путеви који се користе за довоз животиња, хране за животиње, чистих простирки и опреме не смеју да се укрштају са путевима који се користе за одвоз стајског ђубрива, отпадних вода и лешева животиња. Повезивање фарми са мрежом јавних саобраћајница обезбедити приступним путем одговарајуће ширине и изграђеним од чврстог материјала. На уласку у комплекс изградити дезинфекциону баријеру минималне дужине 5,0 m и ширине минимално 3,0 m. Улаз у фарму мора бити под надзором на којем се обавезно води евиденција о уласку и изласку људи, животиња и возила из круга фарме. Круг фарме мора бити ограђен оградом, која спречава неконтролисани улазак људи и животиња.

ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА КОМПЛЕКСЕ ЗА ПРИМАРНУ ПРERAДУ И СКЛАДИШТЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА - У оквиру ових комплекса дозвољена је изградња објеката за примарну прераду и складиштење свих врста пољопривредних производа са пратећим објектима. Пољопривредни производи који се могу примарно прерађивати и складиштити су: житарице, индустријско биље, лековито биље, цвеће, поврће, воће, производи животињског порекла и др.

Објектима за складиштење пољопривредних производа и репроматеријала сматрају се све врсте складишта (полуотворене и затворене хале, надстрешнице, силоси, трапови, подна складишта, хладњаче и др). Објекти у којима се пољопривредни производи могу примарно прерађивати су сушнице, пушнице, кланице и сл. Минимална удаљеност ових објеката од границе суседне парцеле је 10,0 m. Максимална спратност објеката је П, са изградњом подрума, уколико то хидролошки услови дозвољавају.

ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА МАШИНСКЕ ПАРКОВЕ - У овим комплексима дозвољена је изградња објеката за смештај свих видова пољопривредне механизације, радионице за оправку возила сопственог возног парка, објекти за складиштење, сушење и чување пољопривредних производа биљног порекла, ђубрива и др. репроматеријала, евентуално станице за снабдевање горивом за сопствене потребе као и други слични објекти у функцији пољопривредне производње.

Објектима за смештај пољопривредне механизације сматрају се затворени простори и надстрешнице у којима се смешта механизација (возила, машине, прикључни уређаји и др), као и пољопривредни алати и опрема ради чувања и одржавања. Минимална удаљеност ових објеката од границе суседне парцеле је 10,0m. Минимална удаљеност станице за снабдевањем горивом за сопствене потребе од границе парцеле и од других објеката у складу са саобраћајним прописима и прописима из области заштите животне средине. Максимална спратност објеката је П, са изградњом подрума, уколико то хидролошки услови дозвољавају.

4.2.4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ПРОТИВГРАДНЕ СТАНИЦЕ

У току сезоне одбране од града из противградних станица се испаљују противградне ракете, које спадају у 1. категорију експлозивних материја. Услови за изградњу нових противградних станица издаваће се на основу овог Плана. Изградња нових објеката на одстојању мањем од 100 m од противградне станице могућа је само по обезбеђивању посебне сагласности и мишљења Републичког хидрометеоролошког Завода Србије.

4.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОВРШИНАМА ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈУ МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА

Површине и простори који служе за експлоатацију минералних сировина (металних и неметалних сировина, термалних вода и др.), планирају се, уређују и користе на основу решења надлежног тела за област рударства и енергетике (одговарајуће Министарство или Покрајински секретаријат), у складу са Законом о рударству. Уколико се експлоатационо поље налази на пољопривредном земљишту, одобрење за пренамену пољопривредног земљишта се мора прибавити од надлежног Министарства за пољопривреду, шумарство и водопривреду.

Објекти и садржаји који се односе на обраду и прераду минералних сировина, као и производњу базирану на минералним сировинама, третирају се као радни садржаји, у складу са Законом о планирању и изградњи, те се њихова изградња и уређење врши на основу урбанистичког пројекта, урађеног у складу са смерницама датим овим Планом за радне комплексе на грађевинском земљишту ван грађевинског подручја насеља, као и прописима који се односе на конкретну област.

4.4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ

У складу са Законом о водама, воде се могу користити на начин којим се не угрожавају природна својства воде, не доводи у опасност живот и здравље људи, не угрожава биљни и животињски свет, природне вредности и непокретна културна добра.

У инундацији реке, од ножице насипа према реци у појасу ширине 10,0 m не могу се градити никакви објекти, а даље према реци, само изузетно, могу се лоцирати објекти постављени на стубове са котом пода изнад 1% велике воде реке. Ови објекти у кориту реке могу имати само привремени карактер, до момента техничких и других разлога за њихово уклањање, без права на надокнаду штета инвеститору. Нове објекте у инундацији сместити тако да заштитна шума испред насипа остане у функцији, односно да се не сече.

4.5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ

Водећи рачуна о основним принципима заштите шума, на шумском земљишту, осим у зонама у којима је режимом заштите забрањена градња, дозвољава се градња:

- Објеката инфраструктуре у складу са просторним и урбанистичким планом,
- Шумских саобраћајница и објеката у функцији шумске привреде,
- Објеката туристичко-рекреативног карактера,
- Пратећи објекти (одморишта, шанк барови, спремништа итд.),
- Ловачке куће и ловни објекти.

Корисници шума су дужни да предузимају мере заштите од пожара и других елементарних непогода. Објекти са отвореном ватром (цигане, кречане) и постројења за механичку прераду дрвета се могу лоцирати у складу са Законом 200 m од ивице шуме. (Закон о шумама „Сл.Гласник РС“ бр. 30/10).

Шумски путеви и објекти: Могу се градити у складу са посебном основом газдовања шумама, годишњим извођачким плановима газдовања и овим Планом.

Шумарске куће и други објекти за потребе газдовања шумама:

- Максимални габарит у основи појединачних објеката 100 m² бруто,
- Максимална спратност објекта П+1,
- Материјал за изградњу прилагођен шумском окружењу (дрво, камен, шиндра),
- Традиционална форма објекта,
- Објекти морају бити повезани са јавним путем.

Објекти за туристичко рекреативне сврхе:

- Максимални габарит у основи појединачних објеката 400 m² бруто,
- Максимална спратност објекта П+1+Пк.
- Приликом пројектовања и изградње објеката водити рачуна да се исти уклопе у амбијенталну целину,
- Услов за изградњу је да комплекси имају везу са јавним путем,
- Предвидети подизање појасева заштитног зеленила у оквиру зона.

Пратећи објекти (одморишта, шанк барови, спремништа итд.):

- Максимални габарит у основи појединачних објеката 40 m² бруто,
- Максимална спратност објекта П+0 до П+Пк.

Ловачке куће и ловни објекти - Ловачке куће, ловно-производни и ловно-технички објекти се могу градити у складу са ловном основом ловишта, годишњим планом газдовања ловиштем и овим Планом.

У категорији шумског земљишта односно шумске привреде и ловства, се предлаже израда Урбанистичких пројеката за све комплексе, групе објеката или објекте са функционалним обухватом парцеле више од 1 ha, изузетно и мање у зависности од технолошке сложености, потребне инфраструктуре и могућих утицаја на стање животне средине и нарочито од услова надлежних јавних предузећа и институција - управљача ресурсима. Предложени критеријум се не односи на коришћење шумских ресурса или простора без изградње објеката. Место објеката и дужину путева

дефинисати посебним пројектима. Шумске објекте градити искључиво у функцији заштите и унапређења шума и шумског и ловног туризма.

За формирање заштитних шумских појасева на контакту изграђених стамбених зона и планираних привредних зона, зона планираних за стамбену изградњу и планираних привредних зона и канала и планираних привредних зона, одређује се минимална ширина од 10 m и то увек у оквиру привредних зона.

4.6. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА – ТЕМАТСКА

4.6.1. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

Дата правила налажу примену следећих стандарда и норматива за изградњу садржаја јавних служби:

Табела 4.1: Дечеје установе:

Капацитет	Мах 270 деце
БРГП	6-8 м ² /детету
Комплекс	20-25 м ² /детету
Спратност	П+1
Паркинг место	1Пм /100м ² БРГП

Табела 4.2: Основне школе:

(оптимални) капацитет	24 одељења (око 720 деце)
БРГП	6,5-7,5 м ² /ученику
Комплекс	20-25 м ² /ученику
Спратност	П+2
Паркинг место	за 10% запослених

Табела 4.3: Средње школе:

БРГП	10-12м ² /ученику у смени
Комплекс	15-30м ² /ученику у смени
Спратност	П+3
Паркинг место	1Пм /100м ² БРГП
Више/високо образовање:	
БРГП	14-18м ² / студенту
Комплекс	35-40м ² / студенту

Табела 4.4: Примарна здравствена заштита:

БРГП	0,003-0,09 м ² /кориснику
Комплекс	0.05-0,12 м ² /кориснику
Спратност	П+2 (П+3)
Паркинг место	За 20-25% запослених

Табела 4.5: Социјална заштита - домови:

БРГП	20-25м ² /кориснику
Комплекс	40-50 м ² /кориснику
Спратност	П - П+3

Табела 4.6: Стационарна и специјализована здравствена заштита:

БРГП	25-40м2/бол.постељи
Комплекс	80-150 м2/ бол.постељи
Спратност	П - П+3
Паркинг место	За 4-6 бол. постеља
Зеленило у оквиру комплекса	Мин 60% укупне површине

У сеоским насељима општине Куршумлија могуће је обједињавање више видова јавних служби у једном објекту, под условом да се обезбеди оптимално функционисање сваког вида јавне службе. У случају обједињавања јавних служби у оквиру једне зграде (у тзв. сеоским домовима) могућа су одступања од наведених норматива за јединичне површине по јединим видовима јавних служби и то на следећи начин:

- А) Код постојећих објеката сеоских домова могуће је одступање у смислу смањења потребне површине комплекса, сходно могућностима на терену, уз препоруку да се обезбеди доња граница норматива; такође, могуће је одступање од потребне минималне БРГП за макс. 20% и уз препоруку вишенаменског коришћења објеката и просторија кад год је могуће: Код постојећих објеката могућа је адаптација, доградња, промена намене, претварање таванског простора у користан простор (подкровље) и сл. и одржавање.
- Б) Код планираних објеката сеоских домова могуће је одступање у смислу смањења потребне површине комплекса за максимално 50% уз услов неометаног одвијања појединих видова јавних служби, док је одступање од потребне минималне БРГП могуће за макс. 20% и уз препоруку вишенаменског коришћења објеката и просторија кад год је могуће.

4.6.2. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ТУРИСТИЧКЕ И СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНЕ ОБЈЕКТЕ И ЦЕНТРЕ

4.6.2.1. Посебна правила грађења за туристичке објекте и центре

4.6.2.1.1. Основни параметри за планирање места за одмор

Према Закону о туризму место за одмор (резорт) је „део туристичког простора, туристичког места или насељеног места које представља интегрисану и функционалну целину објеката и других садржаја за смештај и боравак туриста без сталних становника, са изграђеним објектима туристичке инфраструктуре и туристичке супраструктуре“. Као такво планирање, пројектовање и уређење места за одмор захтева поштовање основних параметара у циљу стварања заокружене целине.

Појам туристичког центра одговара индекс заузетости земљишта је однос између бруто површине под објектом и површине грађевинске парцеле помножен бројем 100, а највећи дозвољени по зонама изградње је у појединим местима за одмор:

- туристичке зоне - бунгалови - 20,
- етно-еко зоне - 25,
- зоне кућа за одмор – викенд зоне - 20,
- туристичке зоне - апартмани - 25,
- сеоске зоне - 30,
- зоне породичне градње и стационари - 30,
- централне пословно-комерцијалне зоне - 40,
- туристичке зоне – хотели - 50.

Преглед капацитета основних и пратећих туристичких садржаја (без смештајних капацитета):

- рекреација и култура - 0,2-0,3 м²/лежају;
- спортско-рекреативни садржаји у затвореном простору - 0,4-0,5 м²/лежају;
- трговина - 0,6-0,7 м²/лежају;

- централне функције и услуге – 0,3 м²/лежају;
- управа и техника – 0,3 м²/лежају;
- спортско-рекреативни садржаји у отвореном простору унутар насеља - 5-8 м²/лежају.

Гуштине коришћења простора по активностима:

- излетишта - 60-300 корисника/ха дневно;
- игралишта-ливаде - 100-200 корисника/ха дневно;
- спортске, тимске игре - 100-200 корисника/ха дневно;
- шетња - 10 особа/км путање, дневно 20 особа/км путање;
- возња бицикла 10-20 особа/км путање, дневно 20-50 особа/км путање;
- јахање 6 -20 особа/км путање, дневно 25-80 особа/км путање.

Просторни услови за реализацију образовних програма: - За потребе реализације рекреативно-образовних програма потребно је уредити просторе унутар насеља као учионице-радионице на отвореном (могуће и у затвореном простору) и уредити и опремити путање. У том смислу потребно је:

- уредити учионице-радионице на отвореном (пожељно у природном амбијенту, заштићено од ветра и падавина);
- уредити стазе за обилазак и разгледање природе;
- поставити надстрешнице и опремљена стајалишта на путањама унутар и ван насеља;
- уредити места за мини-кампове;
- обновити табле и тачке обавештавања и обезбедити пропагандни материјал.

4.6.2.1.2. Правила грађења за туристичке грађевине и комплексе

Урбанистички показатељи - Одређени су максимални урбанистички показатељи (на нивоу парцеле) за грађевине намењене туризму у складу са наменама:

Табела 4.7: Урбанистички показатељи за туристичке грађевине:

Врста грађевине (туристичке или њој сагласне делатности)	макс. површина парцеле (у м ²) ¹	макс. индекс изграђености (И)	макс. степ. зауз. (С)	макс. спратност ¹
СМЕШТАЈНИ				
Грађевине у великим туристичким центрима	2000	1,5	50%	П+2+Пк
Грађевине уз саобраћајнице	1000	1,2	50%	П+1+Пк
грађевине у природним комплексима	2000	1,2	50%	П+1+Пк
грађевине у ловишту	1000	0,8	50%	П+Пк
грађевине уз заштитну зону споменика културе	1000	0,8	50%	П+Пк
КОМЕРЦИЈАЛНИ ²	500	0,8	50%	П+Пк
КУЛТУРНО-ОБРАЗОВНИ ²	1000	0,8	50%	П+Пк
УГОСТИТЕЉСКИ ²	1000	0,7	70%	П
РЕКРЕАТИВНИ ²	2000	0,8	80%	П
1 - У случају потребе за изградњом већег туристичког комплекса потребно је урадити урбанистички пројекат 2 - Показатељи важе само за грађевине датих делатности у оквиру посебно одређених туристичких целина или зона (одређених планом детаљне регулације или урбанистичким планом)				

Типологија грађевина - Грађевине намењени туризму су слободностојеће на појединачним парцелама или скупине слободно стојећих грађевина на једној парцели (склоп).

Правила парцелације и положај грађевине на парцели - Образовање парцеле и положај грађевине на парцели одређују се на основу планске документације (Просторни план, тј. шематски прикази уређења насеља, планови нижег реда) за

сваки појединачан случај, а у складу са условима заштите и законским прописима за шумско или друго земљиште на коме се грађевина гради. Најмања могућа површина парцеле је 400 м².

Висинска регулација - Максимална спратност грађевине одређена је према намени туристичке грађевине у табели „Урбанистички показатељи“.

Правила за слободне и зелене површине на парцели - Грађевину намењена туризму треба повезати и усагласити са природним окружењем у коме се налази. Најмањи дозвољени удео озелењених површина на парцели је 15% у складу са потребама оцедитости терена и одвођења воде природним путем. Уколико се гради у посебно важним природним целинама потребно је за сваки појединачан случај утврдити услове и правила за слободне и зелене површине са условима заштите и законским прописима за шумско или друго земљиште на коме се грађевина гради.

Зона посебног пејзажног уређења (аква-парк, трг, шеталиште):

- у туристичкој зони за дату намену забрањена је изградња стамбених грађевина,
- највећи дозвољени индекс заузетости за пратеће садржаје је 20%,
- највећи дозвољени индекс изграђености је 0,5,
- обавезно обезбеђења потребних паркинг-места за комплексе је по нормативу 1 паркинг на 50 м² нето,
- омогућити одржавање зелених површина системима за заливање,
- пејзажним уређењем обезбедити уклапање у природно окружење.

4.6.2.1.3. Посебна правила и препоруке за грађење и опремање туристичких грађевина и простора за посебне видове и посебне просторне целине

ПРАВИЛА ЗА ГРАЂЕЊЕ И ОПРЕМАЊЕ У СКЛАДУ СА ТРАДИЦИОНАЛНИМ („ЕТНО“) НАЧИНИМА ГРАДЊЕ И ПРОСТОРНОГ УРЕЂЕЊА

Како сеоски туризам оцењен као једно од перпективних и „одрживих“ видова туризма потребно је дати посебна правила и препоруке везане за тзв. „етно-градњу“ која је блиско повезана са сеоским туризмом. Овај део управо даје дате смернице како у вези планирања, пројектовања, тако и у вези опремања и одржавања дате градње. Треба додати да се под „етно-градњом“ подразумева како обнова старих грађевина и простора народног градитељства тако и градња и опремање нових грађевина и простора по узору на народно градитељство Косјерићског краја.

Изградња нових туристичких етно-комплекса вршиће се по начелима:

- Иградњу вршити концентрацијом грађевинских површина на слободном земљишту које није под шумом, углавном на падовима већим од 10% јужног усмерења, како би се сачувале равне пашњачке површине за рекреативне активности, сточарство и изградњу саобраћајне и друге инфраструктурне мреже;
- Архитектуром грађевина треба тежити ка стварању јединственог архитектонског и ликовног израза, препознатљивог кроз облике које проистичу из архитектонског наслеђа подручја, уз примену природних и традиционалних материјала;
- Тип изградње треба да буде у виду слободно стојећих грађевина ("тип вајата") са разбијањем маса (грађевина) у простору, са максималним увођењем зелених површина у изграђене комплексе.
- Треба тежити ка избору оних места која су заклоњена у пределу и која нису сагледива са истакнутих видиковаца и важних тачака у простору.
- У зонама стамбене изградње могу се градити само ниске грађевине сталног становања и уз њих помоћне и економске зграде. Величина грађевинске парцеле је за слободно стојеће грађевине и склопове минимална 400 м² и максимална 2500 м². Веће парцеле су постојеће окућнице домаћинства која живе и раде на подручју.
- Величина грађевина на сеоским подручјима и на појединим локалитетима у основи не би требала бити мања од 20 м², а максимална висина По+П+Пк (подрум, приземље, поткровље).
- При коришћењу нагиба терена није дозвољено правити усеке веће од 1 м, осим уколико то захтева обезбеђење стабилности терена;
- Кровови су због климатских услова коси, нагиба 60°, двоводни или четвороводни (у зависности од месних услова); у оба случаја нагиб свих кровних равни је исти. Стрехе имају блажи нагиб од кровова и он износи 45°;
- Архитектонска обрада туристичких, мешовитих (туристичко-стамбених, туристичко-пословних) и помоћних грађевина мора се прилагодити непосредном окружењу и народном неимарству краја;
- У складу са климатским условима и традицијом овог подручја, за нове етно-грађевине обавезна је примена природних материјала као облога, пре свега камена, дрвета, коси кров и покривач од шиндре, чиме ће се очувати амбијенталне вредности подручја и сачувати јединствени карактер простора, односно „дух места“.

Уређење и пренамена постојећих грађевина и склопова у туристичке и мешовите сврхе вршиће се по начелима:

- Код постојећих грађевина задржаће се постојећа грађевинска линија, док код изградње нових грађевина и доградње она треба да износи минимум 5 м од јавног пута (тј. уличне регулационе линије). На једној грађевинској парцели осим стамбених грађевина могу се градити помоћне (гараже, оставе, „летње кујне“) економске, пољопривредне и мање пословне грађевине (ковачнице, столарске радње и др.) који са стамбеним чине целину мешовитог домаћинства;
- На већ постојећим грађевинама или темељима бачија и бачишта дозвољава се обнова и изградња грађевина за туристичку или за мешовиту намену (а могуће су и друге намене према планских решењима из плана);

Табела 4.8: Правила и препоруке за градњу нових или обнову старих етно-комплекса

Просторно-функционалне целине	ПРЕПОРУКЕ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ОПРЕМАЊЕ (+ обавезно, 0 препоручује се)	Макс. проценат изграђености (%)	Мин. проценат озелењености (%)	Обезбеђење паркирања	Санитарне грађевине	Чесме, отпадна вода	Клуге, канге за отпатке	Табла или простор за обавештавање	Паркиралиште за бицикле	Надстрешнице	Расвета
Врста простора	<p><u>Етно-село</u> - Покретање развоја села кроз изложбе, радионице, продају сувенира и народних рукотворина.</p> <p>Комплекс етно-насеља траба заштити, али и оживети одговарајућим културно-образовним садржајима и програмима.</p> <p>Два приступа:</p> <p>Уколико су у питању постојеће грађевине и простори народног градитељства израђује се пројекат обнове кроз заштиту датих грађевина и простора, као и њихово привођење намени;</p> <p>Уколико су у питању нове грађевине и простори који се граде по узору на народно градитељство израђује се пројекат са посебним детаљима везаним за подражавања народног градитељства.</p>	30	50	+	+	+	0	0	0	0	+

За сва грађевински уређена подручја, као и појединачна места грађевина обавезно је обезбеђивање колског приступа, паркирних површина и комплетне комуналне опреме.

ПРАВИЛА ЗА ГРАЂЕЊЕ И ОПРЕМАЊЕ ТУРИСТИЧКИХ ГРАЂЕВИНА ВЕЗАНИХ ЗА ЗИМСКЕ СПОРТОВЕ

Туристичке грађевине везане за зимске спортове уређене су Законом о јавним скијалиштима. По датом закону јавно скијалиште је „уређена јавна површина, погодна за организовање скијања и специјализованих зимских спортских активности са објектима, уређајима и опремом чије је коришћење односно изградња од општег интереса“.

Изузимајући грађевине и терене везане за спорт и рекреацију (ски-стазе и ски-полигонали...) и помоћне саобраћајне и техничке објекте (жичара, ски-лифт, технички блок...) у оквиру скијалишта могу се наћи и туристичке грађевине (првенствено угоститељство). То су махом мање или привремене грађевине: ски-бифеи, ски-кафеи, простори за опрему и одећу за зимске спортове, простори школе скијања, платои за догађаје и смотре. За дате грађевине поред општих правила за туристичке грађевине и комплексе потребно је испоштовати одредбе Закона о јавним скијалиштима, посебно у вези са безбедности на скијалишту (прописно смештање и удаљење од стаза и других објеката за зимске спортове).

ПРАВИЛА ЗА ГРАЂЕЊЕ И ОПРЕМАЊЕ ТУРИСТИЧКИХ ГРАЂЕВИНА НА ВОДИ

Како се на подручје општине Куршумлија богато водама, а у будућности се предвиђа и образовање неколико вештачких језера правила уређења и изградње будућих грађевина и подручја на води су релевантна. Водене површине и делови могу бити намењени за различите туристичке, рекреативне и друге садржаје. Могу се планирати следећи типови грађевина: марине, пристани, ресторани на води, спортски клубови на води, рекреативни сплавови-кућице, сојенице, остале грађевине (докови, хангари за чамце, купатила) и сл. Грађевине на води се смештају на воденом појасу где се не изливају индустријске или неке друге отпадне, течне и чврсте материје и морају имати решено одлагање отпадних чврстих и течних материја, у складу са санитарним прописима и прописима о заштити животне средине.

Табела 4.9: Одговарајући параметри за најчешће видове грађевина на води

ТИП ГРАЂЕВИНА НА ВОДИ	дуж. обале са зоном сидрења	макс. површ. грађевине на води	макс. површ. затвореног дела грађевине	макс. висина грађевине изнад акваторије	мин. међусобно и растојање од других грађевина
Пристани	-	50 m ²	-	-	20 m
Ресторани на води	30 m	450 m ²	250 m ²	1 затворена етажа /6,0 m 1 етажа испод понтона за помоћне просторије	15 m (осовински размак 45 m)
Спортски клубови	30 m	450 m ²	250 m ²	1 затворена етажа /6,0 m 1 етажа испод понтона за помоћне просторије	30 m (осовински размак 45 m)
рекреативни сплавови и кућице	15 m	80 m ² са отвореним терасама)	40 m ²	1 затворена етажа /4,5 m 1 етажа испод понтона за помоћне просторије	15 m (осовински размак 30 m)
Сојенице	-	-	20 m ²	1 затворена етажа /4,5 m	10 m

Услови за прикључење грађевина на води на инфраструктурну мрежу:

- водовод - сваки пловна грађевина мора имати прикључак на водоводну мрежу;
- канализација - није дозвољено директно упуштање отпадних вода у водоток. Пловна грађевина мора поседовати непропусни танк који испуњава важеће санитарно-техничке услове. Рекреативни сплавови-кућице за санитарно употребљене воде користе монтажне санитарне чворове са саморазградњом;
- електроенергетска мрежа - планиране пловне грађевине напајати са постојеће и планиране дистрибутивне мреже 10kV;
- Одлагање отпада - за одлагање смећа потребно је обезбедити потребан број контејнера;

Заштита животне средине - пловна грађевина се не може поставити уколико дати простор претходно није опремљен инсталацијама водовода, електричне енергије и инсталацијама јавног осветљења. Плановима детаљне регулације, према правилима из Плана, потребно је разрадити тачне просторе и површине у залеђу пристана (на копну), којом приликом треба одредити број, величину и капацитете комерцијалних, угоститељских, спортско-рекреативних и могуће стамбених грађевина.

ПРАВИЛА ЗА ГРАЂЕЊЕ И ОПРЕМАЊЕ ОБЈЕКТА ЛОВНОГ ТУРИЗМА

Општина Куршумлија има степен покривености шумом од 70-80% (међу првима у Србији), три ловишта и организовану управу над шумама и ловиштима од стране ЈП „Србијашуме“ - Шумско газдинство „Топлица“ из Куршумлије. Како је потенцијал за развој ловног туризма велик, а још увек неразвијен испод су дата основна правила уређења и грађења грађевина и подручја ловног туризма на основу Правилника о минималним техничким условима за изградњу, уређење и опремање ловнотуристичких објеката и стандардима, условима и начину пружања и коришћења услуга ловног туризма, („Сл. гласник РС“, бр. 56/2011).

Под грађевином (објектом) ловног туризма сматра се свака грађевина се гради у ловишту или непосредној близини ловишта од чврстог материјала са наменом ловног туризма, нарочито боравка туристичких посетилаца. Поред убичајених просторија везаних за смештај и обедовање, за овакве грађевине везане и посебне просторије, попут просторија за смештај ловачких коња и паса, одлагање оружја, простор за прање ловачке одеће и обуће. За све грађевине у овој намени прописано је инфраструктурно опремање у складу са минималним угрожавања природне средине.

Табела 4.10: Врсте грађевина ловног туризма

Врста ловнотуристичке грађевина	Величина	Краћи опис садржаја
ЛОВАЧКА КОЛИБА	Најмања грађевина	Минимални услови смештаја (смештај + санитарни чвор)
ЛОВАЧКА КУЋА	Грађевина средње величине	Опремање слично опремању стамбене куће + основни простори везани за лов (места за прање обуће, орман за одлагање оружја)
ЛОВАЧКА ВИЛА	Већа грађевина са више садржаја (попут „омањег хотела“)	Постоји приступна саобраћајница и паркиралиште. Мин. 5 смештајних јединица са економским и техничким просторијама, просторијама за особље, као и са бројним пропратним садржајима: • ловачки салон, • тераса са роштиљем, • терени за ловачке псе, • полигон за гађање глинених голубова, • простори за изнајмљивање ловачке опреме, • гаража за теренско возило / фијакер, ... Четири категорије (тзв. „рогови“) према степену опремљености

Напомена: За све врсте датих грађевина Правилник прописује детаљна правила за унутрашње уређење и потребне просторије.

Поред грађевина, за потребе ловног туризма опремају се и уређују отворени простори. Правилник препознаје следеће:

- 1) стазе за обилазак и ловишта (пешачење, јахање, вожња теренским возилом или фијакером),
- 2) просторе и места за разгледање и фото-лов (чеке, стајалишта).

4.6.2.2. Посебна правила грађења за спортско-рекреативне објекте и центре

4.6.2.2.1. Програмски елементи за планирање рекреативних простора и садржаја у градским и туристичким насељима

А. ПРОГРАМСКИ ЕЛЕМЕНТИ ЗА ПЛАНИРАЊЕ РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА И САДРЖАЈА У ГРАДСКИМ НАСЕЉИМА

Табела 4.11: Пожељна квантитативна заступљеност појединих категорија рекреативних простора у градским насељима

простори за спорт и рекреацију (брutto) укупно 22 – 295 м ² /ст		јавне зелене површине укупно: 17 – 19 м ² /ст	
простори за спорт и рекреацију (брutto) укупно 22 – 295 м ² /ст		јавне зелене површине укупно: 17 – 19 м ² /ст	
самостални рекреативни простори	интегрисани рекреативни простори	велике зелене површине (паркови, парк шуме)	8–10 м ² /ст
ЛРЦ – локални рекреативни центар	0,5–1 м ² /ст	интегрисани рекреативни простори школа	2 м ² /ст
НРЦ – рекреативни центри насеља	2–4 м ² /ст	интегрисани рекреативни простори дечје установе	2 м ² /ст
ГСРЦ – градски спортско-рекреативни центар	4 м ² /ст	интегрисани рекреативни простори становања	4-5 м ² /ст
велике зелене површине (паркови, парк шуме)	8 –10 м ² /ст		
тргови, скверови, пешачке зоне	1,5 м ² /ст		

Табела 4.12: Пожељна заступљеност одређених врста спортско-рекреативних садржаја

фудбалски терени	1 на 4000 становника
кошаркашка игралишта	1 на 4000 становника
одбојкашка игралишта	1 на 5000 становника
рукометна игралишта	1 на 4000 становника

тениски терени	1 на 10000 становника
излетнички пунктови	1 на 8000 становника
дечија игралишта	1 на 7000 становника
базени	1 на 20000 становника, купалишта 1-2 м ² /ст, парцела 2,5-3,5 ха
стазе за трчање	1 на 30000 становника

Површине појединих категорија рекреативних простора:

- бруто и нето површине

Нето површина – директно обезбеђује одвијање рекреативних садржаја и активности,

Бруто површина представља збир нето површине, свих помоћних и свих пратећих простора.

Нето површина је 40–60% бруто површине.

- код спортско рекреативних активности:

- Нето површина – површна вежбаљиха и површина гледалишта;
- Пратећи простори – сауна, соларијум, просторије за терапије, учионице, мултимедијални простор, магацини, радионице, гаража, котларница, угоститељски простор, преноћиште, станови за особље, простори за услужне и привредне делатности, продајни простор;
- Помоћни простори – свлачионице, купатило, умиваоници, справарница, кабинет особља, амбуланта.

- препоручене минималне површине појединих категорија рекреативних просторија:

- Према рангу:
 - градски и реонски парк – мин. 1 ха, пожељно 5 ха,
 - градски СРЦ – мин. 4 ха, пожељно 10 ха,
 - насељски РЦ – мин. 0,4ха, пожељно 2 ха,
 - локални РЦ и локални парк – мин. 0,2 ха
- Према врсти:
 - мин. нето корисна површина дечјег игралишта у граду – 25-30 м², мин. бруто 100 м²,
 - мин. нето корисна површина отворених простора у стамбеном подручју 5 м²/ст,

Табела 4.13: Пожељна заступљеност одређених врста спортско-рекреативних садржаја

површине за игру	1,2 м ² /ст
пешчаник	0,1 м ² /ст, мин. површина 5 м ²
терени са справама	0,3 м ² /ст, мин. површина 100 м ²
терени за игру	0,8 м ² /ст, мин. површина 200 м ²
стазе и озелењени простори	2,8 м ² /ст
помоћни простори становања	1,0 м ² /ст

Табела 4.14: Пожељни програм за школу од 20 учионица

отворени простор		затворени простор	
мека стаза	75 м ²	сала	15/26 м или 18/33 м, мин. 7 м висине
универзална површина 30/40 м	1200 м ²	теретана	6/6 м
гимнастички полигон 20/20 м	400 м ²	пратеће просторије	+ 50%
игралиште за кошарку	480 м ²		
игралиште за одбојку	242 м ²		
кошеви за убацивање лопте			
атлетска стаза 100 м са 4 пруге	600 м ²		
јама за скок у вис	90 м ²		
пратеће зеленило	+ 50%		

Табела 4.15: Зелене површине

у подручјима реконструкције	4-6 м ² /ст
ново вишепородично становање	15-25 м ² /ст
ново породично становање	20-30 м ² /ст

Б. ПРОГРАМСКИ ЕЛЕМЕНТИ ЗА ПЛАНИРАЊЕ РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА И САДРЖАЈА У ТУРИСТИЧКИМ НАСЕЉИМА:

Програмски елементи за унапређење туристичко-рекреативне понуде насеља могу се сагледати кроз дефинисање:

- туристичко-рекреативних садржаја туристичких центара,
- капацитета и густина коришћења појединих рекреативних простора,
- просторних услова за спортске и рекреативне садржаје,
- рекреативно едукативних програма

Туристичко-рекреативни садржаји туристичких центара:

Општи пожељни културно-забавни садржаји туристичких центара: биоскоп, вишенаменска сала, позорница на отвореном, омладински центар, културни центар, ноћни клубови, казино, ботаничке баште, фестивали, изложбе, зоо врт – парк дивљачи, забавни парк...

Општи пожељни спортско-рекреативни садржаји туристичких центара: игралишта – ливаде (бадминтон, фризби, фудбал на трави), изграђени спортски терени (кошарка, одбојка, мали фудбал, тенис (отворени и затворени простори), базени (затворени и отворени), фитнес, сауна, масажа (500-25000м²), ресторани...), спортске сале (џудо, гимнастика, јога...), јахање...

Остали могући туристичко-рекреативни садржаји туристичких центара: привремени тематски мини-камп, позорница на отвореном за едукативне и културно-забавне програме, едукативни центар (у отвореном и затвореном простору), едукативне путање (екосистемске, геолошке, хидролошке, фото-сафари), изложбени центар (у отвореном и затвореном простору), астрономски центар – покретни планетаријум, мини голф, стрелиште (лук и стрела), дечја игралишта различитог карактера, библиотека, музеј...

Табела 4.16: Програмски елементи: капацитети и густине коришћења простора

преглед капацитета основних и пратећих туристичких садржаја (без смештајних капацитета)	
рекреација и култура	0,2-0,3 м ² /лежај
спортско-рекреативни садржаји у затвореном простору	0,4-0,5 м ² /лежај
трговина	0,6-0,7 м ² /лежај
централне функције и услуге	0,3 м ² /лежај
администрација и техника	0,3 м ² /лежај
спортско-рекреативни садржаји у отвореном простору унутар насеља	5-8 м ² /лежај

Табела 4.17: Густине коришћења простора по активностима

излетиште	60-300 корисника/ха дневно
игралиште – ливада	100-200 корисника/ха дневно
спортске, тимске игре	100-200 корисника/ха дневно
шетња	10 особа/км путање, дневно 20-50 особа/км путање
вожња бицикла	10-20 особа/км путање, дневно 20-50 особа/км путање
јахање	6-20 особа/км путање, дневно 25-80 особа/км путање

4.6.2.2. Просторни услови за спортске и рекреативне садржаје у и ван насеља

Просторни услови за летње спортске и рекреативне садржаје:

- Општи услови организације простора: заветрина, оријентација север, северо-исток, раван терен, у планинским условима пожељна је и осунчаност.
- тениски терен (20/40 м, тј. за појединачну игру 8,23/23,77 м, за игру парова 10,97/23,77 м, ограђивање жичаном оградом за један терен даје 36,6/18,3 м, бочно обезбедити слободну траку од 3,65 м), обрада терена трава, асфалт, бетон, шљака;
- игралиште за кошарку (26/14 м, тј. потребно је 480 м²), обрада терена земља, шљака, асфалт;
- игралиште за одбојку (18/9 м, 242 м²) обрада терена земља, шљака, асфалт;

- универзални терен – комплексно игралиште за мали фудбал, одбојку, кошарку и рукомет (40/20 м или 25/50 м), обрада терена земља, шљака, асфалт;
- игралиште за фудбал (110/75 м, 8250 м², гледалиште још око 1000 м²), обрада терена трава;
- групација игралишта за стони тенис (сто 2,74/1,52 м, за један сто потребно око 40м²);
- игралиште за бадминтон (игра појединачна 5,18/1,40 м², игра парова 6,10/13,40 м, око120 м²), обрада терена трава, бетон, асфалт, шљака;
- боћање на отвореном простору (25-40/26,5 м, око 110 м²), обрада терена шљака;
- билијар (столони 2-2,3/1-1,15 м, околни простор 1,6, за један сто око 20 м²);
- игралиште за мини голф (различите величине, мин. 400 м²);
- пикник: 15-30 јединица/ха, свака јединица за 4-8 особа, опремљена паркингом заклоњеним визуелном баријером и простором за одлагање смећа, евентуално огњиште и извор воде.

Табела 4.18 : Просторни услови за зимске спортове

санкање	10-40 степени нагиб, оријентација север до исток, са малим зимским осунчањем, заштићено од ветра и магле, са безбедним равним делом у подножју
нордијско скијање	мали нагиби, стазе 3-15 км
алпско скијање	10-60 степени нагиб, оријентација север до исток, са малим зимским осунчањем, заштићено од ветра и магле, са безбедним равним делом у подножју
клизалишта	могуће организовати у зимском периоду на локацији два тениска терена (20 x 40 м), раван терен, заветрина

Г. РЕКРЕАТИВНО ЕДУКАТИВНИ ПРОГРАМИ:

Основна стратегија развоја еко и одрживог туризма подразумева посебне активности које комбинују боравак у природи и едукују у различитим областима. Могућа је организација великог броја различитих рекреативно-едукативних програма који истовремено могу бити значајан фактор активирања локалног становништва у интерпретацији и чувању природних и културно-историјских вредности у окружењу и традиције локалног становништва.

Традиционалне рекреативно-едукативне програме представљају:

- различите летње школе (сликање, језици, млади истраживачи, планинари, риболов...),
- реализације практичне наставе (средњошколске и универзитетске) из области биологије, екологије, геологије и др.,
- сајмови и еко-кампови.

Поред традиционалних, могуће је организовати и друге видове рекреативно-едукативних програма попут:

- едукативних путања – организација различитих тематских шетњи – презентација природних вредности туристичког подручја уз едукацију у области појединих наука или уметничких вештина: екосистемске путање, геолошке, хидролошке, историјске, етнографске, фото-сафари, „читање пејзажа“, сакупљање лековитог биља...
- авантуристичких путања – обучавање у области оријентације и сналажења у природи (извиђачи, скаути) уз могућност дневног или вишедневног боравака на терену у привременим камповима; ноћни обилазак туристичког подручја...
- школе различитих локалних заната и вештина – могу се организовати тако да буду усмерене према индивидуалном кориснику, али и као заједничка породична активност: локална кухиња, ткање, вез, плетење корпи, прављење употребних предмета од дрвета, коже и сл., израда накита...
- тематски едукативни програми – могу се организовати тако да буду усмерене према индивидуалном кориснику, али и као заједничка породична активност.

Просторни услови за реализацију едукативних програма - За потребе реализације рекреативно едукативних програма потребно је уредити насеља као учионице-радионице на отвореном (евентуално затвореном) простору и уредити и опремити путање. У том смислу потребно је:

- уредити учионице-радионице на отвореном (пожељно у природном амбијенту, заштићено од ветра и падавина);
- уредити стазе за обилазак и разгледање природе;
- поставити надстрешнице и опремљена стајалишта на путањама унутар и ван насеља;
- уредити пунктове мини кампова;
- обновити табле и информативне пунктове и обезбедити инфо пропагандни материјал.

4.6.3. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА САОБРАЋАЈНУ ИНФРАСТРУКТУРУ

4.6.3.1. Посебна правила грађења за саобраћајну инфраструктуру

Сви путеви утврђени Планом су јавни путеви и морају се пројектовати по прописима за јавне путеве, уз примену одговарајућих стандарда (попречни профил пута, ситуациони и вертикални елементи трасе, елементи за одводњавање, саобраћајна опрема, сигнализација). Како су у питању путеви различитих рангова и различитог значаја – параметри из прописа који се имају применити, одређиваће се у сваком појединачном случају пројектним задатком.

Процедуре израде техничко-инвестиционе документације, као и само грађење саобраћајне инфраструктуре, мора се спроводити у свему према важећој законској регулативи.

Процедуре и акције на пројектовању и грађењу саобраћајне инфраструктуре, инсталација техничке инфраструктуре и регулација водотокова, морају се обједињавати.

Поред обавезних услова од надлежних институција, задужених на државном нивоу за послове саобраћаја, за све радове на изградњи и реконструкцији саобраћајне инфраструктуре на подручју Плана потребно је прибавити услове заштите природе и културних добара од надлежних институција, као и сагласност ресорног министарства на студије процене утицаја на животну средину.

Изградња и реконструкција путне мреже вршиће се у складу са следећим правилима:

1. Појас регулације јесте простор дефинисан границом грађења јавног пута, унутар кога се изводе грађевински захвати приликом изградње, реконструкције и одржавања јавног пута. Просторним планом утврђује се оријентациона ширина пуног појаса регулације за:
 - државни пут IА реда ширине 40,0 м;
 - државни пут IБ реда ширине 25,0 м;
 - државни пут II реда ширине 15,0 м;
 - општински пут ширине 5,0 м;
 - стамбене улице 5,0 м;
 - колски пролаз 4,0 м; и
 - пешачке стазе 1,5 м.
2. Ширина коловоза на планираном државном путу првог реда (аутопут Ниш-Приштина) 20.00 м, на постојећем државном путу првог Б реда износи 7,50 м, на путевима другог реда износи 6.50 м, на постојећим и планираним општинским путевима износи 5,0 м, за некатегорисане путеве та ширина може износити и 4.0 м.
3. Државни путеви првог реда и општински који пролазе кроз сама насеља и истовремено и представљају и улицу у том насељу, могу се на захтев надлежног општинског органа, разрадом кроз планове и техничку документацију, изградити и као улица са свим пратећим елементима.
4. Ширина заштитног појаса путева првог А реда износи 40 м, путева првог Б реда износи 20 м, путева другог реда 10 м, општинских путева 5 м.
5. У заштитном појасу може се градити остала инфраструктура уз сагласност управљача тога пута у зависности од самог ранга пута.
6. У заштитном појасу забрањена је изградња свих објеката који не припадају инфраструктури.
7. Дуж државних путева првог и другог реда забрањено је паркирање уз ивицу коловоза.
8. Парцеле које излазе на државне путеве првог и другог реда, не могу свака за себе имати прикључке на пут. Потребно је објединити већи број парцела сервисним саобраћајницама и тек онда извршити прикључак на предметни пут, а све у складу са условима и сагласностима управљача пута.
9. Ограде и дрвеће поред путева подижу се тако да не ометају прегледност пута и не угрожавају безбедност саобраћаја.
10. Дуж свих путева мора се обезбедити и вертикална и хоризонтална сигнализација.
11. Дуж путева потребно је обезбедити инфраструктуру за прикупљање и контролисано одвођење атмосферских вода.
12. У границама грађевинских рејона потребно је изградити улице ширине коловоза минимум 5.0м са припадајућим обостраним тротоарима минималне ширине 1.0м или изградити тротоар само са једне стране у ширини од минимум 1.5 м.

13. Коловозну конструкцију димензионисати сходно рангу саобраћајнице, оптерећењу и структури возила која ће се њоме кретати.
14. Нивелационо решење прилагодити теренским условима и постојећим објектима, а пројектовање улица је потребно ускладити са пројектом канализационе мреже с обзиром на потребну нивелацију исте.
15. Стајалишта јавног путничког превоза могу се организовани на свим путевима у складу са саобраћајним захтевима и потребама.
16. Коловозни застор свих путева првог, другог и трећег реда морају бити од асфлт-бетона.
17. Коловозни застор свих путева и улица у границама грађевинског реона мора бити од асфалт-бетона.
18. Тротоаре изводити са завршним слојем од асфлт-бетона или бехатон плоча.
19. Бицикличке стазе изводити од тврде подлоге (асфалт, макадам, камена стаза). Минимална ширина једносмерне бицикличке стазе је 1,25 m, а двосмерне 2,5 m.
20. Пешачке и бицикличке стазе потребно је изградити са високим хладовитим зеленилом, надстрешницама, са уређеним ватриштима и одмориштима у чијој изградњи треба да се користе природни материјали (дрво, камен и сл.).
21. Јавне паркинге изводити са забором од асфалт-бетона или од бехатон плоча или од елемената бетон-трава.
22. Прикључивање прилазног на јавни пут врши се првенствено његовим повезивањем са другим прилазним или некатегорисаним путем који је већ прикључен на јавни пут, а на подручјима на којима ово није могуће прикључивање прилазног пута врши се непосредно на јавни пут и то првенствено на пут нижег реда;
23. Земљани и шумски путеви који се укрштају или прикључују на државне путеве I и II реда, морају се изградити са тврдом подлогом или са истим коловозним забором као и пут на који се прикључује или са њим укршта, у ширини од најмање 5 m и у дужини од најмање 40 m за државни пут I реда, 20 m за државни пут II реда и 10 m за општински пут, рачунајући од ивице коловоза јавног пута;
24. Путеви трајног карактера, који се граде и уређују за потребе шумске привреде, користе се и за потребе локалног саобраћаја.

Правила грађења за државни пут првог А реда (аутопут Ниш-Приштина Е-80) - Аутопут ће се дефинисати планом детаљне регулације у складу са следећим смерницама:

1. да има две физички одвојене коловозне траке, са најмање две саобраћајне траке за сваку коловозну траку, с тим што свака саобраћајна трака мора да буде широка најмање 3,75 метара, а да се, зависно од конфигурације терена, ширина саобраћајне траке може смањити до 3,50 метара;
2. да свака коловозна трака има посебну траку ширине 2,5 метра, за принудно заустављање возила дуж целе траке или дуж појединих њених делова на погодним растојањима, зависно од теренских услова, а у тунелима и галеријама може, уместо посебне траке, да на погодним местима има уређене просторе за принудно заустављање возила, и
3. да остали елементи пута (полупречник кривине, уздужни нагиб, ивичне траке и сл.) омогућавају брзину од најмање 130 км/час, а зависно од конфигурације терена брзину од најмање 100 км/час.

4.6.3.2. Правила грађења за паркинг просторе

Потребне димензије паркинг простора одређивати према следећем оквирном нормативу:

Табела 4.19: Димензије паркинг места:

Тип возила	α°	А	В
Путнички аутомобил	0	5,50	2,00
	30	4,30	2,20
	45	5,00	2,30
	60	5,30	2,30
	90	4,80	2,30
Аутобус	0	16,0	3,00
	45	10,60	4,00
	60	12,00	4,00
	90	12,00	4,50
	0	16,0	3,00

Димензије паркинг места за особе са инвалидитетом за случај управног паркирања износи 3,70 x 5,00 m, односно на ширину паркинг места од 2,2 m додаје се простор за инвалидска колица, ширине 1,5 m. Код два суседна паркинг места може се дозволити да користе исти простор за инвалидска колица, односно да ширина два суседна места за особе са инвалидитетом износи 5,90 m (2,20 + 1,50 + 2,20).

При изради пројекте документације за паркинг места и тротоаре морају се предвидети укошени ивичњаци нагиба највише 10% и ширине најмање 1,20 m за силазак колица са тротоара на коловоз. Истоветне рампе морају се предвидети и у раскрсницама, односно на свим местима где је неопходно да се прелази са тротоара на коловоз или обрнуто.

Подлоге паркиралишта у конструктивном погледу могу бити макадамске, асфалтне, разне врсте поплочања (камен, бехатон плоче, бетон-трава плоче, итд.) у складу са наменом простора где се граде.

4.6.3.3. Правила грађења за пратеће садржаје јавног пута

У појасу уз државне и остале путеве могуће је градити пратеће путне садржаје (бензинске и гасне станице, мотеле, угоститељске објекте и остало) уколико постоје инфраструктурни, комунални и остали услови. Микролокација пратећег садржаја утврђује се уз примену смерница за одабир микролокалитета.

1. Положај и правила градње бензинских станица и мотела поред аутопута Е-80 Ниш-Приштина дефинисаће се путем одговарајуће планске документације (Планом детаљне регулације као засебним елаборатом или у склопу просторног плана инфраструктурног коридора).
2. Дуж осталих државних путева правила градње дефинисаће се урбанистичким пројектом, према условима ЈП „Путеви Србије“.
3. На осталим путним правцима изградња бензинских станица је могућа као самостални објекат или у склопу пословних и комерцијалних садржаја, а према условима који ће бити дефинисани урбанистичким пројектом.

Ритам станица за снабдевање горивом и других пратећих садржаја ближе је одређен поглављем 5.2.2.3. „Врсте услуга и ритам пратећих садржаја за потребе корисника пута“, Правник о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута („Службени гласник РС“ 50/11).

За основни садржај (станица за снабдевање горивом - ССГ):

- 60 m ширина фронта парцеле,
- 30 m дубина парцела.

За основни и додатни садржаји (ССГ, сервис, праоница, мотел и др.):

- 1,5 – 3,0 ha површине за смештање свих потребних садржаја,
- придржавање прописаних удаљености од раскрсница и укрштаја са другим инфраструктурним системима.
- У зависности од ранга државног или општинског пута објекти се граде на удаљености (ЗОЈП чл. 1 и чл. 29):
 - o 10 m од спољне ивице земљишног појаса државног пута II реда,
 - o 5 m од спољне ивице земљишног појаса општинског пута.

4.6.3.4. Правила грађења за осталу изградњу уз јавне путеве

Уз јавне путеве се могу градити и пословни објекти, објекти за смештај пољопривредне механизације, складиштење и прераду пољопривредних производа. На државне путеве ове садржаје препоручљиво је координисано везивати преко сервисне саобраћајнице, са периодичношћу од мин. 400 m између прикључака.

Аутобуска стајалишта се могу градити уз све путеве у облику сепарисаних ниша и са елементима који обезбеђују безбедан трансфер путника и одвијање динамичког саобраћаја. Поред државних путева аутобуска стајалишта се раде према условима ЈП „Путеви Србије“.

Индекс заузетости парцеле са саобраћајницама је макс. 70%. У оквиру комплекса неопходно је обезбедити мин. 30% озелењене површине.

За све веће привредне објекте који се налазе у зони државних путева, тј. у близини њихових траса, потребно је обавезна израда ПДР-а за објекте веће од 3000 m², односно урбанистичког пројекта за објекте од 800-3000 m². Исти објекти који се

налазе у зони државних путева морају бити обухваћени појасевима изградње, и то:

- Појас од 50 м за општинске путеве другог реда,
- Појас од 100 м за општинске путеве првог реда и
- Појас од 200 м за државне путеве,

уз поштовање услова за изградњу дефинисаним „Законом о јавним путевима“, „Законом о пољопривредном земљишту“, „Законом о шумама“, „Законом о планирању и изградњи“ и др прописима од значаја.

Дуж општинских и државних путева могуће је формирати појас изградње радних и складишних зона, које се морају груписати у целине са повезивањем на постојећу и планирану инфраструктуру. Поред општинских путева могу се формирати и појединачни комплекси уз услов безбедног прикључења на путну мрежу, и да не утичу на угрожавање животне средине и природног амбијента. Поред државних путева II реда морају да се ускладе са условима ЈП „Путеви Србије“, као и условима других надлежних институција.

Поред будућег државног пута I реда – аутопута Ниш-Приштина, зоне ће бити дефинисане у поступку израде Плана детаљне регулације аутопута.

4.6.4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ОСТАЛИХ ИНФРАСТРУКТУРНИХ ОБЈЕКТА

4.6.4.1. Водопривредна и хидро-техничка инфраструктура

Водоснабдевање - Минимална дубина уклапања цевовода, због заштите од утицаја мрза је 1,0 м. Минимално одстојање цевовода од објекта је 3,00 м. На траси водовода не дозвољава се изградња објекта на обостраном осовинском растојању од 3,00 м. Прелази цевовода испод саобраћајнице извешће се са неопходном механичком заштитом. На прелазима цевовода испод водотока потребно га је осигурати. Према Правилнику о техничким нормативима за спољашњу и унутрашњу хидрантску мрежу, дозвољено одстојање између хидраната износи највише 80 м. Потребна количина воде за противпожарну заштиту, која је меродавна за хидраулички прорачун и димензионисање и потребан број противпожарних хидраната одредиће се техничком документацијом. Такође, техничком документацијом пројектант ће на основу хидрауличног прорачуна димензионисати профиле и падове цевовода.

Избор врсте цеви одредиће се пројектом а у зависности од статичких и динамичких утицаја, слегања терена, агресивности околног земљишта и других техно-економских параметара а у складу са важећим санитарним прописима. Не препоручује се употреба салонитних цеви. При пројектовању и извођењу мора се водити рачуна о међусобном како вертикалном тако и хоризонталном одстојању појединих инсталација. На делу трасе где постоје подземне инсталације (телефонски и високонапонски каблови) при извођењу радова потребно је обратити пажњу да се постојеће подземне инсталације не оштете. Све инфраструктурне мреже морају се међусобно штитити једна од других. За све објекте водосистема Селова (постројење за пречишћавање сирове воде, доводни цевовод, магистрални цевовод од постројења до прекидне коморе „Куршумлија“ и даље према Нишу, резервоари и др.) низводно од акумулације, прописује се израда планова детаљне регулације, којима ће се дефинисати правила уређења и грађења за сваки објекат.

Одвођење отпадних и атмосферских вода - Минимална дубина уклапања цеви је 1,00 м. При пројектовању и извођењу канализационе мреже мора се водити рачуна о међусобним како вертикалним тако и хоризонталним одстојањима појединих инсталација. Међусобно хоризонтално одстојање паралелног водовода и канализације у нивоу је минимум 1,50 м, ако је пречник водовода мањи од - 200 mm или минимум 3,00 м ако је пречник водовода већи или једнак - 200 mm. Код укрштања водовода и канализације међусобно одстојање обезбедити минимум 0,40 м у случају да је водовод изнад канализације. Одстојање канализације од објекта при гравитационом одводу је минимум 3,00 м. Избор врсте цеви одредиће се пројектом а у зависности од статичких и динамичких утицаја, слегања терена, агресивности околног земљишта и других техно-економских параметара. Све инфраструктурне мреже морају се међусобно ускладити и штитити једна од других. На делу трасе где постоје подземне инсталације (телефонски и високонапонски каблови) при извођењу радова потребно је обратити пажњу да се постојеће подземне инсталације не оштете. Квалитет вода које се смеју испуштати у канализациони систем дефинисан је Правилником о МДК. Техничком документацијом пројектант ће на основу хидрауличног прорачуна димензионисати профиле и падове. Падове усвојити тако да новопројектована канализација буде прикључена на постојећу канализацију.

4.6.4.2. Електроенергетска инфраструктура

Услови за изградњу преносне мреже

У заштитној зони далековода 400 kV, 220 kV, 110 kV и 35 kV, минимално 40 m, 35 m, 25m и 10 m редом, се не препоручује изградња објекта за становање и стални боравак људи, пошумљавање и други радови, којима се онемогућава или угрожава рад енергетског објекта без претходне сагласности енергетског субјекта. Изградња је дозвољена уз сагласност и под условима власника мреже. Изградња је условљена Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова (Закон о енергетици) уз израду студије (елaborата) о односу далековода и планираних садржаја. За реконструкцију и доградњу постојећих објекта у заштитној зони далековода или испод далековода неопходна је сагласност власника далековода ЈП „Електромержа Србије“.

У случају приближавања далековода објектима од јавног интереса са пратећом инфраструктуром (саобраћајнице, улице, булевари и сл.) потребно је да се приликом извођења радова као и касније приликом експлоатације планираних објекта, строго води рачуна да се ничим и ни под којим условима, проводницима ДВ-а напонског нивоа 110 kV не сме приближити на мање од 5 m, проводницима ДВ-а напонског нивоа 220 kV не сме приближити на мање од 6 m, односно проводницима ДВ-а напонског нивоа 400 kV не сме приближити на мање од 7 m.

Изградња објекта електроенергетске инфраструктуре као и саме линијске инфраструктуре дозвољена је на простору између регулационе и грађевинске линије.

Услови за изградњу дистрибутивне мреже и трафостаница

Трафостанице за нове потрошаче са потребом веће количине електричне енергије, напонског преноса 10/0,4 kV, градити на прописаним растојањима од постојећих и планираних објекта. ТС се могу градити и унутар објекта као посебне просторије. ТС по правилу градити на сопственим парцелама, деловима парцела на којима се граде производни објекти, а које ће служити за напајање електричном енергијом оваквих објекта, зеленим површинама или на парцелама за јавну намену. Планирану 10 kV мрежу градити подземно или надземно. Мрежу по правилу градити на сопственим парцелама или на парцелама за јавну намену. Нисконапонску мрежу градити ваздушно на бетонским стубовима и самоносивим кабловским снопом (СКС). ТС по правилу градити на сопственим парцелама или на парцелама за јавну намену. Кућни прикључак извести СКС-ом по важећим законским и техничким прописима. Јавну расвету поставити на постојеће бетонске стубове или независне стубове који се користе искључиво за светиљке јавне расвете. Јавна расвета примарних саобраћајница мора бити на вишим стубовима, а детаље као што су број стубова, светиљки, врсту светиљки и др. одредити главним пројектом у складу са условима надлежног органа за осветљење. Заштиту од атмосферског пражњења извести класичним громобранским инсталацијама према важећим законским прописима.

Услови за подземну електромержу:

- дубина рова за полагање електрокаблова је минимално 0,70 m, односно 0,90 m за каблове 10 kV;
- електромержу полагати на минималном растојању од 0,5 m од темеља објекта и 1,0 m од коловоза; по могућности мрежу полагати у простору зелених површина;
- укрштање ел. кабловског вода са саобраћајницом, ван насеља, врши се полагањем кабловског вода у бетонски ров или бетонску односно пластичну цев увучену у хоризонтално избушен отвор у циљу лакшег одржавања вода;
- дубина између горње ивице кабловске канализације и површине пута је минимално 0,80 m;
- међусобни размак електроенергетских каблова у истом рову одредити на основу струјног оптерећења, а минимално растојање је 0,07 m код паралелног вођења и минимално 0,2 m код укрштања; обезбедити кабловске водове од међусобног контакта како код паралелног вођења тако и код укрштања;
- код паралелног вођења електро и телекомуникационих каблова минимално растојање је 0,50 m за каблове напона 1 kV 10 kV и 20 kV а 1,0 m за каблове напона 35 kV.
- растојање приликом укрштања са телекомуникационим кабловима не сме бити мање од 0,50 m; укрштање са телекомуникационим каблом у насељу је под минималним углом од 30° по могућству што ближе 90°, а ван насеља минимални угао од 45°; по правилу електроенергетски кабл се полаже испод телекомуникационог кабла;
- није дозвољено паралелно полагање електроенергетског кабла испод или изнад водоводних и канализационих цеви;
- хоризонтални размак енергетског кабла од водоводне и канализационе цеви је минимално 0,5 m за каблове 10 kV, односно 0,4 m за остале каблове;

- вертикални размак ел. енергетског кабла код укрштања са водоводном или канализационом цеви може да буде испод или изнад цеви на минималној удаљености од 0,4 m за каблове 35 kV или минимално 0,3 m за остале каблове;
- у ситуацијама када није могуће постићи прописане минималне удаљености, односно размаке, ел. кабл се провлачи кроз заштитну цев;
- није дозвољено паралелно полагање ел. каблова ни изнад ни испод гасоводних цеви;
- размак између ел. каблова и и гасовода при укрштању и паралелном вођењу у насељеним местима је минимално 0,80 m, а изван насеља 1,2 m; у ситуацијама када су просторни услови неадекватни ел. кабл се мора полагати у заштитној цеви на минималном расојању 0,30 m, дужина цеви мора бити најмање 2,0 m са обе стране укрштања или целом дужином паралелног вођења

Услови за надземну електромрежу:

- НН самоносиви кабловски склоп постављати на бетонске стубове са међусобним размаком до 40 m (у специфичним ситуацијама могу се полагати на фасади објекта по важећим прописима и нормативима);
- није дозвољено полагање нисконапонских и самоносивих кабловских снопова у земљу или у малтер;
- само у изузетним случајевима могу се водити водови преко или у близини објекта за стални боравак људи (вођење водова преко објекта је и када се вод налази на 3 m од објекта (10 kV) или 5 m од објекта (напон већи од 10 kV));
- када се водови воде изнад објекта неопходно је појачање изолације, а за објекте где се задржава већи број људи потребна је и механички појачана изолација;
- није дозвољено постављање зидних конзола или кровних конзола и носача водова на стамбеним зградама преко којих прелазе ВН надземни водови;
- није дозвољено водити надземне водове изнад објекта у којима се налазе лакозапаљиви материјали, на пролазу поред таквих објекта хоризонтална сигурносна удаљеност једнака је висини стуба увећаној за 3 m а износи најмање 15,0 m;
- одређивање сигурносних удаљености и висина од објекта, као и укрштање електроенергетских водова међусобно и са другим инсталацијама врши се у складу са Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних и електроенергетских водова напона од 1 kV до 400 kV.

Топлификација - Траса топлотних мрежа у градовима и другим насељеним местима треба да се пројектује у зонама предвиђеним за инжењерске мреже, паралелно са улицама и путевима и ван коловоза и зелених површина. Допуштено је вођење трасе топлотних мрежа испод улица и путева и испод тротоара. Траса топлотних мрежа на територијама које нису обухваћене урбанистичким плановима води се дуж саобраћајница. Допуштено је уз трасу топлотних мрежа изградити путеве ради изградње и опслуживања топлотних мрежа. При избору трасе топлотних мрежа дозвољено је проћи разводним мрежама пречника до 300 mm кроз стамбене и јавне објекте, уз услов полагања мреже у техничким коридорима (најмање висине 1,6 m) или тунелима.

У градовима и другим насељеним местима треба предвидети подземно полагање топлотних мрежа (бесканално, у непроходним каналима или у градским проходним колекторима заједно са другим мрежама). За топлотне мреже са ДН ≤ 500 превасходно треба предвиђати бесканално полагање. Надземно полагање топлотних мрежа допуштено је уз образложење. Дубина постављања топлотних мрежа од површине земље или горње коте пута треба да буде најмање: а) до врха поклопца канала или тунела 0,5 m; б) до врха поклопца коморе 0,3 m; в) до ивице заштитне цеви при бесканалном полагању 0,7 m.

На простору без саобраћајница допушта се надвишење поклопца комора и вентилационих шахтова изнад тла до 0,4 m. На улазу топлотних мрежа у објекат допуштена је дубина постављања до поклопца канала тунела од 0,3m, а до врха ивице заштитне цеви од 0,5 m. При високом нивоу подземних вода дозвољава се умањење дубине укопавања канала и тунела и надвишења поклопца изнад земље до 0,4 m ако се при томе не нарушавају услови саобраћаја. Дозвољено је користити поклопце канала и тунела у случају потребе, као тротоаре. При надземном полагању топлотних мрежа на носачима, светло растојање од површине земље до топлотне изолације цевовода мора да износи: а) при ширини групе цеви до 1,5 m–0,35 m; б) при ширини групе цеви преко 1,5 m–0,5 m.

Нагиб топлотних мрежа независно од кретања предајника топлоте и начина полагања мора бити већи или једнак 0,002 m. Нагиб топлотних мрежа ка појединим зградама, при подземном полагању се изводи од објекта ка најближој комори. На појединим деоницама (при укрштању, полагању на мостовима итд) дозвољава се полагање топлотних мрежа без нагиба.

Допушта се подземно полагање топлотне мреже заједно са другим инжењерским мрежама: а) у непроходним каналима – са цевоводима за нафту и мазут, са цевоводима компримованог ваздуха притиска до 16 bar и водоводима; б) у проходним градским колекторима – са водоводима пречника до 300 mm, кабловима ПТТ, енергетским кабловима напона до 10 kV, канализацијом и гасоводима природног гаса, притиска до 0,05 bar, пречника до 150 mm.

Није дозвољено полагање топлотне мреже у непроходним каналима, тунелима и проходним каналима заједно са цевоводима течног нафтног гаса, цевоводима кисеоника, азота, лако запаљивих материја и фекалном канализацијом. Полагање водовода заједно са топлотним мрежама у каналима или колекторима врши се у истом нивоу или испод цевовода топлотних мрежа. При томе је потребно предвидети топлотну изолацију водовода. Допуштено је полагање топлотних мрежа у заједнички ров са водоводима, канализацијом и гасовод има притисак до 3 bara.

При бесканалном полагању, растојање између топлотних мрежа отвореног система снабдевања топлотом или топлотних мрежа за снабдевање топлом потрошњом воде и канализационих цеви, изнад и испод топлотних мрежа, треба да износи најмање 0,4 m. Температура тла на местима укрштања топлотних мрежа са електричним кабловима сме се повисити до 10°C за каблове до 35 kV у односу на средњу месечну летњу температуру и до 15°C у односу на средњу месечну зимску температуру на растојању до 2 m од каблова.

Дубина полагања топлотних мрежа на месту укрштања са железничким пругама одређује се из услова при којима се искључује утицај на равномерност носивости земљишта. Ако није могуће остварити задати температурни режим дубином полагања топлотне мреже, потребно је предвидети вентилацију канала или надземно укрштање. Укрштања топлотних мрежа са рекама, железничким колосецима, путевима и пролазима кроз зграде и објекте разних намена, треба предвиђати под правим углом. Допушта се у посебним случајевима укрштање под мањим углом, али не мањим од 45° а са железничким пругама не мање од 60°. Угао укрштања са ваздушним линијама електропреноса не прописује се. При укрштању подземних топлотних мрежа са железничким пругама треба одржати најмања хоризонтална растојања: а) до скретница железничке пруге и места спајања каблова са колосеком електрифицираних железничких пруга - 10 m; б) до скретница железничке пруге на уздигнутим земљиштима - 20 m; в) до мостова, цеви, тунела и других изграђених објекта на железничким пругама -30 m.

Полагање топлотних мрежа при укрштању са рекама, отвореним и друго вршити надземно. При томе је дозвољено користити изграђене стабилне мостове на путевима или пругама за полагање топлотне мреже. Уз техно-економско образложење дозвољава се подземно полагање топлотних мрежа.

При подземном укрштању са железничким пругама и путевима, полагање топлотних мрежа треба вршити: а) у непроходним каналима ако је могуће вршити грађевинске, монтажне и ремонтне радове у отвореном каналу; б) у проходним каналима ако је немогуће вршити радове у отвореном каналу, дужина проходног канала се узима у том случају до 50 m, а обавезно са обе стране укрштања 10-15 m за вршење ремонтних радова. Дужина канала, тунела или заштитне цеви на местима укрштања, мора бити најмање по 3 m са сваке стране укрштања. У најближим коморама до укрштања треба предвидети запорну арматуру и арматуру за пражњење цевовода топлотних мрежа, као и дренажу канала тунела и др. При полагању топлотних мрежа у заштитним цевима, потребно је предвидети на тим местима појачану антикорозиону заштиту цеви топлотних мрежа и заштитних цеви, а на местима укрштања са електрификационим пругама и трамвајским пругама – активну заштиту од лутајућих струја, електричне изолационе ослонце и контролна мера места.

Примена топлотне изолације директно између заштитне и радне цеви није дозвољена између изолације и заштитне цеви треба остварити зазор од најмање 100 mm. Надземно полагање топлотних мрежа при укрштању са електрифицираним железничким пругама треба предвидети изнад контактне мреже, на растојању у складу са ГОСТ 9238-73. Испод цевовода топлотних мрежа треба поставити густу заштитну мрежу. При растојању од 500 mm и мање до носача контактне мреже, потребно је предвидети одбојнике.

На местима укрштања подземно положених топлотних мрежа са гасоводима, не дозвољава се пролаз гасовода кроз грађевинску конструкцију комора и непроходних канала топлотних мрежа. Није дозвољено топлотним мрежама пресећи кишну канализацију. На укрштању топлотних мрежа са мрежама канализације, водовода и гасовода, ове се могу постављати испод или изнад. Ако је растојање од основе конструкције топлотних мрежа до горње ивице цевовода 300 mm и мање и ако се топлотне мреже полажу испод-тада се цевоводи канализације водовода и гасовода морају водити кроз заштитне цеви које се изводе по 2 m са сваке стране укрштања. Пречник заштитне цеви треба да буде већи 100-200 mm од пречника радне цеви. За заштитне цеви предвидети појачану антикорозиону изолацију.

На местима укрштања подземних топлотних мрежа положених у канале са гасоводима, потребно је на растојању мање од 15 м са обе стране од гасовода предвидети место на каналу за узимање узорка ради контроле истицања гаса. При полагању топлотних мрежа са дренажом дуж трасе по 2 м на свакој страни од гасовода дренажне цеви морају бити без отвора. Улазе цевовода топлотних мрежа у зграде потребно је предвидети на такав начин да не може доћи до продирања гаса у зграду.

На местима укрштања надземних топлотних мрежа са ваздушним електричним и електрифицираним железничким пругама треба предвидети уземљење свих елемената топлотне мреже, металних и армирано-бетонских конструкција у областима проводника напона од 1 kV положених хоризонтално на растојању већем од 5 м на сваку страну од крајњих проводника ваздушне линије изнад 1 kV. Уземљење цевовода топлотних мрежа треба предвидети кроз два проводника постављена са обе стране укрштања. Отпор уземљења не сме бити већи од 10 Ω и важи за све елементе топлотних мрежа.

4.6.4.3. Телекомуникациона инфраструктура

Комуникациони системи: ТТ мрежа мора бити каблирана до телефонских извода; минимална дубина полагања ТТ каблова је 0,80 м; ТТ мрежу по правилу градити на сопственим парцелама или на парцелама ЈГЗ; ТТ мрежу полагати у зеленим површинама поред тротоара или у тротоару на минималном одстојању од регулационе линије 0,50 м; код укрштања са другим инсталацијама ТТ кабл се полаже у заштитну цев, а угао укрштања мора бити 90°; код паралелног вођења са електроенергетским кабловима напона 1 kV, 10 kV и 20 kV минимално одстојање мора бити 0,50 м; код паралелног вођења са електроенергетским кабловима напона 35 kV минимално одстојање мора бити 1,0 м; код укрштања са електроенергетским кабловима минимално вертикално растојање је 0,50 м изнад; угао укрштања у насељу мора бити што ближе 90° а минимално 30°, а ван насеља минимално 45°; у случају да не могу да се задовоље ови услови телекомуникациони кабл се провлачи кроз заштитну цев са размаком не мањим од 0,30 м; код паралелног вођења са водоводом, канализацијом, гасоводом и топловодом минимално растојање мора бити 1,0 м, а код укрштања минимално растојање је 0,50 м а угао укрштања што ближе 90°; ТТ каблове који служе искључиво електродистрибуцији водоти у истом рову на растојању који се прорачуном покаже задовољавајућим али не мањим од 0,20 м.

Када се бакарни каблови главне или дистрибутивне мреже полажу директно у земљу потребно је у исти ров положити једну или више ПЕ цев Ø20 - Ø40 за провлачење оптичких каблова у приступној мрежи. Изузетно, код изградње подземне разводне мреже, заједно у ров са кабловима разводне мреже могуће је положити ПЕ цев Ø20 - Ø40 до будућих бизнис корисника и крајњих корисника. Такође, у случајевима интензивне изградње где није могуће сагледати коначне потребе подручја, планирати резервне ПЕ цеви. Завршавање цеви планирати у одговарајућим приводним окнима.

Кабловска канализација се може поделити на главну, дистрибутивну и приводну. Као цеви за ТКК планирати флексибилне коруговане ПЕ цеви Ø 110, како би се повећао размак и смањио број ТК окана. Код реконструкција постојеће ТКК где су мањи распони и где је ТКК праволинијска користити круте ПВЦ цеви Ø 110. При планирању кабловске ТК канализације потребно је следити следеће принципе:

- главну кабловску ТК канализацију са стандардним димензијама окана 250x180 планирати само у изузетним случајевима код реконструкција постојећих ТК канализација и међусобног повезивања главних праваца ТКК; ову ТКК предвидети за пролаз каблова капацитета 1200x2, 1000x2 и 800x2; у осталим случајевима користити окна мањих димензија 180x110, 200x150 и 250x150; дубина ових окана је до 190 см;
- дистрибутивну кабловску ТК канализацију планирати у све већој мери а према процени планера и пројектанта, са монтажним мини окнима димензија 100x80, 150x80 или 200x80, за правце полагања два или више кабла капацитета до 600x2; уколико присуство других подземних инсталација онемогућава уградњу монтажних окана користити зидана мини окна; дубина окна је од 100–130 см;
- приводну ТК канализацију градити од мини окана димензија 60x60 или 120x60, уколико се полажу два или више кабла капацитета до 200x2, као и у случајевима где је то по процени планера то оправдано; дубина ових окана је до 100 см, изузетно до 130 см.

Планирати полагање оптичких каблова подземно по постојећим трасама ТК канализације, у рову или у мини/микро рову. На релацијама на којима је неисплатива изградња подземне мреже или у случајевима када је потребно хитно решити захтев бизнис корисника (привремено решење) планирати полагање оптичких каблова ваздушно, по постојећим трасама ТК стубова или ЕЕ стубова.

При избору трасе оптичких каблова, уз поштовање техничких услова и прописа, тежи се минималним трошковима полагања каблова а кроз експлоатацију максималној доступности за брзо отклањање сметњи. Води се рачуна о следећем: да је дужина кабла што мања; да је геолошки састав земљишта са становишта полагања што повољнији; да на траси нема клизишта; да је траса кабла приступачна у току свих временских прилика; да је кабл безбедан у експлоатационом веку посебно за магистралне каблове; да се не залази у урбана подручја уколико услови на терену то дозвољавају; да се избегавају коридори у којима се планира изградња аутопута, пруга и гасовода; да се максимално користи изграђена телекомуникациона инфраструктура (кабловска канализација и положене ПЕ цеви за КДС); да се избегавају водотокови; да се избегавају трасе регионалних и путева вишег ранга; да се минимизира потреба за решавање имовинско-правних односа полагањем кабла у путном земљишту локалних путева; да трасе оптичких привода на постојећим кабловима почињу од места наставака или резерви на каблу или у близини њих.

Мобилна телефонија - Комплекс за смештај објекта мобилне телефоније поставља се на простор максималне површине 150 m². Комплекс мора бити ограђен и око њега не постоји заштитна зона. У простор комплекса се поставља антенски стуб са антенама, а на тло се постављају контејнери базних станица. Контејнери базних станица не могу да пређу 50% површине комплекса. Напајање електричном енергијом вршиће се из постојеће нисконапонске мреже. До комплекса за објекат мобилне телефоније неопходно је обезбедити приступни пут минималне ширине 3 м до најближе јавне саобраћајнице. За локацију објекта мобилне телефоније обавезно се прибављају сагласности од Дирекције цивилног ваздухопловства, Завода за заштиту споменика културе и Електродистрибуције; код пројектовања и изградње објекта мобилне телефоније обавезно је поштовање и примена свих важећих техничких прописа и норматива из ове области.

4.6.4.4. Гасификација

Магистрални гасоводи се граде, по правилу, изван насељених места. При њиховој изградњи мора се обезбедити стабилност гасовода и заштита људи и имовине и спречити могућност штетних утицаја на околину. У појасу ширине од 5 м на једну и другу страну, рачунајући од осе гасовода, забрањено је садити биљке чији корени достижу дубину већу од 1 м, односно за које је потребно да се земљиште обрађује дубље од 0,5 м. У појасу ширине од 30 м лево и десно од осе гасовода, након изградње гасовода, забрањено је градити зграде намењене за становање или боравак људи.

Ако гасовод пролази близу других објеката или је паралелан с тим објектима, одстојање не сме бити:

- мање од 5 м од државних путева II реда и општинских путева, рачунајући од спољне ивице путног појаса;
- мање од 10 м од државних путева Iб реда, рачунајући од спољне ивице путног појаса;
- мање од 20 м од ауто-путева, рачунајући од спољне ивице путног појаса;
- мање од 20 м од железничке пруге, рачунајући од границе пружног појаса;
- мање од 30 м од надземних делова цевовода, рачунајући од спољне ивице путног појаса, т.ј. од границе пружног појаса, осим ако је цевовод постављен на друмски или железнички мост;
- мање од 15 м од индустријских колосека, рачунајући од осе крајњег колосека;
- мање од 1 м (мерено хоризонтално) од грађевинских објеката, рачунајући од темеља објекта, под условом да се не угрожава стабилност објекта;
- мање од 50 см од других подземних инсталација и мелиорационих објеката, рачунајући од спољне ивице цевовода до спољне ивице инсталације или објекта;
- мање од 10 м од регулисаних водотока и канала, рачунајући од ножице насипа.

Табела 4.20: Минимална дубина укопавања гасовода, мерена од горње ивице гасовода

Појас цевовода	Минимална дубина укопавања
У појасу I разреда	80 cm
У појасу II, III и IV разреда	100 cm
У заштитном појасу насељених зграда	110 cm

Табела 4.21: Минимална дубина укопавања гасовода, мерена од горње ивице цеви, при савлађивању препрека

Појас цевовода	Минимална дубина укопавања
Од дна одводних јарака саобраћајница	100 cm
Од дна регулисаних корита водених токова	100 cm

Од горње ивице пута	135 cm
Од горње ивице прага железничке пруге	150 cm
Од горње ивице прага индустријског колосека	100 cm
Од дна нерегулисаних корита водених токова	150 cm

Ров за полагање гасовода мора бити ископан тако да се постављањем гасовода у ров постигне пројектовани положај гасовода и спречи недозвољено напрезање у материјалу цеви, као и да се онемогући оштећење изолације цеви. Траса гасовода мора бити видљиво обележена посебним ознакама. За изградњу магистралног гасовода и постројења и уређаја као његових саставних делова користити Правилник о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима и нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт.

Градски гасовод трасирати ван регулационог појаса саобраћајница (у зеленом појасу), а уколико је то немогуће - у тротоарима. Полагање гасовода у коловозу се дозвољава само изузетно, уз документовано образложење и са посебним заштитама цеви. За изградњу градског гасовода користе се челичне бешавне цеви, са строго прописаном технологијом израде и испитивања исправности, према ЈУС Ц. Б5. 221 и ЈУС Ц. Б5. 225. Минимална дубина укопавања гасовода је 0,80 m, док се на краћим деоницама, може се дозволити и мања дубина укопавања, али не испод 0,60 m. При вођењу гасовода паралелно са путевима нижег или вишег реда његово одстојање од спољне ивице одводног канала, ножице усека или насипа мора бити минимално 1,0 m.

Табела 4.22.: Минимална дозвољена растојања гасовода до ивице темеља у зависности од притиска

Притисак гаса у гасоводу [bar]	Минимално дозвољено растојање [m]
до 1,5	1,00
1,5 - 7	2,00
7 - 13	3,00

Укрштање градског гасовода са железничким пругама, путевима и улицама изводити тако да не угрожава, оштећује или функционално омета већ постојеће објекте са којима се гасовод укршта, као и друге објекте у њиховој непосредној близини.

Мерно регулационе станице (МРС) градити у посебно грађеним зградама или металним орманима са посебним темељима, а под одређеним условима МРС се могу постављати у дозиданим просторијама и на отвореном простору, када се поставља и ограда и надстрешница. Издувне цевоводе сигурносних испусних вентила извести најмање 1 m изнад крова МРС у атмосферу и заштити од улаза страних тела. Противпожарне славине поставити на гасоводу испред МРС, као и иза ње, на растојању од најмање 5 m, а не даље од 100 m. Просторије или дозидане зграде, у којима се постављају МРС, морају бити добро вентилиране, са подом од тешко горивних материја који не варниче. Простор на коме се подиже МРС оградити металном мрежом или неком другом врстом ограде. Између ограде и спољних зидова МРС мора постојати заштитна зона од најмање 2 m и ограда не сме бити нижа од 2,5 m. Улаз у МРС као и у ограђен простор мора бити обезбеђен вратима која се отварају на спољну страну, чије су димензије најмање 0,8 x 2,0 m. Уколико је опрема МРС постављена на отвореном простору, најмање растојање између опреме и ограде мора бити 10 m. У станицама широке потрошње обавезно је уграђивање одоризатора - за убацивање мириса у гас. До сваког објекта МРС обезбедити приступни пут до најближе јавне саобраћајнице, мин.ширине 3 m.

Дистрибутивни гасовод не полагасти испод зграда и других објеката високоградње. При паралелном вођењу или укрштању са цевоводима који служе за транспорт топлих флуида, дистрибутивни гасовод постављати на растојању којим се обезбеђује да температура полиетиленске цеви не буде већа од 20 °C. При паралелном вођењу дистрибутивног гасовода са подземним водовима, минимално растојање износи 40 cm, а у изузетним случајевима може бити најмање 20 cm. При укрштању дистрибутивног гасовода са подземним водовима, минимално растојање износи 20 cm, а при вођењу гасовода поред темеља 1,0 m. Уколико се ова растојања не могу остварити, онда треба применити додатне мере (заштитне цеви, повећана дебљина цеви и сл.). Дубина укопавања дистрибутивног гасовода износи од 0,6 до 1,0 m. Изузетно, дубина укопавања може бити и 0,5 m, под условом да се предузму додатне техничке мере заштите.

Минимална дубина укопавања при укрштању дистрибутивног гасовода са: железничким пругама износи 1,5 m рачунајући од горње ивице заштитне цеви до горње ивице прага; трамвајским пругама и индустријским колосецима износи 1,0 m; путевима и улицама износи 1,0 m. Укрштање дистрибутивног гасовода са саобраћајницама врши се полагањем гасовода

у заштитну цев, односно канал. Дно рова за полагање дистрибутивног гасовода мора да буде равно, тако да цев потпуно налегне на дно. На косим теренима применити мере заштите дистрибутивног гасовода од клизања и одрона тла. После полагања дистрибутивног гасовода, ров се мора засути у што краћем времену. Материјал за засипање рова мора бити таквог састава и гранулације да не оштећује цев. Горњу ивицу цеви покрити слојем од 20 cm, а остатак испунити земљом из ископа (уколико је зелена површина), односно набијеним шљунком уколико је саобраћајница или тротоар. На дубини од 30 cm у рову поставља се упозоравајућа трака жуте боје са натписом "гас".

Ако се при полагању дистрибутивног гасовода ров израђује бушењем, полиетиленску цев поставити у заштитну цев. Полиетиленске цеви не могу се полагати на температури нижој од 0 °C. Сви положени водови дистрибутивног гасовода морају бити геодетски снимљени и учртани у катастар подземних водова. За изградњу дистрибутивних гасовода користити Правилник о техничким нормативима за пројектовање и полагање дистрибутивног гасовода од полиетиленских цеви за радни притисак до 4 bar.

4.6.5. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА КОМУНАЛНЕ ОБЈЕКТЕ И ПОВРШИНЕ

ОПШТА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ПРОСТОРА ЗА ПИЈАЧНУ ТРГОВИНУ - На основу Закона о трговини („Сл. Гласник РС“ бр. 53/2010) за област пијаца (зелених, „бувљих“) неопходно је испунити следећа правила у области комуналне инфраструктуре:

- Јавно обележити и просторно издвојити пијачни простор од околног простора;
- Видно истакнути радно време пијаце, тј. назначити дате и време пијачне продаје;
- Обезбедити просторе за присуство и рад надлежних инспекција за време одвијања пијаце;
- У случају трговине пољопривредним производима и домаћим животињама, укључујући приплодни материјал, семе и садни материјал потребно је поштовати посебне минималне техничке услове по питању простора и његових особености у односу на дату робу, а на основу прописа Министарства везаног за област пољопривреде.

ОПШТА ПРАВИЛА ЗА ТРГОВИНУ НА ОТКУПНИМ МЕСТИМА - МИНИМАЛНИ ТЕХНИЧКИ УСЛОВИ ВЕЗАНИ ЗА ПРОСТОР И ИЗГРАДЊУ - На основу Правилника о минималним техничким условима за трговину на откупним местима („Сл. Гласник РС“ бр. 32/2010) дати су минимални технички услови за трговину на откупним местима, где се врши откуп пољопривредних производа и домаћих животиња од пољопривредних произвођача, у погледу простора, уређаја и опреме, као и начина продаје. Под „откупним местом“ подразумевају се, између осталог, и све врсте пијаца, сајамски простори и вашаришта.

У даљем тексту дати су минимални технички услови везани за питање простора и изградње откупних места:

- Откупно место мора имати уређен простор, било да је он затвореног или отвореног вида;
- Откупно место својом наменом и садржајима не сме угрожавати животну средину (стање вода, тла, ваздуха и др.);
- Слободне површине око откупног места се уређују, а прилазни путеви ка објекту, интерне саобраћајнице и платои око објекта изграђују се од чврстог материјала (бетон, асфалт, камен и сл.);
- Земљиште простора откупног места мора бити суво и оцедито, што значи да је осигурано одвођење површинских вода у складу са техничким и хигијенским условима;
- Откупно место својом наменом и садржајима не сме отежавати нормално одвијање саобраћаја;
- Код откупног места све фекалне и друге текуће отпадне материје морају се одводити у јавну канализацију, а ако она не постоји, да се одвођење врши затвореним превозним средствима до уређаја за пречишћавање, односно до затворене водонепропусне септичке јаме;
- Откупно место мора имати сталан довод хигијенски исправне воде, из јавног водовода или на други начин, као и хигијенски изграђен санитарни чвор;
- Код откупног места потребно је обезбедити просторне услове како би се све чврсте отпадне материје сакупљале на одређеном и уређеном месту у складу са прописима о хигијенско-техничкој заштити и заштити човекове средине (затворене јаме и др.). На основу тога се прописује да се на откупном месту чврсте отпадне материје сакупљају у хигијенским посудама и одлажу у канте или контејнере, који су смештени на уређеном простору;
- Откупно место мора имати најмање једну одговарајућу пословну просторију за преузимање откупљених производа, која је по величини, уређености и опреми подобна за привремени смештај откупљених производа (осим у случају да откупно место не садржи просторију за складиштење, ако се производи отпремају са откупног места у року који не нарушава безбедност и својства производа који се откупљују).

У случају градње зграда и просторија у простору откупног места потребно је обезбедити да се:

- Просторија откупног места се гради од чврстог материјала;
- Просторија откупног места мора бити сува, прозрачна, са природним и вештачким осветљењем, заштићена од влаге и са потребном вентилацијом, као и да откупљене производе обезбеђује од кварења и пропадања;
- Просторија откупног места се гради од материјала који се лако чисти, пере и дезинфикује (бетониран или поплочан тврдим материјалом - камен, бетонске плоче, цигла и др.) и мора се редовно одржавати.

ПОСЕБНА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ТРГОВИНУ НА ОТКУПНИМ МЕСТИМА (СТОЧНЕ ПИЈАЦЕ, ВАШАРИ И САЈМОВИ)

- Величина простора на коме се одржавају сточне пијаце, вашари и сајмови (у даљем тексту: сточне пијаце) одређују се према обиму промета животиња, водећи рачуна о томе, да просечна површина по грлу крупних животиња износи 2 м², по телету 1,20 м², по овци односно свињи, преко 50 кг, 1 м², и по јагњету односно прасету 0,50 м². Овако одређену просторну величину повећати још за 15% површине на име путева и за изградњу пропратних грађевина (управне, манипулативне, санитарне зграде);
- Сточна пијаца мора бити ограђена оградом од плетене жице, летава, дасака, камена, цигала, и другог материјала у висини од најмање 2 метра;
- Сточна пијаца може имати само један улаз довољно простран и са изграђеним вратима. Веће сточне пијаце могу имати и посебан излаз, који се налази у близини улаза;
- Сточна пијаца на улазу мора имати просторију са посебном канцеларијом за обављање послова ветеринарске инспекције;
- На сточној пијаци се мора одредити, и видним знацима обележити, посебна места за смештај: 1) коња, магараца, мазги и мула, 2) говеда и бивола, и 3) свиња, оваца, коза и других ситних животиња;
- Простор за смештај крупних животиња мора бити опремљен местима / уређајима за везивање. За смештај ситних животиња мора бити изграђен довољан број обора или кавеза;
- На сточној пијаци мора бити изграђен и:
 - простор за привремено издвајање животиња, за које се приликом контроле утврди да су заражене или су сумњиве на заразну болест,
 - место са опремом за чишћење, прање и дезинфекцију превозних средстава, којима се животиње допремају односно отпремају, и
 - довољан број утоварних односно истоварних рампи;
- Уколико се на сточној пијаци изграђује заједничко појилиште, оно мора бити изграђено од материјала који се лако чисти, пере и дезинфикује.

ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ЗА ВЕЛИКЕ ГРАДСКЕ ПИЈАЦЕ:

- Изградња прикладне надкривке за целу пијацу,
- Обезбеђење засебних места (зграда, просторија) за одговарајућим хигијенско-санитарним условима за осетљиве производе (месо и месне прерађевине, млеко и млечни производи,...).

ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ХУМАНИХ ГРОБАЉА

Изградња нових гробаља и уређење постојећих вршиће се у складу са Законом о сахрањивању и гробљима ("Сл. гласник РС", бр. 20/77.).

Као први корак у развоју гробаља потребно је плански одредити врсте гробаља према величини - мала гробља (до 5 ха), средња гробља (од 5–20 ха) и велика гробља (изнад 20 ха) и, према величини, одредити елементе уређења и опремања за дате врсте.

Правила грађења простора и елемената хуманих гробаља - Простори за гробно место (гроб и гробницу), као и помоћни простори у оквиру гробаља, морају задовољавати следеће критеријуме:

- Природна погодност тла за гроб / гробницу: састав тла (оцедитост, прозрачност, стабилност), ниво подземне воде која мора бити минимално 50 цм испод најниже коте гроба и погодност конфигурације (без превеликих нагиба терена и задржавања површинске воде);
- Код утврђивања површине за потребе гробља треба рачунати са бруто и нето површином гробља;
- Нето површина гроба је парцела гробног места (гроба);
- Бруто површина гроба је нето површина гробног места увећана за размак између гробних места;

Потребне површине гробних места:

- Површине гробних места се утврђују на темељу броја сахрана, типа и броја гробних места и потребне површине за гробно место те површине за остале садржаје на начин да је потребно предвидети 2 м² по становнику;
- Нето димензија гробног места представља величину саме гробне јаме која износи 80 x 200 цм, а дно гроба мора бити најмање 50 цм изнад највише тачке подземне воде;
- Бруто димензија гробног места износи најмање 120–150 x 250–300 цм;
- Дубина гробног места је у земљаним гробовима најмање 180 цм;
- Код земљаних гробова треба осигурати најмање 0,8 метара земље изнад ковчега;

Потребне површине гробница:

- Бруто димензија гробнице повећава се за 15–30 цм на све четири стране од спољног руба зида;
- Гробнице морају бити изграђене од водонепропусног бетона;
- Нето димензија за једну урну износи 50 x 50 цм, а за четири урне 1 м²;

Распоред гробова унутар гробаља:

- Гробови се постављају у гробне редове не дуже од 60 м;
- Гробна поља се састоје од гробних редова и међуразмака који служи као прилазна стаза;
- Гробна поља су подељена главним стазама минималне ширине 3 м;
- Стазе морају бити од тврдог материјала, без препрека у кретању не већег уздужног нагиба од 8% и не већег попречног нагиба од 1%;

Остали елементи од значаја:

- Свако гробље мора имати зелене (парковне) површине које износе бар 10% површине гробља. Одморишта са клупама за седење треба поставити унутар гробног поља тако да појединачни гроб не буде удаљен више од 100 м;
- Унутар гробног поља треба поставити корпу за отпатке, тако да покривају гробна места у радијусу до 50 м, затим контејнер у радијусу 100 м, који мора бити ограђен и скривен од осталих површина и лако доступан, као и вода-чесма, која покрива радијус од највише 100 м. На улазу у гробље мора бити табла с планом гробља;
- У случају капеле и друге високоградње неопходно је урадити одговарајући архитектонски пројекат;
- Гробље мора бити ограђено, а по потреби и чувано. Ограда може бити жичана са зеленилом, обликована према традицијским елементима локалне архитектуре.

ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА СТОЧНИХ ГРОБАЉА

За сточна гробља (јаме-гробнице) важе следећа правила грађења:

- Простор у намени мора бити погодан и довољно велик,
- Намена јаме-гробнице је убацивање животињских лешева и отпадака животињског порекла;
- Изградити приступну саобраћајницу од/до постојеће саобраћајнице;
- У циљу свођења могућих негативних утицаја гробља на околину на најмању могућу меру неопходно је образовати планирано зеленило;
- Обавезно одржавати јаму–гробницу од стране Месне заједнице или лица коме се повери одржавање;
- Грађевину јаме извести од чврстог грађевинског водонепропусног материјала по важећим нормативима и техничким прописима за изградњу грађевина ове намене;
- Пројектовањем се морају задовољити сви функционални и санитарни услови за изградњу грађевина ове намене;
- Дубина јаме-гробнице мора да буде најмање 5 м, а дно јаме најмање 1 м изнад највишег нивоа подземних вода;
- Бочни зидови јаме-гробнице морају бити зидани тако да не пропуштају течност;
- Простор око јаме-гробнице у ширини најмање 50 см мора бити од чврстог материјала са падом према околном терену;
- Јама-гробница мора имати горњу плочу са поклопцем;
- Плоча јаме мора бити уздигнута од околног терена, а поклопац мора бити такве конструкције да онемогућава излажење непријатних мириса и да се може закључавати ("Правилник о начину нешкодљивог уклањања животињских лешева" - "Сл. лист СФРЈ", бр. 53/1989. чл. 43. чл. 44);
- Слободан простор мора се уредити као зелене површине;
- Око јаме-гробнице изградити ограду са надзираним улазом.

4.6.6. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА КУЛТУРНИХ ДОБАРА

- Установа заштите налаже „измештање свих било легално било нелегално подигнутих индустријских, енергетских и других привредних постројења, сточарских и живинарских фарми у све три зоне“ око НКД од изузетног значаја;
- Уређење речних обала и регулацију водотокова у зонама заштите НКД предузети у складу са постојећом конфигурацијом терена и применом природних, аутохтоних материјала;
- У зонама заштите око НКД не дозвољава се постављање ваздушних електричних водова, формирање депонија смећа, измена морфологије терена и сл.;
- Забрањује се нова градња у I зони заштите НКД, са изузетком лимитирања интервенција (градња објеката сведених габарита) у функцији афирмације аутентичног амбијента и унапређења презентације НКД; исто важи и за непосредну околину ове најстроже зоне;
- Уклонити нелегално подигнуте објекте у I зони заштите НКД који девастирају културно наслеђе и културно-историјски амбијент;
- Изградња у III зони заштите НКД могућа је само за традиционална сеоска газдинства уз услов изградње објеката сведених габарита у служби унапређења газдинстава;
- Код изградње - реконструкције објеката у заштићеним зонама НКД спратност објеката лимитирати у смислу очувања визура и предеоне прегледности, посебно дуж просторног потеза: НКД – насеље Куршумлија;
- Објекти становања локалног становништва у заштићеној околини НКД могу се задржати у истој функцији уз могуће интервенције архитектонске ремоделације, сагласно условима надлежне установе заштите;
- Свим НКД, добрима под претходном заштитом и сакралним објектима СПЦ обезбедити приступни пут, паркинг и одговарајућу сигнализацију;
- Дозвољена је изградња објеката пратећих садржаја који су у функцији заштите и презентације НКД и добара под претходном заштитом;
- Дозвољена је изградња објеката уз сакрална и културна добра СПЦ који су у функцији тих добара;
- На Зону главних саобраћајних токова односе се исте мере као и на зоне заштите (I, II, III), у делу у коме их саобраћајнице тангирају или продиру;
- Зону главних саобраћајних токова третирати као трасу туризма културних предела у смислу снабдевања прописаном сигнализацијом и осталим садржајима прописаним за потребе туризма;
- На заштићеној површини СП Ђавоља варош забрањено је грађење стамбених, викенд и привредних објеката тј. извођење грађевинских, земљаних и техничких радова, осим радова на заштити добра;
- Спровести рекултивацију природних вредности, као дела културног предела, деградираних у процесу експлоатације шума, руда, вода, тј. ревитализовати предеоне елементе угрожене ловством или другим ненеменим делатностима;
- Ако се приликом пољопривредних, грађевинских или других радова наиђе на материјалне остатке наслеђа из прошлости, радове обуставити и ступити у сарадњу са надлежном установом заштите;
- Реконструисати-ревитализовати изграђене амбијенталне структуре у аутентичном руралном пределу уколико својом позицијом могу бити укључене у мрежу снабдевену основном инфраструктуром тј. уколико таква презентација може бити доступна посетиоцима;
- Уколико реконструкција-ревитализација објеката народног градитељства није економски оправдана „in situ“ могућа је дислокација високовредних репрезентата народне архитектуре или објеката техничке културе (напуштени стамбени и други објекти) уз услов њихове обнове аутентичним материјалима и старим занатским техникама и даље чување у сродном амбијенту ревитализованих намена, етно паркова, музеја на отвореном и сл.

4.7. ОПШТА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА НАСЕЉА ЗА КОЈА СЕ РАДИ ШЕМАТСКИ ПРИКАЗ УРЕЂЕЊА И ЗОНЕ ЗА ДИРЕКТНУ ПРИМЕНУ ПЛАНА

Правилима грађења за насеља за која се ради шематски приказ уређења подстицати умерено погушћавање изградње у (дефинисаним) границама грађевинског земљишта села, у централној и пратећој зони, с обзиром на релативну неискоришћеност земљишта и недефинисаност блокова. Нова изградња и/или парцелација треба да доприноси заокруживању грађевинских целина.

Забрањује се изградња ван дефинисаног грађевинског подручја, односно ван изграђених подручја уз путеве, у циљу образовања и очувања компактне просторне структуре насеља и заштите пољопривредног земљишта.

Правилима грађења дефинишу се следећи елементи и појмови и они су обавезујући:

- дозвољени максимални индекси искоришћавања парцела (индекс заузетости и индекс изграђености);
- највеће дозвољене надземне висине зграда, у спратовима или метрима;
- правила за минималне површине грађевинских парцела и минималну ширину фронта парцеле;
- прописана обавеза обезбеђења потребних паркинг места;
- растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије парцеле;
- растојање објекта од бочних граница парцеле;
- растојање објекта од бочних суседних објеката;
- међусобно растојање објекта на парцели;
- растојање објекта од задње границе парцеле.

Постојећи објекти, чији су параметри (индекс изграђености, индекс заузетости парцеле, спратност) већи од параметара датих овим Планом, задржавају постојеће параметре без могућности увећавања (доградње, надградње и сл.).

У постојећем насељском ткиву максимална висина објекта износи 1,5 регулационе ширине улице, а у новопланираним деловима насеља висина нових објеката износи једну регулациону ширину улице. У случају када је грађевинска линија објекта повучена у односу на регулациону линију парцеле висина објекта може бити већа, али не виша од максималне дозвољене за одређени тип изградње и намену.

На постојећим објектима могуће је извршити следеће интервенције:

- надградњу нових етажа,
- надградњу крова изнад равне терасе објекта,
- реконструкцију крова са променом геометрије у циљу формирања новог корисног простора,
- реконструкција фасаде објекта у циљу побољшања термо и звучне изолације,
- реконструкција фасаде објекта у смислу затварања балкона и лођа,
- доградња објекта,
- доградња вертикалних комуникација,
- претварање стамбених у пословни простор,
- претварање помоћног простора (таван, вешернице, оставе и сл.) у стамбени простор,
- претварање помоћног простора (таван, вешернице, оставе и сл.) у пословни простор,
- поделу функционалних делова објекта,
- спајање функционалних делова објекта,
- санацију дотрајалих конструктивних делова објекат,
- санацију и реконструкцију инсталација.

Све интервенције на објекту могу се извести под следећим условима:

- надградње и доградња објекта може се извести до максималних урбанистичких параметара прописаних овим планом
- у случају када се у постојећем стању на парцели испуњени сви параметри не дозвољава се доградња или надградња објеката;
- изузетно, ако је на парцели исуњен дозвољени индекс изграђености и БРГП, дозвољава се адаптација таванског простора у стамбени или пословни простор, уз услова да се формирање новог корисног простора изврши у постојећем тавану, без повећања висине објекта и промене геометрија крова;
- за новоформирану корисну простор обезбедити паркинг простор према правилима из овог плана;
- реконструкцију или доградњу крова извести са надзитоком максималне висине 1,6 м мерено од коте пода до прелома косине крова;

- у случају да геометрија крова то дозвољава могуће је у поткровљу формирати максимум два нивоа уз услов да припадају истој стамбеној или пословној јединици;
- у циљу бољег функционисања новоформираног корисног простора (осветљење, излази на терасе или лође и сл.) могу се формирати кровне баце са максималном висином од 2,6 м мерено од коте пода до преломне линије баце.

Највећа дозвољена укупна површина основе кровних баца је 30% површине основе крова. Облик и ширина бадже морају бити усклађени са елементима фасаде и пратити ритам отвора на доњим етажама. Мансардни кров обавезно је решити у једној етажи, не сме имати препусте или на други начин изаћи ван основног габарита објекта. Вертикални мансардни прозори или излази на лођу се могу поставити само на стрмију раван мансардног крова. Максимална висина унутрашње преломне линије стрмије и блаже кровне равни мансардног крова, рачунајући од коте пода је 240 цм.

4.7.1. ПРАВИЛА ФОРМИРАЊА ГРАЂЕВИНСКИХ ПАРЦЕЛА, ПАРЦЕЛАЦИЈУ И ПРЕПАРЦЕЛАЦИЈУ

Правила формирања грађевинских парцела:

- Грађевинска парцела (планирана и постојећа) има површину и облик који омогућава изградњу објеката у складу са решењима из плана, правилима о грађењу и техничким прописима;
- Све новоформиране парцеле морају имати приступ на јавни пут;
- При формирању грађевинских парцела максимално поштовати постојеће катастарске парцеле;
- Грађевинска парцела може се делити до минимума утврђеног овим планом. Поделом се не могу формирати парцеле испод дозвољених минималних урбанистичких параметара;
- Грађевинска парцела може се укрупнити према потреби која одговара планираној или постојећој намени грађевинске парцеле. За новоформирану грађевинску парцелу важе урбанистички показатељи дефинисани за одређени тип изградње и намену;
- На парцелама се могу осим основне намене реализовати и све компатибилне намене осим ако је правилима за зону изричито забрањено.

Грађевинска парцела дефинисана је регулационом линијом према јавном простору, међним линијама према суседним парцелама.

4.7.2. ПОЛОЖАЈ ОБЈЕКТА У ОДНОСУ НА РЕГУЛАЦИЈУ, ГРАЂЕВИНСКЕ ЛИНИЈЕ И ГРАНИЦЕ ГРАЂЕВИНСКЕ ПАРЦЕЛЕ

Грађевинска линија

Грађевинска линија је линија до које и на којој је могућа изградња објекта. Све грађевинске линије које одређују положај планираног објекта на парцели дефинишу се тако да не представљају сметњу функционисању објекта на парцели, да омогуће насметано постављање инфраструктурне мреже и да не угрозе функционисање и статичку стабилност објекта на суседним парцелама.

За сваки тип изградње и намену парцеле посебним правилима дефинисана су растојања грађевинске линије објекта од регулационе линије. У односу на грађевинске линије објекта према границама суседних бочних парцела објекти могу бити постављени:

- слободностојећи (објекат не додирује ни једну границу грађевинске парцеле);
- у непрекинутом низу (објекат на парцели додирује обе бочне границе грађевинске парцеле); и
- у прекинутом низу или једнострано узидани ("двојни") (објекат на парцели додирује само једну бочну линију грађевинске парцеле).

Слободностојећи објекти су објекти чије грађевинске линије не додирују границе било које од суседних парцела. Минимално растојање од суседних бочних парцела износи 2,5 м.

Објекти постављени у непрекинутом низу додирују се својим бочним странама, што значи да растојање између објеката износи 0,0 м. У овом случају грађевинска линија према регулационој линији дефинише се у континуитету са суседним објектима.

У блоковима са типом изградње у прекинутом на новопланираним објектима могу се формирати прозорски отвори стамбених просторија искључиво ако је растојање између објеката веће од 1/3 висине објекта. Ако је растојање мање дозвољава се формирање прозорских отвора помоћних нестамбених просторија.

Постојеће грађевинске линије објеката задржавају. У случају замене објекта или реконструкције већег обима, објекат се мора градити у свему према правилима и условима за нове објекте. Постојећи објекти или делови објеката чије су грађевинске линије у деловима простора у статусу површина јавне намене (улице, тргови или коридори инфраструктуре, парцеле јавних објеката) морају се уклонити.

Грађевински елементи на нивоу првог спрата и виших спратова (еркери, дократи, балкони, терасе, надстрешнице и сл.) могу прећи регулациону линију максимално 1,20 м, али само у случају када најмања ширина тротоара износи 3,00 м и на висини изнад 3,00 м. У том случају, укупна површина грађевинских елемената не може бити већа од 50% уличне фасаде изнад приземља.

Грађевински елементи објекта (еркери, дократи, балкони, терасе, улазне надстрешнице са и без стубова и сл.) могу да пређу дефинисану грађевинску линију (рачунајући од основног габарита објекта до хоризонталне пројекције испода), и то:

- 1,20 м на делу објекта према предњем дворишту, с тим да укупна површина грађевинских елемената не може бити већа од 50% уличне фасаде изнад приземља;
- 0,60 м (односно 0,90 м) на делу објекта према бочном дворишту ако је растојање објекта од границе суседне парцеле минимум 1,50 м (односно 2,50 м); у оба случаја укупна површина грађевинских елемената не може бити већа од 30% бочне фасаде изнад приземља; и
- 1,20 м на делу објекта према задњем дворишту ако је минимално растојање од линије суседне грађевинске парцеле 5,00 м, с тим да укупна површина грађевинских елемената не може бити већа од 30% фасаде према задњем дворишту (изнад приземља).

Позиционирање отворених спољних степеница - Отворене спољне степенице могу се постављати на објекат (предњи део) ако је грађевинска линија 3,00 м увучена у односу на регулациону линију и ако савлађују висину до 0,90 м. Ако се степенице постављају на бочни или задњи део објекта не смеју ометати пролаз и друге функције дворишта.

4.7.3. ПРАВИЛА ИЗГРАДЊЕ ВИШЕ ОБЈЕКТА НА ПАРЦЕЛИ

На парцели се могу градити и више објеката уколико објекти представљају јединствену функционалну целину и заједнички користе парцелу. У случају изградње више објеката на парцели не смеју се прекорачити урбанистички показатељи међусобног удаљења објеката као код објеката на суседним парцелама и морају се поштовати сви други услови дефинисани посебним правилима за одређени тип изградње и намену парцеле.

Предвиђени параметри користе се за израчунавање капацитета и примењују се само на први ред парцела уз улицу. У случајевима када је парцела дубља од 50 м параметри се примењују за подручје дубине до 100 м од регулације саобраћајнице.

4.7.4. УРБАНИСТИЧКИ ПАРАМЕТРИ ПО ТИПИЧНИМ ЦЕЛИНАМА И ЗОНАМА - ИНДЕКС ЗАУЗЕТОСТИ, ИНДЕКС ИЗГРАЂЕНОСТИ ГРАЂЕВИНСКЕ ПАРЦЕЛЕ, СПРАТНОСТ, ВИСИНА ОБЈЕКТА

4.7.4.1. Општа правила грађења за типичне целине и зоне становања

ЈЕДНОПОРОДИЧНО СТАНОВАЊЕ И СТАНОВАЊЕ У ФУНКЦИЈИ ТУРИЗМА

Како су обе дате целине смештене уз централне намене (пословање, услуге, угоститељство, услужни занати и сл.) за дате целине важе иста правила грађења:

- индекс заузетости је мин. 40%.
- индекс изграђености у сеоским зонама је макс. 1,0.

- највећа дозвољена спратност породичног стамбеног објекта је до П+2+Пк, уз максималну висину објекта до венца од 12 м. Изузетно, ако то технологија производње захтева, могућа је већа висина објекта у складу са производним процесом.
- најмања парцела је 400 м².
- најмања ширина фронта грађевинске парцеле за нове објекте је 15 м. За парцеле са постојећом изградњом омогућава задржавање постојеће ширине парцеле у случају реконструкције и санације објекта.
- минимално растојање грађевинске од регулационе линије за стамбени објекат је од 3 м. У зони са преко 50% постојећих објекта прилагођено постојећим грађевинским и регулационим линијама;
- минимално растојање стамбеног објекта од бочне границе парцеле износи 2 м.
- међусобна удаљеност спратних стамбених објекта је минимално половина висине вишег објекта;
- на једној грађевинској парцели уз обавезно издвајање стамбеног дела од економског, могуће је градити помоћне и економске објекте (гаража, спремништа, кућне радионице и сл.);
- минимална удаљеност стамбеног од економског објекта је 5 м;
- минимална удаљеност стамбеног објекта, изворишта и бунара и пољских клозета и сл. износи 20-25 м, до увођења насељске канализационе мреже;
- минимална удаљеност новоизграђених суседних економских делова парцела не сме бити мања од 1 м од бочне границе парцеле;
- ако је нагиб терена парцеле према јавном путу могуће је поставити економски део парцеле на грађевинској линији удаљеној од регулационе линије пута за ширину обавезног заштитног зеленог појаса од мин. 3 м;
- најмања ширина приступног стамбеног пута износи 2,5 м и економског 3,0 м;
- паркирање (гаражирање) за стамбене објекте решавати у оквиру сваке парцеле појединачно и обезбедити једно паркинг место по једном стану (домаћинству);
- паркирање (гаражирање) за објекте са нестамбеном наменом решавати у оквиру сваке парцеле појединачно, уз услова да једно паркинг место одговара за 70 м² корисне нестамбене површине.

СТАНОВАЊЕ РУРАЛНОГ ТИПА

У сеоским стамбеним зонама, дефинисаним правилима уређења, важе следећа правила:

- индекс заузетости дефинише се за стамбени део макс. 30%; а за економски део макс. 30%.
- индекс изграђености у сеоским зонама је макс. 0,5; односно дефинише се за стамбени део максимум 0,4; а за економски део 0,6.
- највећа дозвољена спратност породичног стамбеног објекта је П+1+Пк. Изузетно, ако то технологија производње захтева, могућа је већа висина објекта у складу са производним процесом.
- најмања парцела у зависности од врсте сеоског домаћинства: за за мешовито пољопривредно домаћинство 600 м² и за пољопривредно 1200 м²;
- најмања ширина фронта грађевинске парцеле за нове објекте је 20 м. За парцеле са постојећом изградњом омогућава задржавање постојеће ширине парцеле у случају реконструкције и санације објекта.
- растојање грађевинске од регулационе линије за стамбени објекат је од 5 до 10 м у зависности од врсте сеоског насеља и начина изграђености: у зони нових објекта мин. 5 м, а у зони са преко 50% постојећих објекта прилагођено постојећим грађевинским и регулационим линијама;
- минимално растојање стамбеног објекта од бочне границе парцеле износи 3 м;
- међусобна удаљеност спратних стамбених објекта је минимално половина висине вишег објекта;
- на једној грађевинској парцели уз обавезно издвајање стамбеног дела од економског, могуће је градити помоћне и економске објекте: у стамбеном делу (петња кухиња, спремништа, и сл.); уз економском делу (сточне стаје, млекара, амбар, кош и сл.);
- минимална удаљеност стамбеног од економског објекта (сточне стаје и сл.) је 15 м;
- минимална удаљеност стамбеног објекта, изворишта и бунара од ђубришта и пољских клозета и сл. износи 20-25 м и то ако су ђубришта на нижој надморској висини од изворишта) до увођења насељске канализационе мреже);
- минимална удаљеност новоизграђених суседних економских делова парцела не сме бити мања од 1 м од бочне границе парцеле;
- ако је нагиб терена парцеле према јавном путу могуће је поставити економски део парцеле на грађевинској линији удаљеној од регулационе линије пута за ширину обавезног заштитног зеленог појаса од мин. 3 м;
- најмања ширина приступног стамбеног пута износи 2,5 м и економског 3,0 м;

- паркирање (гаражирање) за стамбене објекте решавати у оквиру сваке парцеле појединачно и обезбедити једно паркинг место по једном стану (домаћинству);
- паркирање (гаражирање) за нестамбене објекте решавати у оквиру сваке парцеле појединачно, уз услова да једно паркинг место одговара за 70 м² корисне нестамбене површине.

ВИКЕНД СТАНОВАЊЕ

Подручја викенд кућа заступљена су у ширем подручју насеља као и на доминантним путним правцима. У зонама где је дозвољена изградња викенд кућа примењују се следећи параметри:

- индекс изграђености је максимално 0,3;
- индекс заузетости је 20-30%;
- величина парцела 400-1200 м².
- паркирање (гаражирање) решавати у оквиру сваке парцеле појединачно и ван јавних и приступних путева.

Изузетно могућа је градња помоћних објекта за потребе гаражирања унутар зоне становања постављених на регулационој линији, уколико конфигурација терена не дозвољава постављање у дубини парцеле.

За сва подручја викенд кућа изван насеља потребно је задовољити санитарно-хигијенске мере одвођења отпадних вода и уклањања отпада изван подручја заштите водотокова, односно изван пољопривредних површина, према посебним условима.

4.7.4.2. Посебна правила грађења пословно–услужних и производно-пословних зона

Урбанистички параметри за изградњу објекта на комплексима пољопривреде:

- минимална површина парцеле је 3000 м²;
- минимална ширина парцеле је 25 м;
- Максимални индекс изграђености "И" на парцели површине до 1 ха износи 0,3, од 1 ха до 3 ха износи 0,25 и преко 3 ха. износи 0,2;
- Индекс заузетости "З" за парцелу до 1 ха износи 30%, од 1-3 ха износи 25% и преко 3 ха износи 20%;
- Максимална спратност објекта је П+1;
- Максимална висина објекта је 12,0 м. Изузетно, максимална висина објекта може бити већа од 12 м искључиво у случају да је условљена технолошким процесом;
- спратност помоћних објекта је П;
- Максимална висина помоћних објекта је 5,0 м;
- Минимално растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије парцеле је 15,0 м, а минимално растојање објекта од бочних граница парцеле је 6,0 м. Минимално растојање објекта од бочних суседних објекта је 12,0 м;
- Минимално растојање два објекта на парцели је 8,0 м;
- Минимално растојање објекта од задње границе парцеле је 12,0 м.

Урбанистички параметри за изградњу објекта на комплексима индустрије, грађевинарства, занатске производње, мануфактурне производње и складишта:

- минимална површина парцеле износи 1.500 м²;
- минимална ширина парцеле износи 20 м;
- максимални индекс изграђености "И" на парцели површине до 0,5 ха износи 0,8, од 0,5 ха до 1 ха износи 0,7, од 1 ха до 3 ха износи 0,6, а преко 3 ха износи 0,5;
- Индекс заузетости "З" за парцеле до 0,5 износи 70%; за парцеле од 0,5 ха до 1 ха износи 60%; за парцеле од 1 ха до 3 ха износи 50%, а преко 3 ха износи 40%;
- Максимална спратност објекта је П+1, а максимална висина објекта износи 15,0 м;
- Спратност помоћних објекта је П, а максимална висина помоћних објекта износи 5,0 м;
- Минимално растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије парцеле износи 15,0 м, а минимално растојање објекта од бочних граница парцеле је 5,0 м;
- Минимално растојање објекта од бочних суседних објекта износи 10,0 м;
- Минимално растојање два објекта на парцели износи 8,0 м;
- Минимално растојање објекта од задње границе парцеле износи 15,0 м;
- Минимално растојање објекта од задње границе парцеле износи 10,0 м.

Урбанистички параметри за изградњу објеката на парцелама са терцијарним делатностима:

- Минимална површина парцеле износи 500 м², а минимална ширина парцеле је 12 м;
- Максимални индекс изграђености "И" на парцели површине до 600 м² је 0,8, а преко 600 м² је 1,2;
- Индекс заузатости "З" за парцеле до 600 м² је 30%, а преко 600 м² је 40%;
- Максимална спратност објеката је П+3 (П+3+Пк за доградњу постојећих објеката);
- Максимална висина објеката је 15,0 м;
- Спратност помоћних објеката је П, а максимална висина помоћних објеката је 5,0 м;
- Минимално растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије парцеле износи 0 -5,0 м;
- Минимално растојање објекта од бочних граница парцеле износи 4,0 м;
- Минимално растојање објекта од бочних суседних објеката износи 8,0 м;
- Минимално растојање два објекта на парцели износи 8,0 м;
- минимално растојање објекта од задње границе парцеле износи 6,0 м.

Могућа је организација „мини фарми“ у склопу дворишта /парцеле, ако имају довољну површину и удаљена су од суседа, уз поштовање санитарно-хигијенских прописа и према општим условима лоцирања економских објеката, и ако испуњавају следеће параметре:

- мање густине насељености (25-50 стан./ха);
- мањи индекс заузатости (30-50%);
- величина парцеле мин. 1200-2000 м².

4.7.4.3. Услови за уређење туристичких и рекреативно-спортских зона

Садржаји туристичких центара - Могући су следећи садржаји туристичких центара:

- **Смештајни садржаји туристичких центара:** хотели, мотели, пансиони, одмаралишта (дечја и радничка), апартмани, простори за смештај уз сеоска домаћинства (сеоски туризам), места за камповање, смештај на води (сплавови-кућице, сојенице) и др.;
- **Културно-забавни садржаји туристичких центара:** биоскоп, вишенаменска сала, позорница на отвореном, омладински центар, културни центар, ноћни клубови, казино, ботаничке баште, фестивали, изложбе, зоо врт-парк дивљачи, забавни парк, привремени тематски мини-камп, позорница на отвореном за едукативне и културно-забавне програме, образовни центар (у отвореном и затвореном простору), образовне путање (екосистемске, геолошке, хидролошке, фото-сафари), изложбени центар (у отвореном и затвореном простору), астрономски центар - покретни планетаријум и др.;
- **Спортско-рекреативни садржаји туристичких центара:** игралишта - ливаде (бадминтон, фризби, фудбал на трави), изграђени спортски терени (кошарка, одбојка, мали фудбал, тенис (отворени и затворени простор), базени (затворени и мали отворени за планине), фитнес, сауна, вишенаменске спортске сале (џудо, гимнастика, јога...), јахање, мини голф, стрелиште, дечија игралишта различитог карактера, библиотека, музеј и др.;
- **Угоститељски садржаји туристичких центара:** ресторани, кафеи, „drive-in“ ресторани, експрес ресторани, кафане, бифеи, посластичарнице, брза храна (роштиљнице, пекаре) и др.;
- **Остали могући садржаји туристичких центара:** простори за туристичко обавештавање (инфо-службе и пунктови), простори за негу тела и лепоте (500-2500м²), рехабилитациони центри, амбуланта, паркиралишта, приступи и др.

Највећи дозвољени урбанистички параметри по зонама изградње је у појединим туристичким центрима:

1. туристичке зоне – бунгалови:

- препоручене површине грађевинских парцела су више од 200 м²;
- највећи дозвољени индекс заузатости је 40%, а највећи дозвољени индекс изграђености је 1,5;
- обавезно обезбеђења потребних паркинг места на парцели је по нормативу 1 пм на 100 м²;
- највеће дозвољене висине зграда су П+Пк;
- минимална удаљеност између суседних објеката је 4,0 м.

2. етно-еко зоне:

- највећи дозвољени индекс заузатости је 35%, а највећи дозвољени индекс изграђености је 1,0;
- обавезно обезбеђења потребних паркинг места на парцели је по нормативу 1 паркинг на 100 м² нето;
- највеће дозвољене висине зграда су П+1+Пк;

- пејзажним уређењем предвидети интерне комуникације и партерне површине са осталим пратећим садржајем.

3. зоне кућа за одмор – викенд зоне:

- најмање дозвољене површине грађевинских парцела су 600 м²;
- највећи дозвољени индекс заузатости је 20%, а највећи дозвољени индекс изграђености је 0,6;
- највеће дозвољене висине зграда су П+1+Пк;
- обавезно обезбеђења потребних паркинг места на парцели.

4. туристичке зоне – апартмани:

- највећи дозвољени индекс заузатости је 40%, а највећи дозвољени индекс изграђености је 1,0;
- обавезно обезбеђења потребних паркинг места на парцели је по нормативу 1 паркинг на 100 м² нето површине;
- највеће дозвољене висине зграда су П+Пк;
- пејзажним уређењем предвидети интерне комуникације и партерне површине са осталим пратећим садржајем.

5. сеоске зоне:

- најмање дозвољене површине грађевинских парцела су 600 м²;
- највећи дозвољени индекс заузатости је 35%;
- највећи дозвољени индекс изграђености је 1,0;
- обавезно обезбеђења потребних паркинг места на парцели.

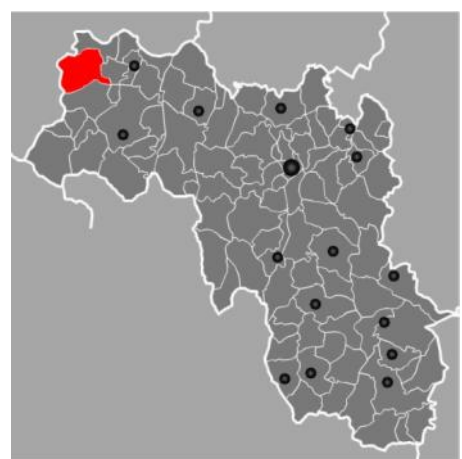
6. туристичке зоне – хотели:

- највећи дозвољени индекс заузатости је 50%;
- највећи дозвољени индекс изграђености је 1,8;
- обавезно обезбеђења потребних паркинг места на парцели је по нормативу 1 паркинг на 100 м² нето;
- највеће дозвољене висине зграда су П+2+Пк;
- минимална удаљеност објекта од границе парцеле је 2,5 м са северне и 1,5 м са јужне стране;
- највећи дозвољени индекс заузатости за пратеће садржаје је 50%, а највећи дозвољени индекс изграђености је 1,0;
- највеће дозвољене висине зграда су П+2+Пк;
- обавезно очување и максимална искоришћеност природних потенцијала терена уз неопходне мере оплемењивања.

5. ОПИС И КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА НАСЕЉА ЗА КОЈЕ СУ РАЂЕНИ ШЕМАТСКИ ПРИКАЗИ НАСЕЉА

Насеље	БАБИЦА
Шематски приказ	ШП 2-11 МЕРЋЕЗ - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Бабица		
Површина	15,16 km ² (1516 ha)		
Надморска висина	680-1260 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	138	-65 (-32,0%)
	2002.	90	-48 (-34,8%)
	2011. ¹	61	-29 (-32,2%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов, шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Црква		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 2,		
Посебне знаменитости	Остаји цркве / црквиште – мањег значаја		

Бабица је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном западном делу, на 31 километар северозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 15,16 км², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 61 становник, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Бабица задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, које приближно заузима западни део катастарске општине. Омогућује се и развој рударства на основу постојећих богатстава, кроз образовање нове радне зоне везане за рударство и сродне делатности, у северном делу К.О., дуж некадашњег државног пута II реда 218. Остали (источни и јужни) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

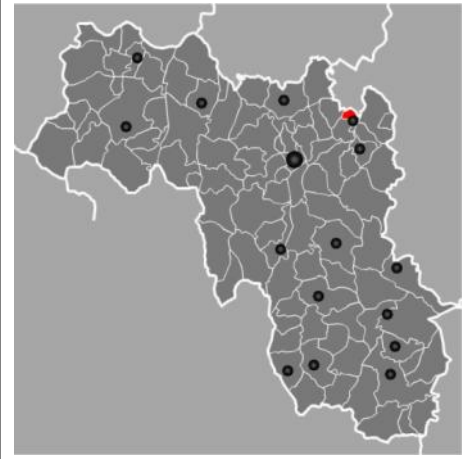
Бабица је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на развој пољопривреде, рударства и туризма. У области јавних служби, сходно постојећим условима (изразито мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање општинског пута I реда 15, као везе ка Лукову и Трећаку. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система најважнија мера је изградња две МХЕ на р. Топлици (северна граница К.О.).

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Бабица на пољу туризма и рекреације је уређење новог рекреативно-излетничког пункта у вишем делу К.О., који би се повезао системом рекреативних стаза у већу туристичко-рекреативну целину са средиштем у Луковској бањи. Сходно томе, планирано је и укључење природних погодности (видиковаца) у ширење туристичке понуде. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа као једина значајна појединачна мера је заштита подручја везаног за еколошку целину „Водоакмулација Селова“, где припада цело подручје К.О.

¹ Први резултати пописа 2011.

Насеље	БАРЛОВО
Шематски приказ	ШП1-01 БАРЛОВО - ЦЕНТАР МК

Кат. општина	К.О. Барлово		
Површина	2,58 km ² (258 ha)		
Надморска висина	380-560 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	129	-34 (-20,8%)
	2002.	166	+37 (+28,7%)
	2011. ²	149	-17 (-10,2%)
Претежне делатности становништва	Прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Локални сеоски центар		
Централни садржаји	Месна канцеларија		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IV реда 14, Општински пут II реда 10, Општински пут I реда 16, Магистрална железница Ниш-Приштина		
Посебне знаменитости	Стабла под заштитом државе		

Барлово је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северном делу, на 9 километара североисточно од града. Насељски атар обухвата површину од 2,58 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 149 становника, па по броју становника спада међу средње велика насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника, изузев раздобља од 1991-2002., када је забележен раст. Претежне делатности становништва су: прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Барлово задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру два грађевинска подручја, које се налазе у нижем делу катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је дуж државног пута I реда. Остали (виши) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Барлово је Планом одређено за локални сеоски центар за нагласком на развој пољопривреде. У области јавних служби задржавају се постојеће јавне службе (Месна канцеларија) уз унапређење. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. Као посебно важна мера предвиђа се изградња аутопута на деоници Државног пута IV реда 14 (Ниш - Мердаре). На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирана је изградња сеоског водовода, који био повезан на систем на нивоу општине. Такође, предвиђа се и изградња магистралног гасовода од Прокупља ка Куршумлији са могућом дистрибутивном мрежом у самом насељу.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Барлово на пољу туризма и рекреације је развој туристичког стајалишта са нагласком на транзитни туризам, везаног за пролазак чак три планирана туристичка петеза кроз само насеље. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

² Први резултати пописа 2011.

Насеље	БАЋОГЛАВА
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Баћоглава		
Површина	7,56 km ² (756 ha)		
Надморска висина	400-570 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	310	-150 (-32,6%)
	2002.	263	-47 (-15,2%)
	2011. ³	194	-69 (-26,2%)
Претежне делатности становништва	Прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 8, Општински пут II реда 20, Општински пут II реда 23		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Баћоглава је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном средишњем делу, на 3 километра западно од града. Насељски атар обухвата површину од 7,56 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 194 становника, па по броју становника спада међу средње велика насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Баћоглава задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја у североисточном делу К.О., до града Куршумлије. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је између датих целина и самог града. Остали (јужни и западни) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Баћоглава је Планом одређена за примарно сеоско насеље са елементима предграђа. У области јавних служби, будући да данас не постоје јавне службе, а насеље има за општинске услове солидну демографску слику, као нова служба планира се вишенаменски објекат јавних служби са нагласком на здравствену и децу заштиту и културу. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, нарочито општинског пута ка Жегрови. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање грађевинских подручја до града Куршумлије (водовод, канализација, дистрибутивни гасовод).

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Баћоглава на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за рекреацију и излетишта у широј зони града Куршумлије. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

³ Први резултати пописа 2011.

Насеље	БЕЛО ПОЉЕ
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Бело Поље		
Површина	4,74 km ² (474 ha)		
Надморска висина	430-580 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	150	-75 (-33,3%)
	2002.	151	+1 (+0,7%)
	2011. ⁴	90	-61 (-40,4%)
Претежне делатности становништва	Прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 6		
Посебне знаменитости	Остаци цркве - црквиште		

Бело Поље је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северном делу, на 6 километара северно од града. Насељски атар обухвата површину од 4,74 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 90 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника, уз период стагнације у раздобљу 1991-2002. Претежне делатности становништва су: прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Бело Поље задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, које приближно заузимају средишњи део катастарске општине. Остали (махом виши) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Бело Поље је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој пољопривреде. У области јавних служби, с обиром на близину града Куршумлије и локалног центра у Мачковцу, нити постоје нити су предвиђене појединачне планске мере (тј. новопланиране јавне службе). На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. То се посебно односи на путне правце ка Мачковцу и Пљакову. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање средишњих и боље насељених грађевинских подручја (водовод, дистрибутивни гасовод). У области телекомуникација планирана је изградња оптичког кабла до новопланиране комуникације у суседном селу Вршевац.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Бело Поље на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за сеоски туризам. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁴ Први резултати пописа 2011.

Насеље	БОГУЈЕВАЦ
Шематски приказ	ШП 2-01 БАРЛОВО - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Богујевац		
Површина	3,45 km ² (345 ha)		
Надморска висина	380-610 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	118	-33 (-21,8%)
	2002.	84	-34 (-28,8%)
	2011. ⁵	78	-6 (-7,1%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Црква, истурено одељење основне школе (1-4. раз.)		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 11, Општински пут II реда 21		
Посебне знаменитости	Стабла под заштитом државе		

Богујевац је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном источном делу, на 9 километара североисточно од града. Насељски атар обухвата површину од 3,45 km², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 78 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Богујевац задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру једног грађевинског подручја, смештеног у нижем (западном) делу катастарске општине. Остали (источни) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Богујевац је Планом одређен за примарно сеоско насеље са нагласком на развој пољопривреде. У области јавних служби задржавају се постојеће јавне службе (одељење основне школе) уз даље унапређење. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. У складу са будућим плановима остављена је зона трасе новог аутопута на деоници Државног пута IV реда 14 (Ниш - Мердаре), која делом пролази и кроз К.О. Богујевац. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање грађевинских подручја до града Куршумлије (водовод, дистрибутивни гасовод).

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Богујевац на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и традицију (сеоски и културни туризам). Као посебна планска мера планирано је уређење излетишта у вишем делу К.О., које би системом рекреативних стаза било повезано у већу туристичко-рекреативну целину са средиштем у Куршумлији. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁵ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ВАСИЉЕВАЦ
Шематски приказ	ШП 2-03 ДЕГРМЕН-ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Васиљевац		
Површина	10,00 km ² (1000 ha)		
Надморска висина	650-1070 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	29	-86 (-74,8%)
	2002.	18	-11 (-61,1%)
	2011. ⁶	6	-12 (-66,7%)
Претежне делатности становништва	Саобраћај, складиштење и везе		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Основна школа (1-4. раз.) - тренутно без намене		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 13, Магистрална железница Ниш-Приштина		
Посебне знаменитости	Остаци цркве - црквиште мањег значаја		

Васиљевац је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 32 километра јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 10,00 km², по чему је то једно од површински средњих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 6 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: саобраћај, складиштење и везе (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Васиљевац задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру пар грађевинских подручја, које приближно заузима северну (нижу) половину катастарске општине. Остали (јужни) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Васиљевац је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (угашена основна школа) уз пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже, а нарочито општинског пута, као везе ка Мердару. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је задржавање затечене комуналне инфраструктуре уз унапређење према могућностима.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Васиљевац на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за лов и риболов у нижим деловима К.О. Као пропратна мера могуће је уређење постојеће зграде школе и њене парцеле за потребе туристичко-рекреативних делатности. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁶ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ВЕЛИКО ПУПАВЦЕ
Шематски приказ	ШП 2-13 РУДАРЕ - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	Велико Пупавце		
Површина	15,36 km ² (1536 ha)		
Надморска висина	460-1020 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	81	-72 (-47,0%)
	2002.	79	-2 (-2,5%)
	2011. ⁷	45	-34 (-43,0%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут II реда 228, Општински пут I реда 4, Општински пут II реда 8		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Велико Пупавце је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном источном делу, на 20 километара југоисточно од града. Насељски атар обухвата површину од 15,36 km², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 45 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Велико Пупавце задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру пар грађевинских подручја, које заузимају јужни део катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних и туристичких центара предвиђен је до Прлом бање (југоисточни део К.О.). Остали (северни) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме. На северу К.О. смештено је ловиште Соколовица.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Велико Пупавце је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој туризма и шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (изразито мало насеље без средишта окупљања и јавних служби, а близу Прлом бање као туристичког центра) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. Као посебна планска мера предвиђа се изградња/асфалтирање општинског пута ка Космачи у правцу севера. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља као проширене грађевинске целине Прлом бање. У складу са датим предвиђена је изградња дистрибутивног гасовода и општинског кабла на вези Рударе - Прлом.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Велико Пупавце на пољу туризма и рекреације развој туристичких делатности везаних за сеоски, еко- и ловни туризам. Као посебна планска мера планирано је трасирање рекреационе стазе кроз К.О., која би била веза између Куршумлије и Прлом бање. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа као важна мера јесте заштита у оквиру предела изузетних одлика „Радан планина“. Целокупна површина К.О. је под заштитом, махом III степена, док је мањи део са очуваним природним крајоликом у оквиру заштите II степена (север и југозапад К.О.).

⁷ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ВИСОКА
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Висока		
Површина	14,99 km ² (1499 ha)		
Надморска висина	490-900 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	224	-79 (-26,1%)
	2002.	158	-66 (-41,8%)
	2011. ⁸	100	-58 (-36,7%)
Претежне делатности становништва	Прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Основна школа (1-4 раз.) - тренутно без намене		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IV реда 14, Општински пут I реда 1, Општински пут II реда 15, Магистрална железница Ниш-Приштина		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Висока је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном централном делу, на 8 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 14,99 km², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 100 становника, па по броју становника спада међу средње велика насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Висока задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених махом у нижем (средишњем) катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је дуж државног пута I реда. Остали (виши) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Висока је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (угашена основна школа) уз пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. У складу са будућим плановима остављена је зона трасе новог аутопута на деоници Државног пута IV реда 14 (Ниш - Мердаре), која делом пролази и кроз К.О. Висока. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља, посебно подручја око државног пута. Сходно положају на важној саобраћајници планира се изградња важних инфраструктурних водова (магистралног гасовода, оптичког кабла и општинског водовода) са дистрибутивном мрежом у насељу.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Висока на пољу туризма и рекреације развој туристичких делатности везаних за сеоски, риболовни и ловни туризам. Као посебна планска мера планирано је трасирање рекреационе стазе кроз К.О., која би била веза између Куршумлије и Прлом бање. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа као важна мера јесте заштита у оквиру предела изузетних одлика „Радан планина“. Источна трећина К.О. је под заштитом, махом III степена, док је сасвим мали део на крајњем истоку К.О. у оквиру заштите II степена.

⁸ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ВЛАХИЊА
Шематски приказ	ШП 2-05 ЖУЧ - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	Влахиња		
Површина	13,63 km ² (1363 ha)		
Надморска висина	420-830 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	121	-73 (37,6%)
	2002.	88	-33 (-27,3%)
	2011. ⁹	28	-60 (-68,2%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут II реда 213, Општински пут I реда 20, Општински пут II реда 21		
Посебне знаменитости	Рушевине старог утврђења мањег значаја		

Влахиња је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северном делу, на 11 километара северозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 13,63 km², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 28 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Влахиња задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених широм катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је у средишњем делу К.О., дуж некадашњег државног пута II реда 218. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Влахиња је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на шумарство и пољопривреду. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно општинског пута до Игришта. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља. Сходно томе, планиране мере су изградња општинског кабла, дистрибутивног гасовода и новог далековода 35 kV.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Влахиња на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за сеоски, еко- и ловни туризам. Као посебна планска мера планирано је трасирање туристичко-рекреационе стазе кроз К.О., која би била веза између Куршумлије и Луковске бање. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа као једина значајна појединачна мера је заштита подручја везаног за еколошку целину „Водоакмулација Селова“, где припада цело подручје К.О.

⁹ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ВРЕЛО
Шематски приказ	ШП 2-08 КУРШУМЛИЈСКА БАЊА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Врело		
Површина	6,93 km ² (693 ha)		
Надморска висина	490-820 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	57	-57 (-50,0%)
	2002.	40	-17 (-29,8%)
	2011. ¹⁰	32	-8 (-20,0%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 17, Општински пут II реда 19		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Врело је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном централном делу, на 11 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 6,93 km², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 32 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Врело задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру пар грађевинских подручја, које приближно заузимају нижи (јужни и источни) део катастарске општине. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Врело је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на шумарство. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. Као приоритет одређен је правац од Куршумлијске до Луковске бање. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља, посебно делова до Куршумлијске Бање (дистрибутивни гасовод, водовод).

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Врело на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за еко- и ловни и риболовни туризам, а повезано са туристичким развојем оближње Куршумлијске бање. Као посебна планска мера планирано је трасирање туристичко-рекреационе стазе кроз К.О., која би била веза између Куршумлијске и Луковске бање. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

¹⁰ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ВРШЕВАЦ
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Вршевац		
Површина	6,79 km ² (679 ha)		
Надморска висина	500-560 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	118	-114 (-49,1%)
	2002.	82	-36 (-30,5%)
	2011. ¹¹	54	-28 (-34,1%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 6		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Вршевац је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северном делу, на 6 километара североисточно од града. Насељски атар обухвата површину од 6,79 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 54 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: Пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Вршевац задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру пар грађевинских подручја, рапорешених широм катастарске општине. Остали, махом виши, део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Вршевац је Планом одређен за примарно сеоско насеље са нагласком на развој пољопривреде. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице општинског пута до Белог Поља. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља. Сходно томе, планиране мере су изградња телекомуникационе комутације, општинског кабла, дистрибутивног гасовода и водовода од Барлова.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Вршевац на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и природу (сеоски и еколошки туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

¹¹ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ВУКОЈЕВАЦ
Шематски приказ	ШП 2-08 КУРШУМЛИЈСКА БАЊА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Вукојевац		
Површина	8,86 km ² (886 ha)		
Надморска висина	580-920 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	/	-6 (-100,0%)
	2002.	/	/
	2011. ¹²	/	/
Претежне делатности становништва	-		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Само некатегорисани путеви		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Вукојевац је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном југозападном делу, на 20 километара југозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 8,86 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу нема становника, што се бележи још од Пописа 1991. године, па насеље спада у спонтано расељена.

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Вукојевац задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру пар грађевинских подручја, које приближно заузима нижи део катастарске општине. Остали, махом виши, део подручја предвиђен је без изградње - ливаде, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Вукојевац је Планом одређен за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (спотнао расељено насеље без средишта окупљања и јавних служби) планираних појединачних планираних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће мреже некатегорисаних путева уз планирано осавремењавање, сходно потребама шумарства и надзора над административном линијом. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система нема појединачних планских мера.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Вршевац на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за коришћење чисте природе (риболов, шуме). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

¹² Први резултати пописа 2011.

Насеље	ГОРЊА МИКУЉАНА
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Горња Микуљана		
Површина	2,31 km ² (231 ha)		
Надморска висина	450-520 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	140	-28 (-16,7%)
	2002.	117	-23 (-16,4%)
	2011. ¹³	108	-9 (-7,7%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија, саобраћај, складиштење и везе		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Црква		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 10, Општински пут II реда 23		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Горња Микуљана је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северном делу, на 3 километра северно од града. Насељски атар обухвата површину од 2,31 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 108 становника, па по броју становника спада међу средње велика насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија, саобраћај, складиштење и везе (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Горња Микуљана задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру два грађевинска подручја, смештена у јужном и северном делу катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је у крајње јужном делу К.О., до града. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Горња Микуљана је Планом одређена за примарно сеоско насеље са елементима предграђа Куршумлије. Сходно положају до града, нагласак је на развоју „мале привреде“. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице север - југ, тј. општинског пута II реда бр. 10. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља, посебно нижег дела, до града. Сходно томе, планиране мере су изградња дистрибутивног гасовода и водовода од града.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Горња Микуљана на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и културу (излетнички, сеоски и културни туризам). Као посебна планска мера предвиђа се уређење излетишта на узвишењу изнад града. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

¹³ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ГОРЊЕ ТОЧАНЕ
Шематски приказ	ШП 2-01 БАРЛОВО - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Горње Точане		
Површина	2,31 km ² (231 ha)		
Надморска висина	561-632 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	30	-6 (-16,7%)
	2002.	18	-12 (-40,0%)
	2011. ¹⁴	13	-5 (-27,8%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 21		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Горње Точане је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном североисточном делу, на 13 километара североисточно од града. Насељски атар обухвата површину од 2,31 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 13 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Горње Точане задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру једног грађевинског подручја, које приближно заузима средишњи део катастарске општине. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Горње Точане је Планом одређено за примарно сеоско насеље. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице до Доњег Точана, тј. општинског пута I реда 21. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља. Као посебна планска мера предвиђа се изградња водовода из правца Доњег Точана.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Горње Точане на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село (излетнички и сеоски туризам). Као посебна планска мера предвиђа се уређење туристичко-рекреативне стазе, путем које би повезале значајне тачке и узвишења у општини. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

¹⁴ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ГРАБОВНИЦА
Шематски приказ	ШП 1-02 ГРАБОВНИЦА -ЦЕНТАР МК

Кат. општина	К.О. Грабовница		
Површина	5,38 km ² (538 ha)		
Надморска висина	380-640 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	163	-75 (-31,5%)
	2002.	118	-45 (-27,6%)
	2011. ¹⁵	99	-19 (-16,1%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Центар заједнице сеоских насеља		
Централни садржаји	Месна канцеларија, здравствена станица, подручна основна школа (1-8 раз.)		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 4, Општински пут I реда 5		
Посебне знаменитости	Стабла под заштитом државе		

Грабовница је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном источном делу, На 7 километара источно од града. Насељски атар обухвата површину од 5,38 km², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 99 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Грабовница задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, које приближно заузимају нижи део катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је око образованог средишта насеља. Остали (махом виши) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Грабовница је Планом одређена за центар заједнице села за североисточни део општине. Нагласак је на развоју пољопривреде и вађења грађевинског камена, као и јавног сектора за подручје од утицаја центра заједнице насеља. У области јавних служби задржавају се постојеће јавне службе (месна канцеларија, основна школа, здравствена станица, дом културе) уз њихово унапређење. Као посебно важна мера планира се обнова постојећег дома културе, тренутно у лошем стању, у циљу његовог коришћења за различита окупљања заједнице. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. Као посебна планска мера издваја се изградња будућег аутопута кроз најнижи део К.О., поред реке Косанице. Као приоритети могу се издвојити и изградње општинског пута ка Дединцу и општини Прокупље и општинског пута у правцу Космаче и Радан планине. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је планирано је комунално опремање насеља. Сходно томе, планиране мере су изградња дистрибутивног гасовода и водовода од града.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Грабовница на пољу туризма и рекреације је развој насеља као вишенаменског туристичко-рекреативног места са развојем неколико видова туризма. Као посебна планска мера издваја се обнова и проширење постојећих спортско-рекреативних простора. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

¹⁵ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ДАБИНОВАЦ
Шематски приказ	ШП 2-08 КУРШУМЛИЈСКА БАЊА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Дабиновац		
Површина	16,55 km ² (1655 ha)		
Надморска висина	650-900 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	77	-74 (-49,0%)
	2002.	64	-13 (-16,9%)
	2011. ¹⁶	54	-10 (-15,6%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Основна школа (1-4 раз.) - тренутно ван намене		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 6		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Дабиновац је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном југозападном делу, на 15 километара југозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 16,55 km², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 54 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Дабиновац задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, које приближно заузимају средишњи део катастарске општине са блажим нагибима. Остали (западни и источни) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Дабиновац је Планом одређен за примарно сеоско насеље. У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (угашена основна школа) уз пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка Куршумлијској Бањи и Преполцу (општински пут II реда 6), у циљу прикључења села на локалну путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља. Као посебна планска мера превиђа се изградња водовода из правца Куршумлијске Бање.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Дабиновац на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за очувану природу (еко- ловни и риболовни туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

¹⁶ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ДАНКОВИЋЕ
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Данковиће		
Површина	13,71 km ² (1371 ha)		
Надморска висина	390-780 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	265	-80 (-23,2%)
	2002.	232	-33 (-12,4%)
	2011. ¹⁷	175	-57 (-24,6%)
Претежне делатности становништва	Прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство, трговина		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут II реда 213, Општински пут I реда 7, Општински пут II реда 23		
Посебне знаменитости	Споменик природе "Храст цара Лазара"		

Данковиће је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северном делу, на 5 километара северозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 13,71 km², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 175 становника, па по броју становника спада међу средње велика насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство, трговина (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Данковиће задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, које приближно заузимају средишњи (нижи) део катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је дуж општинског пута од Куршумлије ка Мерђезу. Остали, виши део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Данковиће је Планом одређено за примарно сеоско насеље са елементима предграђа Куршумлије. Нагласак је на развоју пољопривреде.

У области јавних служби сходно постојећим условима (насеље близу града, без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби.

На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице општинског пута ка селима Перуника и Коњува.

На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља, посебно нижег дела, до града. Сходно томе, планиране мере су изградња дистрибутивног гасовода, канализације и водовода од града. Поред тога, планирана је изградња телекомуникационе комуникације и далеководна 35 kV. Поред тога, планирана је и изградња уставе будуће акумулације „Зебице“.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Данковиће на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и културу (сеоски и културни туризам). Као посебна планска мера предвиђа се уређење излетишта око Храста цара Лазара.

На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа поред општих планских мера као појединачна планска мера у области заштите природних добара издваја се заштита Храста цара Лазара, као споменика природе.

¹⁷ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ДЕГРМЕН
Шематски приказ	ШП 1-03 ДЕГРМЕН - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Дегрмен		
Површина	12,87 km ² (1287 ha)		
Надморска висина	580-960 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	120	-52 (-30,2%)
	2002.	88	-32 (-26,7%)
	2011. ¹⁸	89	+1 (+1,1%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, саобраћај, складиштење и везе		
Положај у склопу мреже насеља	Локални сеоски центар		
Централни садржаји	Месна канцеларија, црква, основна школа (1-4. раз.) - тренутно без намене		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IV реда 14, Општински пут I реда 13, Општински пут II реда 22, Магистрална железница Ниш-Приштина		
Посебне знаменитости	Црква већег културног значаја, остаци цркве / црквисте – мањег значаја		

Дегрмен је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 28 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 12,87 km², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 89 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника, уз стагнацију у протеклом међупописном раздобљу. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, саобраћај, складиштење и везе (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Дегрмен задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у нижем делу катастарске општине (запад и југ). Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је дуж државног пута. Остали, виши део подручја на североистоку предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Дегрмен је Планом одређен за локални сеоски центар са нагласком на пољопривреду и шумарство.

У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (месна канцеларија, угашена основна школа) уз могућу пренамену за потребе заједнице и јавног сектора.

На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка Добром Долу. У складу са будућим плановима остављена је зона трасе новог аутопута на деоници Државног пута IV реда 14 (Ниш - Мердаре), која делом пролази и кроз К.О. Дегрмен.

На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља. Као посебна планска мера предвиђа се изградња дистрибутивног гасовода и оптичког кабла дуж државног пута.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Дабиновац на пољу туризма и рекреације је јесте промоција Бећове цркве у сврхе туризма и рекреације. Сходно томе планира се развој излетничког и културно-манifestационог туризма уз цркву. Поред тога, предвиђа се и развој туристичких делатности уз државни пут.

На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

¹⁸ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ДЕДИНАЦ
Шематски приказ	ШП 2-02 ГРАБОВНИЦА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Дединац		
Површина	13,54 km ² (1354 ha)		
Надморска висина	450-720 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	161	-143 (-47,0%)
	2002.	124	-37 (-23,0%)
	2011. ¹⁹	91	-33 (-26,6%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Црква		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 5, Општински пут II реда 11		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Дединац је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном источном делу, на 12 километара источно од града. Насељски атар обухвата површину од 13,54 km², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 91 становник, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Дединац задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, приближно смештених у средишњем (нижем) делу катастарске општине. Остали (западни и јужни) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Дединац је Планом одређен за примарно сеоско насеље са нагласком на развој пољопривреде. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка селу Товрљане у опш. Прокупље (тј. општинског пута I реда 5). На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља. Као посебна планска мера превиђа се изградња водовода од села Грабовнице.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Дединац на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и културу (сеоски и културни туризам). Као посебна планска мера предвиђа се уређење мање туристичке зоне око старе цркве у Дединцу.

На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

¹⁹ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ДЕШИШКА
Шематски приказ	ШП 2-12 РАЧА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Дешишка		
Површина	7,88 km ² (788 ha)		
Надморска висина	508-757 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	62	-24 (-27,9%)
	2002.	38	-24 (-38,7%)
	2011. ²⁰	24	-14 (-36,8%)
Претежне делатности становништва	Трговина, саобраћај, складиштење и везе		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Црква		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IV реда 14, Општински пут II реда 8, Општински пут II реда 9, Магистрална железница Ниш-Приштина		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Дешишка је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 15 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 7,88 km², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 24 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: трговина, саобраћај, складиштење и везе (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Дешишка задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, приближно смештених у средишњем (нижем) делу катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је дуж државног пута. Остали источни и западни део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Дешишка је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на развој саобраћаја и шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. У складу са будућим плановима остављена је зона трасе новог аутопута на деоници Државног пута IV реда 14 (Ниш - Мердаре), која делом пролази и кроз К.О. Дешишка. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља. Као посебна планска мера превиђа се изградња дистрибутивног гасовода, водовода од села Грабовнице. Поред тога, планирана је изградња оптичког кабла, телекомуникационе комуникације и магистралног гасовода.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Дешишка на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и културу (сеоски, рекреативни и транзитни туризам). Као посебна планска мера предвиђа се уређење туристичких потеза дуж долине Косанице.

На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа, поред општих планских мера, за источни део К.О., који је у III степену заштите предела изузетних олдика „Радан планина“, важе посебне мере заштите.

²⁰ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ДОБРИ ДО
Шематски приказ	ШП 1-04 ДОБРИ ДО - ЦЕНТАР МК

Кат. општина	К.О. Добри До		
Површина	27,30 km ² (2730 ha)		
Надморска висина	548-1020 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	158	-113 (-41,7%)
	2002.	109	-49 (-31,0%)
	2011. ²¹	59	-50 (-45,9%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Локални сеоски центар		
Централни садржаји	Црква, амбуланта, месна канцеларија, основна школа (1-4. раз.) - тренутно без намене, дом културе - тренутно без намене		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 2, Општински пут II реда 14, Општински пут II реда 22		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Добри До је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 33 километра јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 27,30 км², по чему је то једно од површински већих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 59 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Добри До задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, које приближно заузимају ниђи, долински део катастарске општине. Остали, виши део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Добри До је Планом одређен за локални сеоски центар са нагласком на развој шумарства и експлоатацију минералних сировина. У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (месна канцеларија, угашена основна школа, дом културе) уз могућу пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. Као посебно важна мера планира се обнова постојећег дома културе, тренутно у лошем стању, у циљу његовог коришћења за различита окупљања заједнице. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно путева ка граници са општином Медвеђа (ОП I-2) и ка Дегрмену (ОП II-22) и државном путу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља, посебно његовог средишта. Као посебно важна мера планира се изградња телекомуникационе комуникације. Поред тога, планирана је и изградња уставе будуће акумулације „Зебице“.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Дешишка на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за културу и природу (излетишни, културни и риболовни туризам). Као посебна планска мера предвиђа се уређење рекреативних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

²¹ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ДОЊА МИКУЉАНА
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Доња Микуљана		
Површина	1,27 km ² (127 ha)		
Надморска висина	370-500 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	87	-16 (-15,5%)
	2002.	83	-4 (-4,6%)
	2011. ²²	89	+6 (+7,2%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут II реда 213, Општински пут II реда 23		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Доња Микуљана је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северном делу, на 3 километра северозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 1,27 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 89 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника, изузев последњег међупописног периода, када је забележен раст. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Доња Микуљана задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру једног грађевинског подручја, смештеног дуж деонице општинског пута од Куршумлије. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је у источном делу К.О., до града. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Доња Микуљана је Планом одређена за примарно сеоско насеље са елементима предграђа Куршумлије. Сходно положају до града, нагласак је на развоју „мале привреде“. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. Посебан значај има изградња осавремењавање општинског пута II реда 23, као будуће обилазнице око Куршумлије. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља, посебно нижег дела, до града. Сходно томе, планиране мере су изградња дистрибутивног гасовода и водовода од града. Као посебна планска мера превиђа се изградња телекомуникационе комуникације.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Доња Микуљана на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село (излетишки и сеоски туризам). Као посебна планска мера предвиђа се уређење елемената туризма уз туристички потез „Манастирска тура“. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

²² Први резултати пописа 2011.

Насеље	ДОЊЕ ТОЧАНЕ
Шематски приказ	ШП 2-01 БАРЛОВО - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Доње Точане		
Површина	12,31 km ² (1231 ha)		
Надморска висина	300-620 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	203	-105 (-34,1%)
	2002.	122	-81 (-39,9%)
	2011. ²³	51	-71 (-58,2%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IV реда 14, Општински пут I реда 21		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Доње Точане је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном североисточном делу, на 11 километара североисточно од града. Насељски атар обухвата површину од 12,31 км², по чему је то једно од површински средњих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 51 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Доње Точане задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, која су махом смештена у нижем, западном делу катастарске општине. Остали (махом источни, виши) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Доње Точане је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој пољопривреде. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка селу Горње Точане и опш. Прокупље (тј. општинског пута I реда 21). На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља. Као посебна планска мера превиђа се изградња водовода од села Барлово.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Доње Точане на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за културу и природу (сеоски и риболовни туризам). Као посебна планска мера предвиђа се уређење рекреативних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

²³ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ДУБРАВА
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Дубрава		
Површина	3,64 km ² (364 ha)		
Надморска висина	460-569 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	58	-39 (-40,2%)
	2002.	45	-13 (-22,4%)
	2011. ²⁴	30	-15 (-33,3%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 10, Општински пут II реда 12		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Дубрава је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северном делу, на 5,5 километара северно од града. Насељски атар обухвата површину од 3,64 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 30 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Дубрава задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру два грађевинска подручја, која су приближно смештена у средињем делу катастарске општине. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Дубрава је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на развој пољопривреде. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље близу седишта општине, без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деоница којима би се село повезало на важније правце, тј. општинског пута II реда 10, ка Пљакову и ка Доњој Микуљани. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља. Као посебна планска мера превиђа се изградња водовода и диистрибутивног гасовода од града.

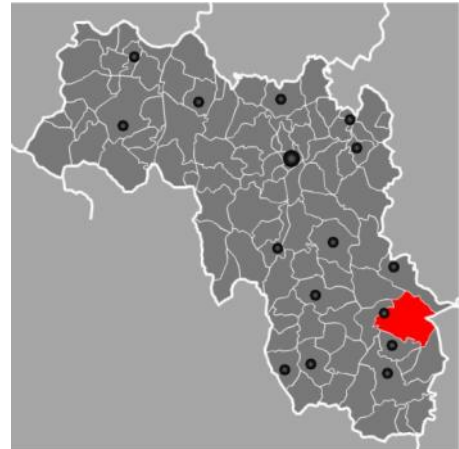
Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Дубрава на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за културу и природу (сеоски и еко-туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

²⁴ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ЂАКЕ
Шематски приказ	ШП 2-06 ИВАН КУЛА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Ђаке		
Површина	22,28 km ² (2228 ha)		
Надморска висина	556-1370 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	112	-111 (-49,8%)
	2002.	83	-29 (-25,9%)
	2011. ²⁵	41	-42 (-50,6%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Специјализовани центар (туризам)		
Централни садржаји	Истурено одељење основне школе (1-4. раз.)		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 3		
Посебне знаменитости	Споменик природе "Ђавоља Варош" – природно дорбро од изузетног значаја, еколошка зона "Ђавоља Варош", остаци цркве / црквисте – мањег значаја		

Ђаке је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 28 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 22,28 км², по чему је то једно од површински већих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живео 41 становник, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Ђаке задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, које су смештене у средишњем делу катастарске општине (који је у виду висоравни). Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Ђаке су Планом одређене за примарно сеоско насеље са нагласком на развој туризма и шумарства. У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (угашена основна школа) уз пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка Ђавољој Вароши и Пролом бањи (општинског пута I реда 3), путем чега би се насеље повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља у складу са општим развојем подручја западног Радана.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

У области туризам и заштите простора село Ђаке има изузетан значај, будући да је подручју села смештен споменик природе „Ђавоља Варош“. У складу са значајем подручја предвиђена је израда плана нижег реда за Ђавољу Варош. Најважнија мера у будућем развоју насеља Ђаке на пољу туризма и рекреације развој је туристичког места са широком туристичко-рекреативном понудом. Нагласак се ставља на развој еко-, излетничког, дечјег и омладинског, културно-манifestационог туризма. У области спорта и рекреације рекреативних стаза до планираних видиковача-излетишта, као и уређење вишенаменског рекреативног простора у средишту насеља. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа главна мера је заштита и прикладно коришћење споменика природе „Ђавоља Варош“, који потпада под II степен заштите. Поред тога, цело насеље је у режиму III степена заштите.

²⁵ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ЖАЛИЦА
Шематски приказ	ШП 2-11 МЕРЋЕЗ - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Жалица		
Површина	5,21 km ² (521 ha)		
Надморска висина	533-1082 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	19	-19 (-50,0%)
	2002.	12	-7 (-36,8%)
	2011. ²⁶	5	-7 (-58,3%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут II реда 414, Општински пут II реда 2		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Жалица је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северозападном делу, на 27 километара северозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 5,21 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 5 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Жалица задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру три грађевинска подручја, смештена у вишем делу катастарске општине (који је у виду висоравни). Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Жалица је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка Мерћезу (општинског пута II реда 2), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је постављање новог општинског кабла и дистрибутивног гасовода, али само кроз нижи део општине (деоница Мерћез - Луково), без повезивања главних заселака у селу.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Жалица на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за природу (ловни и риболовни туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

²⁶ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ЖЕГРОВА
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Жегрова		
Површина	10,77 km ² (1077 ha)		
Надморска висина	678-1083 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	79	-39 (-33,0%)
	2002.	49	-30 (-38,0%)
	2011. ²⁷	29	-20 (-40,8%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 8, Општински пут I реда 6, Општински пут II реда 19		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Жегрова је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном западном делу, на 11 километара западно од града. Насељски атар обухвата површину од 10,77 km², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 29 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Жегрова задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у нижем (истичном и северном) делу катастарске општине. Остали, виши део подручја на југу и западу предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

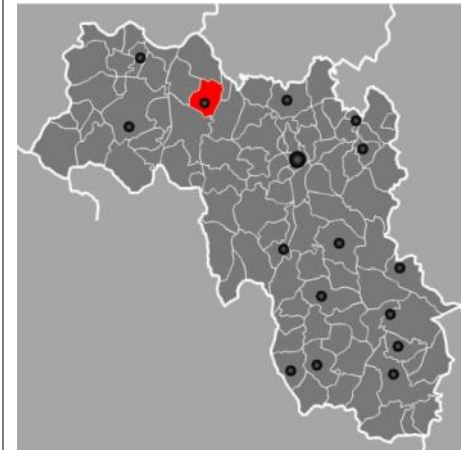
Жегрова је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавременавање, посебно деоница ка Куршумлији (тј. општинског пута I реда 8), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Жегрова на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за природу (ловни и риболовни туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

²⁷ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ЖУЧ
Шематски приказ	ШП 1-05 ЖУЧ - ЦЕНТАР МК

Кат. општина	К.О. Жуч		
Површина	10,14 km ² (1014 ha)		
Надморска висина	506-851 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	205	-43 (-17,3%)
	2002.	172	-33 (-16,1%)
	2011. ²⁸	160	-12 (-7,0%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија, грађевинарство		
Положај у склопу мреже насеља	Локални сеоски центар		
Централни садржаји	Месна канцеларија, амбуланта, истурено одељење основне школе (1-4. раз.)		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IА реда 213, Општински пут I реда 7, Општински пут II реда 5		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Жуч је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северном делу, на 13,5 километара северозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 10,14 km², по чему је то једно од површински средњих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 160 становника, па по броју становника спада међу средња насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија, грађевинарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Жуч задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених махом у нижем, долином делу у средини катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је дуж бившег државног пута. Остали, виши (северни и јужни) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Жуч је Планом одређена као локални сеоски центар са нагласком на развој туризма и шумарства. У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (месна канцеларија, основна школа, дом културе) уз могућу пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. Као посебно важна мера планира се обнова постојећег дома културе, тренутно у лошем стању, у циљу његовог коришћења за различита окупљања заједнице. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавременавање, посебно државног пута ка Мерћезу. Поред тога, као планска мера предвиђа се и изградња општ. путева ка селима Невада и Игриште. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља, посебно његовог средишта. У складу са датим планира се изградња водовода, дистрибутивног гасовода и општинског кабла, телекомуникационе комутације и базне станице фиксне телефоније.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Жуч на пољу туризма и рекреације је развој туристичког места мањег значаја са нагласком на туристичке делатности везане за село, културу и природу (више видова туризма). У складу са датим планирана је уређење вишенаменског спортско-рекреативног простора у средишту насеља. Као посебна планска мера предвиђа се уређење рекреативних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

²⁸ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ЗАГРАЂЕ
Шематски приказ	ШП 2-06 ИВАН КУЛА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Заграђе		
Површина	3,80 km ² (380 ha)		
Надморска висина	638-1126 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	32	-20 (-38,5%)
	2002.	19	-13 (-40,6%)
	2011. ²⁹	18	-1 (-5,3%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 14		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Заграђе је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 34 километра јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 3,80 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 18 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Заграђе задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру два грађевинска подручја, смештена у нижем (јужном) делу катастарске општине. Остали, виши део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Заграђе је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој туризма и шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка Добром Долу (тј. општинског пута I реда 14), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Заграђе на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и природу (сеоки и ловни туризам). Поре дтога, планирано је уређење рекреативних стаза кроз природу, на деоници ка Иван Кули. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа као важне мере моће се одредити заштита према појасевима заштите; У III степену заштите налази се већи део К.О., а у II степену само крајњи северозапад К.О., који је у близини локалитета „Иван Кула“.

²⁹ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ЗЕБИЦА
Шематски приказ	ШП 2-12 РАЧА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Зебица		
Површина	9,21 km ² (921 ha)		
Надморска висина	462-859 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	61	-21 (-25,6%)
	2002.	35	-26 (-42,6%)
	2011. ³⁰	24	-11 (-31,4%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Основна школа (1-4. раз.) - тренутно без намене		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 2, Општински пут I реда 3		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Зебица је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 24 километра јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 9,21 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 24 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Зебица задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у свим деловима катастарске општине. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Зебица је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на развој туризма (близина Ђаволје Вароши). У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (угашена основна школа) уз пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. У складу са планираним развојем оближње Ђаволје Вароши планирана мобилна здравствена служба. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка Ђаволјој Вароши (тј. општинског пута I реда 3). На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села. Поред тога, планирана је и изградња уставе будуће акумулације „Зебице“.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Зебица на пољу туризма и рекреације је развој у складу са оближњом Ђаволје Вароши, ка којој је главни приступ од стране Зебица. Нагласак се ставља на развој стационарног туризма везаног децу и омладину, као и излетничког и еко-туризма у близини Ђаволје Вароши. У области спорта и рекреације предвиђено је уређење рекреативних стаза до планираних видиковаца-излетишта. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа главна мера је заштита и прикладно коришћење споменика природе „Ђаволја Варош“ (источни део К.О.), који потпада под II степен заштите. Поред тога, источни део К.О. је у режиму III степена заштите.

³⁰ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ИВАН КУЛА
Шематски приказ	ШП 1-06 ИВАН КУЛА - ЦЕНТАР МК

Кат. општина	К.О. Иван Кула		
Површина	9,44 km ² (944 ha)		
Надморска висина	625-978 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	85	-33 (-28,0%)
	2002.	39	-46 (-54,1%)
	2011. ³¹	23	-16 (-41,0%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Локални сеоски центар		
Централни садржаји	Месна канцеларија, основна школа (1-4. раз.) - тренутно без намене		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 14		
Посебне знаменитости	Рушевине старог утврђења – већи значаја		

Иван Кула је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 31 километар јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 9,44 км², по чему је то једно од површински средњих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 23 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Иван Кула задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у средишњем делу катастарске општине (који је у виду висоравни). Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Иван Кула је Планом одређена за локални сеоски центар са нагласком на развој туризма. У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (угашена основна школа) уз пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. У складу са планираним развојем планирана мобилна здравствена служба. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка ка Добром Долу (тј. општинског пута I реда 14), како би се насеље повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Иван Кула на пољу туризма и рекреације је развој у складу са остацима истоименог средњовековног града. је Сходно томе планира се развој туристичких делатности везаних за традицију и село (културни, сеоски, излетнички и еко-туризам). У области спорта и рекреације предвиђено је уређење рекреативних стаза до средњовековног града, као и уређење омањем вишенаменског рекреативног простора. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа главна мера је заштита и прикладно коришћење подручја средњовековног града „Иван Кула“ (средишњи део К.О.), који потпада под II степен заштите. Поред тога, већи део К.О. је у режиму III степена заштите.

³¹ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ИГРИШТЕ
Шематски приказ	ШП 2-05 ЖУЧ - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Игриште		
Површина	20,71 km ² (2071 ha)		
Надморска висина	500-1167 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	89	-71 (-44,4%)
	2002.	42	-47 (-52,8%)
	2011. ³²	24	-18 (-42,9%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Црква		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 3, Општински пут II реда 20		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Игриште је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном западном делу, на 16 километара западно од града. Насељски атар обухвата површину од 20,71 км², по чему је то једно од површински већих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 24 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља предвиђено је уређење задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у средишњем делу катастарске општине (који је у виду висоравни). Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Игриште је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства и културе. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деоница ка Жучи и Мирници (тј. општинског пута I реда 20), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села (сеоски водовод).

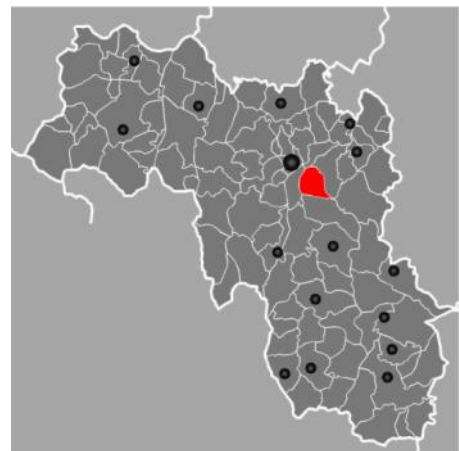
Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Иван Кула на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за сеоску цркву као локално свето место (културни, манифестациони и еко-туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

³² Први резултати пописа 2011.

Насеље	КАСТРАТ
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Кастрат		
Површина	7,02 km ² (702 ha)		
Надморска висина	349-673 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	285	-190 (-40,0%)
	2002.	267	-18 (-6,3%)
	2011. ³³	195	-72 (-27,0%)
Претежне делатности становништва	Прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство, хотели и ресторани, саобраћај, складиштење и везе		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IV реда 14, Општински пут I реда 1, Магистрална железница Ниш-Приштина		
Посебне знаменитости	Рушевине старог утврђења "Марина кула" – непокретно културно добро великог значаја		

Кастрат је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном централном делу, на 4 километра југоисточно од града. Насељски атар обухвата површину од 7,02 km², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 195 становника, па по броју становника спада међу средња насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство, хотели и ресторани, саобраћај, складиштење и везе (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Кастрат задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у нижем, долинском катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је дуж државног пута. Остали, махом виши део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Кастрат је Планом одређен за примарно сеоско насеље са елементима предграђа. Повезано са тим нагласак је на развоју „мале привреде“.

У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби.

На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. Као најважнија мера планира се изградња аутопута на деоници постојећег државног пута IV реда 14.

На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села - изградња водоводне и гасоводне мреже, оптичког кабла, изградња нове телекомуникационе комуникације.

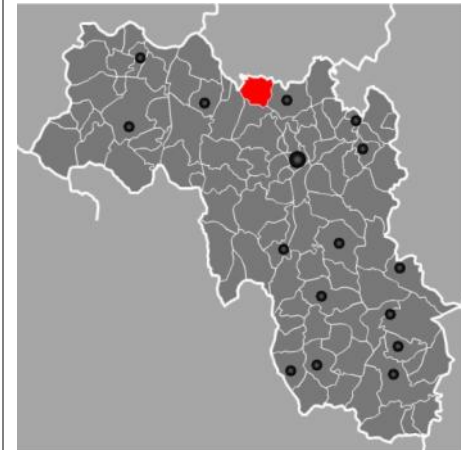
Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Кастрат на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за саобраћај (транзитни туризам). Планирано је и уређење омањег рекреативног простора. Поред тога, планирано је уређење туристичких и рекреативних стаза.

На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

³³ Први резултати пописа 2011.

Насеље	КОЊУВА
Шематски приказ	ШП 2-14 СПАНЦЕ - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Коњува		
Површина	9,33 km ² (933 ha)		
Надморска висина	547-740 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	226	-129 (-36,3%)
	2002.	169	-57 (-33,7%)
	2011. ³⁴	104	-65 (-38,5%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија, трговина		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Црква, основна школа (1-4. раз.) - тренутно без намене		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 7, Општински пут I реда 9		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Коњува је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северном делу, на 11 километара северозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 9,33 km², по чему је то једно од површински средњих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 104 становника, па по броју становника спада међу средња насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија, трговина (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Коњува задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених широм катастарске општине. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Коњува је Планом одређена за сеоско насеље са нагласком на развој пољопривреде.

У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (угашена основна школа) уз пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. У складу са планираним развојем планирана мобилна здравствена служба.

На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деоница ка ка Спанцу и Данковићу (тј. општинских пута I реда 9 и 11), како би се насеље повезало на савремену путну мрежу.

На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села - сеоски водовод, дистрибутивни гасовод. Планирана је изградња телекомуникационе комуникације.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Коњува на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село (сеоски еко-туризам). Планирано је и уређење омањег рекреативног простора у близини сеоске цркве, као главног места окупљања мештана. Поред тога, планирано је уређење туристичких и рекреативних стаза.

На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

³⁴ Први резултати пописа 2011.

Насеље	КОСМАЧА
Шематски приказ	ШП 2-02 ГРАБОВНИЦА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Космача		
Површина	20,54 km ² (2054 ha)		
Надморска висина	368-1017 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	160	-102 (-38,9%)
	2002.	108	-52 (-32,5%)
	2011. ³⁵	57	-51 (-47,2%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Црква		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 4, Општински пут II реда 15		
Посебне знаменитости	Остаци цркве / црквиште – мањи значај		

Космача је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном источном делу, на 15 километара југоисточно од града. Насељски атар обухвата површину од 20,54 km², по чему је то једно од површински већих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 57 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Космача задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у средишњем делу катастарске општине. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Космача је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства и ловства. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деоница ка Грабовници и Пролому (тј. општинског пута I реда 4), како би се село повезало на савремену путну мрежу, али и подстакло туризам у области Соколовице. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Космача на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за очувану природу (еко-, ловни и риболовни туризам). Сходно томе планирана је туристичка тачка - ново ловачко село на Космачи, уз ловиште „Соколовица“ са уређењем омањег рекреативног простора. Поред тога, планирано је уређење рекреативних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа главна мера је заштита простора у складу са режимима заштите; Јужни део К.О. је у режиму III степена заштите, а сасвим јужни и највиши део К.О. је у режиму II степена заштите.

³⁵ Први резултати пописа 2011.

Насеље	КРТОК
Шематски приказ	ШП 2-08 КУРШУМЛИЈСКА БАЊА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Крток		
Површина	12,79 km ² (1279 ha)		
Надморска висина	540-947 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	73	-82 (-52,9%)
	2002.	39	-34 (-46,6%)
	2011. ³⁶	20	-19 (-48,7%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут II реда 2, Општински пут II реда 7, Општински пут II реда 18, Општински пут II реда 19		
Посебне знаменитости	Остаци цркве / црквиште – мањи значај		

Крток је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном југозападном делу, на 15 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 12,79 km², по чему је то једно од површински средњих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 20 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Крток задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у средишњем, вишем делу катастарске општине (заравњени висови). Остали, махом нижи део на стрмим падинама предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Крток је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства и рударства, У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деоница од Куршумлијске Бање ка Рачи (тј. општинског пута II реда 9), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села.

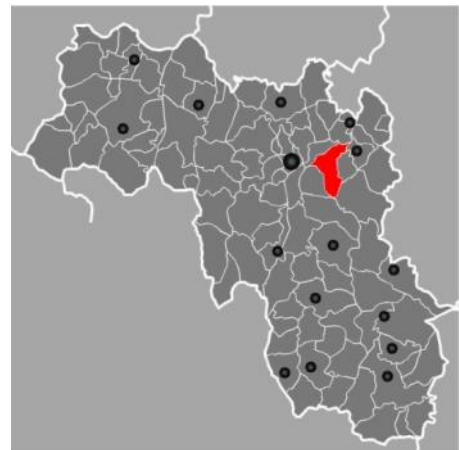
Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Крток на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за природу и саобраћај (ловни, риболовни и транзитни туризам). Поред тога, планирано је уређење рекреативних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

³⁶ Први резултати пописа 2011.

Насеље	КРЧМАРЕ
Шематски приказ	ШП 2-02 ГРАБОВНИЦА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Крчмаре		
Површина	11,28 km ² (1128 ha)		
Надморска висина	319-673 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	207	-136 (-39,6%)
	2002.	150	-57 (-27,5%)
	2011. ³⁷	101	-49 (-32,7%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија, хотели и ресторани, саобраћај, складиштење и везе		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IV реда 14, Општински пут I реда 5,		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Крчмаре су насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном источном делу, на 5 километара источно од града. Насељски атар обухвата површину од 11,28 км², по чему је то једно од површински средњих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живео 101 становник, па по броју становника спада међу средња насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија, хотели и ресторани, саобраћај, складиштење и везе (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Крчмаре задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених широм катастарске општине. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Крчмаре су Планом одређене за примарно сеоско насеље са нагласком на развој пољопривреде. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавременавање, посебно деонице ка Куршумлији (тј. општинског пута I реда 5). На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села - изградња сеоског водовода и дистрибутивног гасовода. Поред планирана је и изградња телекомуникационе комуникације.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Крчмаре на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и природу (сеоски, еко- и ловни туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

³⁷ Први резултати пописа 2011.

Насеље	КУПИНОВО
Шематски приказ	ШП 2-12 РАЧА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Купиново		
Површина	9,87 km ² (987 ha)		
Надморска висина	440-779 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	84	-30 (-26,3%)
	2002.	67	-17 (-20,2%)
	2011. ³⁸	32	-35 (-52,2%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, саобраћај, складиштење и везе		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Основна школа (1-4. раз.) - тренутно без намене		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 2, Општински пут II реда 13		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Купиново је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 21 километар јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 9,87 км², по чему је то једно од површински средњих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 32 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, саобраћај, складиштење и везе (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Купиново задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у средишњем, долином делу катастарске општине. Остали, махом виши део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Купиново је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на пољопривреду. У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (угашена основна школа) уз пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавременавање, посебно деонице ка Прекорају (тј. општинског пута I реда 2). На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села - дистрибутивни гасовод. Планирана је изградња телекомуникационе комуникације.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Купиново на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и природу (сеоски, еко- и спортско-рекреативни туризам). Планирано је и уређење омањег рекреативног простора. Поред тога, планирано је уређење рекреативних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

³⁸ Први резултати пописа 2011.

Насеље	КУРШУМЛИЈА
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА

Кат. општина	К.О. Куршумлија		
Површина	11,40 km ² (1140 ha)		
Надморска висина	345-528 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	12.371	+1821 (+17,3%)
	2002.	13.639	+1268 (+10,2%)
	2011. ³⁹	12.866	-773 (-5,7%)
Претежне делатности стан.	Прерађивачка индустрија, трговина, хотели и ресторани		
Положај у склопу мреже насеља	Центар општине		
Централни садржаји	Скупштина општине, дом здравља, средња школа (3), центар за социјални рад, месна канцеларија, средње (3) и основне школе (2), дечја установа (2), библиотека, дом културе - тренутно без намене, црква, зелена пијаца, вашариште		
Саобраћајна повезаност	Државни путеви: IV реда 14, IIA 213 и 214 Општински путеви I реда 1, 5, 6, 8 Општински путеви II реда 10, 18, 23 Магистрална железница Ниш-Приштина		
Посебне знаменитости	Црква Св. Николе, Црква Св. Богородице – културна добра од изузетног значаја са окружењем		

Куршумлија је седиште и највеће насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном средишњем делу. Насељски атар обухвата површину од 11,40 км², по чему је то једно од површински средњих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 12.866 становника, па по броју становника спада међу већа насеља у општини. Последњих деценија је забележен раст у броју становника, изузев последњег међупописног периода, када је забележен пад. Претежне делатности становништва су: прерађивачка индустрија, трговина, хотели и ресторани (Попис 2002.). Због свог значаја за подручје К.О. Куршумлија је у току израда плана генералне регулације.

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Куршумлија задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру једног грађевинског подручја, које заузима готово целу катастарску општину. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је дуж излазних путева (посебно нова радна зона у источном делу града, до близу петље планираног аутопута). Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Куршумлија је Планом одређена за као центар општине.

У области јавних служби задржавају се постојеће јавне службе уз њихово унапређење и осавремењавање. Као најважнија планска мера предвиђа се стављање у намену новог културног центра града.

На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. Као најважнија планска мера предвиђа се изградња аутопута IV пута 14 са петљом у источном делу К.О. За развој важна и изградња будуће обилазнице града (општински пут II реда 23).

На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је задржавање затечене комуналне инфраструктуре. Посебно битне мере су везане за изградњу гасоводне мреже, као и водовода и канализације у ободним деловима града.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Куршумлија на пољу туризма и рекреације је развој туристичког места и ослонцем на постојећем културном наслеђу, богатству различитих саджаја и старој чаршији.

На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа предвиђена је заштита обе цркве из Немањинског времена, као и њиховог непосредног окружења.

³⁹ Први резултати пописа 2011.

Насеље	КУРШУМЛИЈСКА БАЊА
Шематски приказ	ШП 2-08 КУРШУМЛИЈСКА БАЊА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Куршумлијска Бања		
Површина	7,77 km ² (777 ha)		
Надморска висина	432-780 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	185	-13 (-6,6%)
	2002.	151	-34 (-18,4%)
	2011. ⁴⁰	103	-48 (-31,8%)
Претежне делатности стан.	Пољопривреда, лов и шумарство, трговина		
Положај у склопу мреже насеља	Локални сеоски центар		
Централни садржаји	Месна канцеларија, спец. здравствени центар, амбуланта, истурено одељење ОШ (1-4. раз.)		
Саобраћајна повезаност	Државни пут II реда 214, Општински пут II реда 6, Општински пут II реда 9, Општински пут II реда 17, Општински пут II реда 19		
Посебне знаменитости	Еколошка зона "Куршумлијска бања"		

Куршумлијска Бања је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном југозападном делу, на 11 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 7,77 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 103 становника, па по броју становника спада међу средња насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, трговина (Попис 2002.).

Због свог значаја за средишњи део К.О. Куршумлијска Бања донета је одлука о изради плана генералне регулације.

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Куршумлијска Бања задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у нижем, долином делу катастарске општине. Остали, махом виши део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Куршумлијска Бања је Планом одређена за Локални сеоски центар са нагласком на развој туризма.

У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (Месна канцеларија, специјализовани здравствени центар, амбуланта, истурено одељење основне школе) уз могућу пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. Као посебно битан садржај јавља се специјализовани здравствени центар, као окосница будућег развоја насеља као бање.

На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деоница ка Рачи и Жегрови (општинског пута I реда 9, одн. општинског пута II реда 19).

На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села - водовод, дистрибутивни гасовод. Планирана је изградња мале хидроелектране у северном делу К.О.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Куршумлијска Бања на пољу туризма је развој туристичког-бањског места са широм понудом туристичких и њему блиских садржаја и делатности. У складу са датим предвиђено је уређење спортско-рекреативних простора (уређење постојећих и изградња нових) и рекреативних стаза.

На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁴⁰ Први резултати пописа 2011.

Насеље	КУТЛОВО
Шематски приказ	ШП 2-12 РАЧА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Кутлово		
Површина	6,62 km ² (662 ha)		
Надморска висина	500-790 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	37	-44 (-54,3%)
	2002.	37	0 (0,0%)
	2011. ⁴¹	17	-20 (-54,0%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 13		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Кутлово је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 23,5 километра јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 6,62 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 17 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника, изузев раздобља од 1991-2002., када је забележена стагнација. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Кутлово задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру два грађевинска подручја, смештених у средишњем делу катастарске општине. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Кутлово је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деоница ка Рачи и Прекораћу (тј. општинског пута I реда 13), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Кутлово на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и природу (сеоски и еко-туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁴¹ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ЛУКОВО
Шематски приказ	ШП 2-09 ЛУКОВО - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Луково		
Површина	25,51 km ² (2551 ha)		
Надморска висина	500-1200 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	320	-75 (-19,0%)
	2002.	366	+46 (+14,4%)
	2011. ⁴²	260	-106 (-29,0%)
Претежне делатности стан.	Хотели и ресторани, пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Центар заједнице сеоских насеља		
Централни садржаји	Месна канцеларија, подручна основна школа (1-8. раз.), специјализовани здравствени центар, здравствена станица, црква (2)		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IIБ реда 214, Општински путеви II реда 1, 2, 3, 4, 8		
Посебне знаменитости	2 цркве већег културног значаја		

Луково је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном западном делу, на 25 километара западно од града. Насељски атар обухвата површину од 25,51 км², по чему је то једно од површински већих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 260 становника, па по броју становника спада међу већа насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника, изузев раздобља од 1991-2002., када је забележен раст. Претежне делатности становништва су: хотели и ресторани, пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.). Главна препознатљивост насеља је средишњи део са бањским делатностима - ЛУКОВСКА БАЊА. Због свог значаја за средишњи део К.О. Луково (простор Луковске бање) донет је План детаљне регулације.

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Луково задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру више грађевинских подручја, смештених у свим деловима катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је дуж бившег државног пута. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Луково је Планом одређено за центар заједнице сеоских насеља са нагласком на развој туризма и (других) централних намена. У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (Месна канцеларија, подручна основна школа (1-8. раз.), специјализовани здравствени центар, здравствена станица, две цркве) уз могућу пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. Као посебно битан садржај јавља се специјализовани здравствени центар, као окосница будућег развоја насеља као бање. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деоница ка Мерђезу и Штави, тј. државног пута (повезивање опш. Куршумлија са опш. Лепосавић). Поред тога, као важна деоница за изградњу одређен је и путни правац ка Растелици (општински пут II реда 8). На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села - водовод, дистрибутивни гасовод, нова трафо-станица. Планирана је изградња мале хидроелектране у северном делу К.О.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Луково на пољу туризма је развој примарног туристичког-бањског места са широм понудом туристичких и њему блиских садржаја и делатности. У складу са датим предвиђено је уређење спортско-рекреативних простора (уређење постојећих и изградња нових) и рекреативних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁴² Први резултати пописа 2011.

Насеље	ЉУТОВА
Шематски приказ	ШП 2-09 ЛУКОВО - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Љутова		
Површина	7,13 km ² (713 ha)		
Надморска висина	542-963 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	53	-39 (-42,4%)
	2002.	37	-16 (-30,2%)
	2011. ⁴³	28	-9 (-24,3%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 3		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Љутова је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном западном делу, на 22 километра западно од града. Насељски атар обухвата површину од 7,13 km², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 28 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Љутова задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у свим деловима катастарске општине. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Љутова је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на шумарство и пољопривреду. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деоница ка Лукову (тј. општинског пута II реда 3), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села. Као посебна планска мера предвиђена је изградња мале хидроелектране.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Љутова на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за чисту природу (ловни, риболовни и еко-туризам). Планирано је и уређење рекративних стаза кроз подручје К.О. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁴³ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ЉУША
Шематски приказ	ШП 2-08 КУРШУМЛИЈСКА БАЊА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Љуша		
Површина	14,44 km ² (1444 ha)		
Надморска висина	400-761 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	158	-187 (-54,2%)
	2002.	109	-49 (-31,0%)
	2011. ⁴⁴	98	-11 (-10,1%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Основна школа (1-4. раз.) - тренутно без намене		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IV реда 14, Општински пут II реда 18, Општински пут II реда 19		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Љуша је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном централном делу, на 11 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 14,44 km², по чему је то једно од површински средњих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 98 становника, па по броју становника спада међу средња насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Љуша задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених махом у средишњем делу катастарске општине. Остали, махом ободни део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Љуша је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (угашена основна школа) уз пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деоница ка Куршумлијској Бањи и Рудару (тј. општинског пута I реда 19), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Љуша на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и природу (сеоски, ловни и еко-туризам). Планирано је и уређење рекративних стаза и постојећих рекреативних простора (уз зграду основне школе). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁴⁴ Први резултати пописа 2011.

Насеље	МАГОВО
Шематски приказ	ШП 2-11 МЕРЋЕЗ - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Магово		
Површина	6,05 km ² (605 ha)		
Надморска висина	540-1025 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	29	-14 (-32,6%)
	2002.	24	-5 (-17,2%)
	2011. ⁴⁵	14	-10 (-41,7%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IIБ реда 213, Државни пут IIБ реда 214		
Посебне знаменитости	Рушевине старог утврђења – мањи значај		

Магово је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северном делу, на 27 километара северозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 6,05 km², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 14 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Магово задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру два грађевинска подручја, смештена у нижем делу катастарске општине. Остали, махом виши део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Магово је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на шумарство. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деоница државних путева, како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села. Као посебна планска мера предвиђена је изградња мале хидроелектране у јужном делу К.О.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Магово на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за чисту природу (ловни, риболовни и еко-туризам). Планирано је и уређење рекреативних стаза кроз подручје К.О. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁴⁵ Први резултати пописа 2011.

Насеље	МАЛА КОСАНИЦА
Шематски приказ	ШП 2-12 РАЧА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Мала Косаница		
Површина	1,71 km ² (771 ha)		
Надморска висина	440-720 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	190	-43 (-18,5%)
	2002.	130	-60 (-31,6%)
	2011. ⁴⁶	100	-30 (-23,1%)
Претежне делатности становништва	Саобраћај, складиштење и везе, пољопривреда, лов и шумарство, трговина		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Истурено одељење основне школе (1-4. раз.)		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IV реда 14, Општински пут II реда 16, Магистрална железница Ниш – Приштина		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Мала Косаница је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 20,5 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 1,71 km², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 100 становника, па по броју становника спада међу средња насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: саобраћај, складиштење и везе, пољопривреда, лов и шумарство, трговина (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Мала Косаница задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру два грађевинских подручја, смештена у средишњем, долиномском делу катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је дуж државног пута. Остали, махом виши део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Мала Косаница је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на шумарство и саобраћај. У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (четвороразредна основна школа) уз могућу пренамену/допуну нових садржаја за потребе заједнице и јавног сектора. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. У складу са будућим плановима остављена је зона трасе новог аутопута на деоници Државног пута IV реда 14 (Ниш - Мердаре), која делом пролази и кроз К.О. Мала Косаница. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села - сеоски водовод, дистрибутивни гасовод. Поред тога, планирана је и изградња телекомуникационе комуникације.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Мала Косаница на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за саобраћај и природу (транзитни, риболовни и еко-туризам). Планирано је и уређење спортско-рекреативног протора уз основну школу, као и рекреативних стаза кроз подручје К.О. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁴⁶ Први резултати пописа 2011.

Насеље	МАРИЧИЋЕ
Шематски приказ	ШП 2-02 ГРАБОВНИЦА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Маричиће		
Површина	4,84 km ² (484 ha)		
Надморска висина	370-605 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	72	-37 (-33,9%)
	2002.	54	-18 (-25,0%)
	2011. ⁴⁷	54	/
Претежне делатности становништва	Прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 4, Општински пут I реда 5		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Маричиће је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном источном делу, на 7 километара источно од града. Насељски атар обухвата површину од 4,84 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 54 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника, уз стагнацију у протеклом међупописном раздобљу. Претежне делатности становништва су: прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Маричиће задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у нижем (северном) делу катастарске општине. Остали (махом виши) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Маричиће је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на пољопривреду. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деоница ка Грабовници (осавремењавање општинског пута I реда 5), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села - сеоски водовод.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Маричиће на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и природу (сеоски, риболовни и еко-туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁴⁷ Први резултати пописа 2011.

Насеље	МАРКОВИЋЕ
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Марковиће		
Површина	1,5 km ² (150 ha)		
Надморска висина	400-550 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	416	-56 (-11,9%)
	2002.	52	-364 (-87,5%)
	2011. ⁴⁸	88	+36 (+69,2%)
Претежне делатности становништва	Прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут II реда 214, Општински пут II реда 23		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Марковиће је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном централном делу, на 2,5 километара југозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 1,5 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 88 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника, изузев последњег међупописног периода, када је забележен раст. Претежне делатности становништва су: прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Марковиће задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру једног грађевинских подручја, смештеног дуж деонице општинског пута од Куршумлије. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је у северном делу К.О., до града. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Марковиће је Планом одређена за примарно сеоско насеље са елементима предграђа Куршумлије. Сходно положају до града, нагласак је на развоју „мале привреде“. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље близу града, без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. Посебно је значајна изградња обилазнице око Куршумлије (општински пут II реда 23). На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља, посебно нижег дела, до града. Сходно томе, планиране мере су изградња дистрибутивног гасовода и водовода од града. Као посебне планске мере превидене су изградња телекомуникационе комуникације и мале хидроелектране.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Марковиће на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за близину града (спортско-рекреативни и излетнички туризам). Као посебна мера јесте уређење излетишта у вишем делу општине. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁴⁸ Први резултати пописа 2011.

Насеље	МАТАРОВА
Шематски приказ	ШП 2-10 МЕРДАРЕ - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Матарова		
Површина	7,40 km ² (740 ha)		
Надморска висина	620-760 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	118	-54 (-31,4%)
	2002.	83	-35 (-29,7%)
	2011. ⁴⁹	58	-25 (-30,1%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, саобраћаја, складиштење и везе, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 7		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Матарова је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 24 километра јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 7,40 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 58 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, саобраћаја, складиштење и везе, прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Матарова задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених равномерно по целом подручју катастарске општине. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Матарова је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на шумарство и обновљиве изворе енергије. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка Мердару (тј. општинског пута II реда 7), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села. Као важна појединачна мера истиче се изградња соларне електране.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Матарова на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за природу (риболовни и ловни туризам). Поред тога, планирано је уређење рекреативни стаза кроз подручје К.О. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁴⁹ Први резултати пописа 2011.

Насеље	МАЧЈА СЕНА
Шематски приказ	ШП 2-03 ДЕГРМЕН - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Мачја Стена		
Површина	8,84 km ² (884 ha)		
Надморска висина	700-960 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	49	-87 (-64,0%)
	2002.	29	-20 (-40,8%)
	2011. ⁵⁰	8	-21 (-72,4%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Основна школа (1-4. раз.) - тренутно без намене		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 13, Општински пут II реда 22		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Мачја Стена је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 31 километар јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 8,84 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 8 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Мачја Стена задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених махом у средишњем делу катастарске општине (у виду висоравни). Остали, махом нижи део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Мачја Стена је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на шумарство. У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (угашена основна школа) уз пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деоница ка Дегрмену и Добром Долу (тј. општинског пута II реда 22), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Мачја Стена на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за природу (риболовни и ловни туризам). Поред тога, планирано је уређење рекреативни стаза кроз подручје К.О. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁵⁰ Први резултати пописа 2011.

Насеље	МАЧКОВАЦ
Шематски приказ	ШП 1-07 МАЧКОВАЦ - ЦЕНТАР МК

Кат. општина	К.О. Мачковац		
Површина	5,41 km ² (541 ha)		
Надморска висина	380-515 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	392	-162 (-29,2%)
	2002.	298	-91 (-24,0%)
	2011. ⁵¹	268	-30 (-10,1%)
Претежне делатности становништва	Прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство, трговина		
Положај у склопу мреже насеља	Локални сеоски центар		
Централни садржаји	Црква, истурено одељење основне школе (1-4. раз.)		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IIБ реда 214, Општински пут I реда 6, Општински пут II реда 23		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Мачковац је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном централном делу, на 3 километра северно од града. Насељски атар обухвата површину од 5,41 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 268 становника, па по броју становника спада међу већа насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство, трговина (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Мачковац задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених приближно дуж путних праваца који воде од града, равномерно распоређених по целом подручју катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је у делу града. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Мачковац је Планом одређено за локални сеоски центар са елементима предграђа, где је, у складу са тим, потребно нагласити развој пољопривреде и „мале привреде“.

У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (Месна канцеларија, четворогодишња основна школа) уз могућу пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. Као посеба мера уводи се мобилна здравствена служба, која би била смештена у постојећим капацитетима.

На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. Посебно је важна изградња путева до заселака који још нису прикључени на савремену путну мрежу.

На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села - водовод, дистрибутивни гасовод, нова трафо-станица. Као појединачне планске мере у овој области истичу се изградња телекомуникационе комуникације и даље уређење сточне пијаце, све у јужном делу К.О.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Мачковац на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за културу и село (културни, сеоски и излетнички туризам). Близина града и положај на падинама изнад њега даје могућности за развој излетишта, па се овај вид туризма планом наглашава. Поред тога, планирано је даље уређење и проширење спортско-рекреативних простора око основне школе.

На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁵¹ Први резултати пописа 2011.

Насеље	МЕРДАРЕ
Шематски приказ	ШП 1-08 МЕРДАРЕ - ЦЕНТАР МК

Кат. општина	К.О. Мердаре		
Површина	10,18 km ² (1018 ha)		
Надморска висина	540-740m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	222	-96 (-30,2%)
	2002.	139	-93 (-37,4%)
	2011. ⁵²	152	+13 (+9,3%)
Претежне делатности становништва	Саобраћај, складиштење и везе, пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Специјализовани центар (управа)		
Централни садржаји	Посебне службе државне управе, уз контролни пункт, истурено одељење основне школе (1-4. раз.), центри за царину		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IV реда 14, Општински пут II реда 7, Општински пут II реда 7, Општински пут II реда 13, Магистрална железница Ниш-Приштина		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Мердаре је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 26 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 10,18 км², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 152 становника, па по броју становника спада међу средње велика насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника, изузев последњег међупописног периода, када је забележен раст. Претежне делатности становништва су: саобраћај, складиштење и везе, пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Мердаре задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру три грађевинска подручја, смештена приближно у средишњем делу катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је дуж државног пута. Остали део подручја, углавном западни и источни део К.О. предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Мердаре је Планом одређено за специјализовани центар са нагласком на државну управу.

У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (месна канцеларија, четворогодишња основна школа, управа везана за контролни пункт) уз могућу пренамену за потребе заједнице и јавног сектора.

На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деоница ка Матарови (тј. општинског пута II реда 7) и Васиљевцу (тј. општинског пута II реда 13). Као посебно важна мера предвиђа се изградња аутопута на деоници Државног пута IV реда 14 (Ниш - Мердаре).

На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села - дистрибутивни гасовод, нова телекомуникациона комуникација.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Мердаре на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за саобраћај и природу (транзитни и риболовни туризам). Поред тога, планирано је уређење спортско-рекреативних простора око основне школе.

На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁵² Први резултати пописа 2011.

Насеље	МЕРЋЕЗ
Шематски приказ	ШП 2-11 МЕРЋЕЗ - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Мерћез		
Површина	5,28 km ² (528 ha)		
Надморска висина	510-865 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	33	-19 (-36,5%)
	2002.	26	-7 (-21,2%)
	2011. ⁵³	17	-19 (-34,6%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, трговина		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Месна канцеларија, истурено одељење основне школе (1-4. раз.)		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IIБ реда 414, Општински пут II реда 2		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Мерћез је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северозападном делу, на 23 километра северозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 5,28 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 17 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, трговина (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Према постојећем плану посебне намене за акумулацију Селова из 1996. (разрађено до нивоа нацрта) насеље Мерћез (два постојећа засеока у долином делу К.О.) је планирано за потапање и расељавање. 2012. године донета је одлука о изради новог Просторног плана подручја посебне намене за дату акумулацију.

Виши делови К.О., који неће бити потопљени, се задржавају у постојећем стању, без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Мерћез је Планом одређен за гашење. Сходно томе није одређен ранг насеља у склопу мреже насеља и центара општине. У складу са претходним, у области јавних служби постојећи капацитети јавних служби (месна канцеларија, четворогодишња основна школа) се капацитети гасе због расељавања насеља.

На пољу развоја саобраћаја и комуналне инфраструктуре већина мера везана је за унапређење постојећег стања повезано са образовањем акумулације, која ће посебно изменити природне услове (потапање долиноског дела К.О.). Због тога ће уместо постојеће деонице државни пут бити измештен, док ће уз језеро бити изграђена сервисна саобраћајница.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју за Мерћез (непотопљени део К.О.) на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за услове после образовања акумулације - развој ловног и риболовног и транзитног туризма. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁵³ Први резултати пописа 2011.

Насеље	МЕХАНЕ
Шематски приказ	ШП 2-12 РАЧА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Механе		
Површина	17,43 km ² (1743 ha)		
Надморска висина	540-945 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	58	-85 (-59,0%)
	2002.	54	-4 (-6,9%)
	2011. ⁵⁴	32	-22 (-40,7%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, грађевинарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Основна школа (1-4. раз.) - тренутно без намене		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 3, Општински пут II реда 8		
Посебне знаменитости	Рушевине старог утврђења, црквиште (малог / великог значаја), предео изузетних одлика "Планина Радан"		

Механе су насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 22,5 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 17,43 км², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 32 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, грађевинарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Механе задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у је оквиру неколико грађевинских подручја, које су смештене у средишњем делу катастарске општине (који је у виду висоравни). Остали (махом нижи) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Механе су Планом одређене за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (угашена основна школа) уз пренамену за потребе заједнице и јавног сектора.

На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деоница ка Рачи и Пролом бањи (тј. општинског пута II реда 8), путем чега би се насеље повезало на савремену путну мрежу.

На пољу развоја комуналних инфраструктурних система планирано је комунално опремање насеља у складу са општим развојем подручја западног Радана.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

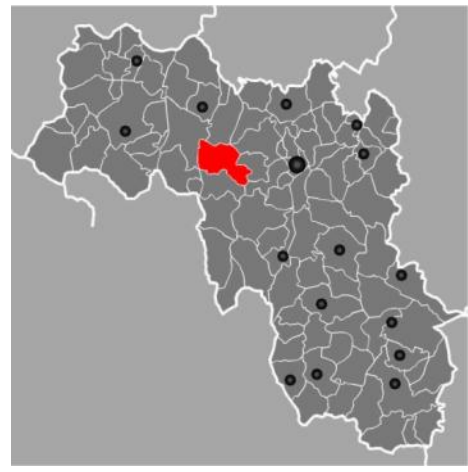
Најважнија мера у будућем развоју насеља Механе на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и природу (сеоски, еко- и ловни туризам). Поред тога, планирано је уређење спортско-рекреативних простора око основне школе.

На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа као важна мера јесте заштита у оквиру предела изузетних одлика „Радан планина“. Највећи део К.О. је под заштитом III степена.

⁵⁴ Први резултати пописа 2011.

Насеље	МИРНИЦА
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Мирница		
Површина	16,25 km ² (1625 ha)		
Надморска висина	565-935 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	100	-107 (-51,7%)
	2002.	60	-40 (-30,0%)
	2011. ⁵⁵	30	-30 (-50,0%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Црква		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 8, Општински пут I реда 20		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Мирница је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном западном делу, на 8 километара западно од града. Насељски атар обухвата површину од 16,25 km², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 30 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Мирница задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, распоређених равномерно по целом подручју катастарске општине. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

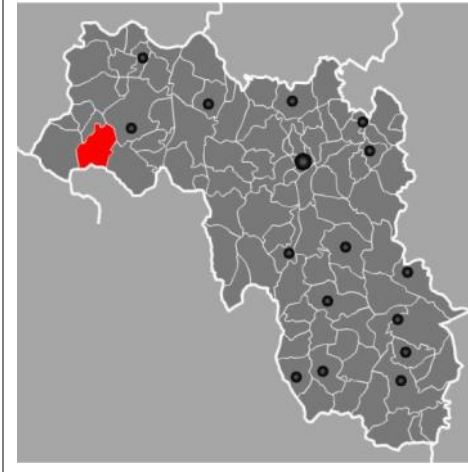
Мирница је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на шумарство и рударство. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка Куршумлији (тј. општинског пута I реда 20), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Мирница на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и природу (сеоски, еко- и риболовни туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁵⁵ Први резултати пописа 2011.

Насеље	МРЧЕ
Шематски приказ	ШП 2-09 ЛУКОВО - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Мрче		
Површина	12,56 km ² (1256 ha)		
Надморска висина	730-1465 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	117	-50 (-29,9%)
	2002.	93	-24 (-20,5%)
	2011. ⁵⁶	75	-18 (-19,4%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија, хотели и ресторани		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IIБ реда 414		
Посебне знаменитости	Рушевине старог утврђења, остаци цркве / црквиште (мањег значаја)		

Мрче су насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном западном делу, на 30 километара западно од града. Насељски атар обухвата површину од 12,56 km², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 75 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија, хотели и ресторани (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Мрче задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру три грађевинска подручја, смештених у северном (нижем) делу катастарске општине. Остали део подручја (махом виша подручја у средишњем и јужном делу К.О.) предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Мрче су Планом одређене за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства и рударства. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, државног пута Куршумлија - Луково – Лепосавић, како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села - сеоски водовод, дистрибутивни гасовод. Поред тога, као важна планска мера истиче се изградња мале хидроелектране у северном делу К.О.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Мрче на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и природу (сеоски, еко-, излетнички ловни и риболовни туризам). Као појединачне мере истичу се: образовање рекреативни стаза и омањег места за одмор на деоници новог пута Куршумлија - Луково - Лепосавић. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁵⁶ Први резултати пописа 2011.

Насеље	НЕВАДА
Шематски приказ	ШП 2-05 ЖУЧ - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Невада		
Површина	2,47 km ² (247 ha)		
Надморска висина	520-800 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	39	-44 (-53,0%)
	2002.	30	-9 (-23,1%)
	2011. ⁵⁷	22	-8 (-26,7%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 7, Општински пут II реда 5, Општински пут II реда 21		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Невада је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северном делу, на 16 километара северозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 2,47 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 22 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Невада задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру три грађевинска подручја, смештених у средишњем делу катастарске општине. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Невада је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на развој пољопривреде. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице до Жучи (тј. општинског пута I реда 7), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Невада на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село (сеоски и еко-туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁵⁷ Први резултати пописа 2011.

Насеље	НОВО СЕЛО
Шематски приказ	ШП 2-01 БАРЛОВО - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Ново Село		
Површина	4,65 km ² (465 ha)		
Надморска висина	320-500 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	127	-34 (-21,2%)
	2002.	75	-52 (-40,5%)
	2011. ⁵⁸	51	-23 (-30,7%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IV реда 14, Општински пут I реда 6, Општински пут II реда 11, Магистрална железница Ниш-Приштина		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Ново Село је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном североисточном делу, на 7 километара североисточно од града. Насељски атар обухвата површину од 4,65 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 51 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Ново Село задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених махом у вишем и равнијем делу катастарске општине. Остали (махом нижи) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Ново Село је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој пољопривреде. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. Као посебно важна мера предвиђа се изградња аутопута на деоници Државног пута IV реда 14 (Ниш - Мердаре). На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем - водовод, дистрибутивни гасовод.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Невада на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и прометан положај (сеоски и транзитни туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁵⁸ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ОРЛОВАЦ
Шематски приказ	ШП 2-12 РАЧА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Орловац		
Површина	6,27 km ² (627 ha)		
Надморска висина	560-915 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	45	-27 (-37,5%)
	2002.	17	-28 (-62,2%)
	2011. ⁵⁹	10	-7 (-41,18%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 7, Општински пут II реда 16		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Орловац је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 22 километра јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 6,27 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 10 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Орловац задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, које су смештене у средишњем делу катастарске општине (који је у виду висоравни). Остали (махом нижи) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Орловац је Планом одређен за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице до Мердара (тј. општинског пута II реда 7), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Орловац на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за чисту природу (ловни и риболовни туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁵⁹ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ПАРАДА
Шематски приказ	ШП 2-09 ЛУКОВО - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Парада, К.О. Пардусе		
Површина	10,46 km ² (1046 ha)		
Надморска висина	585-1320 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	28	-19 (-40,4%)
	2002.	16	-12 (-42,9%)
	2011. ⁶⁰	5	-11 (-68,8%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 8		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Парада је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном западном делу, на 21 километар западно од града. Насељски атар обухвата површину од 10,46 км², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 5 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Парада задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру два грађевинска подручја, смештених у средишњем делу катастарске општине. Остали (ободни) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Парада је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на шумарство. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице до Лукова (тј. општинског пута I реда 8), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Парада на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за чисту природу (еко-, ловни и риболовни туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁶⁰ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ПАЧАРАЏА
Шематски приказ	ШП 2-11 МЕРЋЕЗ - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Пачараџа		
Површина	8,60 km ² (860 ha)		
Надморска висина	485-975 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	78	-54 (-40,9%)
	2002.	41	-37 (-47,4%)
	2011. ⁶¹	40	-1 (-2,4%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 4		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Пачараџа је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северозападном делу, на 21 километар северозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 8,60 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 40 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Према постојећем плану посебне намене за акумулацију Селова из 1996. (развијено до нивоа нацрта) насеље Пачараџа (постојећи засеци у долином делу К.О.) је планирано за потапање и расељавање. 2012. године донета је одлука о изради новог Просторног плана подручја посебне намене за дату акумулацију.

Виши делови К.О., који неће бити потопљени, се задржавају у постојећем стању, без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Пачараџа је Планом одређена за гашење. Сходно томе није одређен ранг насеља у склопу мреже насеља и центара општине. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја и комуналне инфраструктуре већина мера везана је за унапређење постојећег стања повезано са образовањем акумулације, која ће посебно изменити природне услове (потапање долиноског дела К.О.). Постојећа деоница пута који иде долином Топлице се измешта изван К.О., а непосредно уз северну обалу будућег језера ће бити изграђена сервисна саобраћајница.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју за Пачараџа (непотопљени део К.О.) на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за услове после образовања акумулације - развој излетничког, ловног и риболовног и еко-туризма. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁶¹ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ПЕВАШТИЦА
Шематски приказ	ШП 2-11 МЕРЋЕЗ - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Певаштица		
Површина	6,12 km ² (612 ha)		
Надморска висина	600-1090 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	59	-31 (-34,4%)
	2002.	35	-24 (-40,7%)
	2011. ⁶²	82	+47 (+134,3%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IIБ реда 213		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Певаштица је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северном делу, на 23 километра северозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 6,12 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 82 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника, изузев последњег међупописног периода, када је забележен раст. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Певаштица задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру три грађевинска подручја, смештених у средишњем делу катастарске општине (у виду висоравни). Остали део подручја (махом јужни и северни део К.О.) предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Певаштица је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавременавање, посебно нове деонице државног пута IIБ реда 213 до Селове, како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Певаштица на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за чисту природу (еко-, ловни и риболовни туризам). Поред тога, планирано је уређење рекреативних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁶² Први резултати пописа 2011.

Насеље	ПЕПЕЉЕВАЦ
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Пепељевац		
Површина	2,02 km ² (202 ha)		
Надморска висина	345-445 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	239	-79 (-24,8%)
	2002.	15 ⁶³	-224 (-93,7%)
	2011. ⁶⁴	10	-5 (-33,3%)
Претежне делатности становништва	Прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство, саобраћај, складиштење и везе		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IV реда 14, Општински пут I реда 6, Магистрална железница Ниш-Приштина		
Посебне знаменитости	Рушевине старог утврђења / црквиште (мањи значај)		

Пепељевац је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном централном делу, на 2,5 километара североисточно од града. Насељски атар обухвата површину од 2,02 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 10 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство, саобраћај, складиштење и везе (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Пепељевац задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру два грађевинских подручја, смештена дуж постојеће деонице државног пута, у средишњем делу катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је дуж државног пута. Остали део подручја (до реке Топлице и највиши део на северу) предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Пепељевац је Планом одређен за примарно сеоско насеље са елементима предграђа. Сходно томе нагласак је на развоју „мале привреде“.

У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби.

На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. Као посебно важна мера предвиђа се изградња аутопута на деоници Државног пута IV реда 14 (Ниш - Мердаре).

На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем - водовод, дистрибутивни гасовод. Као посебно битне планске мере истичу се изградња телекомуникационе комуникације и мале хидроелектране.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Пепељевац на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и прометни положај (сеоски и транзитни туризам).

На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁶³ Између два пописа значајно је смањено подручје К.О. у корист суседне К.О. Куршумлија. Као је дати део К.О. би боље насељен, са елементима предграђа, на вештачки начин је направљен веома велик пад становништва између два пописа.

⁶⁴ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ПЕРУНИКА
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Перуника		
Површина	8,28 km ² (828 ha)		
Надморска висина	400-760 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	90	-49 (-28,9%)
	2002.	64	-26 (-26,7%)
	2011. ⁶⁵	30	-34 (-53,1%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IIБ реда 213, Општински пут I реда 7		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Перуника је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северном делу, на 7,5 километара северозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 8,28 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 30 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Перуника задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених равномерно по целом подручју катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је дуж државног пута. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Перуника је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој пољопривреде.

У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби.

На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка селу Коњува (тј. општинског пута I реда 7).

На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем - водовод, дистрибутивни гасовод. Као посебно посебно битна планска мера истиче се изградња телекомуникационе комуникације.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

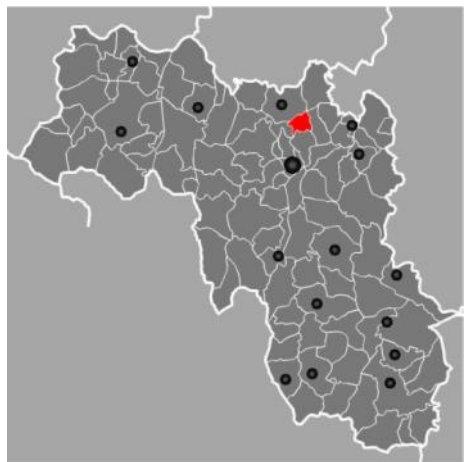
Најважнија мера у будућем развоју насеља Перуника на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село (сеоски и еко-туризам). Поред тога, планирано је уређење рекреативних стаза.

На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁶⁵ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ПЉАКОВО
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Пљаково		
Површина	3,58 km ² (358 ha)		
Надморска висина	480-555 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	81	-67 (-45,3%)
	2002.	78	-3 (-3,7%)
	2011. ⁶⁶	55	-23 (-29,5%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија, саобраћај, складиштење и везе		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IIБ реда 214, Општински пут I реда 6, Општински пут II реда 10		
Посебне знаменитости	Рушевине старог утврђења / црквиште (мањи значај)		

Пљаково је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северном делу, на 5 километара северно од града. Насељски атар обухвата површину од 3,58 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 55 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија, саобраћај, складиштење и везе (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Пљаково задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у средишњем, заравњеном делу катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услужних центара предвиђен је дуж бившег државног пута. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

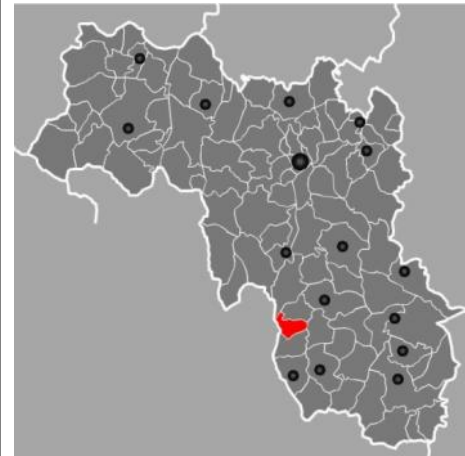
Пљаково је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој пољопривреде. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка селу Дубрава (тј. општинског пута II реда 10). На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем - водовод, дистрибутивни гасовод. Као посебно битна планска мера истиче се изградња телекомуникационе комуникације.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Пљаково на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и прометни положај (сеоски, еко- и транзитни туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁶⁶ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ПРЕВЕТИЦА
Шематски приказ	ШП 2-10 МЕРДАРЕ - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Преветица		
Површина	4,62 km ² (462 ha)		
Надморска висина	620-870 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	41	-29 (-41,4%)
	2002.	21	-20 (-48,8%)
	2011. ⁶⁷	12	-9 (-42,9%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 7		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Преветица је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 21 километар јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 4,62 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 12 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Преветица задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру три грађевинска подручја, која су смештена у средишњем делу катастарске општине (који је у виду висоравни). Остали (махом нижи) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Преветица је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице до Мердара (тј. општинског пута II реда 7), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Преветица на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за чисту природу (ловни и риболовни туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁶⁷ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ПРЕКОРАЂЕ
Шематски приказ	ШП 2-03 ДЕГРМЕН - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Прекорађе		
Површина	11,60 km ² (1160 ha)		
Надморска висина	685-1000 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	31	-38 (-55,1%)
	2002.	22	-9 (-29,0%)
	2011. ⁶⁸	9	-13 (-59,1%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 13		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Прекорађе је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 27 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 11,60 км², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 9 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Прекорађе задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру три грађевинска подручја, која су смештена у средишњем делу катастарске општине (који је у виду висоравни). Остали (махом нижи) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Прекорађе је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби.

На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице до Раче (тј. општинског пута II реда 13), како би се село повезало на савремену путну мрежу.

На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Прекорађе на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за чисту природу (еко- и ловни туризам).

На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁶⁸ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ПРОЛОМ
Шематски приказ	ШП 2-13 РУДАРЕ - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Пролом		
Површина	18,10 km ² (1810 ha)		
Надморска висина	600-1300 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	92	-108 (-54,0%)
	2002.	111	+19 (+20,6%)
	2011. ⁶⁹	123	+12 (+10,8%)
Претежне делатности стан.	Хотели и ресторани, пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Специјализовани центар (туризам)		
Централни садржаји	Специјализовани здравствени центри, здравствена станица, истурено одељење основне школе (1-4. раз.), црква, црква (културно добро)		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IА реда 228, Општински пут I реда 3, Општински пут II реда 8		
Посебне знаменитости	Црква – културно добро, црква већег културног значаја, еколошка зона "Пролом Бања"		

Пролом је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном југоисточном делу, на 23 километра југоисточно од града. Насељски атар обухвата површину од 18,10 км², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 123 становника, па по броју становника спада међу средња насеља у општини. Последњих деценија је забележен раст у броју становника. Претежне делатности становништва су: хотели и ресторани, пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија (Попис 2002.). Главна препознатљивост насеља је средишњи део са бањским делатностима - ПРОЛОМ АБАЊА. Због свог значаја за средишњи део К.О. Пролом (простор Пролом бање) је одређен за израду Плана генералне регулације (донета одлука о изради плана).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Пролом задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у западном (нижем) делу катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је дуж бившег државног пута, низводно од бањског насеља. Остали (средишњи и источни) део подручја у вишем делу К.О. предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Пролом је Планом одређено за специјализовани центар са нагласком на развој туризма (посебно здравственог туризма). У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (четворогодишња основна школа, специјализовани здравствени центар, здравствена станица) уз могућу пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. Као посебно битан садржај јавља се специјализовани здравствени центар, као окосница будућег развоја насеља као бање.

На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деоница ка опш. Бојник, преко Радана (државни пут) и према селу Механама (општ. пут I реда 8; обједињавање туристичке регије Радан).

На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села - водовод, дистрибутивни гасовод. Планирана је изградња мале хидроелектране низводно од бањског насеља.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Пролом на пољу туризма је развој примарног туристичког-бањског места са широм понудом туристичких и њему блиских садржаја и делатности. У складу са датим предвиђено је уређење спортско-рекреативних простора (уређење постојећих и изградња нових) и рекреативних стаза.

На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа као важна мера јесте заштита у оквиру предела изузетних одлика „Радан планина“. Целокупна површина К.О. је под заштитом, махом III степена. Поред тога, насеље поседује две цркве, од којих је једна (Црква Лазарка) под заштитом као културно добро.

⁶⁹ Први резултати пописа 2011.

Насеље	РАВНИ ШОРТ
Шематски приказ	ШП 2-12 РАЧА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Равни Шорт		
Површина	8,51 km ² (851 ha)		
Надморска висина	460-830 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	103	-81 (-44,0%)
	2002.	51	-52 (-50,5%)
	2011. ⁷⁰	32	-19 (-37,2%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IV реда 14, Општински пут II реда 9		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Равни Шорт је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном централном делу, на 17 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 8,51 km², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 32 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Равни Шорт задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених равномерно по целом површини катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је дуж државног пута (крајњи југоисток К.О.). Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Равни Шорт је Планом одређен за примарно сеоско насеље са нагласком на развој пољопривреде. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка Рачи (тј. општинског пута II реда 9), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем - водовод, дистрибутивни гасовод.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Равни Шорт на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и природу (сеоски, риболовни и ловни туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁷⁰ Први резултати пописа 2011.

Насеље	РАСТЕЛИЦА
Шематски приказ	ШП 2-09 ЛУКОВО - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Растелица		
Површина	12,77 km ² (1277 ha)		
Надморска висина	870-1210 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	13	-100 (-43,5%)
	2002.	/	-13 (-100,0%)
	2011. ⁷¹	/	/
Претежне делатности становништва	-		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 8		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Растелица је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном западном делу, на 16,5 километара западно од града. Насељски атар обухвата површину од 12,77 km², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу нема становника, што се бележи још од Пописа 2002. године, па насеље спада у спонтано расељена.

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Растелица задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у средишњем делу катастарске општине. Остали (махом западни и источни) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Растелица је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (спонтано расељено насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка Лукову и Жегрови (тј. општинског пута I реда 8), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Растелица на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за чисту природу (риболовни и ловни туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁷¹ Први резултати пописа 2011.

Насеље	РАЧА
Шематски приказ	ШП 1-09 РАЧА – ЦЕНТАР МК

Кат. општина	К.О. Рача		
Површина	16,32 km ² (1632 ha)		
Надморска висина	430-775 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	300	-262 (-46,6%)
	2002.	247	-53 (-17,7%)
	2011. ⁷²	189	-58 (-23,5%)
Претежне делатности стан.	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија, саобраћај, складиштење и везе		
Положај у склопу мреже насеља	Центар заједнице сеоских насеља		
Централни садржаји	Месна канцеларија, здравствена станица, подручна основна школа (1-8. раз.), дом културе - тренутно без намене, црква (2)		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IV реда 14, Општински пут I реда 2, Општински пут II реда 8, Општински пут II реда 9, Општински пут II реда 16, Магистрална железница Ниш-Приштина		
Посебне знаменитости	Црква већег културног значаја		

Рача (Косаничка) је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 16,5 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 16,32 km², по чему је то једно од површински средње велика насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 189 становника, па по броју становника спада међу средње велика насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија, саобраћај, складиштење и везе (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Рача задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у средишњем (долинском) делу катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је дуж државног пута. Остали (западни, јужни и североисточни) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Рача је Планом одређена за центар заједнице села са нагласком на развој централних намена и производних делатности. У области јавних служби задржавају се постојеће јавне службе (месна канцеларија, подручна основна школа (1-8 раз.), здравствена станица, дом културе) уз њихово унапређење. Као посебно важна мера планира се обнова постојећег дома културе, тренутно у лошем стању, у циљу његовог коришћења за вишенаменско коришћење заједнице. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деоница ка околним селима. Као посебно важна мера предвиђа се изградња аутопута на деоници Државног пута IV реда 14 (Ниш - Мердаре). Важна мера је и унапређење везе са туристичком регијом Радан (преко Механа, тј. општински пут II реда 8). На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем - водовод, дистрибутивни гасовод. Као посебна планска мера истиче се изградња телекомуникационе комуникације.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Рача на пољу туризма и рекреације је развој мањег туристичког места на раскршћу туристичких потеза „Тура римских царева“ и „Српски средњовековни градови“ и уз туристичко стајалиште на Саставцима (уз планирану петљу на будућем аутопуту). Ово укључује и развој рекреације кроз уређење спортско-рекреативних простора и рекреативних стаза.

На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁷² Први резултати пописа 2011.

Насеље	РУДАРЕ
Шематски приказ	ШП 1-10 РУДАРЕ – ЦЕНТАР МК

Кат. општина	К.О. Рударе		
Површина	17,22 km ² (1722 ha)		
Надморска висина	385-715 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	310	-58 (-15,8%)
	2002.	246	-64 (-20,6%)
	2011. ⁷³	191	-55 (-22,4%)
Претежне делатности становништва	Прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство, трговина		
Положај у склопу мреже насеља	Локални сеоски центар		
Централни садржаји	Месна канцеларија, амбуланта, истурено одељење основне школе (1-4. раз.), црква		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IV реда 14, Државни пут IА реда 228, Општински пут I реда 1, Магистрална железница Ниш-Приштина		
Посебне знаменитости	Рушевине старог утврђења (већи значај)		

Рударе је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном централном делу, на 10 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 17,22 km², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 191 становника, па по броју становника спада међу већа насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство, трговина (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Рударе задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених махом у средишњем (долинском) катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је дуж државног пута. Остали део подручја, махом виши предели на истоку и западу, предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Рударе је Планом одређено за локални центар са нагласком на развој пољопривреде и „мале привреде“. У области јавних служби задржавају се постојеће јавне службе (месна канцеларија, четворогодишња основна школа, здравствена станица, дом културе) уз њихово унапређење и могуће вишенаменско коришћење за потребе заједнице. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. Као посебно важна мера предвиђа се изградња аутопута на деоници Државног пута IV реда 14 (Ниш - Мердаре). На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем - водовод, дистрибутивни гасовод. Као посебна планска мера истиче се изградња мале хидроелектране на Косаници.

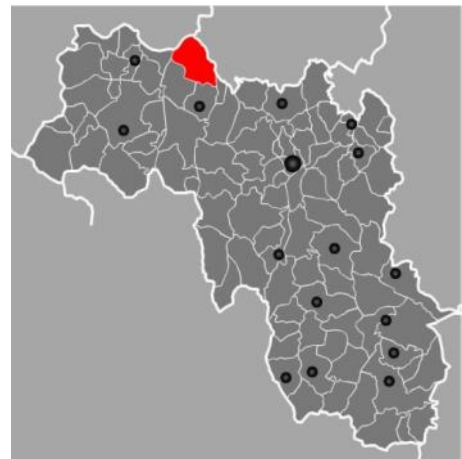
Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Рударе на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за прометни положај и природу (транзитни, стационарно-рекреативни, риболовни и културни туризам). Ово укључује и развој рекреације кроз уређење спортско-рекреативних простора и рекреативних стаза.

На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа као важна мера јесте заштита у оквиру предела изузетних одлика „Радан планина“. Источна трећина К.О. је под заштитом III степена, док је крајњи исток К.О. под заштитом II степена.

⁷³ Први резултати пописа 2011.

Насеље	САГОЊЕВО
Шематски приказ	ШП 2-05 ЖУЧ - ПОДРУЧЈЕ МК
	

Кат. општина	К.О. Сагоњево		
Површина	16,04 km ² (1604 ha)		
Надморска висина	775-1195 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	174	-90 (-34,1%)
	2002.	118	-56 (-32,2%)
	2011. ⁷⁴	102	-16 (-13,6%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Основна школа (1-4. раз.) - тренутно без намене		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 5		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Сагоњево је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северном делу, на 17 километара северозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 16,04 км², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 102 становника, па по броју становника спада међу средње велика насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Сагоњево задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у средишњем делу катастарске општине (у виду висоравни). Остали (јужни и северни) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Сагоњево је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој пољопривреде. У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (угашена основна школа) уз пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно надовезивање свих заселака на савремену путну мрежу преко општинског пута II реда бр. 5. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем - водовод.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Сагоњево на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и природу (сеоски, спортско-рекреативни и еко-туризам). Ово укључује и развој рекреације кроз уређење спортско-рекреативних простора и рекреативних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁷⁴ Први резултати пописа 2011.

Насеље	САМОКОВО
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА - ПОДРУЧЈЕ МК
	

Кат. општина	К.О. Самоково		
Површина	6,49 km ² (649 ha)		
Надморска висина	345-720 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	93	-69 (-42,6%)
	2002.	62	-31 (-33,3%)
	2011. ⁷⁵	45	-17 (-27,4%)
Претежне делатности стан.	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 18, Општински пут II реда 23		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Самоково је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном централном делу, на 2,5 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 6,49 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 45 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Самоково задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених углавном у средишњем делу катастарске општине (у виду висоравни). Остали (нижи) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Самоково је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој викенд-насеља (излетиште, поглед на град). У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље близу града, без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно обилазнице око Куршумлије (тј. општинског пута II реда 23), како би се село што боље повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем - водовод, дистрибутивни гасовод.

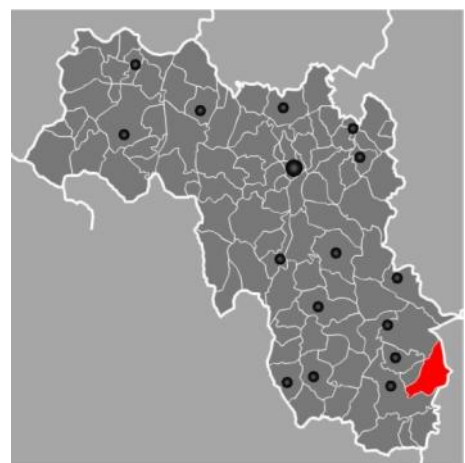
Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Самоково на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за одмор и боравак викендом (излетнички, риболовни и еко-туризам). Ово укључује и развој рекреације кроз уређење спортско-рекреативних простора и рекреативних стаза. Ово укључује и развој рекреације кроз уређење спортско-рекреативних простора и рекреативних стаза. Као посебно важна мера истиче се обнова постојећег излетишта-видиковца на град. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁷⁵ Први резултати пописа 2011.

Насеље	СВИЊИШТЕ
Шематски приказ	ШП 2-06 ИВАН КУЛА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Свињиште
Површина	13,19 km ² (1319 ha)
Надморска висина	765-1260 m

Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	64	-53 (-45,3%)
	2002.	41	-23 (-35,9%)
	2011. ⁷⁶	30	-11 (-24,4%)

Претежне делатности стан.	Пољопривреда, лов и шумарство
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље
Централни садржаји	Не постоје
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 14
Посебне знаменитости	Остаци сркве – црквиште (мањи значај)

Свињиште је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 37 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 13,19 км², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 30 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Свињиште задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених приближно у средишњем делу катастарске општине (падине изнад уских долина потока). Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

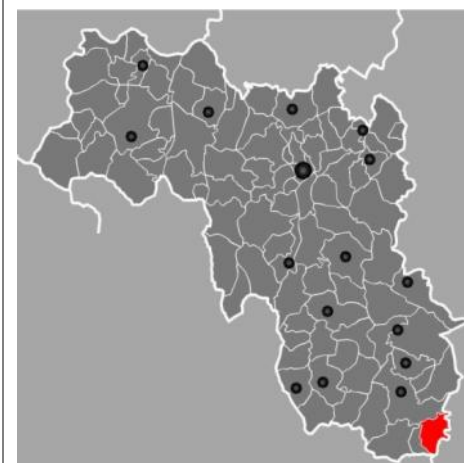
Свињиште је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на шумарство и рударство. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка Добром Долу (тј. општинског пута II реда 14), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Свињиште на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за чисту природу (еко- и ловни туризам). Ово укључује и развој рекреације кроз уређење рекративних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа као важна мера јесте заштита у оквиру предела изузетних одлика „Радан планина“. Готово цела површина К.О. је под заштитом, махом III степена, док је мањи део у средишњем делу К.О. у оквиру заштите II степена.

⁷⁶ Први резултати пописа 2011.

Насеље	СЕКИРАЧА
Шематски приказ	ШП 2-04 ДОБРИ ДО - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Секирача
Површина	8,93 km ² (893 ha)
Надморска висина	700-970 m

Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	52	-31 (-37,3%)
	2002.	29	-23 (-44,23%)
	2011. ⁷⁷	23	-6 (-20,7%)

Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље
Централни садржаји	Не постоје
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 2
Посебне знаменитости	Остаци цркве – црквиште (мањи значај)

Секирача је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 37 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 8,93 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 23 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Секирача задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у северној половини катастарске општине (ниже подручје). Остали (махом јужни) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Секирача је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка Добром Долу и опш. Медвеђа (тј. општинског пута I реда 2), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем.

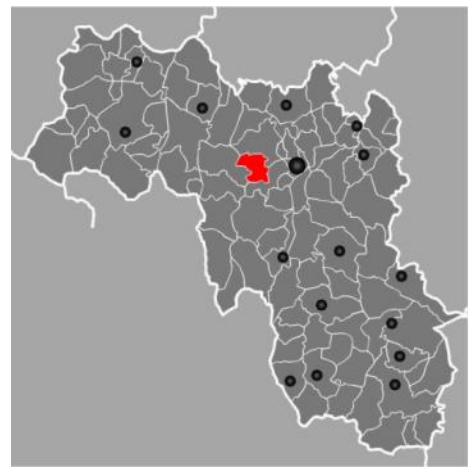
Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Секирача на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за чисту природу (риболовни и ловни туризам). Ово укључује и развој рекреације кроз уређење рекративних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁷⁷ Први резултати пописа 2011.

Насеље	СЕЛИШТЕ
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Селиште		
Површина	5,33 km ² (533 ha)		
Надморска висина	510-685 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	42	-16 (-27,6%)
	2002.	24	-18 (-42,9%)
	2011. ⁷⁸	17	-7 (-58,3%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Црква		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 8, Општински пут II реда 20		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Селиште је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном централном делу, на 5 километара западно од града. Насељски атар обухвата површину од 5,33 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 17 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Селиште задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених равномерно по целом подручју катастарске општине. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Селиште је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка Баћоглави (оба општинска пута), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Селиште на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и природу (сеоски, еко- и риболовни туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁷⁸ Први резултати пописа 2011.

Насеље	СЕЛОВА
Шематски приказ	ШП 2-05 ЖУЧ - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Селова		
Површина	10,69 km ² (1069 ha)		
Надморска висина	450-820 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	132	-78 (-37,5%)
	2002.	180	+48 (+38,5%)
	2011. ⁷⁹	63	-117 (-65,0%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IА реда 213, Општински пут II реда 4		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Селова је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северозападном делу, на 16,5 километара северозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 10,69 км², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 63 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника, изузев раздобља од 1991-2002., када је забележен раст. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

Насеље Селова данас је познато по планираној истоименој акумулацији Селова (од значаја за ниво региона). За дате потребе раније је рађен просторни план посебне намене, да би се 2012. године донела одлука о изради новог Просторног плана подручја посебне намене акумулације „Селова“.

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Селова задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у средишњем (долинском) делу катастарске општине. Остали (махом северни и јужни) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Селова је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на енергетику и пољопривреду. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. Посебно је значајна изградња нове деонице државног пута ка Мерћезу, која се измешта у делу језера Селова, у правцу села Павашница. Поред језера се планира сервисна саобраћајница. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем - сеоски водовод, дистрибутивни гасовод. Међутим, најважнија мера је завршетак изградње бране и стварање акумулације „Селова“. Поред тога, планирана је изградња телекомуникационе комулације.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Селова на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за природу (еко-, ловни и риболовни туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁷⁹ Први резултати пописа 2011.

Насеље	СЕОЦЕ
Шематски приказ	ШП 2-09 ЛУКОВО - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Сеоце, К.О.Калиманце		
Површина	17,55 km ² (1755 ha)		
Надморска висина	690-1440 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	181	-175 (-49,2%)
	2002.	115	-66 (-36,5%)
	2011. ⁸⁰	49	-66 (-57,4%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Основна школа (1-4. раз.) - тренутно без намене		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 2		
Посебне знаменитости	Рушевине старог утврђења, црквиште (малог / великог значаја),		

Сеоце је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном западном делу, на 32 километра западно од града. Насељски атар обухвата површину од 17,55 km², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 49 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Сеоце задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смштених у средишњем делу катастарске општине (у виду висоравни). Остали (источни и западни) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Сеоце је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (угашена основна школа) уз пренамену за потребе заједнице и јавног сектора, посебно за потребе мобилне здравствене службе. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка путу Трећак-Луково (тј. општинског пута II реда 2), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем. Планирана је изградња мале хидроелектране у источном делу К.О.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Сеоце на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и природу (сеоски, ловни и риболовни туризам). Ово укључује и развој рекреације кроз уређење спортско-рекреативних простора (уз зграду основне школе) и рекреативних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁸⁰ Први резултати пописа 2011.

Насеље	СПАНЦЕ
Шематски приказ	ШП 1-11 СПАНЦЕ - ЦЕНТАР МК

Кат. општина	К.О. Спанце		
Површина	13,51 km ² (1351 ha)		
Надморска висина	435-570 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	255	-140 (-35,4%)
	2002.	222	-33 (-12,9%)
	2011. ⁸¹	174	-48 (-21,6%)
Претежне делатности стан.	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Локални сеоски центар		
Централни садржаји	Месна канцеларија, основна школа (1-4. раз.) - тренутно без намене, дом културе - тренутно без намене		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IА реда 214, Општински пут II реда 9, Општински пут II реда 10, Општински пут II реда 12		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Спанце је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северном делу, на 8,5 километара северно од града. Насељски атар обухвата површину од 13,51 km², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 174 становника, па по броју становника спада међу средња насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Спанце задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених равномерно по целој површини катастарске општине. Развој мреже комерцијално-услугних центара предвиђен је дуж бившег државног пута. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Спанце је Планом одређено за локални центар са нагласком на развој пољопривреде. У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (угашена основна школа, дом културе у лошем стању, без намене) уз пренамену за потребе заједнице и јавног сектора, уз повремену здравствену службу. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деоница ка Тмави и Коњуви (тј. општинског пута I реда 14), како би се село што боље повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем - сеоски водовод, дистрибутивни гасовод.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Спанце на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и прометан положај (сеоски, еко- и транзитни туризам). Ово укључује и развој рекреације кроз уређење спортско-рекреативних простора (уз етно-градњу) и рекреативних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁸¹ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ТАЧЕВАЦ
Шематски приказ	ШП 2-08 КУРШУМЛИЈСКА БАЊА - ПОДРУЧЈЕ МК
	

Кат. општина	К.О. Тачевац		
Површина	14,75 km ² (1475 ha)		
Надморска висина	580-980 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	21	-12 (-36,4%)
	2002.	/	-21 (-100,0%)
	2011. ⁸²	/	/
Претежне делатности стан.	-		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Само некатегорисани путеви		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Тачевац је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном западном делу, на 17 километара југозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 14,75 км², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу нема становника, што се бележи још од Пописа 2002. године, па насеље спада у спонтано расељена.

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Тачевац задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру два грађевинска подручја, смештених у средишњем делу катастарске општине. део подручја са покренутијим тлом Остали (махом западни и источни део К.О.) предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

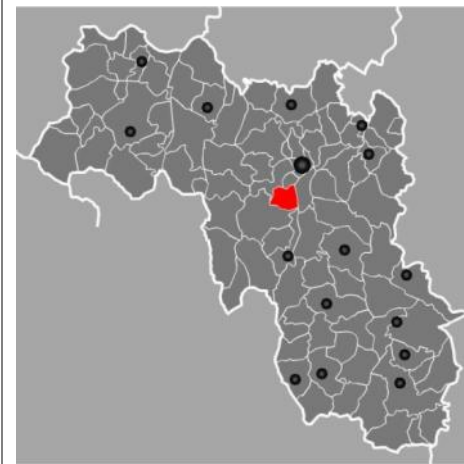
Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Тачевац је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (спонтано расељено насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице некатегорисаног пута ка Куршумлијском Бањи, како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Тачевац на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за чисту природу (риболовни и ловни туризам). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁸² Први резултати пописа 2011.

Насеље	ТИЈОВАЦ
Шематски приказ	ШП 2-07 КУРШУМЛИЈА - ПОДРУЧЈЕ МК
	

Кат. општина	К.О. Тијовац		
Површина	5,44 km ² (544 ha)		
Надморска висина	420-670 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	96	-46 (-32,4%)
	2002.	77	-19 (-19,8%)
	2011. ⁸³	69	-8 (-10,4%)
Претежне делатности становништва	Прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство, хотели и ресторани		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IIБ реда 214, Општински пут II реда 17		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Тијовац је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном централном делу, на 4,5 километара југозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 5,44 км², по чему је то једно од површински мањих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 69 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: прерађивачка индустрија, пољопривреда, лов и шумарство, хотели и ресторани (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Тијовац задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених равномерно по целом подручју катастарске општине. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Тијовац је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на пољопривреду. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице општинског пута ка Куршумлији, како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем - сеоски водовод, дистрибутивни гасовод. Планирана је изградња мале хидроелектране у југоисточном делу К.О.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Тијовац на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за чисту природу (сеоски, излетнички и риболовни туризам). Ово укључује и развој рекреације кроз уређење рекреативних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁸³ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ТМАВА
Шематски приказ	ШП 2-14 СПАНЦЕ - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Тмава		
Површина	13,37 km ² (1337 ha)		
Надморска висина	360-580 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	293	-170 (-36,7%)
	2002.	199	-94 (-32,1%)
	2011. ⁸⁴	123	-76 (-38,2%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија, грађевинарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Основна школа (1-4. раз.) - тренутно без намене, црква		
Саобраћајна повезаност	Општински пут I реда 9		
Посебне знаменитости	Црква већег културног значаја		

Тмава је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северном делу, на 11 километара северно од града. Насељски атар обухвата површину од 13,37 км², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 123 становника, па по броју становника спада међу средња насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија, грађевинарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Тмава задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру два грађевинска подручја, смештених у средишњем (долинском) делу катастарске општине. Остали (западни и источни) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Тмава је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на пољопривреду. У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (угашена основна школа) уз пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка Спанцу и опш. Прокупље (тј. општинског пута I реда 9), како би се село боље повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем - сеоски водовод. Планирана је изградња телекомуникационе комутације у средишњем делу К.О., као и мале хидроелектране у северном делу К.О.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Тмава на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село (сеоски и еко-туризам). Ово укључује и развој рекреације кроз уређење рекреативних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁸⁴ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ТРЕБИЊЕ
Шематски приказ	ШП 2-09 ЛУКОВО - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Требиње		
Површина	17,85 km ² (1785 ha)		
Надморска висина	690-1380 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	105	-109 (-50,9%)
	2002.	74	-31 (-29,5%)
	2011. ⁸⁵	49	-25 (-33,8%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 1		
Посебне знаменитости	Не постоје		

Требиње је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном западном делу, на 30 километара западно од града. Насељски атар обухвата површину од 17,85 км², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 49 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Требиње задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у средишњем делу катастарске општине (у виду висоравни). Остали (северни и јужни) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Требиње је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице ка Лукову (тј. општинског пута II реда 1), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Требиње на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за чисту природу (ловни и риболовни туризам). Ово укључује и развој рекреације кроз уређење неколико видиковача на граници К.О. Требиње са К.О. Луково (поглед на Луковску бању). На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁸⁵ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ТРЕЋАК
Шематски приказ	ШП 2-11 МЕРЋЕЗ - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Трећак		
Површина	9,37 km ² (937 ha)		
Надморска висина	540-980 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	110	-46 (-29,5%)
	2002.	62	-48 (-43,6%)
	2011. ⁸⁶	47	-15 (-24,2%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Државни пут IIА реда 213, Општински пут II реда 2		
Посебне знаменитости	Рушевине старог утврђења / црквиште (мањи значај)		

Трећак је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном северозападном делу, на 28 километара западно од града. Насељски атар обухвата површину од 9,37 км², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 47 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Трећак задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених равномерно по целој површини катастарске општине. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Трећак је Планом одређен за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства и енергетике. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање. Најважнија је изградња државног пута са савременим коловозом. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем. Као посебна мера планира се изградња две мале хидроелектране на реци Топлици.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Трећак на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и природу (сеоски, еко-, ловни и риболовни туризам). Ово укључује и развој рекреације кроз уређење рекративних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁸⁶ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ТРМКА
Шематски приказ	ШП 2-08 КУРШУМЛИЈСКА БАЊА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Трмка		
Површина	15,65 km ² (1565 ha)		
Надморска висина	560-1080 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	59	-45 (-43,3%)
	2002.	36	-23 (-39,0%)
	2011. ⁸⁷	24	-12 (-33,3%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 6		
Посебне знаменитости	Рушевине старог утврђења / црквиште (мањи значај)		

Трмка је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном западном делу, на 12 километара западно од града. Насељски атар обухвата површину од 15,65 км², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 24 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Трмка задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у источном (нижем) катастарске општине. Остали (махом западни) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Трмка је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно путне деонице ка Куршумлијској Бањи (тј. општинског пута II реда 6), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем. Као посебна мера планира се изградња две мале хидроелектране, на истоку и на југоистоку К.О.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Трмка на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за чисту природу (ловни и риболовни туризам). Ово укључује и развој рекреације кроз уређење рекративних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁸⁷ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ТРН
Шематски приказ	ШП 2-04 ДОБРИ ДО - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Трн		
Површина	14,14 km ² (1414 ha)		
Надморска висина	640-1140 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	26	-18 (-40,9%)
	2002.	30	+4 (+15,4%)
	2011. ⁸⁸	4	-26 (-86,7%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 22		
Посебне знаменитости	Остаци цркве – црквиште (мањи значај)		

Трн је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 37 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 14,14 км², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 4 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника, изузев раздобља од 1991-2002., када је забележен раст. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Трн задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у северној (нижој) половини катастарске општине. Остали (јужни и виши) део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Трн је Планом одређен за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно путне деонице ка Добром Долу (тј. општинског пута II реда 22), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Трн на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за чисту природу (ловни и риболовни туризам). Ово укључује и развој рекреације кроз уређење рекреативних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁸⁸ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ТРПЕЗА
Шематски приказ	ШП 2-04 ДОБРИ ДО - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Трепеза		
Површина	14,29 km ² (1429 ha)		
Надморска висина	640-1050 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	73	-45 (-38,1%)
	2002.	53	-20 (-27,4%)
	2011. ⁸⁹	22	-31 (-58,5%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Основна школа (1-4. раз.) - тренутно без намене		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 22		
Посебне знаменитости	Рушевине старог утврђења / црквиште (3) (мањи значај)		

Трепеза је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном јужном делу, на 38 километара јужно од града. Насељски атар обухвата површину од 14,29 км², по чему је то једно од површински средње великих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 22 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Трепеза задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених равномерно по целој површини катастарске општине. Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Трепеза је Планом одређена за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби задржавају се постојећи капацитети јавних служби (угашена основна школа) уз пренамену за потребе заједнице и јавног сектора. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно путне деонице ка Добром Долу (тј. општинског пута II реда 22), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Трепеза на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за чисту природу (ловни и риболовни туризам). Ово укључује и развој рекреације кроз уређење рекреативних стаза и уређење спортско-рекреативних простора у постојеће јавне зграде. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁸⁹ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ШАТРА
Шематски приказ	ШП 2-08 КУРШУМЛИЈСКА БАЊА - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Шатра		
Површина	18,57 km ² (1857 ha)		
Надморска висина	480-885 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	75	-45 (-37,5%)
	2002.	33	-42 (-56,0%)
	2011. ⁹⁰	26	-7 (-21,2%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Не постоје		
Саобраћајна повезаност	Општински пут II реда 17, Општински пут II реда 19		
Посебне знаменитости	Рушевине старог утврђења / црквиште (мањи значај)		

Шатра је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном западном делу, на 9 километара југозападно од града. Насељски атар обухвата површину од 18,57 km², по чему је то једно од површински средње велика насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 26 становника, па по броју становника спада међу мања насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Шатра задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених махом у средишњем делу, на вишем подручју катастарске општине (заравњене висије). Остали део подручја предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Шатра је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно путне деонице ка Куршумлији и Куршумлијској Бањи (тј. општинског пута II реда 17), како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем. Као посебна планска мера планира се изградња мале хидроелектране у југоисточном делу К.О.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Шатра на пољу туризма и рекреације је развој туристичких делатности везаних за село и природу (сеоски, ловни и риболовни туризам). Ово укључује и развој рекреације кроз уређење рекреативних стаза. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁹⁰ Први резултати пописа 2011.

Насеље	ШТАВА
Шематски приказ	ШП 2-09 ЛУКОВО - ПОДРУЧЈЕ МК

Кат. општина	К.О. Штава, К.О. Жељава, К.О. Трешњица, К.О. Мијачиће		
Површина	30,40 km ² (3040 ha)		
Надморска висина	830-1700 m		
Број становника на последња три пописа	Попис	Број ст.	Кретање ст. у односу на претходни попис
	1991.	207	-113 (-35,3%)
	2002.	176	-31 (-15,0%)
	2011. ⁹¹	90	-86 (-48,9%)
Претежне делатности становништва	Пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија		
Положај у склопу мреже насеља	Примарно сеоско насеље		
Централни садржаји	Црква (културно добро)		
Саобраћајна повезаност	Државни пут II реда 414		
Посебне знаменитости	Црква Св. Мине (културно добро од великог значаја)		

Штава је насељено место у општини Куршумлија, смештено у њеном западном делу, на 34 километра западно од града. Насељски атар обухвата површину од 30,40 km², по чему је то једно од површински већих насеља у Општини. По првим резултатима Пописа становништва из 2011. у насељу је живело 90 становника, па по броју становника спада међу средња насеља у општини. Последњих деценија је забележен пад у броју становника. Претежне делатности становништва су: пољопривреда, лов и шумарство, прерађивачка индустрија (Попис 2002.).

ПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ

Намена простора (Реферална карта 1):

Код насеља Штава задржава се начелно постојећи размештај намена, с тим што се предлаже груписање и прогушћавање постојеће изградње у оквиру неколико грађевинских подручја, смештених у долином (средишњем и источном) делу катастарске општине. Остали део подручја, махом на западу, северу и југу, предвиђен је без изградње - њиве, ливаде, воћњаци, пашњаци и шуме.

Мрежа насеља и инфраструктурни системи (Реферална карта 2):

Штава је Планом одређено за примарно сеоско насеље са нагласком на развој шумарства и рударства. У области јавних служби сходно постојећим условима (мало насеље без средишта окупљања и јавних служби) нема планираних појединачних мера на пољу јавних служби. На пољу развоја саобраћаја планирано је унапређење постојеће путне мреже уз планирано осавремењавање, посебно деонице државног пута Луково – Лепосавић, како би се село повезало на савремену путну мрежу. На пољу развоја комуналних инфраструктурних система предвиђено је комунално опремање села у складу са општим развојем. Као посебна планска мера планира се изградња две мале хидроелектране, једне у средишњем и једне у јужном делу К.О.

Туризам и заштита простора (Реферална карта 3):

Најважнија мера у будућем развоју насеља Штава на пољу туризма и рекреације је развој нашег туристичког места везаног за природне и створене вредности (виши део средишњем била Копаника, елементи ваздушне бање, Црква св. Мине под заштитом). Ово укључује туристичке делатности везаних за село, културу и природу (сеоски, културно-манifestациони, спортско-рекреативни, здравствени и ловни туризам). Ово укључује и развој рекреације кроз уређење рекреативних стаза и пунктова. На пољу заштите природне средине, природног и културног наслеђа нема појединачних планских мера и подручја заштите.

⁹¹ Први резултати пописа 2011.

6. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

6.1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА

I. Спровођење плановима који су усвојени:

1. План детаљне регулације „Луковска Бања“ - донет 2009. године;
2. Просторни план подручја посебне намене Радан планине - просторна целина заштићеног подручја „Радан“ – донет 2014. године.

II. Спровођење плановима, који су у изради или је донета одлука о изради плана:

1. Просторни план подручја посебне намене слива акумулације Селова - Нацрт је у процедури усвајавања;
2. План генералне регулације Куршумлија - Нацрт је у процедури усвајавања;
3. План генералне регулације Пролом Бање - Нацрт је у процедури усвајавања;
4. План генералне регулације Куршумлијске Бање – Нацрт је у процедури усвајавања;
5. План детаљне регулације Ђавоља Варош – Израда нацрта у току;
6. План генералне регулације Луковска Бања – У току је доношење одлуке о изради плана.

III. Спровођење урбанистичким и просторним плановима предложеним Просторним планом подручја посебне намене Радан планине, који су везани су за подручје општине Куршумлија:

1. План детаљне регулације магистралног гасовода Ниш-Куршумлија-Мердаре¹;
 2. Планови детаљне регулације за туристичка села: Богујевац, Зебица и Ђаке;
 3. План детаљне регулације ски-стадиона „Радан“;
- Сугерише се израда других планова детаљне регулације за које нису одређена јасна подручја, а везани су критичне намене, садржаје и површине (према ППППН Радан планине). У ову групу објеката спада и подручје будуће акумулације „Зебица“, чија изградња није у приоритетној групи.

IV. Спровођење урбанистичким и просторним плановима предложеним Просторним планом подручја посебне намене акумулације Селова (нацрт), који су везани су за подручје општине Куршумлија:

1. План детаљне регулације Општинског пута I реда 3 Шајкићи-Мерћез-Куршумлија - У делу акумулације Селова, где се планира измештање пута (обилазница око језера);
2. План детаљне регулације сервисне саобраћајнице око северне и северозападне обале планиране акумулације „Селова“ - Северозападни део сервисне саобраћајнице се поклапа са делом општинског пута I реда 4 Мерћез-Луково-Цигански Гроб (Лепосавић);
3. План детаљне регулације за новоформиране делове грађевинских подручја насеља Мерћез и Пачарађа;
4. План детаљне регулације за комплекс постројења за пречишћавање воде "Селова";
5. План детаљне регулације за коридор магистралног цевовода;
6. План детаљне регулације обилазне деонице општинског пута (некада Државни пут II реда број 218) са северне стране акумулације "Селова", који повезује насеља Селову и Магово;
7. План детаљне регулације приступне саобраћајнице од стационаже km 143+262 на општинском путу (некада Државни пут II реда број 218) код насеља Селова, до подбранског платоа на десној обали Топлице;
8. Планови детаљне регулације за планиране линијске и комуналне инфраструктурне системе за које је потребно утврђивање јавног интереса;
9. Планови детаљне регулације за потребе изградње објеката хидроелектрана, малих хидроелектрана, ветрогенератора и соларних фотонапонских постројења.
10. Планови детаљне регулације за потребе изградње објеката далековода напонског нивоа и објеката трафостаница 110 kV и 35 kV.

¹ Стручно мишљење је да би пре израде ових планова требало урадити Просторни план подручја овог инфраструктурног коридора обзиром да пролази територију више општина и више инфраструктурних објеката и чије се трасе треба прецизније дефинисати.

V. Спровођење урбанистичким пројектима предложеним Просторним планом подручја посебне намене Радан планине, који су везани су за подручје општине Куршумлија:

1. Урбанистички пројекат заштићене околине културног добра „Иван кула“;
2. Други урбанистички пројекти за које нису одређена јасна подручја, а везани су критичне намене, садржаје и површине (према ППППН Радан планине).

VI. Спровођење урбанистичким пројектима предложеним Просторним планом подручја посебне намене акумулације Селова (нацрт), који су везани су за подручје општине Куршумлија:

1. Урбанистички пројекат за локације за изградњу објеката за производњу енергије из обновљивих извора, осим оних за које је дефинисана разрада плановима детаљне регулације.

VII. Спровођење урбанистичким плановима и пројектима, који су предложени Просторним планом јединице локалне самоуправе Куршумлија:

1. План детаљне регулације аутопута Е-80 у чијем ће обухвату бити и садашњи државни пут IБ реда бр. 35 Ниш-Прокупље-Куршумлија-Рударе-административна линија са Аутономном покрајином Косово и Метохија (контролно безбедносни пункт Мердаре), тзв. „Топличка магистрала“ **, ** Сходно обавези израде „Плана детаљне регулације аутопута Е-80 на траси државног пута IБ реда бр. 35 Ниш-Прокупље-Куршумлија-Рударе-административна линија са Аутономном покрајином Косово и Метохија (контролно безбедносни пункт Мердаре)“, а према РПП Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа и ППППН Радан планине, до доношења наведеног ПДР-а и тачног дефинисања трасе и заштитног појаса планираног аутопута, могуће је да се изврши легализација изграђених објеката који су ван садашњег заштитног појаса постојећег пута, а дозвољена је санација, текуће одржавање и реконструкција постојећих објеката;
2. План детаљне регулације дела Општинског пута I реда 1 Спанце-Куршумлија-Кастрат-Пролом-Власово - деоница у зони Пролом бање до Власова;
3. Планови детаљне регулације малих хидроелектрана (МХЕ) са предвиђеним акумулацијама уз претходно добијене услове надлежних установа (надлежна министарства, електродистрибутивно предузеће ДП „Југоисток“ и ЈП „Србијаводе“ и друге надлежне установе и предузећа);
4. Урбанистички пројекти малих хидроелектрана (МХЕ) без акумулација уз претходно добијене услове надлежних установа (надлежна министарства, електродистрибутивно предузеће ДП "Југоисток" и ЈП "Србијаводе" и друге надлежне установе и предузећа) **;

** Потребно је преиспитивање свих локација датих у катастру мини-хидроелектрана датог од стране Министарства надлежног за енергетику;

5. Урбанистички планови или урбанистички пројекти соларних електрана уз претходно добијене услове надлежних установа (надлежна министарства, електро-дистрибутивно предузеће ДП „Југоисток“ и друге надлежне установе и предузећа), у складу са Законом о планирању и изградњи и са Законом о енергетици и са другим прописима;
6. Урбанистички планови или урбанистички пројекти ветро-паркова уз претходно добијене услове надлежних установа (надлежна министарства, електро-дистрибутивно предузеће ДП „Југоисток“ и друге надлежне установе и предузећа), у складу са Законом о планирању и изградњи и са Законом о енергетици и са другим прописима;
7. Урбанистички пројекти постројења за сагоревање биомасе, уз неопходност добијања услова надлежних установа (надлежна министарства, електро-дистрибутивно предузеће ДП „Југоисток“ и друге надлежне установе и предузећа), у складу са Законом о планирању и изградњи и са Законом о енергетици и са другим прописима;
8. Планови детаљне регулације за све веће привредне објекте (БРГП веће од 3000 м²), односно урбанистички пројекти за привредне објекте средње величине (БРГП у распону 800-3000 м²) који се налазе у зони државних путева, тј. у близини њихових траса;
9. Планови детаљне регулације за сва важнија гробља на подручју општине, тачније за градско гробље Куршумлије у К.О. Данковиће и за средишња гробља у Планом одређеним насељима;
10. Планови детаљне регулације за расељавање заселака који ће бити потопљени језером Селова.
11. У области заштите уређења и унапређења културних добара израђивати урбанистичке пројекте за потребе уређења НКД, за црквене комплексе, фортификације, амбијенталне целине и сл., као и на свим НКД где то није утврђено, на локалитетима који су у процедури заштите и на евидентираним добрима која су пред том

процедуром, границе заштићене околине одредити израдом урбанистичких пројеката, према условима надлежних установа заштите културног и природног наслеђа; до дефинисања заштићене околине, простор уређивати по планерски (прелиминарно) утврђеној зони заштите коју дефинишу границе катастарских парцела контактних са парцелама НКД;

12. У области заштите уређења и унапређења културних добара израђивати урбанистичке планове за веће концентрације споменичких и предеоних вредности, градске или руралне целине, где граница плана мора у целости садржавати границе заштићене околине појединих НКД.

VIII. Спровођење осталим пројектима за израду, предвиђеним Просторним планом подручја посебне намене акумулације Селова (нацрт), везана су за подручје општине Куршумлија:

1. Пројекат обележавања зона угрожености низводно од бране Селова и пројекта обавештавања, узбуњивања и одговора у случају акцидента на брани.

IX. Директно спровођење Просторног плана јединице локалне самоуправе Куршумлија путем шематских приказа насеља - размера 1:10000 - Насеља са положајем центра:

- ШП 1-1 Барлово	- ШП 1-6 Мачковац
- ШП 1-2 Грабовница	- ШП 1-7 Мердаре
- ШП 1-3 Добри До	- ШП 1-8 Рача
- ШП 1-4 Жуч	- ШП 1-9 Рударе
- ШП 1-5 Иван Кула	- ШП 1-10 Спанце

X. Директно спровођење Просторног плана јединице локалне самоуправе Куршумлија путем шематских приказа насеља - размера 1:25000 - Примарна сеоска насеља:

- ШП 2-01 Барлово - Подручје МК - насељена места: Богужевац, Горње Точане, Доње Точане и Ново Село;
- ШП 2-02 Грабовница - Подручје МК - насељена места: Дединац, Космача, Крчмаре и Маричиће;
- ШП 2-03 Дегрмен - Подручје МК - насељена места: Мачја Стена, Василјевац и Прекорађа;
- ШП 2-04 Добри До - Подручје МК - насељена места: Секирача, Трпеза и Трн;
- ШП 2-05 Жуч - Подручје МК - насељена места: Влахиња, Игриште, Невада, Сагоњево и Селова;
- ШП 2-06 Иван Кула - Подручје МК - насељена места: Ђаке, Заграђе, и Свињиште;
- ШП 2-07 Куршумлија - Подручје МК - насељена места: Баћоглава, Бело Поље, Висока, Вршевац, Горња Микуљана, Данковиће, Доња Микуљана, Дубрава, Жегрова, Кастрат, Марковиће, Мирница, Пепељевац, Перуника, Пљаково, Самоково, Селиште, Тијовац;
- ШП 2-08 Куршумлијска бања - Подручје МК - насељена места: Куршумлијска бања (део изван обухвата ПДР-а Куршумлијска Бања), Врело, Вукојевац, Дабиновац, Крток, Љуша, Тачевац, Трмка и Шатра;
- ШП 2-09 Луково - Подручје МК - насељена места: Луково (део изван обухвата ПДР-а Луковска Бања), Љутова, Растелица, Требиње, Штава, Сеоце и Мрче;
- ШП 2-10 Мердаре - Подручје МК - насељена места: Матарова, и Преветица;
- ШП 2-11 Мерћез - Подручје МК - насељена места: Бабица, Жалица, Магово, Пачарађа, Паваштица и Трећак;
- ШП 2-12 Рача - Подручје МК - насељена места: Дешишка, Мала Косасница, Механе, Равни Шорт, Орловац, Купиново, Зебице и Кутлово;
- ШП 2-13 Рударе - Подручје МК - насељена места: Рударе, Пролом (део изван обухвата ПГР-а Пролом Бања) и Велико Пупавце (део изван обухвата ПГР-а Пролом Бања);
- ШП 2-14 Спанце - Подручје МК - насељена места: Коњува и Тмава.

6.2. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ И ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ

6.2.1. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

У циљу спровођења планских концепција, решења и пропозиција Просторног плана битне мере и инструменти су:

1. Развој информатичких система и база података - Ова мера представља окосницу савремене управе. Као подмере могу се навести: развој географских информационих система (ГИС) и територијалних информационих система (ТИС), развој других информатичких програма, дигитализовање података који су тренутно у аналогном облику („у папиру“), стварање база података по појединим областима развоја, остваривање свих мера е-управе на нивоу општине и др. На дати начин омогућава се брже и тачније руковање подацима унутар општине и државних тела, док се грађанима омогућавају брже, лакше и безбедније услуге од стране општине и њених установа;
2. Унапређење система за надгледање (мониторинг) - Развојем претходне мере омогућава се развој надгледања над спровођењем плана од стране општине и њених служби, али и других јавних предузећа и установа (нпр. у области шумарства, пољопривреде, јавних служби, привреде и др.). Под надгледањем се подразумева како надзор у спровођењу, тако и правовремено ажурирање података током спровођења и стална обнова података;
3. Развој кадрова - Посебно важна мера имплементације плана је развој кадрова кроз њихову сталну и циљану обуку. Последњих година међународни програми² развоја су често усмерени управо у ово поље. Под развојем кадрова подразумева се низ мањих мера, као што су: програми стручне обуке, учешће на стручним скуповима и догађањима, стручним радионицама и/или течајевима. Посебно је важна обука у области рачунарства и страних језика. Развој кадрова мора бити циљан, тј. везан за њихову бољу специјализацију и могућу доквалификацију;
4. Унапређење рада општинских тела и служби везано је посебно за усаглашено и повезано деловање кроз заједничке пројекте и планове развоја. Како би се ово постигло потребно је остварити велики ниво доступности података (посебно електронским путем). Такође, пожељно спровести унутрашње уређење општинских служби на начин да они одговоре на кључна подручја развоја;
5. Развој нових облика својине и својинског удруживања - Дато укључује могућности јавно-приватних партнерстава, која су у развијенијим државама посебно делотворна у случају великих пројеката (инфраструктура, градња и др.). На тај начин би се остварила „синергија“, тј. стање где би општина и приватни предузетници имали користи од заједничког деловања. Други значајан облик, такође присутан у развијенијим државама, јесте отварање могућности за улазак приватног капитала у јавни сектор, чиме држава преко својих испостава постаје надзор, а не својински ималац и, самим тим, једини организатор мера (као што је то уобичајено у тренутним условима Србије). Ова мера тражи значајно унапређење кадровске политике и стручних служби на нивоу општине. У претходно наведеним мерама деловање општине мора бити засновано на одговарајућим мерама и политикама државе;
6. Подршка удружењима грађана - Удруживање грађана потребно је подржати од стране општине ради унапређења постојећег стања у областима од значаја. Овде посебно треба дати подстицај оним удружењима, чији се циљеви удруживања поклапају или су блиски са развојним циљевима и мерама општине. У случају Куршумлије то су свакако следеће области: туризам, заштита природног и културног наслеђа, инфраструктура, шумарство, пољопривреда, производња одрживе енергије.

6.2.2. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ

Кроз разраду планских решења просторног развоја постављене су одређене тематске области као приоритети у општем развоју општине Куршумлија. Оне субиле основ за уређење и разраду списка приоритетних планских решења и пројеката:

² Ово посебно важи за програми под покровитељством ЕУ, УН, САД.

Табела 6.1: Списак приоритетних планских решења и пројеката

ПРИОРИТЕТНЕ ОБЛАСТИ	ПРИОРИТЕТНЕ МЕРЕ И ПРОЈЕКТИ
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 1: РАЗВОЈ ТУРИЗМА, СПОРТА И РЕКРЕАЦИЈЕ	
1.1. Еко-туризам	Унапређење приступне зоне Споменику природе „Ђавоља Варош“ кроз уређење саобраћајница Образовање засебне целине уз приступ Споменику природе „Ђавоља Варош“ са туристичким и другим пропратним наменама намењеним посетиоцима Изградња дечјег одмаралишта и/или кампа уз виду јасно одређене целине испод Ђавоље Вароши Уређење еко-траса (стаза здравља, рекреативних стаза и др.) у циљу повезивања туристичких одређишта у општини - кроз обележавање и туристичко обавештавање
1.2. Бањски туризам	Унапређење приступа бањским насељима кроз изградњу саобраћајница и других туристичко-рекреативних веза (туристичке и рекреативне стазе и сл) Уређење централних зона бањских насеља у циљу ширења туристичке понуде са новим пропратним садржајима из опсега централних садржаја Уређење отворених простора у бањским насељима (тргови, главне улице, скверови, кејови уз водотоке) Разрада начина обнове Куршумлијске Бање кроз израду плана, проналажење улагача и израде развојног плана (циљна група, маркетинг-план) Уређење скијалишта на источном делу Копачице, са приступом од Луковске бање
1.3. Културни и етно-туризам	Развој одређишта културолошког туризма око заштићеног некатегорисаног културног добра „Иван Кула“ Развој етно-села уз постојеће етно-капацитете у насељу Спанце
1.4. Ловни и излетнички туризам	Развој ловотуристичког села у насељу Космача на планини Соколовици Уређење излетишта изнад Куршумлије, у Самокову, са приступом Уређење излетишта изнад Луковске бање са приступом Уређење излетишта изнад Пролом бање са приступом
1.5. Сеоски и агро-туризам	Развој агротуристичког села у насељу Ђаке Израда развојног документа везаног за развој сеоског туризма кроз подршку са других нивоа Подршка развоју сеоског туризма у насељима која су близу туристичких одређишта
1.6. Спорт, рекреација и зеленило	Уређење јавних јавних изградњом спорстско рекреативних садржаја у туристичким насељима и насељима са положајем центра Уређење јавних јавних површина озелењавањем у туристичким насељима и насељима са положајем центра Уређење расадника у Куршумлијској Бањи
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 2: ЗАШТИТА ПРИРОДЕ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА	
2.1. Заштита природног наслеђа	Програм заштите сливних подручја акумулације „Зебице“ као дела регионалног система водоснабдевања Уређење приступа постојећих природним добрима у општини
2.2. Заштита културног наслеђа	Могућност категоризације некатегорисаних НКД; утврђивање евидентираних добара за НКД; евидентирање нових НКД који су под претходном заштитом Идентификација нових очуваних предела и увођење у процедуру заштите Техничка заштита (наткривање) археолошких локалитета Убицирање и документовање (снимање) вредних објеката народног градитељства и техничке културе Препознавање, неговање и припрема предлога заштите нематеријалног културног наслеђа

	Интензивирање активности на свим степенима заштите у области наслеђа; идентификација нових очуваних предела и увођење у процедуру заштите; перманентно рекогносцирање терена Унапређивање презентације постојећих НКД према принципима интегративног приступа, активне заштите и одрживог развоја културно-историјског наслеђа према препорукама савремене међународне регулативе Остваривање међуопштинске сарадње на плану заштите и презентације културних добара и предела обзиром на недељивост предеоних и културних целина у односу на административне границе јединица локалних самоуправа
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 3: РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ	
3.1. Путна инфраструктура	Изградња државног пута I реда Е-80 Ниш - Приштина - коридор према ППРС-у 2010-2020. Комплетирање мреже на државним путевима на подручју општине Изградња општинских путева као приступних до туристичког одређишта Иван Кула Остварење везе са југозападним делом општине Прокупље: Изградња недовршене дела општинског пута Грабовница - Товрљане Остварење везе са западним делом општине Прокупље: Реконструкција и изградња дела општинског пута Спанце - Тмава - Калудра Остварење везе са општином Медвеђа: Реконструкција и изградња опш. пута Зебице - Добри До - Секирача - Стубла Остварење везе са дуж административне линије: Изградња општинског пута Луково - Рестелица - Жегрова - Куршумлијска Бања са краком до општине Подујево; Изградња пута Пролом - Ђаке - Ђавоља Варош, као будуће окоснице развоја туризма на западном Радану Изградња алтернативног пута на делу Државног пута око будуће акулумације Селова - деоница која ће бити потопљена Изградња опш. пута преко Соколовице - деоница: Пролом - Космача – Грабовница у циљу развоја привреде (шумарство, туризам - ловиште) Изградња опш. пута - деоница: Селиште - Баћоглава - Жегрова у циљу бољег повезивања датог дела општине са њеним седиштем Изградња новог моста преко реке Топлице у селу Трећак.
3.2. Остали инфраструктурни системи	Анализа постојећег стања изворишта, дистрибутивне мреже и резервоара. Дефинисати зоне санитарне заштите изворишта. Стриктно поштовање режима заштите изворишта подземних и површинских вода, као и формирање санитарно заштитне зоне око бунара и локалних изворишта. Изградња водоводне мреже и постројења на целом подручју водосистема. Изградња система водоснабдевања и одвођења отпадних вода за потребе постројења и производних погона на подручјима изван насеља. Увести све водоведе у систем контроле воде за пиће. Реконструкција цевовода на подручјима где је притисак у цевоводу већи од атестираног. Анализа стања локалних водовода и дефинисање мера за њихово унапређење. Изградња централног постројења за пречишћавање отпадних вода. Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода за мања насеља. Изградња канализационих система у насељима у зони низијских насеља. Утврђење начина одвођења отпадних вода за новопланиране зоне ван урбаног подручја. Регулација водотокова, првенствено оних који угрожавају насеља. Изградња система канала за одвођење површинских вода. Одржавање постојеће мреже одбрамбених насипа и регулисаних корита. доградња ТС различитих напонских нивоа у складу са стратегијом развоја преносне мреже ЈП „Електромержа“ Србије. Изградња нових комутационих објеката.

	Изградња оптичких каблова за насеља у којима се граде комуникације. Изградња планираних базних станице мобилних оператера Телеком-МТС (064 и 065), VIP (060 и 061) и Telenor (062, 063 и 069).
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 4: РАЗВОЈ ШУМАРСТВА	
4.1. Шумарство	Заштита посебно вредних целина - зона са режимом заштите I степена у оквиру заштићених подручја Радан планине
4.2. Ловство	Образовање ловно-узгојног центра у насељу Космача на планини Соколовици Образовање једног ловно-узгојног центра у западном делу општине
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 5: РАЗВОЈ ПОЉОПРИВРЕДЕ И ПОДРШКА ПРОИЗВОДЊИ ЗДРАВЕ ХРАНЕ	
5.1. Пољопривреда	Мене унапређења најплоднијег пољопривредног подручја североисточно од Куршумлије кроз мере заштите и унапређења земљишта Развој пољопривредних и сточарских задруга као окоснице развоја пољопривреде у општ. Развој програма ширења породичних газдинстава и убрзања процеса преузимања газдинстава од младих пољопривредника Развој пропратних „непољопривредних“ делатности на селу (туризам, етно-производња, сеоски занати и др.)
5.2. Производња здраве хране	Организација сакупљања и прераде лековитог биља, печурака и шумских плодова Уређење мањих привредних целина у значајнијим селима за примарну еко-производњу и прераду (откупне станице, примарна прерада, хладњаче и сл.)
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 6: РАЗВОЈ ЦЕНТРА И УНАПРЕЂЕЊЕ ЦЕНТРАЛНЕ НАМЕНЕ	
6.1. Центри	Уређење центара насеља са статусом центара сеоских центара кроз проширење садржаја терцијалних делатности Уређење центара бањских насеља кроз проширење садржаја терцијалних делатности
6.2. Јавне службе	Организовање мобилних здравствених служби Развој јавних служби посебног вида у различитим видовима власништва у бањским насељима
6.3. Остале централне намене	Уређење засебне радно-пословне зоне уз град Куршумлију Подршка пословању, трговини и услугама у сеоским центрима и у бањским насељима
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 7: РАЗВОЈ ПРОИЗВОДЊЕ ОДРЖИВЕ ЕНЕРГИЈЕ	
7.1. Поизводња одрживе енергије	Изградња малих хидроелектрана према важећим прописима Изградња соларних електрана према важећим прописима

6.3. МЕРЕ ЗА ПОДСТИЦАЊЕ РАВНОМЕРНОГ ТЕРИТОРИЈАЛНОГ РАЗВОЈА И КООПЕРАЦИЈЕ СА СУСЕДНИМ ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Од значаја за задату тематску област као важне мере и инструменти за за подстицање регионалног развоја и равномерног територијалног развоја могу се навести:

1. Унапређење спремности општине за помоћ у добијању средстава Фонда за развој Републике Србије. Како општина Куршумлија спада у најнеразвијеније општине у Србији (< 60% од републичког просека према степену развијености), средства Фонда су доступнија него већини општина у Републици. Она су намењена привредним друштвима у области производње. Како корисници средстава морају имати урађен пословни план и писмо о намерама као и друге документе за конкурисање, као значајна испомоћ од стране општине била би стручна подршка од стране кадрова или засебних тела општине. Као важне скупуне предузетника означене су: занатлије, жене, почетници.

2. Сарадња са суседним јединицама локалне самоуправе треба бити значајна превасходно због подручја које су подељене општинским границама, али су по другим мерилима јединствене целине. У случају општине Куршумлија то су област Радан планине (сарадња са општинама Прокупље, Бојник, Лебане и Медвеђа), област Копаноника на западу (сарадња са општином Брус), долина Топлице (сарадња са општинама Блаце и Прокупље). У циљу унапређења ових подручја на ободу општине потребно уредити заједничке пројекте, акционе планове, програме развоја и друге сличне мере. дати програми сарадње често имају предност у добијању подршке са виших нивоа (држава, међународна удружења и програми подршке);
3. Деловање на привлачењу средстава из државних развојних програма и пројеката - Већ је споменуто да општина Куршумлија спада у најнеразвијеније општине у Србији, па она има веће могућности за добијање веома погодних средстава из развојних програма и пројеката³. Ово је посебно примерено за пројекте из области саобраћајне и енергетске инфраструктуре, здравства, образовања, науке и друге области које доприносе привредном развоју. При пријављивању као неопходан услов поставља се ваљана документација, која тражи значајне стручни и организационе могућности од стране подносиоца (локалне самоуправе). Ту је управо потребно ангажовање локалне самоуправе и њених представника како би се створиле дате могућности. Просторни план општине, посебно његов део *Планска решења просторног развоја*, је и рађен у намери да буде добра основа за покретање програма и пројеката који би привукли пажњу државног нивоа;
4. Спровођење мера децентрализације општине Куршумлија према вишим нивоима (републички, регионални). Суштина ове радње је пренос овлашћења и одговорности на локални ниво, праћена фискалном децентрализацијом и развијањем капацитета локалне самоуправе за преузимање нових овлашћења и захтева које фискална децентрализација подразумева. На основу тога локалним самоуправама се омогућава „већа слобода“ за деловању у привлачењу спољних улагања и решавању незапослености, као значајне тешкоће у целој држави;
5. Спровођење мера децентрализације унутар општине, како по питању односа града и сеоског залеђа, тако и у случају појединих крајева у оквиру општине (Косанички крај, Горња Топлица). Као почетни подстицај потребно је пожељно је усмерити политику уједначеног просторног развоја на основу општинских докумената (ППЈЛС, стратегије и др.) и образовати посебну службу, тело или овластити појединце-стручњаке у оквиру општине, који би били одговорни локалној самоуправи за ову област и који би надзирали његово спровођење;
6. Сарадња са установама и телима значајним за за регионални и равномерни територијални развој у циљу унапређења постојећих неравномерности, развоја конкурентности иновативности. Посебно су важне установе и тела са надлежности из области економије и регионалног развоја.
7. Унапређење сарадње са међународним организацијама и удружењима које помажу Јужну Србију (којој простор општине припада), као неразвијенији део Србије. Дате организације су често шире познате и обично под покровитељством неке велике државе или међународног удружења⁴. Исте обично имају временски ограничене програме за подршку који имају посебне циљеве и области развоја. У датом случају потребно је усмерити деловање општинских тела и служби у циљу брзог прилагођавања у складу са развојем и променом датим програма подршке;
8. Разрада пројеката у области савремених токова развоја и нових технологија (одрживи извори енергије, уштеда енергије, коришћење локалних ресурса, обука рањивих друштвених група, народна радиност и стари занати, рециклажа, еко-производња,...) - Успостављање сарадње са надлежним министарствима, јавним телима и установама на нивоу државе и шире (Балкан, ЕУ). У случају датих пројеката постоји погодност лакшег добијања средстава и других видова подршке (кадровска, организациона, институционална и др.).

6.4. УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ

Важни учесници у остваривању Просторног плана могу се према својим надлежностима и опсегом рада поделити на следеће установе, органе и тела:

³ Као што је Национални инвестициони план - НИП-а - највећи степен осигурања и најниже каматне стопе.

⁴ На пример, Уједињене Нације, Европска унија и поједине државе (Норвешка, САД, Русија) и сл.

Табела 6.2. Списак учесника у имплементацији

<p>ОПШТИНСКИ НИВО</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <u>Општинска управа</u> са одговарајућим службама и телима (посебно: туристичка организација општине, одељење за привреду, дирекција за изградњу, АД „Планинка“, јавно комунално предузеће). Општинска управа значајна као главни носилац развоја и координатор деловања између других учесника у имплементацији (посебно других на општинском/локалном нивоу); - <u>Месне заједнице</u> као испоставе општине по насељима и деловима општине. Посебан значај месне заједнице могу одиграти у мерама које су просторно везане за мање целине (насеље или његов део); - <u>Приватни предузетници</u> као важни носиоци привредног развоја, посебно у области развоја туризма и еко-привреде. Посебан значај имају приватни предузетници са подручја општине, чије познавање месних прилика треба искористити у будућем развоју општине; - <u>Јавне службе на подручју општине које делују као испоставе вишег нивоа</u> - Овде посебно треба нагласити значај шумског газдинства, кацеларије за рурални развој, образовних и здравствених установа; - <u>Месно становништво</u> као основна циљна група свим планских мера развоја општине, посебно је битан учесник у спровођењу планских мера. Као посебно важан циљ јесте пикретање програма и подстицаја за активније укључење месног становништва у различита поља развоја општине и њених насеља; - <u>Локална удружења грађана</u> (НВО) као посебно значај сектор у развоју у будућности. Од посебног значаја је коришћење иницијатива, што је особено за дати сектор;
<p>РЕГИОНАЛНИ И ОКРУЖНИ НИВО</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <u>Службе везане за Топлички округ</u>, са седиштем у Прокупљу; - <u>Регионалне организације</u>, попут регионалне развојне агенције, регионалних центара за рурални развој или регионалне привредне коморе. Већина датих установа или удружења са надлежношћу за подручје општине Куршумлија има седиште у Прокупљу или Нишу; - <u>Установе културе</u> (нпр. Народни музеј у Прокупљу); - <u>Научно-образовне установе значајне за регију</u>: Универзитет у Нишу са припадајућим факултетима и институтима, Центар за истраживање и проучавање Југа Србије и др.
<p>ДРЖАВНИ НИВО</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <u>Министарства</u> према надлежностима - <u>Републичке агенције, управе, тела</u> са надлежностима од значаја за општину (туризам, заштита природе, животне средине, водопривреда, туризам, енергетски ресурси, култура, економија и регионални развој, инфраструктура, пољопривреда, шумарство и др.) - <u>Јавна предузећа и установе</u> са надлежностима за послове заштите природе, саобраћаја, водопривреде, шумарства, електропривреде и телекомуникација (Републички заводи за заштиту, „Путеви Србије“, „Железнице Србије“, ЈП „Електроисток“ и др.) - <u>Заводи</u> надлежни за заштиту природе и споменика културе
<p>НАДДРЖАВНИ / МЕЂУНАРОДНИ НИВО</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <u>Међународне организације за подршку развоју</u> (нпр. испоставе УН у Србији, УСАИД, ИПА програми и др.); - <u>Међународна и прекогранична удружења општина и насеља</u> – Као добар модел могу послужити IPA програми прекограничне сарадње под покровитељством ЕУ.